

ΒΒ ΛΑΚ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

Ἀδεία τοῦ Αυτοκράτορος Ὑπουργ. τῆς Παιδείας.
(ὑπ' ἀριθ. 328 καὶ ἡμ. ρ. 22 Ρεβιουὶ ἐβέλ 317)

ὑπο
ΣΑΒΒΑ Θ. ΛΟΑΚΙΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1890

2309

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

BB

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

Ἀδεία τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τῆς Παιδείας.
(ὅπ' ἀριθ. 328 καὶ ἡμερ. 22 Σεβαστείου ἐβ' 317)

ὑπο
ΣΑΒΒΑ Θ. ΛΟΑΚΙΔΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1890

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΒΙΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΑΣ

ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΙΩΝ
ΜΕΤΕ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΕΜΑΣ

ΤΥΠΟΣ Γ. ΓΕΩΡΓΟΓΟΥΛΟΥ ΓΑΛΑΤΑ, ΚΟΥΡΣΟΥΜ-ΧΑΝ ΑΡΙΘ 3.

ΤΗ,

ΕΥΓΕΝΕΣΤΑΤΗ, ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ,

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΥΡΙΑΖΗ

ΓΕΝΝΑΙΑΙ ΑΡΩΓΩΙ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ

ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΤΗΣ ΕΜΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ

ΣΑΜΜΑΚΟΒΙΟΥ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

ΜΕΤΑΣΤ τῆς εὐρύμου καὶ σεμνοπρεποδὸς χορείας
τῶν ἑκαετῶν τοῦ Ἰέους καὶ ἐργῶν Ἑδεργεῶν
εἰς τὴν δέλτον τῆς μεγάλης τῶν ἀνθρώπων ἱστορίας
ἐχαράχθη καὶ ἡ μνήμη τῶν κλεινῶν Ξενοκρατῶν.

Ὡς ἐκεῖνοι εὐηργῶν τὴν γενέλιόν τῶν χώρων
δι' αὐθιγῶν ἐργῶν καὶ μαρμαρυγῶν χρυσοῦ,
οὕτω Σὺ Μουσῶν Προστάτις, ἐδεργεσιῶν π.λὴλῶν,

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ, διαρέμεις πρόφρων ὑπὲρ τῶν Μουσῶν.
Τῶν ἐνδόξων Σὺ προγόρων τὸ παράδειγμα ζηλεύσα
καὶ τὰς ἀρετὰς ἐκείνων ἐν καρδίᾳ ἱλιγῇ

μεγαλῶδωρον παρέχεις προστασίην χορηγεῦσα,
τῶν Σχολῶν Σαρμακοβίτου Ἑδεργῆς γενεῇ.

Ζῆθι πάγκλειρε, καὶ δέξαι τὸ μικρόν μου τοῦτο δῶρον,
ὅπερ Σοί, καθὼ πατρώων τῶν γράμμάτων ἐραστής,
ὡς ἐλάχιστον προίφερω τῇ ἐνγλωσσόρῃ φύρῃ,
ἣν ἄψιλει κληκόντως ἡ φιλοτάτη μου Πατρίς.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Εὐκλείων προγόων θύγατερ πινυτὴ Κλεοπάτρη,

τῶν Ξενοκρατέων τῶν γέντις ἀθανάτη, -

Μουσῶν Σὺ γε Σαρμακοβίτιδος ἑπ.λεο χώρας

Προστάτις, εὐρείᾳ νείμασα προστασίην,

οὐρεκ' ἀπειρεσίης ἐνγλωσσόρῃς βραχὺ τέκμαρ,

πότνια, τήνδε γράφω Σοί γ' ἀνέθηκα βιβλίον.

Σ. ΛΟΑΚΙΔΗΣ

Τοις ἀναγινώσκουσιν.

Ἐξ ἐπιστήμων πηγῶν ἀρχίων τε καὶ νεωτέρων συγγραμμάτων, ἐκ θετικῶν παρὰδόσεων καὶ ἐκ τῆς κατὰ δεκαετηῆ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διδασκαλίαν ἰδίᾳς μου ἀντιλήψεως, συλλέξας ἱκανὴν ὕλην, ἀρρωστῶσιν διάφορα ἱστορικὰ γεγονότα, κατήρτισα ἱστορίαν τῆς ἐπαρχίας Βιζύης καὶ Μηδείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, ἧς προσκρίνων εἰς ἑκάστην, πάντα κρίσιν ἀφίημι τῇ ἐπιεικείᾳ τῶν φίλων ἀναγνωστῶν.

Τοῦ πονήματος τούτου καίτοι ἐν τῇ ἀγγελίᾳ ἐδήλωσα τὴν εἰς δύο μέρη διχίρεσιν, καθ' ὧριμώτερον ὅμως σκέψιν ἐνέκρινα τὴν ἐν ἐνὶ μέρει ὑπὸ τὰ ἐξῆς κεφάλαια κατὰτάξιν.

Κεφ. Α'. Ἀρχαῖοι χρόνοι, Περσικὴ κατοχὴ, Ὀδρύται. 1300 — 336 Π.Χ. Κεφ. Β'. Μακεδονικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ ἐπικυριαρχία. 336 π. χ. — 324 μ. χ. Κεφ. Γ'. Κατάστασις τῆς ἐπαρχίας ὑπὸ τὴν Βιζυαντινὴν μοναρχίαν. 324 — 1204 μ. χ. Κεφ. Δ'. Λατινοκρατία, ἐπιδρομαί, Ἰωάννης ὁ Κατακλυζηνός, 1204 — 1557. Κεφ. Ε'. Ὀθωμανικὴ κατὰκτησις, τὸ Σουλτανάτοον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ μεταλλεῖα. 1557 — 1808 Κεφ. ΣΤ'. Ἡ ἀπὸ τῆς κατακτῆσεως ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις, οἱ ἐν Βιζύῃ καὶ Μηδίᾳ ἀρχιερεῖς. Κεφ. Ζ'. Πολιτικὴ διχίρεσις, πληθυσμὸς, αἱ κυριώτεραι κωμοπόλεις. Κεφ. Η'. ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις. Κεφ. Θ'. ἐπίσημοι ἄνδρες. Κεφ. Ι'. Ἀρχαῖα ἔθιμα. Κεφ. ΙΑ'. Ἀρχαῖα μνημεῖα. Κεφ. ΙΒ'. Κλίμα, ἔδαφος, προϊόντα.

Ἐν τέλει δὲ παρέθηκα καὶ δημώδη τινὰ ἔτιματα, ἀδόμητα ὑπὸ τῆς γεωργικῆς τάξεως τῆς ἐπαρχίας, χάριν τῶν ἐπιγεμένων τῆς δημώδους ποιήσεως. Καίτοι δὲ ἥκιστα φρονῶ ὅτι ἐκπληρῶ τέ-

λειόν τι ἔργον, νομίζω ὅμως ὅτι ἀνὰ πληρῶν κατὰ τι τὴν πέν-
τελῇ ἔλλειψιν τοιοῦτου χρησίου συγγράμματος καὶ παρέχω
ἀφορμὴν τοῖς περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένοις πρὸς ἑκδοσιν τε-
λειωτέρου τοιοῦτου ἔργου· ἐκφράζω δὲ τὴν ἀπειρὸν μου εὐγνωμο-
σύνην πᾶσι τοῖς δι' ὑποθηκῶν καὶ προτροπῶν, ὡς καὶ τοῖς
διὰ τῶν συνδρομῶν συντελέσας πρὸς ἑκδοσιν αὐτοῦ.

Ἐρ Νέῳ Βασιλικῷ κατὰ μῆνα Μάρτιον 1899.

Ὁ πονήσας

ΣΑΒΒΑΣ ΛΑΚΙΔΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΒΙΖΥΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἀρχαῖοι χρόνοι, Περσικὴ ἰακτοχή, Ὀδρύται.

1300 - 336 Π. Χ.

Ἡ ἐπαρχία Βιζύης καὶ Μηδείας, κεκλήνη εἰς τὸ Ἀνατό-
λικόν μέρος τῆς Θούρης περὶ τὸν μικρὸν Ἰμῖον καὶ συνορευομένη
πρὸς Α. ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς Β. ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας
Σωζουαγαθοπόλεως, πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ πρὸς
Ν. ὑπὸ τῆς Ἡρακλείας, ἀπετέλει κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους
τὸ τῶν Ἀστών βασιλείον, (1) ὅπερ ἀρχαίον μικρὸν ἔξωθεν τοῦ
Βυζαντίου πρὸς Α. περιωρίζετο πρὸς Δ. ὑπὸ γραμμῆς διηκού-
σης ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς Προποντίδος Περίου μέγρι τῆς ἐπὶ τοῦ
Εὐξείνου Ἀπολλωνίας (2) (Σωζουπόλεως), κατέχον τὴν Θυνιάδα
ἀκτὴν (3) καὶ τὴν παρχίαν Σαλμυδησσού (4) ἐπὶ τοῦ Εὐξεί-
νου Πόντου πρὸς ἀνατολὰς.

(1) Στράβων. Στεφ. Βυζάντιος. (2) Ἐγκυκλ. λεξικόν. τὸ μέρος δὲ τοῦτο
καὶ Ἀσιακὴ χώρα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐλέγετο. 3. Ἡ Θυνιά; ἀκτὴ ἐξαιτεί-
νεται, κατ' Ἀρριανόν, ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας; μέγρι τοῦ μικροῦ κόλπου Σαλ-
μυδησσ. (Σέβας); ἐκλήθη δὲ οὕτω ὑπὸ Θύνου υἱοῦ τοῦ Φινέως καὶ Ἰδαίου;
τῆς Δαρδάνου. 4. Ἡ παρχία Σαλμυδησσ. ἢ Ἀλμυδησσ. ἐξαιτεῖναι ἀπὸ

Πρωτεύοντα τῆς Ἀστικῆς ταύτης χώρας ὑπῆρξε κατὰ τὰς μαρτυρίας πολλῶν ⁽¹⁾ ἡ Βιζύη, ἣτις ἐλέγετο καὶ Ἀστῶν βασιλεῖον, κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον. ⁽²⁾

Ἡ ἱστορία τῆς ἀρχαιοτέρας ταύτης ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πόλεως ἀνάγεται εἰς τοὺς μυθολογικοὺς χρόνους. Καθ' Ἡσύχιον τὸν Μιλήσιον ⁽³⁾ ἐντυχθὼς διηγάτο νύμφη Βιζύη ἀναθρέψασα τὸν Βύζαντα, υἱὸν τοῦ Πρωσιδῶνος καὶ τῆς Κερειόσης, οὗτινος ἡ γενεαλογία ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἰνάχον ⁽⁴⁾ τὸν κτίστην καὶ πρῶτον βασιλέα τοῦ Ἀργαυ. Εἰς τὸν Βύζαντα ταῦτον, ὅστις ἐγένετο ἰσχυρὸς βασιλεὺς ἐξουσιασὼς τοὺς ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τοῦ Αἰῶνος Θράκης, ⁽⁵⁾ δυνάμεθα νῦν ἀποδώσωμεν τὴν κτίσιν τῆς Βιζύης, πρὸς τιμὴν τῆς θρεψίστης αὐτὸν ὁμωνύμου Νύμφης, ἥτις καὶ Βύζη ὑπὸ τινων ἀναφέρεται. ⁽⁶⁾ Οὗτος δὲ ὁ Βύζας κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν καὶ κατὰ Κεδρηνὸν καὶ Βυζάντιον διέγραψεν ἐπὶ τῆς παραλίης τοῦ Βοσπόρου καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ μεγάρως Βύζαντος ἀποικισθεῖσαν πόλιν Βυζάντιον.

τοῦ μικροῦ αὐτοῦ ὁμωνύμου κόλπου μέχρι τοῦ στόμιου τοῦ Βοσπόρου (Ἄερ περὶ πλοῦ). 4. Στέρ Βυζάντιος Μελέτιος. Πλίνιος κ. ἄλ. ἤκουατε, περὶ τὴν ἐ' μ. χ. ἐκκρονταειτηρίδα 3. ἤκουατε περὶ τὰ μέτα τοῦ 6ου μ. χ. αἰῶνος. 4. Ἰνάχου τοῦ Ἀργεῖου βασιλεύοντος γέννησιν θηγάτηρ Ἰώ ταύτη· τὴν παρθενίαν ἐρύλαττεν Ἀργεῖ, ὃν π λυόμενατων λέγουσιν· ἐκεῖ δὲ Ζεὺς ἐρχομένη· τῆς κορῆς πείλει τὴν Ἑρμὴν ὁλοκρῆσαι τὸν Ἀργον, λυθείσης δὲ τῆς παρθενείας ὑπὸ Διὸς εἰς βύβιν μεταβάλλεται. Ἦρα γολωθεῖσα οἷστρον ἐπιπέμπει τῇ δομῇ, καὶ διὰ πάτης αὐτὴν ἐλαύνει ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν Θάλασσαν ἀφίκετο γήραυν, ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ καταλέγειτε Βύσπορον, αὕτη δὲ πρὸς τὴν καλούμενην κέραι ἐπὶ νηλοῦσα, καθ' ὃ Κούαρῳς τε καὶ Βορβιῆς· σιμλῆτρνται τοῖς ἐν κούρῳ προηεπιζόντες· τὰ ἐσόμενα πρὸς τὴν Σιμῆτρη· βουδὴν τὴν λεγόμενην Κερειόσσην ἀπεκύρσεν· οὕτω δὲ ὑπὸ Πρωσιδῶνος ἐκταθεῖσα τίκεται τὴν καλούμενην Βύζαντα, τοῦτορα· τοῦτο λαβόντα πρὸς τῆς θρεψίστης· αἰτὸν κατὰ τὴν Θράκην νύμφης Βιζύης. ἥ· μέγας καὶ νῦν οἱ πλῆται τὴν ὀδόν· ἀρῶται· (') ὡς οὖν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς

* Ὑπόμνημα ὑποαγωγὰς ὁ ἄνθρωπος μέχρι Κωνσταντιν. πόλεως· ἀναγράφονται εἰς πλεῖστα μέρη περὶ τὴν Βιζύην μέχρι σήμερον

Περὶ τῇ ραχιδότῃ τῆς Βιζύης ⁽¹⁾ νικέρων καὶ ὁ Με-
λέτιο λέγει ὅτι αὐτὴν ἐκόσμησε καὶ ὁ ἐκ Θράκης ὁρμώμενος ἀρ-
χιεὺς ποιητὴ Ὁρφεύς γράψας περὶ αὐτῆς ἐν τινι τῶν μὴ δια-
σωθέντων δυστυχῶ ποιημάτων αὐτοῦ, οὗ ἡ ἀρχή,

«Νῦν δ' ἄγε μοι κούρη Λειβηθερίς ⁽²⁾ ἔννεπε μοῦσα» κλπ.
καὶ ὅτι ὑπῆρξε καθείδρα τῶν Θρακῶν βασιλείων θέτει ὁμῶς αὐ-
τὴν ἐσφαλμένω εἰ τὴν Σιθωνίαν γῶραν κειμένην περὶ τὸν Το-
ρωνχίδον κόλπον.

Κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἡ Ἀστική αὕτη
χώρα, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ Θράκη, κατελήφθη ὑπὸ Θρακικῶν φυλῶν.
Αἱ φυλαὶ αὗται ἐκ τῆς Ἀσίας μεταναστεύσασα διεσπάρησαν
ἀνὰ τὴν Θράκην, ⁽³⁾ εἰς ἣν μετέδωκεν καὶ τὴν ὀνομασίαν αὐ-
τῶν, ἐλάμβανον δὲ διάφορα ὀνόματα ἐν αὐτῇ ἐκ τοῦ μέρους, ἐν-
θα ἐγκαθίσταντο. Οὕτως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ οἱ περὶ τὴν Θυμι-
άδα ἀκτὴν οἰκήσαντες ἐκλήθησαν Θυνοί, δικιτώμενοι εἰς κόμην
καὶ ζῶντες ἐκ τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας ἀνεξάρτητοι, ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον, θεωρούμενοι δὲ μαχημώτατοι κατὰ τὴν νύ-
κτα ⁽⁴⁾ οἱ δὲ περὶ τὴν Βιζύην μέχρι τῆς Σαλμυδησοῦ ἐκαλοῦντο
Ἀστοί ⁽⁵⁾ ἀποτελοῦντες τὸ τῶν Ἀστῶν βασίλειον. Πέριξ δὲ
τῆς ἐπαρχίας κατῴκουν πρὸς Ν. οἱ Μελινοράγοι, τρεφόμε-

ἡλικίας ὁ νεῦς προέβαινε καὶ τοῖς Θρακίαις ἐδιδότῃν ὅρεσι φθόρος πρὸς
τοὺς Θράκας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενους, πρεσβείας ὑπὸ τῶν παρχούντων
ἐδέχετο σύμαχον αὐτοῖς· εἶναι καὶ φίλος προτροπόμενος (Πόντ. Πάτρ. Κων-
πλ. ω. 1. 4. Εὐστ. Διονυσίου περὶ ἡγήσεως. Πατριάρχης βυζ. μελέται. 2. Γενέ-
σις βασιλ. 6. 3. Κατὰ παρὰ τὴν τινὰ ἡ ἀρχὴ Βιζύη ἔκειτο εἰς ἡμί-
σειαν ὥρα πρὸς β. τ. 5. νῦν, ἐπὶ ὁρίωνος θέσει, εἶθι σώζοντα τὰ κινῶς
λεγάμενα ὄματα, ἦτοι τε γῆ ἀρχαῖα, ἰστέπια καὶ ἐπὶ τῷ ὄρει. Χαρακτο-
ριστικὴ καὶ τοῦ γηλόφου Σά τεπε. 4. Λεβηθερίς ὄνομα ἀρχαῖα πόλις, ἐν
Θράκῃ ὑπὸ τὴν Πιερίαν, πατρίδα τ. 5. Ὁρφεύς.

νοι ἐκ μελίνης (εἶδος ἀρχαίου) πρὸς Δ. οἱ Ἀγριαὶ εἰς⁽¹⁾, περὶ τὸν Ἀγριάνην ποταμόν, καὶ πρὸς Β. οἱ Σαυμάδαι καὶ Νιψαῖοι,⁽²⁾ οἵτινες καὶ Τραυφίαι⁽³⁾ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ἐλέγοντο. Κατὰ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐκτραπείαν (1263 Π. Χ. ἐν τῇ Σαλλυσθησσῶ ἐβασίλευεν ὁ Φινέας,⁽⁴⁾ μεθ' οὗ οἱ Ἀργοναῦται, ἐπιβιβάσθέντες εἰς τὴν ξηράν, συνεπολέμησαν κατὰ τὸν υἱὸν τοῦ τῶν Φινειδῶν,⁽⁵⁾ ἀνομησάντων πρὸς τὴν μητρικὴν αὐτῶν ἰδέαν τὴν Δαρδάνου βασιλέως Σκυθῶν θυγατέρα. Καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ δὲ αὐτῶν ἐκ τῆς ἀνγκήσεως τοῦ χρυσοῦ δέρας οἱ Ἀργοναῦται φθασκότες κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Πόντου ἐπιβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηράν, βασιλεύοντος τότε τοῦ Βύζαντος, ἔνθα καθιέρωσαν τὸν τόπον δι' ἰδρύσεως βωμῶν καὶ εὐχῶν πρὸς τοὺς Θεοὺς. Ὁ τόπος⁽⁶⁾ 22 δὲ οὗτος ἐτιμάτο ὑπὸ τῶν παρὰπλεόντων μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰστοροῦντος ταῦτα Διοδώρου.

Κατὰ τὴν σκοτεινὴν ἐφεξῆς ἐν Θράκῃ ἐποχὴν, ἐκ τῶν ἀναφερομένων θρακῶν βασιλέων, ἄγνωστον τίνες οἱ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρῃ βασιλεύσαντες.

Βραχυτέρον ὅτε οἱ ἐπιχειρηματικὴ ἡμῶν πρόγονοι ἤρξαντο πέμποντες ἀποικίας καὶ εἰς τὰς διαφόρους παραλίαις τοῦ Εὐξείνου (ἐγένετο δὲ ἡ ἀποικίσις τοῦ Βυζαντίου ὑπὸ τῶν Μεγαρέων τῷ 658 Π. Χ. τῆς Ἀπολλωνίας ὑπὸ Μιλησίων τῷ 610 Π. Χ. κλπ.) οἱ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρῃ Θράκις λίαν ὑπόπτως εἶδον τοὺς ἐλθόντας ἔνθα ἐγκαταστῶσιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ξένους ἀνωτέρους

1. Οἱ Θράκις ἐκλήθηται οὕτω ὑπὸ Θείρα ἢ Θίρα υἱοῦ τοῦ Ἰάριθ ἐκ γένου δὲ τοῦ Νῶε, ὅθεν καὶ Θίραι ἐλέγοντο, ἢ κατ' ἄλλους ὑπὸ Θρακῆς τοῦ Α'. αὐτῶν βασιλέως. 2. Ξε. Ἀν. κερ. 1ον. 13. Στράβ. βιβλ. 7. ν. 16. Ξε. Ἀν. 11ον. 3. Ἀρρ. Ἀν. Αλεξ. βιβλ. 1ον. 4. Περὶ βιβλίων 4ον. 5. Ξε. Ἀν. βιβλ. 7ον. κερ. 3ον. 4ον. κερ. 4. 5. Ἀπολ. βιβλ. 1. 9. 6. υἱὸν τοῦ νέως ἐκ τῆς Κλειπάρης τῆς ἐξ Ὀρείδειας τοῦ Ἐρεθέως. 7. Ὁ τόπος πιθανῶς, ἔσθαι ἐκτετακτοῦ μετὰ νεώτερον ἢ Μήδεια. 7. ἡ κατὰ περὶ τὰς ἀρχαίας τῆς 1ης. α. Χ. ἐκαταστατηρέως.

τὸν πολιτισμὸν καὶ καρποθῶσι, καίτοι ἐν εἰρηνικῇ ἐργασίᾳ, τὰ ἐν φυσικῇ ἔτι κατὰστάσει πλούτη τῆς χώρας αὐτῶν εἰς συνεχεῖς δὲ πολέμους, οὓς ἱστορεῖ ὁ Πολύβιος, ⁽¹⁾ εὐρίσκοντο οὗτοι μετὰ τῶν Βυζαντιῶν μάλιστα λεηλατοῦντες συνεχῶς καὶ δρέποντες τοὺς καρπούς τῶν περ' αὐτῶν καλλιεργημένων γαιῶν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν τῇ Σαλμυδησῶ Θράκῃ κατὰ τυχὴν τὴν ἐποχὴν λίαν ἄξένως προσεφέροντο πρὸς τοὺς συνεχῶς ἕνεκα τοῦ τεναγώδους τῆς παραλίης ναυαγούντας ξένους, ἢ χάριν ἀνταλλαγῆς ἐμπορευμάτων ἢ ἀποικισμοῦ προσορμιζομένους· διὸ καὶ ὁ ποιητὴς Αἰσχύλος δικαίως ἀποκαλεῖ αὐτὴν,

«Τραχεῖα Πόντου Σαλμυδησίᾳ γυνῆος

ἐλθροῦξενος ναύτησι μητρὶά νεών.» *Αἴσχ. Προμηθεύς*

Ἀναφέρουσι προσέτι ὅτε Στράβων ⁽²⁾ καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ⁽³⁾ ὥς καὶ ὁ γεωγράφος Σκύριος ⁽⁴⁾ περὶ τε τῆς ἀλιμενότητος αὐτῆς καὶ τῆς διαρπαγῆς τῶν ναυαγούντων πλοίων καὶ αἰχμαλωτίσεως τῶν ναυαγῶν.

Ἐπελθούσης ἀκολούθως τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν κατοχῆς τῆς Θράκης ἐπὶ τῇ κατὰ τῶν Σκυθῶν ἐκστρατείᾳ Δαρείου τοῦ Ὑστάτου, τῷ 515 π. Χ., ὃς διὰ τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Μεγαβύζου καθυπέταξεν ἅπασαν τὴν Θράκην, περιωρίσθησαν αἱ λεηλασίαι αὕται τῶν Θρακῶν ἐν μέρει.

1. Ἐξ ἧς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2ου Π. Χ. αἰῶνος.

2. Ὁ Στράβων ἀναφέρει περὶ Σαλμυδηστοῦ τὰ ἐξ ἧς «ἔστι δὲ οὗτος ἔρημος αἰγιαλὸς καὶ λιθώδης, ἀναπεπταμένος· πλὴν πρὸς τὸν βράχιον, σταδίων ὅσον ἐκτακασίων μέγιστον Κυανέων τὸ μέγιστον πρὸς ὃν οἱ ἐκπίπτοντες ὑπὸ τῶν Ἀστών διαρπαζόνται τῶν ὑπερκειμένων Θρακίου ἔθους»

3. Ὁ δὲ Διόδωρος ἀναφέρει «οἱ μὲν οὖν Θρακεῖς εἰώθησαν περὶ τοῦτον τοῦτον τόπον· ἐπεδρεύοντες, τὸν ἐκπίπτοντα τῶν ἐμπόρων αἰχμαλωτίζειν». 4. Ὁ δὲ Σκύριος ὁ Χῖος «ἔστι αἰγιαλὸς τι Σαλμυδησίδος λεγόμενος, ἐφ' ἑμποκάσι σταδίων, τεναγώδης ἄρα καὶ δυσπρόσιτος, ἀλιμενὴς τε παντελῶς, παρατάσσεται, ταῖς ναυσὶν ἐλθροῦξενος τόπος»

Ἐρχόμενοι δὲ οὗτοι εἰς στενωτέρην ἤδη ἐπαρὴν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ βλέποντες μεθ' ὁπόσης εὐθύτητος προσεφέροντο ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς αὐτῶν συναλλαγαῖς, πᾶσα δυσπιστία αὐτῶν διεσκηδασθῆναι, ἐπὶ ἤρχετο δὲ βαθυμυθὸν ἀδελφώσεως πλήρης Ὀρχαίων καὶ Ἑλλήνων, αἵτις τῆς ὁπρίας οὐδέποτε θύζῃσι θύναται ἢ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐγκαταστάτας Ἑλλήνων συντελεσάντων εἰς τὴν ἐξημέρωσιν καὶ πολιτισμὸν τῶν Ὀρχαίων.

Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν νεωτέρων περιηγητῶν αἱ πηγαὶ τοῦ Τείρου πρῶτον, ἐν ἃ ἐστρατεύοντο ὁ Δαρεῖος ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας κατὰ τὴν ἐστρατείαν ταύτην, « ὁμοῖν δέουσαι τεσσαράχοντα ἐκ πέτρης τῆς αὐτῆς ῥέουσαι » κατὰ τὸν πατέρα τῆς ἱστορίας Ἡρόδοτον, εἰσὶν αἱ περὶ τῆς Βιζύης πλεῖστα πηγαὶ ὀνομαστὶ ἐπαριθμούμεναι σήμερον ὑπὸ τῶν ἐγγλωρίων περὶ τὰ τεσσαράχοντα, (ἐκ τῆς κλιτύος τῆς βορρυσσεϊᾶς, ἐν ᾗ ἐκτισται ἡ νῦν Βιζύη πηγάζουσαι) πηγαὶ αὗται τοῦ περ' αὐτῇ Ἀνά — δερεῖ καλούμενου, χυνομένου εἰς τὸν ἐν Πασάκιρ παρὰ πύργον τοῦ Ἐργίνου, συμφώνως τῶν περ' Ἡρόδοτον ἀναριθμῶν πηγῶν τοῦ Τείρου ῥέοντος εἰς τὸν Κριτάδειον καὶ τούτου εἰς τὸν Ἀγρ. ἄνω. Ἐκ τῶν ὑδάτων τούτων ὑπερυψωμένης ὁ Δαρεῖος ἐστητε τήλην, ἐν ᾗ ἔγραψε τὰ ἐξῆς: « Τείρου ποταμοῦ: ἐπὶ αἱ ὑδαὶ ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον παρέχονται πάντων ποταμῶν, αἱ ἐπ' αὐτῆς ἀπίετο, ἐλκύνων ἐπὶ Σκύθας στρατὸν ἀνὴρ ἄριστός τε καὶ κάλλιστος πάντων ἀνθρώπων, Δαρεῖος ὁ ὑπὲρ πρὸς Περσέων τε καὶ πάσης τῆς ἡπείρου βασιλεύς. ⁽¹⁾ » Κατὰ χεῖρα δὲ ἡ Ἀστική χώρα κατὰ τὴν ἐπαρὴν ταύτην ὑπὸ Ὀρχαίων, οἵτινες ἀμυλητὶ παρεδίδουσιν τῷ Δαρείῳ ⁽²⁾ καὶ διετί-

1 Ἡρόδ. βιβλ. 4^{ος}, κεφ. 9.

2. 27. αἱ μὲν γὰρ δὴ Σιλαμυθητῶν ἔχοντες; Θούριες; καὶ ὑπὲρ Ἀπολλωνίη τε καὶ Μεσημβρίῃ; πόσιω, κημένω, καλούμενα δὲ Σκυρμιχάει καὶ Νυζαῖταις ἀμυλητὶ σφέας παρέδωκαν Δαρείῳ αὐτόθι.

λουν μετὰ τῆς λοιπῆς Θράκης ὑπὸ τὴν περσικὴν ἐξουσίαν, σα-
τραπεύοντος ἐν αὐτῇ τοῦ Μεγαβύζου, μέχρι τῆς καταστροφῆς
τοῦ Ξέρξου εἰς τὴν Ἑλλάδα τῷ 480 π. Χ., ὅτε οἱ Πέρσαι διὰ
τῶν ἐπικνηλεϊμένων ἀκολούθως νικῶν τοῦ Κίμωνος ἠναγκάσθη
σαν νὰ κενώσωσι τὴν Θράκην καὶ ἀρήσωνται αὐτὴν ἐλευθέραν
καὶ ἀνεξάρτητον.

Θελαστοκρατοῦντος ἤδη τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, οἱ Ἕλληνες
ἀναπτύσσοντες ἀκωλύτως τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν καὶ κα-
ταλαμβάνοντες τὰ περὶ αὐτῆς τῆς ἰσχύος ἀποικίων, οὐδὲν
πικρεῖον καὶ τὰ τῆς Ἀστικῆς χώρας, καί τοι ὡς ἔτι καὶ ὑπὸ
τῶν κατεκρίνοντο. Ἐτέτεπσαν δὲ τὴν προτοχὴν αὐτῶν ἢ τε ἄ-
κριβους οἰκοδομήτους καὶ ναυπηγήτους, ἐκλεῖλα τῶν περὶ αὐτῶν
καὶ συνηρεῶν, αὐτῆς δαπάνης, καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Θρακῶν ἐπιμε-
λουμένη κτηνοτροφία μεθ' ὧν ἀναλλάττοντες ἢ ἀγοράζοντες τὰ
προϊόντα ὥς οὐκ αὐτῶν μόνον ἐκ τῆς ἀνταλλαγῆς ἢ ἀγο-
ρᾶς ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς προστασίας, ἑλληνικῶν ἡρώων καὶ ἑθί-
μων, ἑλληνικῆς ἡμερώσεως καὶ πολιτισμοῦ. Ἀναφέρονται δέ, κατ'
ταύτην ἐξάκοντος τὴν ἐποχὴν ἀποικισθεῖσιν, ἐν μὲν τῇ Θίαια
καὶ παραλ' αὖ ὑπὸ τοῦ Πλινίου (1) τὸ Ἀνταχὸν τείχος μετὰ τὴν
Ἀπολλωνίαν, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρριανοῦ (2) τὸ Αὐλικὸν τείχος (ταῦν

1 Ἡμετέρας περὶ τὰ 21 μ. γ. 2 Οἷτος ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 2ου
μ. γ. οἰκῶν, ἐν τῷ τοῦ Εὐξείνου περὶ πλῶ αὐτοῦ περιγᾶφει τα παρὰ αὐτῶν
ταῦτα ὡς ἑξῆς: «ἐκ δὲ Ἀπολλωνίας εἰς Χερρόνησον στᾶσι ἐξήκοντα, ὁμοῦ
ναυτί' καὶ ἐκ Χερρόνησου εἰς Αὐλικὸν τείχος πεντήκοντα καὶ διακόσιαι ἐν-
θύναι εἰς Θουακίαν ἀκτὴν εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ αὐτῆς, ἀπὸ δὲ Θουακίας εἰς Σαλυ-
δοῦσιν στᾶσι διακόσιαι.» 3. ὁ δὲ περὶ τὴν 1ην μ. γ. ἐκστρατηγεῖν
ἀκμάσας περὶ αὐτῆς εἰς Ἀκασίαν γεωγράφου Στραβῶν ἀνέρεται, ὡς ἑξῆς:
«παλαιὸν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀπολλωνίας ἐπὶ Κυκλάδας στᾶσι εἰς περὶ τοῦ γίλιου
πεντακῆστιον ἐν δὲ τῷ μεταξύ ἦτε Θουακίαν (*) τῶν Ἀπολλωνιακῶν χώρα
καὶ Ἀδριακὴ καὶ Φινόπληϊς συνάπτεται τῷ Σαλυδοῦσιν».

(*) Περὶ Θουακίας οὐδὲν λόγος, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὡς κτισθείσης μετα-
γενεστέως.

Ἀγαθόπολιν μετὰ τὴν χειρρόνητον· ἐν δὲ τῇ περατὶ Σαλαμυνη-
σου ἔκκεντρονται ὑπὸ τοῦ Στρατάρχου ἡ Ἀδριακή καὶ ἡ Φι-
νόςπολις καὶ ἡ Σαλαμυνητός ὑπὸ τοῦ Μελετίου. (1)

Αἱ πόλεις αὗται διατελοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τὴν προ-
τάσιν τοῦ Βιζαντίου, ὅς οὐ ἴσως καὶ μετακίεθται, προήγον-
το μετακομίζουσι ἐν αὐτῷ τὴν ἐκ τῶν ἀπεράντων αὐτῶν δα-
σῶν ἄρθρον ζυλεῖν ὥς καὶ τὰ ἐκ τῶν Θερσίων ἐμπορεύματα,
οἷον ἔρις, τυρὸν δέμας κλπ. Ἡ ἐλευθερία δὲ καὶ προχω-
ρῇ αὐτῶν ἐπ' ὀλίγον διετηρήθη, διότι μετ' οὐ πολὺ τ μεταμι-
λήθησαν μεθ' ἀπάτης τῆς Θερσικῆς εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν Ὀ-
δρυτῶν

Οἱ Ὀδρύται οὗτοι κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Δαρείου μέιναν-
τες ἀνεξέστητοι εἰς τὰ ὅρη των, συνέστησαν ὑπὸ τὸν βασιλέα
αὐτῶν Γηρέα τὸ περὶ τὴν Ὀρετιάδα (Ἀδριακὴν πόλιν) ἰδιον βα-
σίλειον τῶν Ὀδρυτῶν. Ἐποριληθέντες δὲ τῶν Μηδικῶν πολέ-
μων καὶ ὑπερὸν τοῦ ἐξαχθηνήσαντος τὴν Ἑλλάδα Πελοποννη-
σιακοῦ πολέμου, ἐπέξετειναν τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ διαιδόχου τοῦ Γηρέως Σιτάλκου, ὃν οἱ Ἀθηναῖοι ἐποιήσαν-
το σύμμαχον καὶ φίλον ἀπὸ τῶν Ἀβδέρων περατῶν μέχρι τοῦ
Ἰστρου. (2)

Μετὰ τὸν διαδόχον τοῦ Σιτάλκου Σεύθην τὸ βασιλεῖον τῶν
Ὀδρυτῶν διετήθη. ὑπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Μηδόκου καὶ Μισιάδου,
ὧν ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξουσίαζε τοὺς ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ Θυ-
νοὺς, ἴσως δὲ καὶ τοὺς Ἀστούς, ὡς καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν Γρανίφας καὶ
Μελανδέπτας. Ἐκπεσόντος δὲ τούτου τῆς ἀρχῆς ὁ υἱὸς αὐτοῦ
Σεύθης ὁ β', ὅστις ἀνετρέφετο ὁρμηκὸς παρὰ τῷ Μηδόκῳ, ἐνῆλξ

(1). Ὁ Μελέτιος ἀναφέρει τὴν Σαλαμυνητὴν, ἣν θέτει ἐν τῷ ὁμωνύμῳ
κόλπῳ πρὸς Β. τῆς Μηδείας, τὴν δὲ Διάκην, ἣν καλεῖ καὶ Γατόπολιν πρὸς
Β. τῆς Σαλαμυνητὸς καὶ τὴν Φινόςπολιν πρὸς Ν. τῆς Μηδείας. 2. Θου-
κυδ. βιβλ. 2. κεφ. 27. 98.

γενόμενος, ἔλαθε στρατὸν παρ' αὐτοῦ πρὸς κατάληψιν τῆς πατρι-
κῆς του ἀρχῆς, ἔλθων δὲ ἐνταῦθα ἐπολέμει πρὸς τοὺς ἐν ἀνέκρο-
τησίᾳ ὀρεσιδίους θυνούς, οὓς μὴ δυνάμενος νῆ καταδολῆ μόνος
προσεκάλεσε τὸν Ξενοφῶντα, ἐλθόντα μετὰ τῶν μυρίων εἰς Χρυσ-
σίπωλιν, πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ. ⁽¹⁾

Διελθόντες τὴν πρόσκλησιν οὗτοι καὶ συμφωνήσαντες περὶ τοῦ
μισθοῦ τῶν ἐλεηλάτησαν ἐπὶ τῇ ἐνταῦθα ἐλεύσει τῶν πλείστας
θρακικῶν κώμας, ἐξ ὧν ἔλαθον δισχιλίους βόας καὶ μύρια πρό-
βατα, ἅτινα ἐπέμψαν εἰς Μέρινθον προσχωρήσαντες δὲ ἐστρα-
τοπεδεύσαντο ἀνὰ τῶν θυνῶν πεδίον. ⁽²⁾ ἐνταῦθα πολέμισαντες
πρὸς τοὺς θυνούς καὶ καθυποτάξαντες αὐτοὺς ἐπέστρεψαν εἰς
τοὺς ὑπὲρ τὸ Βυζάντιον θρακικῶν ἐκείθεν πλωγώρησαν διὰ τῶν
Μελινοφάγων θρακῶν, ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν Ὀντόν μέχρι τῆς Σηλ-
μουδησοῦ, ἧς καὶ ὁ Ξενοφῶν περιγράφει τὴν ἀλιμενότητά, τὰ
συνεχῆ νηυάγια καὶ τὴν διερπηγὴν αὐτῶν ὑπὸ τῶν θρακῶν, ἐ-
χόντων ὠρισμένους στήλας, ὅπως ἕκαστος τὰ πρὸς τὸ μέρος αὐ-
τοῦ νηυαγοῦντα πλοία ληίζηται.

Ἐνταῦθα εὐρόντες πολλὰς κλίνας, κιβώτια, βίβλους καὶ διά-
φορα ἄλλα σκεύη τῶν νηυακλήρων, ἀφ' οὗ κατέστρεψαν ἅπαντα,
ἀπελθόντες ἐστρατοπεδεύσαντο εἰς τὴν πεδιάδα ὑπὲρ τὴν Σηλι-
βρίαν. ⁽³⁾

Κατὰ τὴν ἐστρατείαν ταύτην τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Σεύθου
οὐδεμία ὁμιστικὴ μνεία γίγνεται περὶ τῶν Ἀστῶν, πιθανόν δὲ
ὅτι οὗτοι ἢ αὐτονομούμενοι ἤδη ὑπετέλουν ἱππικὸν τῷ Σεύθῳ ἔ-
χοντι ἴσως τοὺς Ὀδρύστας, ἢ καθέδραν τῆς μέχρι Βισάντης (Ραι-
δεστού) ἱπποκρατίας ἐπικρατείας του τῆν Β.ζῴην.

Ἡ ἱστορία ἀποσιωπᾷ προσέτι παντάπασιν καὶ τὰ περὶ τῶν διχ-
δύων τοῦ Σεύθου ἢ Ἀστικῆ ὅμως χώρα περὶ ἧς προφανῶς

1. Ξεν. ἔν. βιβλ. 7ον κεφ. 2ον 2. πιθανόν κατὰ τὸν τῆμερον λεγόμενον
λόγγον παρὰ τῇ Νυκίᾳ 3 Ξεν. ἔν. βιβλ. 7ον κεφ. 5ον.

κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπὸ τὸ ἱσχυρὸν σκῆπτρον τοῦ ἐν Κυβέ-
λοις (1) βασιλεύοντος Ὀδρύσου βασιλέως Κότου τοῦ Α.

Ὁ Κότος οὗτος ἤγαγε περὶ τὰ 380 Π. Χ. διὰ τῆς πρὸς
τοὺς πολέμους ἐπιτυχίας του καὶ τῶν πολλῶν κατκατήστων του
ἐγένετο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τῆς Θράκης· συνεμάχησε μετὰ
τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐτήληται αὐτὸν μὲ τὸ δικέωλον τοῦ πο-
λίτου καὶ μὲ χρυσοῦν στέφανον, συνῆψε δὲ καὶ ἐπιγαμίαις μετ'
αὐτῶν συζεύχας τὰς δύο θυγατέρας του τὴν μὲν μετὰ τοῦ δι-
σέμου στρατηγοῦ αὐτῶν Ἰρκαίου, τὴν δὲ μετὰ Χερσίδημου
τοῦ Ὠρέστου. Τελευτήσας ὁμοῦ ἐπολέμησε κατὰ τῶν Ἀθηναίων
εἰς τὰ μέρη τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου, ἣν καὶ κατέλαβε περ' αὐ-
τῶν. (2)

Τὰ νομισματικὰ αὐτοῦ φέρουσιν τὸν τύπον ἀρ' ἐνὸς μὲν κεφαλῆς
πωγωνοῦρου ἢ ἱππέως, ἀρ' ἑτέρου δὲ τὴν λέξιν ΚΟΤΟΥΣ, ΚΟ-
ΤΥ ἢ ΚΟΤΟ καὶ ἀγγεῖον κυβέλου. (3).

Διὰ δόξαν τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ ἐγένοντο οἱ τρεῖς οἰοί του
Βρισηίδης, Ἀμάρδοχος καὶ Κερτοβλίπτης, οἵτινες τῇ ἐπιμαχίᾳ
τῶν Ἀθηναίων διενειμήθησαν τὴν πατρικὴν αὐτῶν ἐπικρατείαν,
δι' ὅρων καὶ συνθηκῶν ἀρὰ πρέλινθον ἐκαστος ἰδίως καθέστηκες
ὡς ἀνέλειπ. Καὶ ὁ μὲν Κερτοβλίπτης βασιλεύων ἐν Κυβέλοις
παρέλαβε τὸν γυναικῶνα αὐτοῦ Χερσίδημον, ὁ δὲ Βρισηίδης, ὅστις
βασιλεύων κατὰ τὸν Πόντον κατεῖχε Ἰσας καὶ τὴν Ἀστυκὴν χώ-
ραν, τὸν στρατηγὸν Ἀθηνόδωρον καὶ ὁ Ἀμάρδοχος βασιλεύων ἐν
Μικρῶν καὶ τοῦ στρατηγοῦ Σέβωνα καὶ Βάνου. (4) Ἀποθάνον-
τος ὁμοῦ τοῦ Βρισηίδου, ὁ Κερτοβλίπτης παρὰ τὸς τοὺς ὅρκους
καὶ τὰς συνθήκας ἐκάρτε πύλεμον πρὸς τοὺς ἀνελίκους ἀνεψιούς

1. Πόλις τῆς Θράκης· περὶ τὴν ἑβδον. 2. Δημ. κατ' Ἀριστοκράτους.

3. Γὰ νομίσματα τῶν ἐφεξῆς Θρακῶν βασιλέων παρατίθηται ἐκ τοῦ περὶ
νομισμάτων σπυδαίου συγγραμματος τοῦ 1. Σδωρώνου. 4. Δημ. κατ' Ἀρι-
στοκράτους.

αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν Ἀμύδακον καὶ ἐγένετο κύριος ἀπάσης τῆς πεατρικῆς αὐτοῦ ἐπικρατείας, παρὰχωρήσας τῇ προτροπῇ τοῦ Χαριδήμου εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς του καταληφθεῖσαν παρ' αὐτῶν θρακικὴν χερσονήσον, οἵτινες διὰ τοῦτο ἐποιήσαντο αὐτὸν σύμμαχον καὶ φίλον. (1)

Τὰ νομίσματα αὐτοῦ φέρουσι τὸν τυπὸν, ἅρ' ἐνὸς μὲν κεφαλὴν γυναικὸς ἐχούσης τὴν κόμην ἐν σφενδόνῃ, ἅρ' ἑτέρου δὲ τὴν λέξιν ΚΕΡ καὶ ἀγγεῖον κυψέλην.

Αὐξάνοντος ἤδη τοῦ Μακεδονικοῦ, κράτους, ὁ Φίλιππος ἐποφθαλμιῶν τὴν πλουσίαν ἐπικράτειαν τοῦ θρακικοῦ τούτου βασιλείου καὶ κυριεύσας τὰ περὶ αὐτὴν, ἤρξατο ἐπιτιθέμενος καὶ κατὰ τοῦ Κερσοβλέπτου. Οἱ Ἀθηναῖοι μεγάλως ἐφρόντισαν ἵνα συμπεριλάβωσιν αὐτὸν ὡς σύμμαχον κατὰ τὰς συνθήκας, ἃς συνῆψαν μετὰ τοῦ Φιλίππου πρὸ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης. Ὅτε ὁμως οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐπορεύοντο πρὸς τὸν Φίλιππον οὗτος εὗρίσκετο ἐν Θράκῃ (2) πολιορκήσας δὲ τὸν Κερσοβλέπτην καὶ νικήσας εἰς πολλὰς μάχας τοὺς Θράκας, αὐτὸν μὲν κατέστησε φόρον ὑποτελῆ, τοὺς δὲ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ Ἕλληνας μεγάλως ὑπερήσπισθη, κτίσας μάλιστα ἐν ἐπικαίροις θέσεσι ἀξιολόγους πόλεις συνοικισθείσας ἐξ Ἑλλήνων (3).

Καὶ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ πλὴν τῶν μνημονευθέντων περαλίων πόλεων καὶ μεσόγιοι τινες πόλεις συνωκίσθησαν ἤδη. Οὕτω εἰς τριῶρον ἀπόστασιν ΒΔ'. τῆς Βιζύης ἐκτίσθη ἡ Πεντάπορος, ἥς τὰ ἐρείπια τῶν τειχῶν μόλις διακρίνονται σήμερον καὶ παρ'

1. αὐτόθι. 2. Δημ. παραπρεσβ. Διοδ. β βλ. 16ον κεφ. 7. 1. 3. Τὸ λατομεῖον τοῦτο ὑπάρχει σήμερον εἰς ἡμίσειαν ὥραν. Δ. τῆς Σαρακίνης καλούμενον «Μαρμαροκοπιό».

τὴν διὰ τὰ ἀναγκαινόμενα σήμερον πλείστα μνημεῖα ὕλην, ὡς καὶ χαλκωρυχείον. Εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν μεσογείως τῆς Θυνιακῆς παραλίας ἐν τῇ θέσει Ἀζάχμου (ἐνθα νῦν τὸ ὑποστατικὸν Πολυχρόν ὀγλοῦ) ἐκτίσθη πλουσία κωμόπολις, ἐν ᾗ πλὴν τῶν χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν μακεδονικῶν νομισμάτων, ἀνευρέθησαν καὶ μαρμαρίνοι κίονες κλπ. μνημεῖα· δυτικώτερον δὲ ταύτης ἐν τῇ θέσει Καραβιζύη (¹) ἐτέρα κωμόπολις Ἑλληνας καλουμένη καὶ ἄλλαι τινὲς περὶ τοῦ νῦν Σαμμακοβίου ἐπασχολούμεναι κατὰ τὸ πλείστον εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν χαλκοῦ καὶ σιδήρου μετὰ τῶν Θρακῶν, (²) ἴσως ὡς ἐκ τῶν ἀπαντώντων ἐν πλείστοις ὄρεινοῖς ἐνταῦθα μέρεσι σκυριῶν, φρεάτων καὶ διαφόρων ὑπογείων μεταλλείων (³) κατὰδηλον γίνεται.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ Ἀστική χώρα, ὡς καὶ ἡ λοιπὴ Θράκη ἤρξατο βαθμηδὸν ἐξελληνίζομένη· διότι αἱ Ὀδρύσαι βασιλεῖς κατὰ τε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς Μακεδονικῆς ἐπικυριαρχίας, πρόμαχος τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ τέχνης διὰ τῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων συνεχῶν σχέσεων καὶ ἐπιγαμιῶν των, προσείλκυνον εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν, πλείστους Ἑλλήνας ἀριστοτέχνας, στρατηγούς κλπ. οἵτινες ἐπέδρασαν σπουδαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλληνίδων πόλεων καὶ τὴν ἡμέρωσιν καὶ ἐξελληνισμόν βαθμηδὸν τῶν Θρακῶν.

1. Τὰς δυνατεῖας τῶν πόλεων τούτων ἡ παρὰδίδας συγκεχυμένης διηγήσεως Καραβιζύη μὲν δυνατίζει τὴν εἰς ἡμῶν ἀπόστασιν Α. τοῦ Σαμμακοβίου εὐρὺν κυλάδα, ἔθθα σώζονται τὰ ἐρεῖπια τῆς ἀρχαίας Κωμολέως Ἑλλ. γοι περὶ δὲ τῆς ἐν τῷ ὑπ. στατικῷ τοῦ Πολυχρόν ὀγλοῦ πλουσίας Κωμολέως, οὐδεμίαν δυνατείαν διασώζει· προφανὴς ὅμως αὐτῇ ἦτο ἡ ἐπίσημος Καραβιζύη γνηματῶσα καὶ ἔδρα ἀγριοπεισκόπου, ὡς θέλομεν δαλῆθαι ἐφεξῆς. 2. Ἐκ τῶν Θρακῶν πλείστα μεταλλευτικὰ φυλάττει κατεγίνοντο εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν διαφόρων μετάλλων εἰς πλείστα μέρη τῆς Θράκης φημιζομένη· ἥδη πλουσία εἰς μεταλλεῖα. 3. εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν Δ. τοῦ Σαμμακοβίου παρὰ τῷ Ἀν. Ἀθνασίῳ ἐν τῇ θέσει ἁλῶνις ὑπάρχει ὑπόγειον εὐρεῖα· ἐκτίσσεως, ἐξ οὗ ἀπέσπυνον λίθους μεταλλουργοί, οὗ ἐπεξεργάζοντο ἐν τοῖς παρ' αὐτῷ ἀναγκαινόμενοις μεταλλεῖσι· κατὰ ταύτην προφανῶς τὴν ἐποχὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΚΗ

ΕΠΙΚΥΡΙΑΡΧΙΑ

336 Π. Χ.—364 Μ. Χ.

Τὸ αὐτονομικὸν πολίτευμα ὑπὸ τὴν Μακεδονικὴν ἐπικυριαρχίαν διέσωζεν ἅπασα ἐν γένει ἡ Θράκη καὶ ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὃς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ, ἣν τῷ 336 Π. Χ. ἐπεχείρησε κατὰ τῶν Θρακῶν καὶ Γετῶν, κατὰ τροπῶτα, τοὺς μὲν παρὰ τὸν Αἴμον, τοὺς δὲ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰστρου, ἐπενέκμησεν εἰς Μακεδονίαν διὰ τῶν Ἀγριάνων Θρακῶν, ἐν οἷς ἐβασίλευεν ὁ Λάγγαρος. Ἀμείβων δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ βασιλέως τούτου, ὄντος καὶ πρότερον φίλου του, ἡξίωσεν αὐτὸν μεγίστων καὶ πλουσίων δώρων. ⁽⁴⁷⁾

Ἄγνωστος τυγχάνει ἡ πόλις, ἐν ᾗ ἐβασίλευεν ὁ Λάγγαρος· ἐπειδὴ δὲ περὶ τὸν Ἀγριάνην ποταμὸν ⁽⁴⁸⁾ οὐδεμίαν ἑτέραν πόλιν ἀναρέρει ἡ ἱστορία πρῶτεύουσιν Θρακικῷ βασιλείῳ πλὴν τῆς Βιζύης, ἐβασίλευτε πιθανῶς ἐν αὐτῇ, ἐν ᾗ καὶ ἄγαλμα λέγεται ὅτι ὑπῆρχε τοῦ Ἀλεξάνδρου, τιμηθέντος ὡς ἡμιθέου, ὡς καὶ παρ' ἄλλων

47. Ἀρρ. ἀν. Ἀλεξ. βιβλ. 1. ν. 48. Τούτου αἱ πηγαὶ εὐρίσκονται εἰς τρία ὦρα ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς Βιζύης.

λων Θρακικῶν πόλεων. (1) Μετὰ τὸν θάνατον ὁμῶς τοῦ Ἀλεξάνδρου περιήλθεν ἅπαντα ἡ Θράκη ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ Λυσισμάχου, τῷ 323 Π. Χ., ὅστις, ἀνγκορευθεὶς βασιλεὺς τῆς Θράκης μέχρι τῆς Σαλμιδισσοῦ, ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τοῦ κράτους αὐτοῦ μέχρι τοῦ Ἰστρου. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Λυσισμάχου τοῦ βασιλεῦς τῆς Θράκης περιελθόντος εἰς τὸν νικητὴν αὐτοῦ Σέλευκον τῷ 281 Π. Χ. τὸ Θρακικὸν στέμμα περιεβλήθη μετ' ὀλίγον ὁ δοιορρανήσας αὐτὸν Πτολεμαῖος ὁ Κερκυνός. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἡττηθέντος καὶ φονευθέντος, τῷ 279 ὑπὸ τῶν ἐπιδρομόντων Γαλατῶν, ἡ Θράκη ἀπηλλάγη τῆς Μακεδονικῆς ἐξουσίας.

Οἱ ῥηθέντες ὁμῶς βάρβαροι ἰδρύσαντες ἴδιον βασιλείην παρὰ τὸν Αἰμόν ἐπέδραμον τὴν Θράκην καὶ ἠνάγκασαν ὅλας τὰς πόλεις νὰ τελῶσι φόρον αὐτοῖς, μηδὲ αὐτοῦ τοῦ Βυζαντίου ἐξαιρουμένου. Ἐξεδιώχθησαν δὲ νικηθέντες, ὑπὸ τοῦ Ἀιγώνου, τῷ 223 Π. Χ. ὁστις κατέστησε καὶ πάλιν τὴν Θράκην Μακεδονικὴν ἐπαρχίαν διοικουμένην ὑπὸ ἰδίου δυνάστας.

Ἡ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἐξουσία τῆς Θράκης σπουδαίως ἐπέδρασαν εἰς τὸν ἐξελληνισμόν σχεδὸν αὐτῆς. Οἱ ἐν αὐτῇ Θράκες ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Γαλατῶν, Γετῶν καὶ Γότθων ἀκολούθως, αἰχμαλωτιζόμενοι ἐγκατελίμπανον ὁ σημεῖρι τὴν Θράκην, τινὲς δὲ αὐτῶν μετόκησαν ἤδη εἰς Ἀσίαν. ὥς εἰ ἐν τῇ Ἀστικῇ χώρᾳ θυνεὶ μετονομασθέντες Βιθυνοί. (2) οἱ δὲ Ἕλληνες προαγόμενοι ὁσημέραι καθίστων τὰς πόλεις αὐτῶν ὀχυρὰς διὰ τῆς τέχνης πρὸς ἀντοχὴν κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τούτων.

Κατὰ τοὺς διαφόρους ἐρεξῆς πολέμους, τῶν Ρωμαίων κατὰ τῶν βασιλείων τῆς Μακεδονίας οὐδὲν ἄξιον λόγον ἱστορικὸν γνωρίζομεν περὶ τῆς Ἀστικῆς χώρας. Ἀκολούθως δὲ ὅτε τὴν ἀρχὴν τῶν Μχ-

(1). Πρωτὸ ἱστορία βιβλ. 8ον.

(2). Στραβ. βιβλ. 7ον.

κεδόνων διεδέχθη ἡ Ρωμαϊκὴ κοσμοκρατία τῷ 148 Π. Χ. πλειο-
 σται πόλεις τῆς Θράκης υπέκυψαν ὑπὸ τὸ πῦρ καὶ τὸν σιδήρον
 τῆς ἀκορέστου δοξῆς τῶν Καισάρων, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἀπολλωνία,
 κατασκαφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου στρατηγοῦ Μάρκου Λουκούλου,
 κατὰ τὴν ἐκστρατεῖαν, ἦν τῷ 72 Π. Χ., ἐπεχείρησε κατὰ τῶν
 Μυσῶν. Ἐκ τῶν κατοίκων δὲ αὐτῆς οἱ μὲν μετοικίσαντες βορειότε-
 ρον ἔκτισαν τὴν Ἀγχίαλον, οἱ δὲ πρὸς Ν. ἐν τῷ Θινιακῷ λιμένι
 τῆς Ἀστικῆς χώρας ἔκτισαν τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν Θυνιάδα,
 ἣτις ἐλέγετο καὶ Ἀπολλωνιατῶν χώρα. ⁽¹⁾

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἱστορία τῆς Ἀστικῆς χώρας σα-
 φεστέρα ἡμῖν καθίσταται ἕκτε τῶν ἀκμασάντων ἤδη ἱστορικῶν,
 συνεχῶς μνείαν ποιουμένων περὶ αὐτῆς, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ πρω-
 τεύουσῃ αὐτῆς Βιζύῃ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνσκαφέντων μνη-
 μείων, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι αὕτη ἐχρημάτισεν ἤδη καθέδρα
 τῶν ὑπὸ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐπικυριαρχίαν Θρακῶν βασιλέων, ὡς μαρτυ-
 ρεῖ τοῦτο καὶ ὁ Πλίνιος. Ἐν τοῖς ἐν λόγῳ δὲ μνημείοις οἱ βασιλεῖς
 οὗτοι, παρίστανται ὡς ἐντελῶς ἐξελληνισθέντες κατὰ τὰ ἥθη,
 τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν. Βασιλεύσαντες δὲ ἐν Βιζύῃ κατὰ
 τὴν ἐποχὴν ταύτην καθίστανται γνωστοί, ἐξ ἀνευρεθέντων ἐπι-
 γραφῶν καὶ νομισμάτων κατὰ τὸ πλεῖστον, οἱ ἐξῆς Ὀδρύσαι βα-
 σιλεῖς.

Ὁ Σαδάλης ἐβασίλευσε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1ου Π. Χ. αἰῶνος
 μετὰ τῆς συζύγου τοῦ Πολεμοκρατεῖας τῆς Ἑλληνίδος, ὡς δηλοῦται
 ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ὅπερ μανθάνομεν ἐξ ἐπιγραφῆς. ⁽²⁾

Τὰ νομίσματα αὐτοῦ ἐν Βιζύῃ ἀναμφιβόλως χαραχθέντα φέρου-
 σιν ἀφ' ἐνὸς μὲν κεφαλῇ αὐτοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ μετὰ διαδήματος

(1). Αὐτόθι.

(2). Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἀνευρεθεῖσα ἐν Βιζύῃ ὑπάρχει ἐν τῷ περιβόλῳ τῇ

καὶ ἄφ' ἑτέρου τὰς λέξεις ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΣΑΔΑΛΟΥ καὶ ἀετὸν ἐπὶ κερχυνοῦ.

Κότυς ὁ Γ'. (1) υἱὸς καὶ διὰδοχος αὐτοῦ, ἐβασίλευσε μέχρι τοῦ 48 Π. Χ. καὶ τὰ νομίσματα δὲ τούτου φέρουσι τὸν αὐτὸν τύπον μετὰ τῆς λέξεως ΚΟΤΥΟΣ ἢ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΟΤΥΟΣ.

Ὁ Κόσων μέχρι τοῦ 42 Π. Χ.

Ροιμητάκης ὁ Α'. ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 11ου (2) ἔτους Π. Χ. μέχρι τοῦ 12ου μ. Χ. Οὗτος ἦν σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, παρὰσχὼν αὐτῷ πλείστας ἐκδουλεύσεις καὶ συμπολεμήσας μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν κατὰ τὸν Ἀττωνίου πόλεμον. Ἐπίσημος δὲ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Γάιος Ἰούλιος Κρόκος ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ προφανοῦς κινδύνου, ἐπιδρομῆς Ἰσῶς τινος τῶν πρὸς Β. Γετῶν (3) δηρύντων ἤδη συνελθὺς τὴν Θράκην ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν Βοιρεβίστην, κατὰ τὸν καὶ λαλητικὸν κληθέντα πόλεμον, καθὰ μανθάνομεν ἐξ ἐπιγραφῆς διαλαμβανούσης

ΘΕΩΙ ΑΓΙΩΙ
ΥΨΙΣΤΩΙ
ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΙΜΗΣ
ΤΑΛΚΟΥ ΚΑΙ ΠΥΘΟ
ΔΩΡΙΔΟΣ ΕΚ ΤΟΥ ΚΑ

Μητροπόλεως ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῆς σχήματος τραπεζίου μήκους 1, 0, 81 υ; 0, 63 καὶ πλάτους 0, 22 διαλαμβάνοντα,

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΟΤΥΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΣΑΔΑΛΑ
ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑΝ ΠΟΛΕΜΟΚΡΑΤΕΙΑΝ
ΤΟΥΣ ΕΛΥΤΟΥ ΓΟΝΕΙΣ
ΘΕΟΙΣ ΠΑΤΡΩΙΟΙΣ

(1). Κότυς ὁ Β'. ἐβασίλευσεν ἐν τῇ Αἰῳ πρὸ τοῦ Σαδάλου. τὰ δὲ νομίσματα αὐτοῦ ἀντ.γεγραμμένα ἀπὸ νομισμάτων τῆς Θάσου φέροντα ἀφ' ἐνὸς κεφαλῇ Διονύσου πρὸς δὲ καὶ ἀφ' ἑτέρου ΚΟΤΥΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ Α.

(2). ἄγνωστοι οἱ μεσολαβοῦντες βασιλεῖς (3). Θεραικὸν ἔθνος κατὰ τοῦ ἐν τῇ Μυσίᾳ (Βουλγαρίᾳ).

ΤΑ ΤΟΝ ΚΟΙΛΑΛΗΤΙΚΟΝ
ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΙΝΟΥΝΤΙ
ΣΩΤΗΡΙΑΣ ΕΥΞΑΜΕΝΟΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΤΥΧΩΝ ΓΑΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΡΟΚΟΣ ΧΑΡΙ
ΣΤΗΡΙΟΝ ⁽¹⁾

Τὰ νομίσματα αὐτοῦ ἀρ' ἐνὸς μὲν φέρουσι τὰς λέξεις ΒΑΣΙΛΕ-
ΩΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΟΥΣ καὶ κεφαλὴν βασιλέως μετὰ διαδήματος
ἀρ' ἐτέρου δὲ ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ καὶ κεφαλὴν Αὐγούστου ἢ
καὶ τῆς Διόας ἐπὶ τῆς ὀπισθίας. Κότυς δ' Δ'. ἐβαπτίσθη μετ'
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ 12-19 μ. Χ. Τὰ νομίσματα αὐτοῦ φέρουσι τὴν
λέξιν ΚΟ καὶ κεφαλὴν τοῦ βασιλέως, ὀπισθεν δὲ κεφαλὴν τοῦ Αὐ-
γούστου. Ἔτερα νομίσματα αὐτοῦ φέρουσι ΒΑΣΙΛΕΟΥΣ ΡΑΙΣΚΟΠΟΡΕΩΣ ἢ
ΡΑΙΣΚΟΠΟΡΙΔΟΣ καὶ νίκην μετὰ στεφάνου καὶ φιδίως. ⁽²⁾

Ροιμητάλκης ὁ Γ'. σὺν τῷ Καλιγόλᾳ 37-46 Μ. Χ. Τὰ νομί-
σματα τοῦ τελευταίου τούτου βασιλέως φέρουσι προτομὴν αὐτοῦ
μετὰ τῶν λέξεων ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΡΟΙΜΗΤΑΛΚΑΣ καὶ ὀπισθεν κεφα-
λὴν Καλιγόλα. ⁽³⁾

Μετ' αὐτὸν κατηργήθη ἡ βασιλεία τῶν Θρακῶν περιελθούσης
τῆς Θράκης ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τῶν Ρωμαίων ἐπὶ Κλαυδίου
Καίσαρος. Συνεπετέλει δὲ ἤδη ἡ ἐπικράτεια τὴν Ἀστικὴν
στρατηγίαν, περιλαμβανούσαν τὸ ἀπὸ Περίνθου πόλεως μέχρις Ἀ-
πολλωνίας παράλιον ⁽⁴⁾

Ἐκ τῶν πόλεων τῆς ἐπικράτειας ἡ Βιζύη ἐξελληνισθεῖσα ἤδη
ἡμαζεν ὅσον οὐδέποτε ἄλλοτε. Πλείστα περιφανῆ ἐκ μαρμαῶν

(1) Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ὑπάρχει παρὰ τῷ χωρίῳ Μαγνητικῇ ἐντὸς τῶν νε-
χρυσταφείων ἐπὶ μαρμαρίνου λίθου μήκους 0,74 πλάτους 0,71 καὶ πάχους
0,50. (2). 19-37 ἄγνωστοι προφανῶς καὶ Ροιμητάλκης ὁ Β'. (3) Ἰ. Σβο-
ῶντι περὶ νομισμάτων.

ρ (4) Πτολεμαίου γεωγραφία

κτίριχ, θέατρα, νκοί κλπ. ἐκόσμου αὐτήν. Τὰ ὁσημέραι ἀνακαλυπτόμενα ἀρχαίχ ἐν αὐτῇ μνημεῖα μαρτυροῦσι τὴν πάλαι λαμπρότητα αὐτῆς· καὶ ἔκτασιν δὲ εἶχεν εὐρεῖαν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρισκομένων εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν τῆς νῦν πόλεως διαφόρων κτιρίων καὶ λοιπῶν μνημείων καταφαίνεται. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐν αὐτῇ βασιλείων ἡ Βυζύη ἤκμαζεν αὐτονομουμένη. Ἐκοπτεν ἴδια νομίσματα ἐξ ὀρειχάλκου, ὡς καὶ ἄλλαι αὐτόνομοι πόλεις τῆς Θράκης, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων, ἅτινα φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν ΒΙΖΥ, ΒΙΖΥΗΝΩΝ κτλ. καὶ τύπους, Κεφαλὴν Διός, ὀπισθεν νίκη, κεφαλὴν Ποσειδῶνος, ὀπισθεν Ζεὺς σπένδων, κεφαλὴν Διονύσου νεαροῦ, ὀπισθεν Σειληνὸς μετὰ κανθάρου καὶ ἀσκοῦ. Ἐπίσης αὐτοκρατορικὰ νομίσματα ἔκοπτεν ἡ Βιζύη ἀπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ 117 Μ. Χ. μέχρι Φιλίππου τοῦ Β'. φέροντα τοὺς τύπους : Ἦρα καθημένη μετὰ ταῶνος ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, Ποταμός, Ἀσκληπιός, Ὑγεία, Τελεσφόρος, Ἀπὸ ὧν, Σέρapis, Ἴσις, Ἀσποκράτης κλπ. ἐξ ὧν βλέπομεν ὅτι πλὴν τῶν Ἑλληνικῶν θεοτήτων καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων Ἰσιδος καὶ Σεράπιδος λατρεῖα εἰσέχθη ἐν αὐτῇ. Ἐχουσα δὲ Βουλὴν, Δῆμον καὶ ἐκκλησίαν, τὰ στοιχεῖα ταῦτα παντὸς ἐλληνικοῦ πολιτεύματος εἴτε ἀριστοκρατικοῦ, εἴτε δημοκρατικοῦ, διωκεῖτο ὑπ' ἄρχοντος Πρεσβευτοῦ, Ἀντιστρατήγου ἢ Ἡγεμόνος. (1)

Ἐπὶ στρατηγικῷ τῆς θέσεως κειμένη ἡ Βιζύη ὑπῆρξεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὸ φυσικόν, οὕτως εἰπεῖν, πρόχωμα κατὰ τῶν βαρβάρων τῶν συνεχῶς ἦδη ἀπὸ Β. πλημμυρούντων πρὸς διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν τῶν πόλεων καὶ χωρίων τῆς Θράκης. Τὰ ἰσχυρὰ αὐτῆς τείχη φαίνεται ὅτι ἀντέσχον γενναίως κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Γόθων, οἵτινες ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη ἐπέδραμον ἦδη ἀλληλοδιχόχως τὴν Θράκην. Εἰσβαλόντες τὸ πρῶτον τῷ 251 Μ. Χ. καὶ νικήσαντες τὸν τότε Αὐτοκράτορα Δέκιον παρὰ τὴν

(1) 1. Σβάρωνου περὶ νομισμάτων.

Βερόνη (ἑσκή Ζαγορά) κατέλαβον τὴν Φιλιππούπολιν. Μετ' ὀλίγον ὁ Δέκιος τὴν ἡτεάν του ἀπέπλυνε διὰ περιφκνοῦς νίκης τρισμυρίους ἐξ αὐτῶν ἀποκτείνας εἰς τινα μάχην. Ἀλλ' ἐπὶ ἤλθον πάλιν φριδρώτεροι τῷ 257 μ. Χ. ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ καὶ Γαλλιηνοῦ, παρμείψαντες δὲ τὴν Ἰστρον, Τομὴν καὶ Ἀγγίαλον προὔχωρησαν μέχρι τῆς λίμνης τῶν Δέρκων φθείροντες καὶ λεηλατοῦντες ἄπασαν τὴν ὑπαιθρον χώραν, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ζώτιμος. (1)

Εἰσέβαλον δὲ εἰς τὴν Θράκην καὶ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου τοῦ Β'. τῷ 268 Μ. Χ. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος ὁ ἐπικληθεὶς Γοτθικός διὰ τὰς κατὰ τῶν βυρβάρων τούτων περιφανεῖς νίκας αὐτοῦ κατετρόπωσεν αὐτοῦ; μετ' ὀλίγον παρὰ τὴν Τόμιν ὀλοσχερώς. τῷ δὲ 270 μ. Χ. ἀπῆλασεν αὐτοῦ; ὀριστικῶς ἐκείθεν τοῦ Δουνάβεως.

Ἐπὶ τῶν καταστρεπτικωτάτων τούτων ἐπιδρομῶν δεινὴν λεηλασίην καὶ καταστροφὴν ὑπέστησαν αἱ παράλιαι πόλεις τῆς ἐπαρχίας· ἡ Θυνιάς ἡ Ἀνδριάνη, ἡ Σαλμυδησσός καὶ ἡ Φινόπολις κατεστράφησαν προφκνῶς ὑπ' αὐτῶν οὐδόλω; ἀναφερόμεναι ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν. Ἐτέρα δὲ πόλις ἀναφέρεται ἡδὴ παρ' αὐτῶν ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Σαλμυδησσοῦ, ἡ Μήδεια κτισθεῖσα περὶ τὸν 1ον ἢ 2ον μ. Χ. αἰῶνα ἢ συνοικισθεῖσα ἔτι; ὑπὸ τῶν κατωτέρων τῶν καταστραφειῶν τούτων παρ' αὐτῇ πόλεων. Ἀναφέρει δὲ περὶ αὐτῆς πρῶτος ὁ Ἡρωδ. ἀνός (2) ἐν τοῖς καθόλου μετονομαζῶν αὐτὴν Κύταιαν. (3) Καὶ Συμεῶν (4) δὲ ὁ μάχιστρος καὶ λογοθέτης ἀναφέρει περὶ αὐτῆς, ὡς κληθείσης οὕτω ἐκ Μηδείας τῆς

1) Πικμασε περὶ τὰ μέσα τῆς ε'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος

2) Πικμασε περὶ τὴν Γ'. μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ἀναφέρει δὲ περὶ αὐτῆς ὡς ἐξῆς. « ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα πόλις τῆς Εὐρώπης; κατὰ τὸν εἰσπλουν τοῦ Εὐξείνου Κύτα α, λέγεται δὲ οὕτω ὀνομαστικῶς, Κυταῖδα γὰρ τὴν Μίδαϊαν πρ. σαγρ. οὖσιν. » 3). Κύτα ἐλέγεται ἡ πικρὴ τῆς Μηδείας; ἐν Κολχίδι. (4) ἔζη τῷ 910 μ. Χ.

Αιήτου· πιθανῶς ὅμως ἐκ παρὰδότηώς τινος περὶ τῆς ἐνταῦθα ἀποβιβάσεως τοῦ Ἰάσονος μετὰ τῆς Μήδειας. (¹) ἔκτισται δὲ ἡ Μήδεια ἐπὶ ὀχυροτάτης θέσεως, ἀπέναντι τοῦ μικροῦ αὐτῆς κόλπου Σκληρυδιστοῦ καὶ ἤγαγαν ἐπὶ Βυζαντινῶν, ὡς θέλομεν διαλάβῃ ἐφεξῆς.

Εἰς τὴν ἀφικόμεθα ἤδη ἐποχὴν ὁ θρησκευτικὸς βίος τῶν πόλεων τῆς ἐπαρχίας ἀρχεῖται οὐσιωδῶς ἀλλοιούμενος. Ἡ λατρεῖα τῶν ἀρχαίων θεῶν ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὴν νέαν θρησκείαν, ἥτις ἐνωρὶς ἐρρίψε καὶ ἐνταῦθα βαθεῖα τὰς ρίζας αὐτῆς, καίτοι σκληρῶς καὶ ἀπανθρώπως κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων ἐπὶ τρεῖς ὅλους αἰῶνας μέχρι τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου.

Οἱ κατὰ τῆς καταδιώξεως τῶν Χριστιανῶν ὁρισμοὶ οὗτοι τῶν Αὐτοκρατόρων δὲν περιωρίζοντο μόνον ἐν Ρώμῃ. Ὅπου δὴ ποτε τῆς ἀχανεστάτης τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ἀνεφάνιντο ὁπαδοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατεδιώκοντο ἀπινέστατα καὶ εἰς παντοίας κακώσεις καὶ βλαβήρας ὑπεβάλλοντο. Ἡ ἐκκλησία ἐπαχρείμενι δέκῃ σκληροῦς διωγμῶν τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων· ἐπὶ δὲ τοῦ ὀγδόου διωγμοῦ τοῦ συμβάντος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμιανοῦ τῷ 289 Μ. Χ. καὶ ἡ Βιζύη κατέστη θέατρον καὶ τόπος βλαβῆρας 37 μαρτύρων, (²) οἵτινες συλληφθέντες ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ἡγεμονεύοντος τότε Ἀπελλιανοῦ ἐν καταφλεγομένῃ καμίνῳ ἐρρίφθησαν.

Κατὰ τοὺς αὐτοὺς προσέτι χρόνους ἐμαρτύρησεν ἐν τῇ πόλει

(1). ἰδὲ κερ. Ἰωνσελ. 6 τῆς πρώτης ἱστορίας. (2). Οἱ ἄγιοι οὗτοι ἄνδρες κατήγοντο οἱ μὲν ἐκ Βυζαντίου, οἱ δὲ ἐκ Φιλιππουπόλεως. Συλληφθέντες δὲ ἐν Βιζύῃ ὑπὸ τοῦ ἐπαράτου ἡγεμόνος Ἀπελλιανοῦ, ἐβασανίσθησαν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Τελευταῖον δὲ ἠνέφθη ὑπογείως καίματος καὶ κόφαντες τῶν Ἀγίων τὰς γεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐρρίψαν αὐτοὺς ἐν τῇ καταφλεγομένῃ καμίνῳ. (Συναξ. Νικοδήμου) Τελεῖται δὲ ἡ μνήμη αὐτῶν τῇ 20 Αὐγούστου.

Γάζη καὶ ἡ ἐκ Βιζύης ὁρμωμένη Ἀγία Θέκλα ⁽¹⁾ μετὰ τοῦ Ἀγίου Ἀγαπίου, ὅτινες μετὰ πολυωδύνους βασάνους ἐρρήφθησαν εἰς θή-
ρία, ὅρ' ὧν θανατωθέντες, ἔλαβον τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον.

Ἐχρησίμευστε προσέτι ἡ Βιζύη ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ ἕνεκα τῶν ἀσφαλῶν αὐτῆς ὀχυρωμάτων καὶ ὡς τόπος, ἐξορίας ἢ περιορισμοῦ ἐπισήμως ἐπικινδύνων τῇ αὐλῇ τοῦ Βυζαντίου ἀνδρῶν, ὧν τινες καὶ ἐτάφησαν ἐνταῦθα. Οὕτως ἐν Βιζύῃ κεῖται ταφείς Εὐστάθιος ὁ λεγόμενος Ὁμολογητῆς Πατριάρχης Ἀντιοχείας, ⁽²⁾ ὅστις κα-
θιρεθεῖς ὑπὸ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρειανί-
ζοντος βασιλέως Οὐάκλεντος τῷ 364 μ. Χ. εἰς Βιζύν. ἐνθα καὶ ἀπέθανε, κατὰ τὸν Χρονογράφον Θεοφάνη.

(1) Περὶ αὐτῆς ἀναφέρεται ἐν τῷ Συναξαριστῇ τὸ ἐξῆς διστιχον.

Ἐμικε κλῆσις Θεκλα, πατρίς Βυζίη,

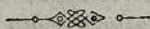
Γάζης τόπος θέατρον, ἄθλον θῆρ δάκνων.

ἡ μνήμη αὐτῆς τελεῖται τῇ 19ῃ Αὐγούστου, πλήρη δὲ ἀκολουθίαν αὐτῆς καταγίνεται συγγράφων ὁ λῃτῆς τῶν Μουσῶν Ἱεροδιάκονος Δωρό-
θεος Βιζυηνός, 2. ὁ Ἀγιος ὁῦτος ἀνὴρ ἐξησεν ἐπὶ Μ. Κωνσταντίνου πα-
ρευρεθείς καὶ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ Α'. αἰκουμενικὴν σύνοδον τῶν 318 Θεοφό-
ρων πατέρων Διαβληθείς ὑπὸ τοῦ ἀρειανίζοντος Πατριάρχου Εὐσεβίου ἐξωρί-
σθη, διὰ τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ συνόδου ὁμοφρόνων αὐτῷ ἐπισκόπων, εἰς Ἰλλυρικὴν
τινα πόλιν. Ἐπαγγελῶν δὲ ἐκ τῆς ἐξορίας ἐπὶ Ἰσθιανῷ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ
κρυπτόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τότε πατριαρχεύον-
τος Εὐδόξiou, ἐχειροτόνησεν, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Αὐτοκράτορος, Πατριάρχην τὸν
Εὐάγγελιον. Τότε ὁ Αὐτοκράτωρ Οὐάλης, τὴν τοῦ Εὐαγγρίου χειροτονίαν μαθὼν,
ἀφίκεται ἐκ Μαρικανουπόλεως, ἐνθα διέτριβεν, εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ τὸν
μὲν Ὁρθόδοξον Πατριάρχην ἔπαυσεν ἀγνωρίζας τὸν κακῶδες Δημόφρον,
τὸν δὲ ἱερὸν Εὐστάθιον ἐξώριτεν εἰς Βιζύν. (Μ. Γεώργ. Π. π. σελ. 116, 127)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

**Κατάστασις τῆς ἐπαρχίας
ὑπὸ τὴν Βυζαντινὴν μοναρχίαν.**

364—1204 Μ. Χ.

Κατὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τὴν ἀναγνώρι-
σιν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὡς ἐπισήμου θρησκείας τοῦ Κρά-
τους, ἐν τῇ ἀνατολικῇ. ἐκ τῶν πόλεων τῆς ἐπαρχίας ἡ μὲν Βιζύη
ἐγένετο ἔδρα Ἀρχιεπισκόπου γ. ἐπαρχίας Εὐρώπης, προηγουμένων
τῶν Ἀρχιεπισκόπων Ὀδυσσοῦ (Βάρνης) ἐπαρχίας Μυσίας καὶ Τό-
μης (Κωσταντζας) ἐπαρχίας Σκυθίας· ἡ δὲ Μήδεια ἐγένετο ἐπι-
σκοπὴ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πρωθιεράρχην, ὡς δεχθεῖσα
τὸν Χρηστιανισμόν διὰ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν, μέχρι τῆς ἐν Χαλ-
κηδόνι συνόδου (451)· μετὰ δὲ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἐγένετο
ἐπισκοπὴ ὑπὸ τὸν Ἡρακλείας Μητροπολίτην.

Πολιτικῶς δὲ, μετὰ τὴν διαίρεσιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἡ ἐπαρ-
χία μετὰ τῆς λοιπῆς Θράκης συναποτελοῦσα μέρος τοῦ Ἀνατολι-
κοῦ ἢ Βυζαντινοῦ κράτους διωκεῖτο ὑπὸ κονιλάριον (βουλευτὴν) ἔ-
χοντα ἔδραν τὴν Βιζύην, κατὰ τὸν Ἱεροκλέους Συνέκδημον.
Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἀρξαμένων τῶν ἀπὸ Β. ἐπιδρομῶν ἵνα
κατατρέχωσιν ἐπανειλημμένως τὴν Θράκην, συνεχῶς γίνεται μνεία
τῶν ἐπισήμων τούτων πόλεων καὶ τῆς Ἀστικῆς ἐν γένει χώρας
ὑπὸ τῶν ἀχμυσάντων ἤδη ἱστορικῶν, ὅτε μὲν δεινὰ πολλὰ καὶ
πλείστας κακώσεις ὑφίσταμένωι ὑπὸ τῶν σκληρῶν ἐπιδρομῶν, ὅτε
δὲ διαφρυγούτων τὰς δρώσεις ἐνεκα τῶν τε ὀχυρῶν αὐτῶν τειχῶν

καὶ ὄχυρομύτων, ὡς καὶ τοῦ φύτει ὄχυροῦ τῆς θέσεως αὐτῶν. Οἱ ἐπιδρομεῖς οὗτοι μὴ ἐπιδιώκοντες εἰμὴ τὴν ἀρπαγὴν καὶ δόλῳ ἐπωφθαλμίων πάντοτε τὰς εὐρόρους πεδιίδας καὶ πλουσίας κώμας τῆς Ἀστικῆς χώρας. Καὶ οἱ μὲν τῶν κατοίκων ἔρευγον μετὰ τῶν τιμαλφροστών αὐτῶν εἰς τὰ ὄρη, ἐγκαταλιμπάνοντες τὰς τε οἰκίας καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιδρομέων, αἵτινες ἐκδικούμενοι τοὺς φεύγοντας ἐδῆλυν τοὺς τε ἀγροὺς καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν, αἱ δὲ ἐνεκλείοντο ἐν ταῖς ὄχυροις αὐτῶν φρουραῖς. Οἱ ἐξικρίνης ὅμως ἐν ταῖς ἐστίαις αὐτῶν συλλαμβανόμενοι ὑπ' αὐτῶν καταστρεφόντων ἐνόησαν καὶ τὰ ὄχυρά αὐτῶν φρούρια, ἐν οἷς ἐνεκλείοντο, ὑφίσταντο καὶ ἕτερον σκληρὸν μαρτύριον, τὴν κατανγκκαστικὴν μεταφορὰν τῆς λείας τῶν ἐπιδρομέων, ἥτοι τῶν ἐκυτῶν πραγμάτων εἰς τὰς βραχυστάς χώρας, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν νέων ἐπιδρομῶν τῶν Γόθων καὶ Οὐνων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ 440 μ. χ. ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ νέου εἰσβαλλόντες εἰς τὴν Θράκην ὑπὸ τὸν Ἀττίλαν, α προσῆλθον, κατὰ τὸν Θεοφάνην, καὶ μέχρι θαλάσσης ἐκατέρας τῆς τε Πόντου καὶ τῆς πρὸς Καλλιπολιν καὶ Σηστόν κεχυμένης πᾶσιν πόλιν καὶ φρούρια δουλοῦμενοι πλὴν Ἀδριανουπόλεως καὶ Πρακλείας, ἃ ἀδῆλως ἔμεινε καὶ ἡ Ἀστικὴ χώρα, κατὰ τὸν Προκόπιον, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς νέας εἰσβολῆς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Λέοντος τῷ 465 μ. χ., ἐπὶ Ζήνωνος ὅστις ἔκτισε τὸ πρὸς Ν. τῆς Βιζύης εἰς ἐξάκρον ἀπ' αὐτῆς ἀποστασιν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου μέχρι τῆς Πριποντίδος ἐκτεινόμενον μακρὸν λεγόμενον τεῖχος ἢ τείχος τοῦ Ἀναστασίου πρὸς περιστολὴν αὐτῶν.

Ἀναφέρεται ὅμως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἱστορικοῦ ἡ Ἀστικὴ χώρα ὑποστᾶτα δεινὴν λεηλασίαν ὑπὸ τῶν Ἀντῶν καὶ Σλαβηνῶν (Βουλγάρων) τῶν ἐπὶ τῆς βυτιλείας Ἰουστινιανοῦ τῷ 559 μ. χ. ἐπιδραμόντων τὸ πρῶτον Θράκην. Καταλαμβάνοντες οὗτοι τὴν Ἀδριανουπόλιν καὶ πλείστην λείαν συλλέξαντες, ἰδόντες δὲ πολὺ στρατὸν

τοῦ βασιλέως κατ' αὐτῶν ἐρχόμενον ἐστρατοπεδεύσαντο εἰς τὸ ὄρος ἀπέναντι αὐτοῦ· νικήσαντες ὁμῶς τὸν τοῦ βασιλέως στρατὸν προ-
χώρησαν εἰς τὴν Ἀστικὴν χώραν ἐν ᾗ ἤρξαντο τῶν λεηλασιῶν τῶν
αλείαν ἄρθρον ἐν αὐτῇ εὐρόντες· ὡς ἀδῆλον ἐκ παλαιοῦ οὕταν (1)·
Ἐνίκησεν ὁμῶς αὐτοὺς ἀκολούθως ἕτερος στρατὸς τῶν Ῥωμαίων
καὶ ἀπῆλλχε πλείστους τῆς αἰχμηλωτίας.

Ὁ μέγας οὗτος Αὐτοκράτωρ, βλέπων τὰ δεινὰ, ἀπερύητα τὰ
ὑπήκοον αὐτοῦ ἐκ τῶν συνεχῶν τούτων ἐπιδρομῶν, ὠχύρωσε τὸ
κράτος αὐτοῦ διὰ πολλῶν φρουρίων, ἅτινα ὀνομαστὶ ἀναφέρονται
ὑπὸ τοῦ Προκοπίου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Θράκῃ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόν-
του. Ἐν ταῖς φρουραῖς τούταις κατεζόμενος εἰς ὁρεῖς καὶ δύσβατα
μέρη κατέφυγον οἱ τῶν περὶ ἀτειχίστων χωρῶν καὶ κωμολέσεων
κάτοικοι ὅλη τῇ ἐπαρχίᾳ ἐπιδρομῶν, ἐγκαλειόμενοι δὲ ἐν αὐτοῖς
ἐνέμενον μέχρι τῆς ἀποχωρήσεως αὐτῶν.

Τοιαῦτα φρούρια ἐκτίσθησαν καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἅτινα σώζονται
εἰσέτι κατερμυμένα εἰς πλείστα μέρη, Κάστρα καλούμενα, ἐν ἀ-
ποκρήμοις βουναῖς, ἔχοντα μεθ' ἑνὸς μόνου μέρους δυνατὴν συγκοι-
νωσίαν. (2) Καὶ τὰ φρούρια ὁμῶς ταῦτα κατελαμβάνοντο ἐνίστα-
σθαι τῶν ἐπιδρομῶν διὰ τεχνασμάτων (3) δι' ἐπιμόνου ἢ πολι-
ορκίας.

Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ προσέτι, ὅστις πλείστα ὑδραγωγεῖα ἐν
τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἔκτισε, φαίνεται ὅτι ἐκτίσθη καὶ τὰ ἐκ

(1.) Προκ. Γ. 9. 11.

(2.) περὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀρχαίων φρουρίων ἴδε κερ. 'Ι Α'. σελ. 179

(3.) Καθὼς ἐκ παραδόσεως ἀνέρεται καὶ ἐξ ἀρχαίων τινος ὅσμουτος μανθί-
νουν φρούριον τι ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κατελήθη διὰ τοῦ ἐξῆς τεχνάσματος·
Μετ' ἐπίμονον πολιορκίαν ἀπισχυθέντων τῶν ἐπιδρομῶν, νῆες τις ἐξ αὐτῶν,
μεταμεισθεῖσαι γυναῖκα αἰχμηλωτισθεῖσαν καὶ ἐγκαταληθῆσαν καὶ προσπορη-
θεῖς διὰ βίμβακος ἐρχομένης, συνεκίνησε τὴν οἶκτον καὶ τὴν συμπύκναιον
τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ, οἵτινες φιλοξενήσαντες αὐτόν, ὡς ἕτερον Δούρειον Ἴππον,
ἐπέφερον τὴν λεηλασίαν καὶ καταστροφὴν αὐτῶν.

Βιζύης μέχρι Κων/πόλεως διήκον μέγα ὑδραγωγεῖον, ὅπερ ἀναφέρει καὶ ὁ Ἱπύχιος· καὶ οὗτινος ἡ ἀρχὴ εὗρηται εἰς ἡμίωρον ἀπόστασιν δυτικῶς τῆς Βιζύης.

Καὶ ἐτέρων δὲ λεηλασίαν ὑπέστη ἡ Ἀστικὴ χώρα ἐπὶ τῆς βασιλείας Μκυρικίου τῷ 582 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σκλαβηνῶν ὀδηγούντος τοῦ Ἀνδρξαύστου, οἵτινες ὁμῶς νικηθέντες ὑπὸ τοῦ σταλέντος πατρὸς τοῦ βυτιλῆως στρατηγοῦ Κηλεντιόλου παρὰ τὸν ἐργίναν ποταμὸν ἀπεδιώχθησαν τῆς Ἀστικῆς χώρας. (1)

Ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας τοῦ Κώσταντος, τοῦ μίαν θέλητιν ἐπὶ Χριστῷ δογματίζοντος, ἐστάλη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἐξόριστος ἐν Βιζύῃ τῷ 645 μ. Χ. καὶ ἕτερος ἐπίσημος ἀνὴρ, ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, ὅστις ἐξανιστὰς κατὰ τῆς αἵρέσεως ταύτης καὶ σύνοδον ποιήσας ἐν Ρώμῃ μετ' ἄλλων μαθητῶν του ἀνεθεμάτισε τὴν αἵρεσιν τῶν Μονοθελητῶν. Τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς μετεκαλέσθη ἀπὸ τῆς Ρώμης τὸν Ἅγιον καὶ τοὺς δύο μαθητάς του Ἀνακτασίους ἀμφοτέρους· καλουμένους καὶ μετὰ πολλὰς θλίψεις ἐξώρισε τὸν μὲν Ἅγιον εἰς Βιζύην, (2) τὸν δὲ ἕνα Ἀναστάσιον εἰς Πέρβην καὶ τὸν ἄλλον εἰς Μεσημερίαν,

(1). Θεοφύλακτου ἱστορία 1. 7. 8.

72. Ὁ Ἅγιος Μάξιμος κατὰ τὴν ἐν Βιζύῃ ἐξορίαν του δὲν ἐπικυσε κηρύττων καὶ γράφων εἰς διαφόρους κατὰ τῶν Μονοθελητῶν, ὡς καὶ διάφρα ἄλλα θεολογικὰ συγγράμματα, δι' ἃ προπόντως ἐπεκλήθη νέος Χρυσόστομος. Μετὰ κισρὴν δὲ ὁ βασιλεὺς, νομίσας ὅτι μετέβαλε γνώμην ἐπὶ τῇ κακοπαθείᾳ τῆς ἐξορίας, μετεκαλέσθη αὐτὸν μετὰ τῶν μαθητῶν του. Βλέπων ὁμῶς αὐτοῦ ἐμμένοντα ἐν τῇ πεπληθυσίᾳ των, τοῦ μὲν Ἀγίου Μαξίμου καὶ τοῦ μεγαλειτέρου Ἀναστασίου κόψας τὰς δεξιὰς χεῖρας καὶ τὰς γλώσσας ἐξώρισε αὐτοῦ· εἰς τὴν Λαμικὴν, ἔνθα ὁ θεῶς· Μάξιμος· μετὰ τρία ἔτη ἀνιπαύθη ἐν Κυρίῳ. ὁ δὲ πρεσβύτερος· Ἀναστάσιος· διεπέρασεν εἰκοσιν ἔτη. Ὁ δὲ νεώτερος· πεμψθεὶς εἰς ἕν Κίστρον τῆς Θάκης ἐτελείωσε τὴν ζωὴν του ἐν ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως. (Σιν. Χ. Δουκάκη). Τελεῖται δὲ ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου τῇ 21 Ἰανουαρίου, τῶν δὲ μαθητῶν του τῇ 20 Σεπτεμβρίου.

Ἀναφέρεται δὲ ἤδη καὶ ἡ Μήδεια ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου κατὰ τὸ δριμύ ψῦχος, ὅπερ ἐγένετο ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τῷ 636 μ. χ., καθ' ὃ ἐπάγωσε πρὸς Β. ἡ μέχρι Μεσημβρίας καὶ Μηδείας παραλία ἕως τριάκοντα πῆχεων ἐντὸς τῆς θαλάσσης. Τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀναφέρων καὶ ὁ Γ. Συνέσιος γράφει αὐτὴν Μηδίαν. Ὁ Γ. Τσέτσος ὁμῶς περὶ τῆς ὁθ. γραφίας αὐτῆς ἐκφέρει τὸν ἐξῆς στίχον. α Μηδαίς τῆς Αἰήτου μὲν ἦτα σὺν διφθόγγῳ.»

Ἀναφέρει προσέτι περὶ Μηδείας ὁ αὐτὸς ἱστορικός καὶ κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Φιλιππικοῦ τῷ 711 μ. Χ. ἐπιδρομὴν τῶν Βουλγάρων, καθ' ἣν ὑπέστη δεινὴν λεηλασίαν ἥτε Μήδεια καὶ τὰ περὶ αὐτὴν χωρία, ὡς καὶ θάσασα ἡ παραλία τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ θρηκτικοῦ Βοσπόρου.

Δεινοτέρῳ ὁμῶς ἐπιδρομῇ τῶν Βουλγάρων ἐγένετο τῷ 813 ἔχοντες οὐ τοις ἑσπέραις αὐτῶν τὸν Κροῦμμον καὶ νικήσαντες Μιχαὴλ τὸν Ῥαγκαβὴ περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν μακροῦς κατέτρεχον καὶ κατέκαιον, κατὰ τὸν Θεοφάνην, πάντα τὰ χωρία τῆς Θράκης· προχωρήσαντες δὲ μέχρι τῆς χρυσῆς πύλης κατέστρεψαν τὸ Κάστρον τῶν Ἀθύρων (Μ. Τσέχμετζις) καὶ τὴν ἐκεῖ γέφυραν, κατηδάψισαν τὸ τῆς Σηλυβρίας, ἣν καὶ παρέδωκαν τῷ πυρὶ, ὁμοίως καὶ Ῥαιδεστόν καὶ Ἀωρὸν (1) καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ Κάστρα κατέστρεψαν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ αὐτὴν δὲ τὴν Ἀδριανούπολιν πολιορκήσαντες κατέλαβον· αἰχμαλωτίσαντες δὲ περὶ τὰς 50 χιλ. ἄνδρας καὶ γυναῖκας μετόπισαν αὐτοὺς πέραν τοῦ Ἰστρου. Ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ἀντεπεξελθὼν καὶ συναντήσας αὐτοὺς περὶ τὴν Μεσημβρίαν, ἐπέτυχε διὰ τρομερᾶς σφαγῆς νὰ ἐπιφέρῃ ἀληθῆ εἰς αὐτοὺς πανωλεθρίαν.

Ἐπὶ τῇ καταστρεπτικωτάτῃ ταύτῃ ἐπιδρομῇ, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν προηγουμένων ἀνὰ τὴν Ἀστικὴν χώραν δηλώσεων καὶ λεηλασιῶν

(1) πόλις ποτὲ μὲ θρόνον Ἀρχιεπισκόπου μεταξύ Τραϊανουπόλεως πρὸς Δ,

οὐχὶ μόνον αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς ἐπαρχίας ἔπαθον τὰ πάνθαινα, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀκμαζούσης ἐπισήμου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ πόλεως Βιζύης ὀπληθυσμὸς ἀρκούντως ἡλαττώθη. Περιωρίσθη δὲ αὕτη ἤδη εἰς μικρὸν τι ὄχυρόν φρούριον μετὰ πύργου πτόλισμα καὶ πτόλιθρον καλουμένην ὑπὸ τοῦ Γενεσίου, (1) ὡς καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου.

Ἔτεραι δὲ ἤδη ὄχυραὶ πόλεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀντέχουσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν πλὴν τῆς Βιζύης καὶ Μηδείας ἀναφέρονται πρὸς τὴν ἢ Μεσσηνίαν, (2) ἢ Σεργέντην, (3) ἢ Καραβιζύην (4) καὶ ἢ Ἀγαθόπολιν. (5) ἐπὶ τῆς γινομένης δὲ διατυπώσεως παρὰ τοῦ βασιλέως Λέοντος τῷ 900 μ. Χ. ἀναφέρονται αὗται τετιμημέναι ἐκκλησιᾷ ἀστικῇ ὡς ἑξῆς. Αὐτοκέφαλοι Ἀρχιεπισκοπαί· ἢ Βιζύη Α'. ἢ Μεσσηνία ΙΖ'. καὶ ἢ Καραβιζύη ΚΑ'.

Ἐπισκοπαί· ἢ Πρακλείας· ἢ Μηδεία ΙΒ'. καὶ ἢ Σεργέντη ΙΔ'. Ἐπισκοπὴ δὲ Ἀνδριανουπόλεως· ἢ Ἀγαθόπολις Β'. προηγούμενης τῆς Σωζουπόλεως.

Νέει δὲ καὶ πάλιν ἐπιδρομαὶ τῶν Βουλγάρων ἐγένοντο ἀπὸ τοῦ 888 Μ. Χ., οἵτινες ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Συμεῶνα καὶ ἀκολούθῳ, ὑπὸ τὸν Σκυρὸν ἔλεηλάτουν ἐπανεληλυμένῳ, τὴν Θράκην μέχρι τῆς ὁλοσχεροῦς ὑποχειρώσεως αὐτῶν ὑπὸ Βασιλείου τοῦ κλη-

1). ἡ ἱστορικὴς ὁδὸς ὀνομάζει αὐτὴν, καθὼς καὶ ἐν α'. κεφ. εἶρηται, Βύζην, ἀναφέροντα τὰ ἑξῆς «... εἰθὺς δὲ καὶ Ἀναστασίον οἱ ἐκ Βύζης πτόλισματος, ἐπειδὴ τὸν ἀποστάτην ἔμαθον ἀνηρῆσαι, πεδύσαντες (χεῖρας) καὶ πόδας πρὸς βασιλέα κηρύσσοντες, ὅτινα δὴ τῇ αὐτῇ τοῦ ψευδωνύμου πατρὸς καταδικάζων ποινῇ» (Γεν. Βασίλ. 6.) (2). ἤδη μικρὰ κώμη πρὸς Ν. τῆς ἐπαρχίας. (3). Αὕτη ἐκτίσθη παρὰ τῇ Πενταπόρει, νῦν Σαρακίνη. (4). Ἰδε κεφ. Α'. σελ. 19. (5). τὸ Αὔλειον τεῖχος, ὅπερ ἀνέκτισθεν ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ στρατηγοῦ Ἀγάθωνος μετὰ τὴν ἀγῶνιστάς τῃ Ἀγαθόπολιν· καὶ ἑτέρα ὅμως πόλις ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἀναφέρεται ἐν τῇ θρηκτικῇ Χερσονήσῳ παρὰ τὴν Σητερόν κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου Ἀγαθὸκλέους, ταύτης δὲ καὶ ἴσα νομίσματα ὑπάρχουσι (περὶ τὰ 300 Π. Χ.)

θίντος Βουλγαροκτόνου τῷ 1018 μ. Χ. Κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς ταύ-
της ἀγνοεῖται ἡ τύχη τῶν τῆς ἐπαρχίας πόλεων, κατὰ τὴν ἐπὶ
Ἀνδρονίκου τοῦ Α΄. ὅμως δεινὴν ἐπιδρομὴν τῶν Περσῶν καὶ Ἀμο-
γαβάρων τῷ 1183 μ. Χ. σπουδαῖον δυστύχημα τῶν Βιζυνηῶν ἐ-
ναφέρειται ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ ἱστοριογράφου Γ. Πυχμύερη ὡς ἐξῆς·

Διαπεράσαντες οὗτοι εἰς τὴν Θράκην εἰσέβαλον εἰς τὰ στενὰ
τοῦ Γάνου καὶ ἤρξαντο τῶν λεηλασιῶν των ἀπὸ Ραιδεστοῦ μέχρι
Βιζύης κατεριμώσαντες πάντεώς τὸσον τόπον ἀνθρώπων καὶ ἀ-
πολυμβάνοντες πλείστην λείαν. Τινὲς αὐτῶν ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν
Φκρέντα Πιμῆν ἀφοῦ προσέβαλον τὸ φρούριον τῆς Βρύσεως (Μπου-
νάρ-Χισάρ) ἐπορεύθησαν πρὸς λεηλασίαν τῆς Βιζύης, ἥτις ἐφυλάσ-
σεται ὑπὸ διακισίων μόνον ἱππέων ὑπὸ τὸν Τσαούσιον Οὐμπερτό-
πουλον. Οὗτος δὲ ὄρθως φρονῶν δὲν ἐτόλμα νὰ διακινδυνεύσῃ ἐναν-
τίον τοσούτου πλήθους ἐχθρῶν καὶ ἐνέμενεν ἐγκεκλεισμένος ἐν τῷ
φρουρίῳ.

Οἱ Βιζυνηοὶ τότε συνελθόντες περὶ τὸν Οὐμπερτόπουλον ἐδειξαν
μεγίστην προθυμίαν ἵνα συμπολεμήσωσι κατ' αὐτῶν. Ὁ δὲ Οὐμ-
περτόπουλος ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς προθυμίας τῶν Βιζυνηῶν καὶ ἐκ
τοῦ πλήθους αὐτῶν, διότι εἰς χιλιάδας ἀνῆρχοντο οἱ προθυμοποι-
ούμενοι νὰ συμπολεμήσωσι, παρέταξε αὐτοὺς μετὰ τῶν ἱππέων
του κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν καλῶς σκεφθέντες πα-
ρετάχθησαν εἰς τὸ πετρῶδες μέρος, ἵνα θὰ ἐβυηθοῦντο ὑπὸ τῶν
δυσχωρίων. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμελλεν νὰ περικυκλωθῶσιν ὑπὸ ἐχθρικοῦ
λόχου, ἀφέντες τὸ μέρος αὐτὸ παρετάχθησαν ἐπὶ τῆς πεδιάδος· μέ-
τεχνασμα δὲ τῶν προλογιζόντων Περσῶν οἱ ἱππεῖς πρῶτων ἐφορ-
μῶσι πρὸς αὐτοὺς, ἀλλὰ μόλις εἶδον ὅτι αὐτοὶ ἐκινδύνευσαν ἐφορμᾶ
καὶ ὁ λόχος, ἐξ ὃς δειλιάσαντες οἱ Βιζυνηοὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν,
οἱ δὲ Πέρσαι καταδιώκοντες κατέσφαττον αὐτοὺς ἀνιλεῶς ποιμνίαν
δίκην. Οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ τότε φοβηθέντες, μεταμπίεσάμενοι τὰς
γυναίκας εἰς ἀνδρας ἔθεσαν αὐτὰς ἐνόπλους, ὡς ἄλλας Ἀμαζόνας

ἐπὶ τῶν πύργων πρὸς φυλακὴν, μέχρις οὗ μαθὼν ταῦτα ὁ βασιλεὺς καὶ λίαν λυπηθεὶς διὰ τὴν συμφορὰν ταύτην τῶν Βιζυηνῶν ἐπέμψε στρατὸν καὶ κατωχύρωσε τὸ φρούριον.

Μετὰ τὸ δυστύχημα τοῦτο ἡ Βιζύη ἐφυλάττετο ὑπὸ ἱκνου στρατοῦ κατεστησάντος αὐτὴν ὁρμητήριον τῶν διαφόρων ἐφεξῆς πολέμων κατὰ τῶν Βουλγάρων, οἵτινες ἀνταλλάσσοντες καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν ἀρχηγόν αὐτῶν Ὀτρεντισθλάβον ἐκυριεύσαν οὐ μόνον τὴν Ἀγχιάλον καὶ Μεσιμβέραν, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀγαθόπολιν καὶ τὰ περὶ αὐτῆς πολισμηνα. Νικήσας δὲ αὐτοὺς ὁ ἐν Βιζύῃ στρατὸς περὶ τὴν Ἀγαθόπολιν, ἀπεδίωξε μὲν ἐκ τῆς Θράκης, εἰσέβαλον δὲ μως καὶ πάλιν μετὰ Σκυθῶν, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰσαακίου Ἀγγέλου τῇ 1190 μ. Χ., ἔχοντες ἀρχηγοὺς Πέτρον τινὰ καὶ Ἀσάν. Ἐλθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰσαάκιος μετὰ τοῦ ἐν Βιζύῃ στρατοῦ εἰς Ἀγαθόπολιν ἐπολέμησε κατ' αὐτῶν, οὓς καὶ νικήσας καταδίωξε πέραν τοῦ Δουνάβεως. Συνεννοηθέντες ὅμως ἐνταῦθα μετὰ Σκυθῶν καὶ Βλάχων ἐπανάλαβον τὰς ἀνὰ τὴν Θράκην ἐπιδρομὰς των ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξίου τοῦ Γ'. τῇ 1200 μ. Χ. ὅτε καὶ κατέστρεψαν τὴν Μεσηνὴν καὶ Τσουρουλὸν καὶ τὰ μέχρι Ραιδεστοῦ πολισμηνα. Ὁ τὴν Βιζύην δὲ φυλάσσων στρατὸς ὤρμησε καὶ πάλιν κατ' αὐτῶν, νικήσας δὲ ἀπῆλλαξε πλείστους τῆς αἰχμαλωσίας. ⁽¹⁾

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

**Λατινοκρατία, ἐπιδρομαὶ Σκυθῶν καὶ
Βουλγάρων, Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός
1204—1357 Μ. Χ.**

Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων τῇ 1204 μ. Χ. ἡ μὲν Βιζύη μετ' ἄλλων μεσογειῶν πόλεων τῆς

Νικ. Χωνιάτης. 82. ὁ αὐτός.

Θράκης ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου ἐγκαταλιπόντος ἐν αὐτῇ καὶ φρουρὰν⁽⁸³⁾ ἡ δὲ Μήδεια καὶ αἱ λοιπαὶ παράλια πόλεις κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Γενονησίων, οἵτινες κατέχοντες τὸν Γαλατῶν ἐπεξέτειναν τὸ ἐμπόριον αὐτῶν καὶ ὅλον τὸν Εὐξείνιον Πόντον, κτίσαντες πολλὰς ἀποικίας ἐν αὐτῷ καὶ καταλαβόντες πλείστας παραλίους πόλεις καὶ φρουρία. (1) Ὁχύρωσαν δὲ οὐχὶ μόνον τὴν Μήδειαν διὰ τῶν μέχρι σήμερον κατερηγμένων διατελούντων ὀχυρωμάτων αὐτῆς, (2) ἀλλ' ἐκτίσαν προσέτι πελωρίους πύργους ἐκατέρωθεν τοῦ Θυνιακοῦ λιμένος, ὡχύρωσαν τὴν Ἀγαθόπολιν, τὸ Ἀνταϊν τεῖχος, ὅπερ ὠνομάσθη ἤδη Περροντικόν ἐπὶ Βέρδοβιτζ. (3)

Ἀλλὰ καὶ ἐν Βυζύῃ οἱ Λατῖνοι ἐκτίσαν, ἐπεσκεύασαν καὶ ἀνεκαίνισαν τὰ ἡλίθια τῆς ἀκροπόλεως τεῖχη καὶ τοὺς πελωρίους περὶ αὐτὰ πύργους, ἐπεξέτειναν τὰ περὶ τὴν πόλιν τεῖχη καὶ ἐκατέστησαν αὐτὴν ἥδη μίαν τῶν μεγίστων καὶ ὀχυρωτάτων πόλεων τῆς Θράκης δι' ὃ καὶ μόνῃ αὐτῇ μετὰ τῆς πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς προποντίδος κειμένης Σηλυβρίας διέφυγε, κατὰ Νικήτην τὸν Χωνιάτην, τὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Μυσὸν καὶ τῶν Σκυθῶν λεηλασίαν τῆς Θράκης, οἵτινες ἐξανδραποδίσαντες τὸν Ῥαιδεστόν, τὴν Πέρινθον, τὸ Δαόνιον, τὴν Ἀρχιδιούπολιν (Λουλέ-Βουργάζ,) τὴν Μεσηνὴν καὶ Τυρολῶν καὶ καταστρέψαντες τοὺς ἀγρούς καὶ τὰς κώμας αὐτῶν, ἀφῆκον ἀσχύλευτον καὶ ἀκαθάρετον τὴν Βιζύην καὶ Σηλυβρίαν, διότι μόναι αὗται ἀντέσχον οὐχὶ μόνον ἔνεκα τῶν ἰσχυρῶν ὀχυρωμάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦ φύσει ὀχυροῦ τῆς θέσεως αὐτῶν, φρουρούμεναι ἄλλως καὶ ὑπὸ στρατοῦ τῶν Λατίνων.

Ὁ βασιλεὺς τότε ἐκ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων ἐν Νικαίᾳ Ἰωάννης καταδιώξας τοὺς βαρβάρους τούτους τῷ 1222 μ. γ. καὶ κυριεύσας πλείστας πόλεις τῆς Θράκης ἤθελεν νὰ καταλάβῃ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχόμενα ἅσπτη τὴν Τυρολῶν καὶ τὴν

1. Ἀλ. Πασπάτη βυζ. μελέται. 2. Ἀλεξάνδρος. 3. Μελετίου γεωγραφ.

Βιζύνην. Ἀφίκετο δὲ κατὰ πρῶτον ἐν Τυρολῳ, ἐνθα εὗρίσκετο ἡ γυναικαδέλφη αὐτοῦ Εὐδοκίαν, τὴν ὑποίαν ὁ Ἀσελ Δεκάς ἐλαβε σύζυγον. Ἀλλ' αὐτὸς μὲν ἔφυγε, τὴν δὲ σύζυγον αὐτοῦ Εὐδοκίαν ἀφῆκεν εἰς τὴν πόλιν, ἐλπίζων ὅτι ὁ βασιλεὺς χάριν τῆς γυναικαδέλφους αὐτοῦ δὲν ἤθελε πορρήσῃ αὐτήν.

Οὗτος ὅμως διὰ πολλῶν μηχανημάτων ἐκπορήσας τὴν Τυρολῳν, τὴν μὲν γυναικαδέλφην αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἔπιππον εἰς Κων) πόλιν, τοὺς δὲ φυλάττοντας τὴν πόλιν πεζοὺς ἀπέλυσε, στείλας δὲ στρατὸν καὶ εἰς Βιζύνην κατέλαβεν αὐτὴν ἄνευ ἀντιστάσεως καὶ προσέθηκε τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ. (1)

Συμμαχήσαντος δὲ ἤδη (τοῦ Ἰωάννου μετὰ τοῦ Ἀσάν βασιλέως τῶν Βουλγάρων, (μεθ' οὗ εἶχον καὶ ἐπιγαμίας ἐπὶ υἱῷ καὶ θυγατρὶ), κατὰ τῶν Λατίνων, οἱ Βούλγαροι κατέδραμον τὰς ὑπὸ Λατίνων κατεχομένους πόλεις τῆς Θράκης. Μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ οἱ Τάρταροι, γένος Σκυθικόν, διαπεράσαντες τὸν Ἰσθμὸν μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ διαβάντες τὸν Αἰμόν κατέλαβον τὰ περὶ τὸν Ἑβρόν μέρη τῆς Θράκης φρονεῦντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες πολλοὺς. Κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν ταύτην τῶν Ταρτάρων κατελήφθη καὶ ἡ Βιζύνη μετὰ τῆς Ἀνδρικνουπόλεως, Κελλιπόλεως καὶ τῶν μεγαλειτέρων πόλεων τῆς Θράκης, ἐν αἷς οἱ Τάρταροι μετεκόμιζον τὴν λείαν αὐτῶν. (2) Καὶ ἔπαυσα δὲ ἡ ἐπαρχία δεινὴν ὑπέστη θήωσιν καὶ αἰχμαλωσίαν, ὥς καὶ ἀρχαῖά τινα δημῳδῇ περὶ τῶν αἰχμαλωσιῶν αὐτῶν ἔσματα διασώζονται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἀδόμενα παρὰ τῷ λαῷ. Ἀκολούθως δὲ οἱ Τάρταροι συμμαχήσαντες μετὰ τῶν Λατίνων κατὰ τοῦ Ἰωάννου, ὅστις κατεῖχε τὸ τῆς Τυρολῳς μόνον φρούριον, ἐπάυσαντο τῶν λεηλασιῶν των.

Ἀνακτηθέντος ἤδη τὸ ὑπὸ Λατίνων κατεχομένου Βυζαντινοῦ κράτους ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τῷ 1261 μ. Χ., ὅστις ἐπεσκεύασε καὶ τὰ καταστραφέντα φρούρια τῆς Θράκης, οἱ Βούλγαροι μετὰ

(1) Γεώργ. Ἀκροπολίτης. (2) ὁ αὐτός.

τῶν Σκυθῶν ἐπέδραμον καὶ πάλιν εἰς τὴν Θράκην καταλαβόντες καὶ τὴν Ἀγαθόπολιν, Καστρίτσιν (¹) καὶ τὰ περίξ φρούρια. Ἐξεληθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν καὶ πολεμήσας μετὰξὺ Ἀνδριανουπόλεως καὶ Διδιμοτείχου ἐν τινὶ χωρίῳ Πριμουσσούλου καλουμένῳ κκετετρόπωνεν αὐτούς· λυπηθεὶς ὁμῶς καιρίως διὰ τὸν ἐν Ῥαιδεσιῶ συμβάντα θάνατον τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἐνόησε κατὰ τὴν εἰς Βυζάντιον ἐπιστροφὴν τοῦ καὶ ἑλθὼν εἰς Βυζάντην διέμεινεν ἡμέρας τινὰς ἕνεκα τῆς νόστου. (²)

Ἐπὶ δὲ τῷ διαδεχθέντι αὐτὸν Ἀνδρονίκου τοῦ Πσλαυιλόγου, οἱ Βούλγαροι ἀνανεώσαντες καὶ πάλιν τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ὑπὸ τὸν βασιλέα αὐτῶν Μιχαήλ εἰσεβάλον μετὰ Σκυθῶν εἰς τὴν Θράκην καὶ ἐλεηλάτουν τὰς ἄνω πόλεις αὐτῆς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὁ δὲ βασιλεὺς πυθνόμενος ταῦτα καὶ συναθροίσας ὅσον ἡδύνατο στρατὸν ἦλθεν εἰς Βυζάντην καὶ προητοιμάζετο εἰς μάχην, πλὴν ὁ Μιχαήλ πληροφορηθεὶς τοῦτο ἐκ κατασκόπων, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἡδύνατο νὰ ἀντιπαραταχθῇ πρὸς τὸν βασιλέα ἔστειλε πρεσβευτὴν πρὸς αὐτὸν λέγων νὰ μὴ κοπιᾷ καὶ πορεύηται μακρὰν ἰδὼν μετὰ τοῦ στρατοῦ του, διότι τὴν ἐπικύριον θὰ ἔλθῃ εἰς Βυζάντην ἵνα πολεμήσωσιν σὺν τῇ ἀπιστολῇ ὁμῶς τοῦ πρεσβευτοῦ ὁ Μιχαήλ νυχθημερόν βαδίσας μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, τὴν ὁρισθεῖσαν ἡμέραν τῆς εἰς μάχην παρατάξεώς του εὗρίσκετο ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας του. (³)

Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τῷ 1282 μ. Χ. γενομένης ἐκθέσεως διαφύρων πρὸ β. β. β. ἡμερῶν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διοικήσει τῶν ἐπαρχιῶν ἀναφέρονται καὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ οἱ ἐξῆς·

Ὁ Βιζύης, πρὸ ἐβίβασθη ἀπὸ Ἀχιεπισκόπου εἰς Μητροπολίτην Α'.

(1) Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀναφέρει ἡ παράδοσις διάφορα φρούρια περίξ τοῦ νῦν Σαμψακίου καὶ παρὰ τὴν Μήδειαν. (2) Ἰωαν. Καντακωζηνῶ ἱστορία κεφ. 3ον.

(3.) αὐτόθι.

Ὁ Μηδείας προεβιβάσθη ἀπὸ ἐπισκόπου Ὁρακλείας εἰς Μητρο-
πολίτην.

Ἡ τῆς Μεσσηνῆς Ἀρχιεπισκοπὴ καὶ ἡ τῆς Σεργέντης ἐπι-
σκοπὴ οὐδόλως ἀναφέρονται, προσετέθησαν δὲ πιθανῶς τῇ Μητρο-
πόλει Βιζύης, ὡς καὶ ἡ τῆς Καραβιζύης Ἀρχιεπισκοπὴ ἠνώθη ἱ-
σως μετὰ τῆς Μητροπόλεως Μηδείας.

Ἡ δὲ ἐπισκοπὴ Ἀγαθοπόλεως ἐγένετο αὐτοκέφαλος.

Ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου καταστά-
σης θέατρον συνεχῶν καὶ ἀπροσδοκῆτων ἀλλαγῶν τοῦ ἀνωτάτου
ἄρχοντος ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιπετεῶν, εἰς ἃς ὑπέκειντο ἀπὸ
χρόνου ἱκανοῦ, ἐπίσημοι οἰκογένειαι ἐκ τοῦ παλατίου ἀπεσύρθησαν
εἰς Βιζύην, ἔνθα ἔζων μακρὰν τῆς τύβης καὶ τῶν ἐρίδων τῆς βυζαν-
τινῆς αὐλῆς, ἐγκατέστη δὲ ἐν αὐτῇ, κατὰ τὸν Καντακουζηνὸν Ἰω-
άννην, ὁ πρωτοστράτωρ (1) τοῦ παλατίου μετὰ πολλῶν συγγενῶν
καὶ οἰκείων τοῦ ἔχων κτήσεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐντὸς τε καὶ ἐ-
κτὸς τῆς πόλεως.

Ὑπ' αὐτῶν ἀγομένη ἡ Βιζύη καὶ ἔχουσα Ἀρχοντα Γεώργιον τὸν
Παλαιολόγον ἔδειξε μεγίστην ἐχεφροσύνην κατὰ τὴν πολιορκίαν αὐ-
τῆς ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Καντακουζηνοῦ, ὅστις ὢν ἐπίτροπος τοῦ ἀ-
νηλικίου υἱοῦ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ εἰσας μετὰ τῆς βασιλίδος Ἀννης
καὶ τοῦ Πατριάρχου τῷ 1343 μ. Χ. ἐκήρυξεν ἑαυτὸν βασιλεῖα ἐν
ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Ε΄.

Κυριεύσας δὲ τὴν Σηλυβρίαν καὶ τὰς κατὰ τὴν κάτω Θράκην πό-
λεις, ἐπορεύετο πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν καὶ τὴν Βιζύην καὶ τὰς μέ-
χρι Πόντου πόλεις ἐκυριεύσει καὶ ἐλεηλάτει ὅσας δὲν ὑπεχώρουν αὐτῷ.
Καὶ κατ' ἄρχας ἐπιχειρήσας τὴν κατάληψιν τῆς Ἀδριανουπό-
λεως καὶ μὴ δύνηθαι, ἐξεστράτευσεν εἰς Βιζύην καὶ ἐπόρθει τὴν
χώραν, ὡς ἱστορεῖ ὁ Ἰδιος.

Πέμψας δὲ πρεσβεῖάν εἰς τὴν πόλιν συνεβούλευσεν αὐτοῖς νὰ ὑ-

(1) βασιλεὺς πολιτικῶς τῶν ὁρμητικῶν τοῦ παλατίου Κων/πόλεως.

παχθῶσιν αὐτῷ, ἵνα μὴ ὑποστῶσι τὰς ἐκ τῶν λεηλασιῶν τῶν ἀ-
γρῶν αὐτῶν ζημίαις καὶ τὴν ἀναπόδρευκτον ἀκολουθῶς ὑποταγῇ.
Οἱ Βιζυηνοὶ οὐδεμίαν μὲν ὑπόσχεσιν ὑποταγῆς τῆς πόλεως πρὸς τὴν
πρεσβείαν ἔδωκαν, προσεφέρθησαν ὁμῶς πρὸς αὐτὴν λίαν εὐγενῶς
καὶ σωφρόνως.

Τὴν εὐγενῆ ταύτην συμπεριφορὰν τῶν Βιζυητῶν ὁ βασιλεὺς ἐκλα-
βὼν ὥς ἀρχὴν ὑποχωρήσεως καὶ βλέπων αὐτοὺς ἐκδίδοντας ἔνεκα
τῶν συνεχῶν ἐφόδων καὶ κακώσεων, ἃς ὑφίσταντο, ἔκρινεν εὐλογον
ν' ἀποσύρῃ τὸ στράτευμα ταχέως, ἵνα μὴ καταστρέφηται χῶ-
ρα μέλλουσα μετ' ὀλίγον νὰ ὑπαχθῇ αὐτῷ· καὶ ἀφήτει καιρὸν τοῖς Βι-
ζυηνοῖς πρὸς σύσκεψιν τῶν αὐτῆς συμφερόντων⁽¹⁾

Μετὰ καιρὸν προετοιμαζόμενος νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Βι-
ζυῆς, ἐπεμψε καὶ πάλιν πρεσβείαν συμβουλευσάν αὐτοῖς νὰ ὑποχω-
ρήσωσιν ἐκουσίως καὶ νὰ μὴ περιμείνωσιν ἀναγκαστικῶς· διότι
τότε δὲν θὰ γνωρίζῃ τὴν χάριν τῆς ὑποχωρήσεως εἰς αὐτοὺς, ἀλλ'
εἰς τὴν ἀνάγκην· προθέσας ἅμα ὅτι καὶ προηγουμένως ἐκστρατεύ-
σας κατ' αὐτῶν διὰ τῆς σώφρονος ἀπάντησίν των ἀπεχώρησε τα-
χέως, ὅπως λάβῃσι καιρὸν πρὸς σύσκεψιν τῶν πρακτέων καὶ τῶρα
ἔαν μὲν ὑποχωρήσωσιν ἐκουσίως, οὐδεμίαν βλάβην θὰ ὑποστῇ ἡ
χώρα των, ἔαν δὲ ἐπιμείνωσι νὰ μὴ θεωρῶσιν αὐτὸν αἴτιον τῶν
δεινῶν καὶ κακώσεων, ἃς θὰ ὑποστῶσιν.

Οἱ Βιζυηνοὶ δεχθέντες προθύμως τὴν πρεσβείαν καὶ ἀκούσαν-
τες τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως, συνεδρίσαντες ἐσχέποντο περὶ
τοῦ πρακτέου. Μετὰ πολλὰς δὲ συζητήσεις ἐνεκρίθη κοινῇ γνώμη
νὰ ὑποχωρήσωσι εἰς τὸν βασιλέα Καντακουζηνόν, ἀδίκως κατα-
πολεμώμενον καὶ ἐπιδιωκώμενον τῆς ἐσχάτης καὶ δυνάμενον νὰ
βλάβῃ αὐτοὺς. Πρὸς δὲ τὸν Ἀρχοντα αὐτῶν Γεώργιον τὸν Πι-
λαιολόγον προέτειναν νὰ ἀποχωρήτῃ εἰς Βυζάντιον, ἔαν δὲν ἐδέ-
χετο τὴν συνάυτοις ὑποχώρησιν τῷ Καντακουζηνῷ. Οὗτος δὲ ἐκ-

(1) Ἰωάν. Καντακουζηνῷ ἱστορ. κεφ. (78)

φράσας αὐτοῖς τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ εὐχαρίστησίν τοῦ ἀνεχώρησε μεθ' ἀπάσης τῆς ἀποσκευῆς συνακολουθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου φεβουμένου τὸν πατριάρχην.

Τότε οἱ Βιζυηνοὶ ἐκλέξαντες δύο ἐκ τῶν προυχόντων, δύο ἐκ τοῦ δήμου καὶ δύο ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἔστειλαν πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα, παρκαθίδοντες αὐτῷ τὴν πόλιν. Εἶπον δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξηπατῶντο ὑπὸ τῶν ἀρχόντων κατηγορούντων αὐτὸν ὡς ἀγνώμονα καὶ ἐπιβουλον καὶ προδότην· ἐπειδὴ δὲ πρῶτον τοῦ χρόνου ἐγνώσθη αὐτοῖς, ὅτι οἱ μὲν ἄρχοντες ἐσυκορνήνουν αὐτόν, αὐτὸς δὲ ὅτι ἀδικεῖται καὶ ἐπιβουλεύεται καὶ παρ' οὐδενὸς ὑπερασπίζεται· βλέποντες δὲ συγχρόνως καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐμφυλίου τούτου πολέμου γενικὴν τῶν Ῥωμαίων πανολεθρίαν καὶ ἀκούοντες ὅτι αὐτὸς μὲν πάντοτε προτείνει περὶ εἰρήνης, οἱ δὲ ἐν Κων|πόλει ἐπιμένουσιν εἰς τὸν πόλεμον τὸν γινόμενον αἰτίων τόσων κακῶν, στοχαζόμενοι δὲ ταῦτα ὡς δεινὰ καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ ἐξεύρωσι τρόπον τινὰ πρὸς παῦσιν τῶν κακῶν, κλίτοι παρέχουσιν ἑαυτοὺς προθύμους εἰς τοῦτο, τοὺς μὲν ἄλλους ἐλεεινολογοῦσι διὰ τὴν συμφορὰν τυχύνειν, αὐτοὶ δὲ σκεπτόμενοι τὰ πρέποντα ἔκαμον ψήφισμα, δι' οὗ ὑποχωροῦσιν ἐκουσίως, παρκαθίδοντες τὴν πόλιν αὐτῷ διὰ νὰ μὴ ὑριπτῶνται αὐτοὶ τὰ ἀντίποινα τῆς ἀνοήσιας τῶν ἄλλων.

Τοιαῦτα μὲν οἱ Βιζυηνοὶ ἐπρέσθουν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπαινέσας αὐτοὺς διὰ τὴν ὀρθὴν σκέψιν των προσέφερε δῶρα εἰς τοὺς πρεσβεις καὶ ἀρικνεῖται πρὸς τὴν πόλιν ἀκολουθούμενος ὑπ' αὐτῶν. Ἐξεληθόντος δὲ ἄπαντος τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν προυχόντων πρὸς ὑπάντησιν αὐτοῦ, διέταξεν ἅμα τῇ προσεγγίσει εἰς τὰς πύλας πρῶτον μὲν νὰ εὐρημῶσι τὴν βασιλίδαν Ἀνναν, δεύτερον βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ τρίτον αὐτὸν μετὰ τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης τῆς συζύγου αὐτοῦ. Οὕτω δὲ διέταττε καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, ὡς καὶ κατὰ τὰς ἱερὰς μυσταγωγίας νὰ μνημονεύωσι τῶν βασιλέων.

Εὐθύς δὲ προσεχώρουν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰ περὶ τὴν Βιζύην πλεῖστα πολίχνια, εἰς ἃ διορίσας ἡγεμόνῃ, διόκει αὐτὰ καλῶς. Ἀρχοντα δὲ Βιζύης διώρισε τὸν γυναικῶδελφόν του Ἀσάνην τὸν Μανουὴλ ἔχοντα συγγένειαν πρὸς τὴν πόλιν, διότι ὁ ἐν Βιζύῃ οἰκῶν πρωτοστράτωρ ἦν πενθερὸς αὐτοῦ. Διὰ τὴν συγγένειαν δὲ ταύτην παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν πολιτικὴν διοίκησιν τῆς Βιζύης, τὴν δὲ ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν ἐνεχείρησε τῷ Πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅστις καταδικωμένος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως ἔφυγε καὶ ἦλθε πρὸς αὐτόν. ⁽¹⁾

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἤμικτε μεγάλως καὶ ἡ Μῆδεια. Ἦνεα τοῦ φύσει ὀχυροῦ τῆς θέσεως αὐτῆς κεμένης ἐν μέσῳ δύο ἐκπτέρωθεν ποταμῶν, ὑπ' ὧν προβάλλεται ὡς χερσονησίς καὶ τῶν ὀχυρωτάτων αὐτῆς τειχῶν, ἀντέτεχε γενναίως καθ' ὅλας τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Βουλγάρων, Σαυθῶν καὶ Ταρτάρων τῶν ἐπὶ Λατινοκρατίας καὶ τῶν ἐμφυλίων πολέμων ἐπιδραμόντων. Μεταφέρονσα δὲ διὰ τῶν πλοίων αὐτῆς εἰς Κων/πολιν τὴν ἐκ τῆς Σαλμυδησίδος καὶ Θυνακῆς παραλίας ἄφθονον ξυλείαν καὶ τὰ ἐκ τῶν πέριξ προϊόντα τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας, οὗτα μάλιστα ἐμπορικὸς λιμὴν καὶ αὐτῆς τῆς Βιζύης, ἐπλούτησε μεγάλως.

Οὐδὲν μέρος λαβοῦσα κατὰ τὸν ἐμφύλιον τοῦτον πόλεμον ἐκήρυξεν ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον ἔχουσα Ἀρχοντα τὸν Τομπροτίτζαν διορισθέντα ὑπὸ τῆς βασιλίδος Ἀννης, καὶ οὕτε μετὰ τὴν ὁμόνοιαν τῶν βασιλέων ἠθέλησε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν βασιλέα Καντακουζηνόν τῇ προτροπῇ τοῦ ἀρχόντος αὐτῆς, ὅστις συλλέξας στρατὸν πολὺν ἐκυρίευε καὶ ἐδῆρου τὰς περὶ αὐτῆς πόλεις, οὐκ ὀλίγα πράγματα παρέχων τῇ βυζαντινῇ Αυτοκρατορίᾳ. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς μὲν φροντίζων περὶ ἀναγκαιοτέρων παρέβλεπεν αὐτήν· ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐκ Μῆδίας ληστεῖαι ἐπέφερον σπουδαίας βλάβας τῇ ἐπικρατείᾳ αὐτοῦ, πρῶτον μὲν στείλας στρατὸν ἐπολιόρκει αὐτήν· ἀφῆσας δὲ ἐν Βυζαντίῳ Ἀρχοντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μανουὴλ τὸν Δεσ-

(1) αὐτὴν κεφ. 79-ον

πότην, ἐξεστράτευεν αὐτὸς κατὰ τῆς Μηδείας, φέρων σὺν αὐτῷ καὶ τὸν νέον βασιλέα. Ἀρικόμενος ἐν Μηδείᾳ ἔστειλε πρῶτον πρεσβεῖαν πρὸς τὸν Τομπρωτίτζαν πρὸς ὑποταγὴν καὶ παράδοσιν τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Τομπρωτίτζας βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντιπαρταχθῇ κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ βασιλέως ὑπεχώρησε ὑπόσπονδος καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν τῷ βασιλεῖ. Ὁ δὲ βασιλεὺς εὐχαριστηθεὶς ἤξιωσεν αὐτὸν τῆς προσηκούσης εὐμενείας καὶ συγκατέλεξε μετὰ τῶν ἐπιφανεστάτων Ῥωμαίων (1)

Μετὰ τὸν συμβιβασμὸν δὲ τῶν βασιλέων, ὁ μὲν Καντακουζηνὸς ἀπεσύρθη εἰς Μονκστήριον, ἐνθα συνέγραψε καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Μιχθαῖος ἐρίτας περὶ τοῦ θρόνου πρὸς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον τῷ 1355 μ. Χ. ἐπειδὴ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ὀρισθέντος ἄρχοντος τῆς Βιζύης Ἀσάνη τοῦ Μανουῆλ, συνήθροισεν ὅσαν εἶχε στρατὸν καὶ ἦλθεν εἰς Βιζύην πρὸς τὸν θεῖόν του, μεθ' οὗ συνεξεστράτευσε κατὰ τοῦ νέου βασιλέως εἰς Βυζάντιον καὶ ἐστρατοπεδεύετο κατὰ τὸν Μέλνα ποταμὸν εἰς τὴν τετειχισμένην κώμην Μέτρας. Ἐκεῖ δὲ ἐρχόμενος καὶ ὁ βασιλεὺς Παλαιολόγος μετὰ τοῦ στρατοῦ του συνδιελέγοντο περὶ εἰρήνης καὶ ἐπέστρεφον πάλιν ὁ μὲν εἰς Βυζάντιον, ὁ δὲ εἰς Βιζύην, σκεπτόμενοι περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐχθροπραξιῶν. Ἀκολουθῶς δὲ ὁ Μιχθαῖος πολεμήσας πρὸς τοὺς Τριβαλλοὺς καὶ ἀτυχήσας παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Βούχνα τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν εἰς τὸν βασιλέα Παλαιολόγον (2)

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πατριρχεύοντος Καλλίστου τοῦ Α'.

(1) Ἰ. Καντακουζηνοῦ ἱστορ. κεφ. 10-ον. Τὴν ἀποστασίαν ταύτην τῆς Μηδείας ἀναφέρει καὶ ὁ Νικηφόρος Γρηγορᾶς ὡς ἐξῆς: α" Π γέ μὴν Θρακικὴ Μήδεια, ἥτις ὀλίγον τι ἔχει δυτικωτέραν Βυζαντίου τὴν θέσιν, ἀποστατήσασα καὶ κατ' αὐτὴν γενομένη, πολλὰ μὲν ἔδρασε κατὰ Βυζαντιῶν δεινὰ, πλεῖστα δὲ ἐπεπόθει· τέλος δὲ πολιερκεθῆσα προῦδωκεν αὐτὴν τῷ Καντακουζηνῷ κατ' ὁμολογίαν».

(1) αὐτῇ κεφ. 42, 44.

ἐπεδόθη τῷ μητροπολίτῃ Βιζύης καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Δέρκους τῷ 1357. Ἐπὶ δὲ τῆς πατριαρχείας Μιχαήλου τοῦ Α'. τῷ 1376 ἐγένετο ἐνέργεια ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀγαθοπόλεως ὅπως προβιβασθῇ αὕτη εἰς Μητρόπολιν, ἐγράφη ὅμως αὐτῷ ἐπιτιμητικὴ ἐπιστολὴ ἵνα μὴ ζητήσῃ νὰ καταστήτῃ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ Μητρόπολιν, ἀλλὰ νὰ μείνῃ αὕτη ἐπισκοπὴ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, μεθ' ὃ ἐμελλε νὰ διθῇ πρὸς ἰδίαν ἀνάπαυσιν τῷ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως, ὅστις ἔβλεπεν ἕνεκα καίρικῶν περιστάσεων τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ μειουμένην. (1)

(1) Μ. Γεδεών Π. π. σελ. 4, 30, 558.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὁθωμανικὴ κατὰκτησις, τὸ Σαρμακόδιον καὶ
τὰ ἐν αὐτῷ μεταλλεῖα.

1357 — 1898.

Ἐξασθενήσαντος ἤδη καὶ παρακμάσαντος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους, ἐπὶ τῶν ἐρίδων τῶν βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων εἰ Ταῦρκοι κυριεύσαντες τὴν Καλλίπολιν τῷ 1357 μ. Χ. ἤρξαντο νὰ ἐπεκτείνωσι τὰς κτήσεις αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν Θράκην.

Ἡ Βιζύη καὶ Μιδεία ἀπόρρητοι ἔμειναν ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῆς τελευταίας αὐτῶν ἐν Ἀδριανουπόλει διαμονῆς. Μόλις δὲ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως τοῦ Βυζαντίου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1453 κατελήθησαν καὶ αἱ καὶ τὰ ἐπὶ Πόντον φρουρία ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀποσταλέντος Καρατζά-βέη (1)

Κατὰ σύγχρονον ὁμῶς Ὁθωμανὸν συγγραφέα Μωάμεθ ὁ πορθητὴς μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν φρουρίων 40/ Ἑκκλησιῶν καὶ Βρύσεως ἔστειλε τὸν υἱὸν τοῦ Γαζή Μιχάλ-βέη μὲ τάγμα στρατιωτῶν εἰς τὴν περιουχομένην Βιζύην. Συγχρόνως δὲ καὶ ὁ πορθητὴς ἐλθὼν αὐτοπροσώπως μετὰ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ ἔμπροσθεν τῆς Βιζύης μετὰ μηχανίασαν ἐφύδον κατέλαβεν αὐτήν, ἐν ᾗ ὤρισεν δυνάμει τὴν τὴν ἐπ' ἔγνωσμένην ἰκανότητα ἀνδρεῖον Σεϊρμέρδην.

Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς ἐπαρχίας ἐν μὲν τῇ Βιζύῃ καὶ τῇ Σαρακηνῇ (2) μετὰνομοθεσίῃ Σεργέντση ἐπίσημοι Ὁθωμανοὶ (βέηδες) ἐγκατέστησαν.

(1) Χίμμερ.

(2) Ἴσως ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταστάσεως Σαρακηνῶν.

Περιορισθέντων ἤδη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ὄπλων τῶν ἀπὸ Β. λυμαινομένων τὴν Θράκην ἐθνῶν, ἐκτίσθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ ἑτέρα ἐπίσημος Κωμόπολις, τὸ Σαμμάκιοβιον, προαχθεῖσα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ μεταλλείων ἀμμοσιδήρου καὶ καταστάτα ἐπὶ τινὰ ἔτη πρωτεύουσα οὐχὶ μόνον τῆς ἐπαρχίας Βιζύης, ἀλλὰ καὶ πολλῶν περὶ τὴν ἐπαρχίαν.

Τὸ Σαμμάκιοβιον ἐκτίσθη κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα μ. Χ. εἰς τρί-
 ωρον ἀπόστασιν Δυτικῶς τῆς Θυιακῆς παρχίας καὶ εἰς ἐξάωρον
 βορειανατολικῶς τῆς Βιζύης, ἐν μέσῳ ὑψηλῶν κορυφῶν τοῦ μ.
 Αἰμου καὶ δύο ἀμφοτέρωθεν παραποταμίων τοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ
 ἐκβάλλοντος θολοῦ ποταμοῦ, παρὰ τῇ Καρχεζιῳῳ συνοικιστάσῃ
 μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν χωρίων ἐν αὐτῷ. Ὀνομάσθη δὲ οὕτω ἐκ τῶν
 περὶ τὴν κτισθέντων κατ' ἀρχὰς σαμμάκιοβίων, ἧτοι ἐργαστηρίων, ἐν
 οἷς ἐσφυρηλάτουν τὸν ἀκάθαρτον σίδηρον διὰ παμνεγέθων ἀκμό-
 νων κινουμένων δι' ὕδατος.

Καὶ κατὰ τινὰ μὲν παράδοσιν λέγεται ὅτι πρῶτοι κτίσται
 τοῦ Σαμμάκιοβίου ἢ τῶν σαμμάκιοβίων ἴσως ἦσαν Σέρβοι τινες
 μαικλουργοὶ, ἐλθόντες ἐν Ἁγίον Παύλῳ (1) καὶ ἀνέχζητοῦντες
 τὰ ἀρχαῖα μεταλλεῖα. Οὗτοι δὲ λέγεται ὅτι ἀνέλαβον κατὰ τὴν
 ἐποχὴν ταύτην τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐν ἀρθονίᾳ εὐρισκόμενου
 ἀμμοσιδήρου καὶ ὅλον τὸ μῆκος πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ἐνταῦθα
 ἐκβάλλοντος θολοῦ ποταμοῦ, παροτρύναντες τοὺς κατοίκους τῶν
 περὶ τὰ χωρίων εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτοῦ, οἵτινες καὶ συνοικισ-
 θέντες ἐκτίσθη τὸ Σαμμάκιοβιον.

Ἐκ τῶν δικτηρουμένων ὅμως εἰσέτι ὀνομασιῶν τῶν διαφύρων
 ἐργαλείων τῶν σιδηρωρυχείων καταφάνεται ὅτι αὐτοὶ οἱ κάτοι-
 κοι τῶν περὶ τὸ ὁμογενῶν χωρίων ἀπελευθερωθέντες ἤδη ὡς ἔρθη-
 μεν εἰπόντες, ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν ἤρξαντο καὶ πάλιν τὴν ἐκμε-

1) Κωμόπολις παρχίας ἐν τῇ Θυιακῇ ἀκτῇ μετοικιστάτῃ βραδύτερον εἰς
 Σαμμάκιοβιον.

τάλλειν αὐτοῦ Ἐπιδιδόμενοι δὲ ὁσημέρῃ ἐν ταύτῃ ἀποκλειστικῶς τῇ ἐργασίᾳ καὶ ἐρρίσκοντες συμπέρουταν κατανάλωσιν τοῦ σιδήρου ἐν τε τῇ ἐπαρχίᾳ καὶ καθ' ὅλην τὴν Θράκην, συνωρίζοντο ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ θέσει τῶν μεταλλείων καὶ ἐκτίσαν τὸ Σαρμακκόβιον. Πιθκόν δὲ Σέρβου μεταλλουργοί, ἐργαζόμενοι περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐν τῇ μεταλλείᾳ τῇ Αὐστρουγγαρίᾳ, ἐλθόντες ἐνταῦθα ὠδήγησαν αὐτοῦς ἐπὶ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐκμετάλλεισιν τοῦ σιδήρου. (1)

Τὸ Σαρμακκόβιον προήχθη ταχέως ἕνεκ τῶν μεταλλείων, ἅτινα κατεῖχον κατ' ἀρχὰς οἱ εὐποροῦντες, ἔχοντες ὑπὸ τὴν ἰδιουκτησίαν τῶν σαρμακκόβιων καὶ βίγνας, (2) ἔτι δὲ καὶ ἐργάτας ὑποχρεωμένους νὰ ἐργάζωνται πρὸς ἐξχωγὴν ἀμμοσιδήρου (3) ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐν λόγῳ μεταλλουργεῖαις. Ἐπεκτείνοντες βελτιοῦσάν τὴν κατανάλωσιν τοῦ σιδήρου οἱ ἐν Σαρμακκόβιῳ συνωικισθέντες ἀπε-

(1). Τῇς ἐπιεργασίας τοῦ σιδήρου γενομένης κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους διὰ τῶν χειρῶν. ἐνώσθη ἡδὴ ἢ δι' ὕδατος κινήσεως τῶν μεταλλουργείων, ἥτις ἐγνωστοποιήθη. φαίνεται, καὶ ἐν Σαρμακκόβιῳ ὑπὸ Σέρβων διὰ καὶ ἐν παραποταμίᾳ μέρεσιν ἔκτιζον ἡδὴ τὰ μεταλλουργεῖα σιδήρου.

2. Βίγνας ἐκάλουν μὲν καὶ τὰς κατὰ τὴν ἐκμετάλλεισιν ἀπαντώσας φλέβας τῶν μετάλλων, ἰδίᾳ ὅμως ἐκάλουν τὰς καμίνους, ἐν αἷς θέτοντες ἀνάλογον ποσὸν ξυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου κατὰ σείραν, ὅπερ ἀναλυόμενον διὰ σφύρου πυρὸς ἀπετέλει τὴν πογωνιάν. οὕσαν μίγμα ξυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου καὶ ἔχουσαν βάρους 80-150 ὀκάδων, ἣν ἐσφυρηλάττου ἐν τοῖς σαρμακκόβιῳ καὶ ἐπιεργάζοντο εἰς καθαρὸν σίδηρον.

3). Ἡ ἐξχωγὴ τοῦ ἀμμοσιδήρου ἀπὸ μεταλλεύματος σιδήρου ἐγένετο ὡς ἑξῆς. Περιώριζον τὰ ὕδατα τῶν ποταμίων ἐν δεξαμεναῖς χωρητικότητος μέχρι 500 μέτρων, ἐν αἷς ὠδήγουν αὐτὰ δι' αὐλάκων βαθέων. ἔξ ὁπῆς δὲ τινος ὁρητικῶς τὸ ὕδωρ ἔρρεεν ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἀγρῶν, ἐν οἷς ἐργάται ἐφρόντιζον διὰ σκαπανῶν, ὅπως παρασύρηται τὸ ἀμμοσιδηρὸν ἄνω στρῶμα τῶν ἀγρῶν. Καὶ δὲ μὲν ἀμμοσίδηρος ὡς βαρύτερος κατεκάθητο ἐν τοῖς ἐκ σάνδων ἰδίᾳ περιεργασίαις, ἅτινα εἶχον εἰς ἀπόστασιν τινα, τὰ δὲ ἄλλα γώματα συμπαρεφέροντο μετὰ τῶν ὑδάτων, οὗχί δὲ σπκνῶς φλεβ' ἀρθόνου καθαρῷ ἀμμοσίδηρου ἀπῆλθα ἐν τοῖς ἀγροῖς.

λάμβανον ικανὰ κέρδη, ἐξ ὧν καὶ εἰς τὴν ἐντελεστέραν ἐκμετάλλευσιν τοῦ σιδήρου πλεῖστα κατηνάλισκον καὶ εἰς τὴν ὑσμείραν προαγωγὴν τοῦ Σαμμακοβίου μεγάλως ἐπέδρασιν. Πλεῖστοι εὐποροὶ εἰκογένηται καὶ ἐξ ἄλλων Κωμοπόλεων, μάλιστα δὲ ἐκ Σιοπού καὶ Εὐακροπόλεως κατέφενγον εἰς Σαμμακόβιον καὶ πλουτισμοῦ χάριν ἀφ' ἐνὸς καὶ ἀσφαλείας ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὰς συνεχεῖς ἤδη ἐπιδρομὰς τῶν Κιρτζαλίδων.

ὑπὸ τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως οἱ Σαμμακοβίται ἀπήλαιον πλήρους ἐλευθερίας, ἀσυνδούκας καὶ προστασίας μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐκμεταλλεύσει τοῦ σιδήρου. Περί δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, γνωστῆς καταστάσεως καὶ ἐν Σαμμακοβίῳ τῆς τέχνης τῆς ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς καμίνου, ἐν ᾗ τέκεται, χύσεις τοῦ σιδήρου, ἦτοι τῆς κατασκευῆς τοῦ χυτοσιδήρου, (χρησιμοποιουμένου ἤδη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς κατασκευὴν σφαιρῶν τῶν τελεσθῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ἀρχαίων λιθίνων βλημάτων,) ἡ Σ. Κυβέρνησις ἐπέβαλε τοὺς ἰδιοκτηταῖς σιδηρουργεῖων ἐν Σαμμακοβίῳ ἕνα ὠρισμένον ποσὸν χυτοσιδήρου παραδίδωσι κατ' ἔτος τ.τ. ἐν Ἐπταπυργίῳ Κυβερνητικαῖς ἐργαστασίαις ἐπὶ ὁρισθείσῃ τιμῇ. Ἐρχόμενοι δὲ κατ' ἔτος ἐν Κων]πόλει τινὲς τῶν ἰδιοκτητῶν ἐλάμβανον ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως τὸ ἀντίτιμον τούτου, ὅπερ ἐκάλουν *μηρὴ* καὶ κατεχρῶντο, ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αὐτοὶ ἐπὶ δικήφους προφάσεσιν.

Οἱ ἰδιοκτῆται οὗτοι σιδηρουργεῖων μεγίστης ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἤξιουντο ἐν Κων]πόλει· ἐγένοντο ἐλεεινῶς δεκτοὶ παρὰ τῷ Μ. Βεζύρη, ὅστις μετ' εὐμενείας ἐξετέλει πᾶσαν αὐτῶν αἰτησιν καὶ ἐπαύρει αὐτήν· πάντα παρεβάλλοντα πρόσκομμά τι ἐπὶ τῇ ἐκμεταλλεύσει τοῦ σιδήρου.

Περὶ τῷ 1810 ἡ Σ. Κυβέρνησις ἀπέστειλεν ἐν Σαμμακοβίῳ πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς ἡτουχίας καὶ τάξεως καὶ διακρίσιν αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἐπαρτίας ἐκ νέου τὸν Χατζὴ Γεωργίου πασσαῖν. Οὗτος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

002200610114

κατεσκευάσε προσέτι διὰ λ/μὸν τῆς κυβερνήσεως ἴδια χυτοσιδηρεῖα (ὀτζάκια τουρκιστὶ κληθέντα) ἥτιι τὸ Μαθρ-ὀτζα, Κιρχανέ-έργοστάσιον, ἐνθα κατεσκευάζοντο καὶ σπαχίχι τηλεβόλων καὶ ἀκολούθως εἰς ἡμίσειαν ὥσαν Ἀνατολικῶς τοῦ Σαμμακοβίου ἐν θέσει προσφωτωτῆτι καὶ περιρρύτῳ κοιλῶδι ἐντελέστερον χυτοσιδηρεῖον «Μεγάλα ὀτζάκια» καὶ «Αδοκιόμ χαν» τουρκιστὶ κληθέν. Ἀφῆκεν ὅμως ἐλευθέρην τὴν ὑπὸ τῶν Σαμμακοβιτῶν ἐκμετάλλεσιν τοῦ σιδήρου, οὗτινος ἡ ὁσημέραι κατανάλωσις ἐπέφερεν οὐχὶ εὐκαταφρόνητα αὐτοῖς κέρδη.

Περὶ τῷ 1830 ἀπεστάλη ἐν Σαμμακοβίῳ ὁ Ταχῆρ πασῆς, ἀνὴρ νόημων καὶ δραστήριος, ὅστις οὐχὶ μόνον ἀνωκοδομήσατο τὰ Κυβερνητικὰ ταῦτα χυτοσιδηρεῖα κατὰ πολὺ ἐντελέστερα, κτίσας μάλιστα παραπλευρῶς τοῦ Μεγάλου χυτοσιδηρείου καὶ ἐξοχικὸν μέγαρον μεγαλυπρεπὲς μετὰ τεμένους, ἀλλ' ἔλαβεν ὑπὸ κατοχὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ πάντα τὰ τῶν Σαμμακοβιτῶν πιδηρωρυχεῖα, ἐξ ὧν τὰ μὲν κατηδάφισε, τὰ δὲ ἐχρησιμοποίησε πρὸς ἐξαγωγὴν σιδήρου διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως. Ἀπαγορεύσας δὲ αὐτῆσιν τὴν παρ' ἰδιωτῶν ἐκμετάλλευσιν καὶ πώλησιν τοῦ σιδήρου κατέστησεν αὐτὴν ἀποκλειστικῶς Κυβερνητικὴν (1) καταδιώκων τὴν παρὰ παντὸς ἄλλου, ὡς λαθρεμπορικὴν. Περιορίσεως οὕτω τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ σιδήρου οἱ προὔχοντες Σαμ-

1). Διετῆρει ὁ Ταχῆρ πᾶσι τέσσαρα σαμμακοβία πρὸς κατασκευὴν σφυρηλάτου σιδήρου, παρ' ἐκάστῳ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον καὶ δύο κάμνοι (βίγναι). εἰς ἑκάστην ἐξ αὐτῶν κατηναλίσκετο ἐτησίως 100—200 χιλ. ὀκ. ξυλανθράκων καὶ 1—2 χιλ. καὶλὰ ἀμμοσιδήρου, πληρώων εἰς τοὺς ἐργάτας διὰ μὲν τὸν ἀμμοσιδηρὸν 6—8 γρόσια τὸ καὶλὸν [ὑπολογιζόμενον πρὸς 80 ὀκ.] διὰ δὲ τοῦ ξυλάνθρακος 6—8 γρόσια τοῖς $\frac{1}{10}$ ὀκάσι, τὰ δὲ λοιπὰ κατηδάφισε. Ἐξήγαγε δὲ ἐτησίως ἑκάστην σαμμακοβίαν ὑπὲρ τὰς 40 χιλ. ὀκ. σιδήρου. Διετῆρει προσέτι καὶ τρεῖς χυτοσιδηρεῖα, εἰς ἃ κατηναλίσκετο ἵσων ποσὸν ξυλανθράκων καὶ ἀμμοσιδήρου καὶ τὸ μέγα χυτοσιδηρεῖον ἡ ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ πλὴν τῆς ἐξαγωγῆς χυτοσιδήρου κατεσκευάζοντο καὶ σπαχίχι τηλεβόλων, ἀπῆται δὲ ἐτησίως 700—800 χιλ. ὀκ. ξυλανθράκων καὶ ἀνάλογον ποσὸν ἀμμοσιδήρου.

(ΙΣΤΟΡΙΑ ΒΙΖΥΤΗΣ ΚΑΙ ΜΗΔΕΙΑΣ)

μυκοβίου, μὴ δυνάμενοι πλέον ν' ἀπολαμβάνωσι τὰ ἀμύθητα ἐξ αὐτῆς κέρδη, ἐγκατέλειψαν τὸ Σχμμυκοβίον μετοικίσαντες ἄλλοι μὲν εἰς Κων/πολιν, ἄλλοι δὲ εἰς Βλαχίαν.

Τὸ μέτρον τοῦτο τοῦ Ταχῆρ πασῶς ἐγένετο αἷτιον τῆς μεγίστης μὲν, ἀλλ' ὀλιγοχρονίου δυστυχῶς ἀκμῆς τοῦ Σχμμυκοβίου. Κυρίως ἐφρόντισε τὴν ὑπερόψιν τῆς κατὰπιεζομένης ἡμέρας τοῦδε ὑπὸ τῶν προϋχόντων Σχμμυκοβιτῶν ἐργατικῆς τάξεως τοῦ τε Σχμμυκοβίου ὡς καὶ τῶν περὶ χωρίων. Προσλαβὼν ἅπαντας εἰς ὑπηρεσίαν τῶν σιδηρωρυχείων καὶ μισθοδοτῶν ἐπαρκῶς ἀπέδωκεν αὐτοῖς πλήρη ἐλευθερίαν, ἐνῶ πρότερον ἐργάζοντο δίκην εἰλώτων. Ἀπηγόρευσε αὐττηρῶς πᾶσιν γεωργικὴν ἢ ἄλλην αὐτῶν ἐργασίαν. Ἐπιτηδείους τινὰς ἐργάτας ἀπέστειλε διὰ κυβερνητικῶν ἐξόδων εἰς Ἀγγλίαν, ἐνθα ἐργαζόμενοι ἐν τοῖς σιδηρωρυχείοις ἐπὶ τινα ἔτη προσελαμβάνοντο ἀκολούθως πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐνταῦθα τῶν ἐκεῖ συστημάτων. Ἡ κτηνοτροφία ἀφέθη ἐλευθέρᾳ ἀπαλλαγείσα δ' αὐτοκρατορικῷ μάλιστα διατάγματι παντὸς φόρου διὰ τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ Σχμμυκοβίου πρόβατα· καὶ τοῦτο, ἵνα οἱ ἐργάται ἀγοράζωσιν εὐθηνῶς, ἐκ τῆς πληθύος τῶν προβάτων, τὰ ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἐνδυμασίαν αὐτῶν ἔρια. Ἐνεκ τῆς ἀσυνδοσίας τῶν κτηνοτρόφων πλείστοι τοιοῦτοι Βούλγαροι ἐκ τῆς γείτονος ἐπαρχίας Τυρνοβου μετόπισιν εἰς Σχμμυκοβίον.

Διευθύνων τὰ σιδηρωρυχεῖα ταῦτα ὁ Ταχῆρ πασῶς διώκει καὶ ἀπάσας τὰς ἀπὸ τοῦ Αἰμωνίου ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ Βισπόρου παραλίους ἐπαρχίας, οἱ κάτοικοι τῶν ὁποίων ὑπερχεοῦντο νὰ μεταφέρωσιν εἰς Σχμμυκοβίον τὰ δέκατα τῶν γεννημάτων αὐτῶν πρὸς διατροφήν τῶν ἐργατῶν. Ἐπλήρωνον δὲ προσέτι καὶ ἰδίῳ τινα φόρον ἀγκιουλὲ παρασῆν καλούμενον, πρὸς μεταφορὰν τῶν σφαιρῶν εἰς Νυζδαν⁽¹⁾.

1. Ἐπίνειν τότε Σχμμυκοβίον εἰς τετράγων ἀπόστασιν παρὰ τῷ Θυνιακῷ κόλπῳ.

Μετὰ τὸν Ταχὴρ πασσᾶν, ὅστις διετέλει, ὡς ἔφθηνεν εἰπόντες, διευθυντῆς τῶν ἐργοστασίων καὶ διοικητῆς τῶν περὶ ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ 1840, ἀνετέθη ἡ διεύθυνσις εἰς τὸν ἐκ τῶν ἐν Βιζύῃ ἐγκαταστάτων ἐπισήμων ὀθωμανῶν Ἀχμέτ Τζεμὴλ ὀγλοῦν καὶ μετ' αὐτὸν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Φεράτ βέην.

Ἐπὶ τῆς εὐκλεοῦς δὲ ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ βασιλείας τοῦ Σουλτάν Μετζήτ γενομένων πλείστων μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει τοῦ κράτους, ἤρθη καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῶν ἐργοστασίων διοικήσεως τῶν περὶ ἐπαρχιῶν, ἐστὲλ-
 λετο δὲ ἐκ Κωνσταντινέως διευθυντῆς μόνον τῶν σιδηρωρυχείων βέης τις ἡ πασσᾶς, ἡ δὲ πολιτικὴ διοίκησις καὶ αὐτοῦ τοῦ Σαμμάκοβίου ἀνετέθη τῇ ὑποδιοικήσει Βιζύης, γενομένης ἤδη ἔδρας ὑποδιοικητοῦ (καϊμακάμ), εἰς ἣν ὑπῆγοντο καὶ αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κωμοπόλεις καὶ χωρία.

Οἱ διευθυνταὶ ὅμως οὗτοι τῶν σιδηρωρυχείων ἀντικαθιστᾶνται συνεχῶς καὶ ἕνεκα τῶν μικροτάτων παραπόνων τῶν ἐργατῶν δὲν εἶχον τὴν δραστηριότητα καὶ ἐπίβλεψιν τῶν προκατόχων αὐτῶν. Ἐκ τούτου δὲ αἱ πλείσται καταχρήσεις τῶν ὑπαλλήλων αἱ παραβλεπόμεναι ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ ὁσημέρῃ αὐξάνουσα Εὐρωπαϊκὴ παραγωγή τοῦ σιδήρου, καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν εὐτελεστέρα τιμὴ αὐτοῦ, ἀνθαμιλλωμένου καὶ κατὰ τὸ εἶδος πρὸς τὸν Τουρκικόν, ἐπέφερε τὴν παρακμὴν τῶν σιδηρωρυχείων.

Τῆς καταναλώσεως ὅθεν τοῦ σιδήρου ἐπαισθητῶς ἐλαττουμένης κατηργήθησαν τὰ λοιπὰ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπικρατείᾳ σιδηρωρυχεῖα, ἐλειτούργει δὲ μόνον τὸ τοῦ Σαμμάκοβίου κλονούμενον μέχρι τοῦ 1860, ὅτε διὰ τῆς ἐπιστηρίζεως τοῦ Χαλὴλ πασσᾶ, γέροντος νουνεχοῦ καὶ εὐνοουμένου ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ἀπεφασίσθη, ἵνα προαγάγῃσι τὸ μόνον ἐναπολειφθὲν τοῦτο σιδηρωρυχεῖον δι' ἐφαρμογῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν συστημάτων καὶ δι' ἐντονωτέρας ἐπιβλέψεως καταστήσωσιν ἐφάμιλλον πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ σιδηρωρυχεῖα.

Πρὸς τοῦτο ἐμισθώθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως δύο σπουδαῖοι μηχανικοὶ ἐξ Ἀγγλίας, ἡγοράσθησαν δὲ καὶ μετεφέρθησαν δι' ἁδρῶν ἐξόδων εἰς Σαμμακοβίον μηχαναὶ ἐντελεστέρου εἶδους τῶν εὐρωπαϊκῶν σιδηρωρυχείων. Γενομένης δὲ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν καὶ ἀναδιοργανώσεως τῶν σιδηρωρυχείων, ἐξαχθέντος μάλιστα καὶ σιδήρου καλλιτέρου καὶ συμφορωτέρου, ἀπεφασίσθη προσέτι καὶ ἡ μεταφορὰ τῶν ἐν τῷ ἐν Ἑπταपुरγίῳ κυβερνητικῷ ἐργοστασίῳ μηχανῶν ἐκεῖσε καὶ νὰ κατὰστῇ τοῦτο πλήρες σιδηρουργικὸν ἐργοστάσιον. Ἐὰν σχέδια ὅπως ταῦτα μετετρέπησαν μετ' ὀλίγον καὶ τὰ σιδηρωρυχεῖα Σαμμακοβίου διετέλουν λειτουργοῦντα μέχρι τοῦ 1875, ὅτε καὶ καταργηθέντα ὡς ἀσύφορα καὶ ἄχρηστα τῇ Σ. κυβερνήσει μεγίστην ὑλικὴν παρὰχμὴν τοῦ Σαμμακοβίου ἐπέφερον.

Μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτῶν ἡ ἐργατικὴ τάξις ἐπεδόθη εἰς τὴν γεωργίαν, ἥτις ὀλίγον εὐδοκίμεῖ, ἕνεκα τοῦ ἀμμώδους καὶ ὀρεινοῦ τῆς χώρας καὶ εἰς τὴν ἀνθρακοποιάν, ἐξ ἧς κατ' ἀρχὰς ἕνεκα τῶν ἐν τοῖς παραθαλασσίαις μέρεσιν ἐκτενῶν δαπνῶν καὶ ἑλκροτῶν τελῶν, ἱκανοποιουμένη ἐπαρκῶς, παρημέλησε τὴν διαφύλαξιν τῶν οἰκοδομῶν καὶ ὑλικῶν τῶν ἐργοστασίων. Ταχέως ὅμως οἱ κάτοικοι Σαμμακοβίου ᾗσθάνθησαν τὴν ἐκ τῆς κατάργησεως αὐτῶν ἐπαισθητὴν αὐτοῖς ζημίαν, διότι σήμερον οὐδ' ὅπως ἱκανοποιοῦνται ἐκ τῆς μικρᾶς γεωργίας καὶ ἀνθρακοποιείας καὶ οὔτε τὰ πρὸς διατροφὴν αὐτῶν ἐπαρκῶς νὰ πορισθῶσι δύνανται. Πολλὰκις δὲ θὰ μετινέστευσον ἐκ Σαμμακοβίου, ἐὰν δὲν διετρέφετο παρ' αὐτοῖς ἐλπίς βεβαία περὶ ἀναστυτάσεως τῶν σιδηρωρυχείων ὑπὸ τῆς Σ. Κυβερνήσεως ἢ προχωρήσεως αὐτῶν εἰς ἑταιρίαν.

Ὁ ἐκ Βιζύνης ἐρωώμενος ἀοίδιμος Γ. Βιζυηνὸς πλείστα προσεπάθησεν ἐπὶ τέσσαρσι κατὰ συνέχειαν ἔτη (1881-1885) ἐνεργήσας πρὸς σύστασιν ἑταιρίας δι' ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν. Μετὰ πολλῶν δὲ σπουδαίων μηχανικῶν καὶ διευθυντῶν μεταλλείων, Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ἑλλήνων ἀφίκετο πολλάκις ἐν Σαμμακοβίῳ

πρὸς ἐξέτασιν τῶν μεταλλείων, ἐξ ὧν ὁ σπουδαῖος Ἀγγλος μηχανικός Benton Symons περιηγήθεις μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξετάσας λεπτομερῶς τὰ εἶδη τῶν μετάλλων, τὴν θέσιν, τὴν ἔκτασιν, τὰς διαφόρους ἐκ τῆς θαλάσσης ἀποστάσεις κλπ ἐξέδωκεν ἀγγλιστὶ εἰς ἴδιον φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «τὰ μεταλλεῖα μικροῦ Σαμμακοβίου», ἐν ᾧ περιγράφει αὐτὰ ἐκτενῶς μετὰ τῶν ἐγγυρίων ὀνομάτων τῶν διαφόρων μερῶν, ὡς καὶ τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν ἐξοδᾶ, ἐπισυνάπτων ἐν τέλει καὶ τοπογραφικὸν αὐτῶν χάρτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἡ ΑΠΟ ΤΗΣ

ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΟΙ ΕΝ ΜΗΔΕΙΑ ΚΑΙ ΒΙΖΥΗ

ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΣΑΝΤΕΣ

Μετὰ τὴν κατάνκτησιν τῆς ἐπαρχίας ἡ τε Βιζύη καὶ ἡ Μήδεια διετήρουν τὸν Μητροπολιτικὸν αὐτῶν θρόνον. Ἡ ἐπαρχία Μηδείας τῷ 1623 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου ἡνῶθη μετὰ τῆς Σωζουπόλεως², ὁ δὲ μητροπολίτης αὐτῆς ἐλέγετο Μηδεοσωζουπόλεως, ἐπ' ὀλίγον θμῶς διετέλεσαν ἠνωμέναι. Τῷ δὲ 1682 ἐπὶ

2. Ὀνομάζεται μικρὸν Σαμμακόβιον ἢ Σαμμακόβιον Θράκης πρὸς διαφορὰν τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ ὀμωνύμου πόλεως· τουρκιστὶ δὲ λέγεται Σαμακοβτζούκ.

τῆς πατριαρχείας Ἰκνώβου ἠνώθησαν ἀμφοτέραι αἱ ἐπαρχίαι Βιζύης καὶ Μηδείας καὶ οὕτω διατελοῦσι μέχρι σήμερον.¹

Ἡ δὲ Ἀγαθόπολις τῷ 1760 ἀποσπασθεῖσα τῆς Ἀδριανουπόλεως, προήχθη εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ἀκολούθως εἰς Μητρόπολιν, ἐν ᾗ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμος ὁ Ε' ἀρχιεράτευσεν ἀπὸ Νοέμβριον τοῦ 1815—1821², τῷ δὲ 1829 ἠνώθη μετὰ τῆς ἐπαρχίας Σωζουπόλεως, διό καὶ ὁ ἐπίσκοπος ἀμφοτέρων καλεῖται Μητροπολίτης Σωζουκαθολέως.

Ἀναφέρονται δὲ ἐν τῷ συνταγματικῷ Χρυσάνθου τῷ ἐκδοθέντι ἐν ἔτει 1715 ὁ μὲν Βιζύης 46ος τῇ τάξει, τιτλοφορούμενος ὑπέρτιμος· μόνον ὁ δὲ Μηδείας 47ος. Ἐν δὲ τῷ συνταγματικῷ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας τῷ 1855 ἀναφέρεται ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας 46ος τῷ δὲ 1862 41ος. Ἐν τῷ νεωτάτῳ δὲ συνταγματικῷ τῆς Μ. Ἐκκλησίας τῷ 1897 ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας ἀναγράφεται 36ος τῇ τάξει τιτλοφορούμενος ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος Μικρῆς θαλάσσης³.

Ἀρχιερατευσαντες δὲ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐν μὲν τῇ Μηδείᾳ, ἀναφέρονται αἱ ἐξῆς ἀρχιερεῖς⁴.

Θεοφάνης, ὅστις ἐστὶ γνωστὸς ὡς συγγραφεὺς καὶ ὡς φίλος τοῦ Γενναδίου Σχολαρίου, μεθ' οὗ διετέλει καὶ ἐπιστημονικὴν ἀλληλογραφίαν, πρῶτον μέγας ρήτωρ ὢν τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἀναφέρονται πρὸς μὲν τῷ Κ. Σάββα,

Λόγος πρὸς τὸν πανευγενέστατον κ. Γεώργιον Ραοῦλ ἀποβόλονται τὸν χαμφίλτατον αὐτοῦ υἱὸν Μιχαήλ.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Ραοῦλ περὶ φιλαπτωχείας.

Ἐπιστολαὶ πρὸς διτφόρους.

1. αὐτὸ θε. σελ. 651

2. αὐτόθι σελ. 695.

3. Μελισ. ἡ Θεόκλη καὶ αἱ Σαράντα Ἐκκλησίαι.

4. Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Γ' τόμῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καταλόγῳ τῶν μητροπολιτῶν Βιζύης ὑπὸ Μ. Γεδεών καὶ Ι. Κηπουρίδου.

Παρά δὲ τῷ κ. Μ. Γεδεών, Τέσσαρες ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ
αὐτοῦ φιλοσόφου καὶ μίξα αὐτοῦ φιλοσόφου πρὸς αὐτόν.

Δύο λόγοι ἐν τῷ χειρογράφῳ τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης
τῶν Ἱεροσολύμων, ἐξ ὧν ὁ ἕτερος ἐπιγράφεται αὐτοῦ Μητροπο-
λίτου Μηδείας πρὸς τοὺς νομίζοντας ἐν φύγῳσιν ὅθεν οἱ λοιμώ-
δεις ἀέρες μεταπνέουσι διασώζονται λόγος ἀποδ εἰκνύων κα-
κῶς φρονούντας.

Καὶ ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Φαναρίῳ Με-
τοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ὑπάρχει ἐπιστολὴ Γεννηδίου τοῦ Σχο-
λαρίου πρὸς τὸν Μηδεῖας Θεοφάνην ἀπερὶ τοῦ καίρου τῆς ὑπὸ
τοῦ Θεοῦ ἀποστολῆς τῆς ψυχῆς εἰς τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ καὶ
λόγος αὐτοῦ ἀπερὶ τοῦ πότε πέμπεται ἡ ψυχὴ εἰς τὸ ἔμ-
βρυον.

Ἰωακείμ, ὅστις ὑπεγράφη ἐν τῇ κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1565
καθαίρει τοῦ Πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Β'.

Παρθένιος, ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Μητροφάνους 1580 ἐν Πα-
τριαρχικῇ ἐγκυκλίῳ φαίνεται ὑπογεγραμμένος μετὰ τὸν Τραϊα-
νουπόλεως Νικάνορα αὐτοῦ Μηδείας Παρθένιος. » Γαβριὴλ μητρο-
λίτης Μηδείας ἀναφέρεται ἐν τῇ «νομικῇ συναγωγῇ» ἐκλεγείς
ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Ματθαίου τοῦ Β' κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ
1601, ἀρχιερατεύσας δὲ ἄχρις Ὀκτωβρίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

Ἀρσένιος, οὗτος ὑπὸ τῶν ἐπαρχιωτῶν ζητηθεὶς ἐξελέγη τῇ
14 Δεκεμβρίου 1062 ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Β',
ἀφῆκε δὲ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1623.

Θεοδόσιος μητροπολίτης Μηδείας καὶ Σωζουπόλεως ἀναφέρεται
χειροτονηθεὶς ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ τοῦ 1623 ἀπεσύρθη τοῦ θρόνου τῇ
29 Ὀκτωβρίου 1636 Κυρίλλου τοῦ ἐκ Βερροίας Πατριάρχου τούτου,
συνεπεία σκανδάλων τινῶν ἀναφυνέντων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν
ὑπ' αὐτοῦ Ὁρθοδόξων.

Ὁ Θεοδόσιος ὦν συνοδικὸς ἐν Κωνσταντίνῳ τῷ 1624 ἐκύρωσε

μετ' ἄλλων τὸ περὶ τῆς ἐν Δημητσάνῃ μονῆς τοῦ φιλοσόφου συγγί-
λων, ἐν χειρογράφῳ ἀπκντῶσι καὶ τὰ ἐξῆς ποιήματα αὐτοῦ.

Ἐπιτάφιος εἰς τὸ κελλίον

Μηδεῖσσι ζοπόλοισι ἦν ἀνδρὸς Θεοδόσιοι
πληχμένου σκηνῇ ἀτρέμας ἔζομένου
ἐξ ἑκατὶν δέκα τέτταρα καὶ ἐν πρὸς χιλίους τε
μουνοχιῶνος τε ἐννᾶτη ἱσταμένου.

Ἰνδικτιῶνος θ'

Περὶ κατισκευῆς δωμάτων ὑπ' αὐτοῦ

Δώματα Θεοδόσιος Μηδείας τεύζατο ταυτὶ
νειόθεν ἀζυγέων ζυ(ξ)εινοσύνης φιλίας
τῶν δ' ἐξ Καππαδόκης οὗτος τέκτων Μιχαήλ ἦν
χιλιά γε ἐξ ἑκατὸν καὶ δέκα τέτταρα τ'(θ) ἐξ.

Ἰνδικτιῶνος ιε'

Ἢ δ' ὁροφὴ ταῖς κάμνουσι ξυνὴ πᾶσι πέλει
Δεῦρ' Ἰτ' ἀδελφοί μου εὐχόμενοι Κυρίῳ.

Τρίτον νόων ἐπώνυμον δόμος φέρει
ἀφροντα χεῖρας πρὸς Θεόν οὗτος βλέπει.

Περθεῖ τις τε περιώνυμος ἐνθάδε ναιετᾶ θύτης
μέλπων τῇ Χριστῇ ὕμνον ἐπιστέφον.

Μητροφάνης διεδέξατο κατὰ τὰ τέλη ὀκτωβρίου τοῦ 1636 ἐπὶ
Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Παλαιάς τὴν Θεοδόσιον, ἴσως ἐπ' αὐτοῦ ἔχω-
ρίσθησαν πάλιν αἱ τῇ 1623 ἐνωθεῖσαι μητροπόλεις Σωζουπόλεως
καὶ Μηδείας, διότι τῇ 23 Μαρτίου 1648 ἐξελέγη νέος Μητροπο-
λίτης Σωζουπόλεως ὁ Μητροφάνης.

Χριστόφορος, ὅστις ἀπέθανε κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1656, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ὑπομνήματι τῆς ἐκλογῆς τοῦ Νικηφόρου, ἐκλεγέντος κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1656.

Δανιήλ, ἐξελέγη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1662 ἐπὶ διαδοχῇ τοῦ Νικηφόρου.

Λαυρέντιος, ἐξελέγη τῇ 9 Ἰουνίου 1674 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Παρθενίου Δ'. διαδεξάμενος τὸν ἀποβιώσαντα Δανιήλ.

Μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντα μέχρι τοῦ 1682 ἠνώθη ἡ μητρόπολις Μηδείας, ὡς εἴρηται, μετὰ τῆς Βιζύης, ἐν ᾗ ἀρχιερατεύσαντες ἀναφέρονται.

Διονύσιος μητροπολίτης Βιζύης ἀναφέρεται παρὰ Στεφάνῳ Γεραχίφ ἐν τοῖς ἐπὶ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ Β'. ἰδίᾳ κατὰ τὰ 1575 — 1578 ἀκμάσαι λογίοις κληρικοῖς.

Κύριλλος, διάδοχος Ἰωσὺς τούτου, ἀναφέρεται παρὰ Κ. Σάθα, καταριθμούμενος ἐν τοῖς ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Β'. ἀκμάζουσι μητροπολίταις.

Λαυρέντιος, ἄγνωστον πότε ἐχειροτονήθη, παρρητήσατο τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1616.

Ἄνθιμος, ἐπίσκοπος ὧν Τυρολόης καὶ Σερεντζίων, ἐξελέγη διαδεξάμενος τὸν Λαυρέντιον ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Τιμοθέου τοῦ Α'. ἀπέθανε δὲ κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας τοῦ 1631.

Δαμασκηνός, μόλις ἀναφέρεται ἐν τῇ νομικῇ συναγωγῇ. Ἦν πρῶτον μέγας ἀρχιδιάκονος τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ἐξελέγη μητροπολίτης Βιζύης τῇ 8ῃ Μαρτίου 1631 ἐπὶ Κυρίλλου Α' τοῦ Λουκάρεως (ὑπογράφεται ὡς ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ἐπιτιμῷ τῶν ἐν Ζακύνθῳ διαδραματιζάντων τῷ 1632 Κ. Σάθα).

Γρηγόριος, ἐξελέγη κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ μηνὸς Μαρτίου 1648.

Δανιήλ, κηθρήθη¹ κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1671 ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Διονυσίου Δ'. τοῦ Μουσελίμη.

Κοσμάς, ἀναφέρεται ἐπὶ Μεθοδίνου τοῦ Γ' τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας, ἀπεβίω κατὰ μάτιον τοῦ 1674.

Γεράσιμος, ἐξελέγη τῇ 14 Μαρτίου 1674, διάδοχος τοῦ Κοσμά ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου Β'. τοῦ ἀπὸ Τυρνόβου.

Ζαχαρίας, μετὰ τῶν ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Καλλινίκου Β'. τοῦ Ἀκαρῶνος ἀκμασάντων ἀριθμούμενος· πιθανῶς ἦν διάδοχος τοῦ Γερασίμου, ἐγεννήθη ἐν Καϊτανιᾷ τῶν ἀγράφων μαθητῆς γενόμενος· Εὐγενίου Γλανούλη τοῦ Αἰτωλοῦ· ἔζη ἐν ἀρχαῖς τοῦ 17 ου αἰῶνος.

1 . Ἀπόσπασμα καθαιρέσεως τοῦ Δανιήλ, ἐκ τῆς σωζομένης ἐν τῇ ἐνομικῇ συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ 6' κώδικι τοῦ Κριτίου· «
Ἐπειδὴ τρυφῶν καὶ ὁ χρηματίας μητροπολίτης Βιζύης κακοΔανιήλ, ἐξεναντίας ἐπορεύθη τῆς νενμισμένης ὁδοῦ, καὶ τῶν ὥρων ἐξεκυλίσθη τῆς Εὐαγγελικῆς ποιμαντορίας, οὐ μόνον γὰρ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὑπὲρ τοῦ ἰδίου θείνου ποιμνίου οὐκ ἔγνω κατὰ τὸ γρῆος αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδ' ὡς μισθωτῶν ἑαυτὸν ἔδειξε· κλέπτῃς δ' ἀντικρυς ἐφάνη καὶ ληστῆς, ὅστις οὐκ ἄλλως εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων εἰσέρχεται εἰμὴ κλέψαι καὶ θῦσαι καὶ ἀπολέσαι, κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνήν, καὶ μικρὸν διατρίψας εἰς τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ταύτην μητρόπολιν ἀνεχώρησεν ἀποδράς λάθρα, μηδενὸς γινώσκοντος καὶ κατέλιπε τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἔρημον καὶ παρεωραμένον καὶ ἀπροστάτετον καταφρονήσας τῆς πνευματικῆς προστασίας καὶ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καταστήσας ταῖς κανονικαῖς ποιναῖς· καὶ γὰρ ὁ 11ος κανὼν τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἱερᾷ συνόδου φησὶν ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος παρὰ γνώμης τοῦ ἰδίου μητροπολίτου ἀναχωρῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἀπόβλητος γενέσθω καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀξίας κατ' αὐτὰ καὶ ὁ 16ος τῆς α' καὶ 6' ἀγίας συνόδου κανὼν ἀπορρίνεται αἰεὶ τις ἐπίσκοπος τῆς ἰδίας ἀμελείᾳ πόλεως καὶ μήτε νόσφ' ἢ βασιλικῇ ἢ πατριαρχικῇ κελεύσματι κατεχόμενος ἀναχωρήσῃ, τῆς τοῦ ἐπισκόπου τιμῆς καὶ ἀξίας παντελῶς ἀλλοτριώσθω. Τούτου χάριν κατὰ τοὺς θεοὺς καὶ ἱεροὺς κανόνας καθαιρέσει τελεία καθυπεβάλλομεν αὐτὸν καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξίας ἀλλότριον ἀνεδείξαμεν κτλ.

Ἰωακείμ, τούτου σώζεται ἐπιστολὴ πρὸς Χρυσάνθον Ἱεροσολύμων γραφθεῖσα τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1717. Ἐν τῷ α'. Κώδικι τοῦ Κριτίου εὑρίηται ἡμιτελὴς καὶ χιρίσις τοῦ Ἰωακείμ Βιζύης, Ἰωσὺς αὐτοῦ τούτου ἐν ἐγγράφῳ δὲ τοῦ 1718, ὅπερ μόνος ἐκ τῶν ἐπὶ Ἱερεμίου τοῦ Γ'. ἀπολυθέντων σώζεται ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς κώδικειν ὑπογράφεται καὶ ὁ Βιζύης Ἰωακείμ. Ἀγάπιος, μακρύνας ἑαυτὸν τῶν μεριμνῶν τῆς ἐν Βιζύῃ ἀρχιερατείας περὶ τὰ τέλη Φεβρουαρίου 1762 γενόμενος Μητροπολίτης Χίου.

Γεράσιμος, ἐξελέγη τῇ 28 Φεβρουαρίου 1762. Οὗτος ἦν Κύπριος τὴν πατρίδα, παιδείας καὶ λόγων εὖ ἥκων ἀνεδέξατο τὴν διεύθυνσιν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας περὶ τῷ 1766—1770. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1783 προήχθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον Νικομηδείας ἄχρι τοῦ 1791 ὅτε ὁ Πατριάρχης Νεόφυτος ὁ Ζ'. αὐτὸν μὲν Νικομηδείας Γεράσιμον ὑπαγαγὼν εἰς Δέρκων ἀντικατέστησε, ἀπέδωκε δὲ τὴν Νικομηδείαν τῷ Μελετίῳ τῷ δὲ 1794 προήχθη ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Δέρκων ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀὸ κύρ Γεράσιμος ὁ Κύπριος χρηστὰς ἐπανατείλας ἐλπίδας διὰ τε εὐμάθειαν καὶ τρόπον ἀρεσκον καὶ ἡσύχιον, ὃν ἐν πολλοῖς καὶ διαφόροις καιροῖς καὶ προσώποις ἐξήσκητο.

Γερώνυμος, ἐκ Κύπρου ὢν, ἀκολούθως δὲ Μητροπολίτης Νικομηδείας, ὅστις ἔζη ὅτε ὁ Δαπόντες ἔγραψε τὸν Ἱστορικὸν κατὰλογον (1784), ἐν ᾧ ὁ Γερώνυμος Βιζύης ἐπικαλεῖται ἀπίστημος διὰ μάθησιν.

Περθίνιος, ἀντφέρειται παρὰ Σεργίῳ Μακρίῳ Ζήσας ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου Νεοφύτου, ὅστις διορίσας αὐτὸν ὅπως ἔξαρχος ἀπέλυθη εἰς Πελοπόννησον καὶ τὰ πρὸς εἰρήνην συμβουλεύσῃ τοῖς κατοικοῖς, περὶ τὰ μέσα τοῦ 1792, ἀπειθήσαντα ἐπαυεν.

Δανιήλ, ἐξελέγη τῷ 1793 κατὰ Φεβρουάριον πρώην ἐπίσκοπος Σεβαστείας διατελὼν, ὁ συμπήξας τὸν κώδικα ἐν Μη-

δαίχ. (¹) ἐγεννήθη ἐν Πάτρῳ ἔνθα ἐδιδάχθη τὴν ἐγκύκλιον παι-
δευσιν καὶ ἐπεδύθη εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἑλ-
λῆνων φιλοσόφων, τεκμήριον τῆς οἰασοῦν ἐπιδόσεως αὐτοῦ· λιπὼν
ἡμῖν ἐπιστολὴν ἐπαινετικὴν τοῦ κατὰ Ὁκέλλου βιβλίου, ὅπερ
συγγράψας ὁ μέγας τῆς αὐλῆς Βλαχίης Ἰωάννης Τζανέτης ἐξέ-
δωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ 1787 Ἑλληνιστὶ καὶ Γαλλιστὶ· ἡ τοῦ Δα-
νιὴλ ἐπιστολὴ προτάσσεται τοῦ βιβλίου. Ὁ Δανιὴλ ἐδίδασκεν ἐν
τῇ Σχολῇ τῆς νήσου Λέρου πρῶτος τὰ Ἑλληνικὰ μαθήματα ἔτι
ἐν ἱερομονάχοις τελῶν, ὕστερον δὲ ἀπεσύρθη. Εἰς Κων)πόλιν ἐλ-
θὼν μετῴχετο τὸν διδάσκαλον ἐν τοῖς προέχουσιν οἴκοις, ὅφ'
ᾧ ἀγαπώμενος διετέλει· αὐτῶν δὲ προστασίᾳ καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐπι-
σῆμων φαναριωπιστῶν χειροτονήθη μὲν ἐπίσκοπος Σεβαστείας
προήχθη δὲ εἰς τὴν Μητρόπολιν Βιζύης. Ὁ Ἰωάννης Σακελίων ἐ-
γράψε πλήρη βιογραφίαν τοῦ ἐπισήμου τούτου ὁρχιερέως.

Νεόφυτος, διεδέχθη αὐτὸν χειροτονηθεὶς τὸν Ἰκνουάριον τοῦ
1813, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἐν Μηδαίᾳ κώδικι τοῦ Δανιὴλ, ἀρχι-
εράτευσεν δὲ μέχρι τοῦ 1816, ὅτε κατὰ Μάρτιον ἐξελέγη ὁ
Ἰωσήφ, ἱερατεύσας μέχρι τοῦ 1819.

Ἱερείας ἐξελέγη μετ' αὐτόν, ἐκ Καλύμνου ὁρμώμενος προή-
χθη τῷ 1821 εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῶν Δέρκων, παυ-
θεὶς δὲ ἀκολούθως ἐξόριστος ἀπέθανεν ἐν Ἱερουσαλὴμ τῷ 1824.
Τούτου ἀναφέρεται ἐν τῷ ἐν λόγῳ κώδικι καὶ τὸ ἐξῆς ἐπι-
γράμμα, (²)

Ἱερείας ὁ κλεινὸς νήσου Καλύμνου γόνος,
γενόμενος ἀρχιερεὺς Βιζύης εὐδαιμόνως,
νῦν τρέξω μὲ ἐδίασεν διὰ δυσθᾶτων τόπων,

(1). Ὁ ἐν λόγῳ κώδις διατηρούμενος ἐν τῇ Μητροπόλει Μηδαίας ἀπω-
λέσθη δυστυχῶς πρό τινων μόλις ἔτῳν.

(2). Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς ἐμπρὸ σθεν τῆς Μητρο-
πόλεως Μηδαίας ἀνεγερθείσης ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φαίνεται, βρύσεως.

καὶ νὰ ποτιζῶ δαψιλῶς τὰ πλήθη τῶν ἀνθρώπων.

Πίνετε λοιπὸν κάτοικοι τῆς πόλεως Μηδείας,

κ' εὐχεσθε τῷ δεσπότης σας τὰς ἀμοιβὰς ἀξίας.

Ἰωάσαφ, ἐξελέγη κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1821 ἀρχιερατεύσας μέχρι τοῦ 1830· καὶ τούτου ἀναφέρεται ἐν τῷ κώδικι τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα.

Διὰ φήφων τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ μου ἐκκλησίας,

ἡ ἐξουσία ἐψηφίσθη Βιζύης, ἄμα καὶ Μηδείας

συνελεύσει τῶν γερόντων τῆς χορείας τοῦ Κυρίου

ᾧ οὐδοῦ ἐχειροτονήθη διὰ τῆς χειροθεσίας

Προύσης τοῦ κυρ Γερσαίου, Αἰνίου τε καὶ Μεσαμβρίας.

1821 Ἰουνίου 14

Κοσμάς, (1) μετετέθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1830 ἀπὸ τῆς

Μητροπόλεως Προικονήσου εἰς τὴν τῆς Βιζύης, ἀφ' ἧς τῷ 1837

κατ' Αὐγούστου μετετέθη εἰς Χίον ἀποδιώσας τῷ 1839 κατὰ

Ἰούνιον καὶ τούτου ὑπάρχει τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα,

Προσκληθεὶς ἐκ τῆς Ἀγίας τῆς μητρὸς μου Ἐκκλησίας,

ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου,

θειοτάτου σοφωτάτου τοῦ καὶ Παναγιωτάτου,

τῇ συνόδῳ τῶν γερόντων καὶ χορείας τῶν ἀρχόντων,

κοινῇ γνώμῃ προσεκλήθη ἄμα καὶ προσεβιβάσθη

ἀπὸ τὸν τῆς Προικονήσου εἰς τὸν τῆς Βιζύης θρόνον.

μετὰ πάσης μου χαρᾶς καὶ μετὰ εὐχαριστίας

ἐδέχθη τὴν ἀπόφασιν τῆς θείας Ἐκκλησίας

ἐν ἔτει τῷ τριακιστῷ μηνὶ τῷ Σεπτεμβρίῳ

ἐγένετο μετὰθεσις ἐν τῷ Πατριαρχείῳ.

(1) Ἐπ' αὐτοῦ ἤρξατο ἡ ἀνέγερσις τῆς ἐν Σαμμυκοῦν Ἐκκλησίας
ἡ Ἀγ. Θεόδωρος, ἡ τελεία τῆς ὁποίας ἀνικοδόμησις ἐτελέσθη ἐπὶ τοῦ διαδε-
ξαμένου αὐτὴν Γρηγορίου· ἀνηγέρθησαν προσέτι ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἐν Σαμμυκο-
ύν σχολαὶ καὶ ἡ Μητρόπολις.

Δέομαι οὖν πρὸς Ἰψίπτον Θεὸν τὸν πνυτεπόπτην,
ὥπως ἀκούσω παρ' αὐτοῦ ἐκείνης τῆς λαμπρᾶς φω· τῆς
τὸ αεὺ δοῦλε ἀγαθὲ πιστὲ καὶ οἰκονόμῃ
εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου.

1830 Σεπτεμβρίου 3

Γρηγόριος ὁ Χτος, ἐξελέγη κατ' Αὐγουστον τοῦ 1837 μητρο-
πολίτης Βιζύης· μετετέθη δὲ εἰς τὴν μητρόπολιν Χίου τῇ 27 Σε-
πτεμβρίου 1855 ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1856 κατ' Ἀπρίλιον·
ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη ἡ μητρόπολις Βιζύης. Οὗτος ἐφρόντισε καὶ περὶ
πολλῶν ἄλλων τῶν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἀφροδύντων, ἰδίχ ὅμως
περὶ τῆς προαγωγῆς τῶν γραμμάτων συστήσας ἑλληνικὰς σχολὰς
ἐν ταῖς κυριωτέραις κωμοπόλεσι τῆς ἐπαρχίας, τῇ Βιζύῃ, Μηδείᾳ
καὶ Σαμμακοβίῳ.

Ματθαῖος, ἀρχιδιάκονος τοῦ μητροπολίτου Ἡρακλείας χρημα-
τίσας, προεχειρίσθη τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1855 καὶ ἐπαύθη περὶ
τάς ἀρχὰς τοῦ 1862 συνεπεία παραπόνων τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ.
Ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθησαν αἱ σχολαὶ Βιζύης καὶ ἀνευρέθη ὁ ἐν Μη-
δείᾳ λαξευτὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου, παρ' ᾧ τῇ φροντίδι αὐτοῦ
ἀνηγέρθη καὶ Μονή.

Πλάτων, ὁ ἀπὸ μεγάλου Πρωτοσυγγέλου προαχθεὶς εἰς μητρο-
πολίτην Βιζύης, ἐξελέγη τῇ 27 Φεβρουαρίου τοῦ 1862 καὶ ἀρχιε-
ρατεύσας μέχρι τοῦ 1877 ἀπέθανεν ἐν Κων)πόλει.

Κωνσταντῖος, ὁ ρέκτης οὗτος ἱεράρχης ἦν Νικομηθεὺς τὴν πα-
τρίδα, ἐπὶ ὁκτῶ ἔτη διετέλεσεν ἐπίσκοπος Ἐλενουπόλεως ἐπὶ τοῦ
Νικομηδείας Διονυσίου, τῇ προστασίᾳ τοῦ ὁποίου τῷ 1877 προε-
χειρίσθη εἰς μητροπολίτην Βιζύης· ἐτελεύτησε δὲ ἐν Κωνστ)πόλει
συνοδικὸς τὸ δεύτερον ἡδὴ ἀπὸ τῆς εἰς μητρόπολιν προαγωγῆς
του τῇ 17 Ἰουλίου 1889, τὸ 56ον τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων· τῇ
πρόφρονι φροντίδι καὶ προτροπῇ αὐτοῦ συνέστησαν ἐν ταῖς τρισι
κωμοπόλεσιν ἀδελφότητες, περὶ ὧν ἔσεται λόγος ἐφεξῆς.

Ιεροθέος ἐκ Νισύρου, ἀπὸ μεγάλου Πρωτοσυγγέλου καὶ οὗτος
ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Βιζύης κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1889,
μέλος συνοδικὸν τῆς παρούσης συνοδικῆς περιόδου διατελών.

Περιλαμβάνει δὲ ἤδη ἡ ἐπαρχία 27 χωρία τὰ ἐξῆς.

Βιζύη	μετὰ στεφάνων	360
Σαρακίνα	»	195
Σοφίδαί	»	290
Κρυόνερων	»	230
Τσόγγαρα	»	140
Πινκκῆ	»	198
Ἀγ. Ἰωάννης	»	148
Ἀγ. Γεώργιος	»	165
Τσακιλῆ	»	85
Καβάκη	»	22
Σερζέον	»	165
Μαγγρωτίτσα	»	195
Χάσδουγα	»	165
Μουσελήμ	»	16
Τοπτση-κιοῦ	»	72
Γιοβαλῆ	»	128
Ἀχμέτ βέη	»	175
Σαττῆ κιοῦ	»	130
Μεσηνῆ	»	72
Τσιφλίκιοῦ	»	210
Σαμμακόδιον	»	500
Τρουλιά	»	165
Ἀγ. Στέφανος	»	70
Ἰάτρος	»	100
		<hr/> 3,996

Ἐκ μεταφορᾶς		3,996
Μήδεια	μετὰ στεφάνων	248
Ὅργας	»	170
Ἀκτίζῃμι	»	42
Τὸ ὅλον στεφαν.		4,456

Σημ. Πλὴν τῶν τριῶν Βουλγαριῶνων χωρίων, Τσόγγαρα Πινικῇ καὶ Γιάτρος ὑπάρχουσι προσέτι περὶ τὰς 50 οἰκογένειαι Βουλγαρικαὶ ἐν Σαμμικοβίῳ, 30 ἐν Σαρακήνῃ καὶ 40 ἐν Ἀγ. Γεωργίῳ ἀνεπηρέαστοι ὅμως τοῦ σχίσματος, ἐν δὲ Τσόγγαρᾳ ὑπάρχουσιν ἰδίᾳ 80 οἰκογένειαι σχισματικαί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Πολιτικὴ διαίρεσις, πληθυσμὸς, αἱ κυριώτεραι Κωμοπόλεις.

Πολιτικῶς ἡ ἐπαρχία ἀπετέλει μίαν ὑποδιοίκησιν (καζᾶν) τὴν τῆς Βιζύης μέχρι τοῦ 1879, ὅτε ἡ Μήδεια, οὕσα ὡς εἴρηται, ὑποδιοικητικὸν διαμέρισμα (Ναχιγιές) ὑπὸ ἔμμισθον μουδέρην, προήχθη εἰς ὑποδιοίκησιν. Διατελουσι δὲ ἤδη ἀμφότεραι αἱ Κωμοπόλεις αὗται οὕσαι ἔδρῃ ὑποδιοικητοῦ, τοῦ μὲν τῆς Βιζύης β'. τάξεως, τοῦ δὲ τῆς Μηδείας γ', ἔχουσιν καὶ πρωτοδικεῖα.

Καὶ ἡ μὲν ὑποδιοίκησις Βιζύης περιλαμβάνει τέσσαρα ὑποδιοικητικὰ διαμερίσματα, ἐξ ὧν ἐν ἔμμισθον τὸ τοῦ Σεραίου καὶ τρία ἄμισθα τὸ τοῦ Σκεπαστοῦ, Σοριδῶν καὶ Χασβουγᾶ ὑπὸ τὸν ἐξῆς πληθυσμόν.

Πληθυσμὸς τῆς ὑποδιοικήσεως Βιζύης

Θέσις	ἀπόστασις ἐκ τῆς πρωτ.	Χωρία	κατοικ. ὁμογεν.	ὁθωμιν.	ἀθίγγ.
		Βιζύη	2500	1000	
ΒΔ	ὥραι 2 1/2	Σοριδαί	2000		
Δ	» 3	Κρυόνερον	1600		
ΒΔ	» 3	Σαρακλήνα	1400	200	160
ΒΔ	» 4	Σκεπαστόν	2000		
Β	» 2	Ἀγ. Ἰωάννης	1000		
ΒΑ	» 3	Πινακᾶ	1500		
Α	» 1 1/2	Ἀγ. Γεώργιος	1200		
Β	» 3 1/2	Ἰάτρος	750		
Α	» 2	Τσακλή	600		
ΝΑ	» 4	Σεράϊον	1000	1000	300
ΝΑ	» 4	Γιοβαλή	1000		
Ν	» 1	Χατθουγᾶ	1200		
ΝΑ	» 1	Μαγριώτισσα	1500		
ΝΔ	» 2	Τοπτσή κιοί	600		
Α	» 3	Καθατζιλ	150		
Ν	» 1 1/2	Μουσελήμ	100		
Α	» 1	Γάτταταρλή		150	
ΝΔ	» 1 1/2	Παζαρή		150	
ΝΔ	» 1	Τσιμπάσκιοι		150	
ΒΔ	» 2	Σοριλάρ τσεπέλ		150	
Ν	» 4	Ὄσμανλή		200	
ΝΑ	» 4	Σινανλή		200	
Α	» 6	Μανούκα κιπίρ		1500	
ΝΑ	» 5	Γκιτσιλέρ		150	
»	» 5	Τσικνύργιουρτ		300	
			2000	5300	460

Θέσις	ἀπόστασις ἐκ τῆς πρωτ.	Χωρία	κάτοικ. ὁμογεν.	ἄλλοι ἄθιγγ.	ἀθίγγ.	
	ὥραι	6	Καπ. Μπουναρ	2000	5300	460
NA	»	4	Ακ. μπουναρ	400	160	
NA	»	2 1/3	Σοφλάρ ὁδᾶ		200	
NA	»	2	Καραπουρτζέκ		350	
NA	»	4	Κετση-κιοῖ		100	
N	»	3	Ὁδᾶ ταταρλῆ		200	
A	»	4 1/3	Ἐντρῆ κιοῖ		150	
»	»	5	Μανούκα σιγῆρ		300	
A	»	5	Κιούν γκιουμέζ		250	
A	»	5	Τσαίλα		200	
NA	»	4	Μπειζ κιοῖ		300	
NΔ	»	2	Μπακτσέ δερῆ		200	
NA	»	3	Τσουβενλῆ		150	
A	»	5	Ντεμιρλέρ		200	
NA	»	6	Καρλῆ κιοῖ		200	
N	»	6	Μπαγτσέ ἀγῆλ		150	
ὅλικός	πληθυσμός		Ἀχίρκιοῖ		200	
			ὅμ.	20100	58610	40460

Σημ.— Ἡ στατιστικὴ αὕτη, ὥς μὴ πηγάζουσα ἐκ Κυβερνητικῆς ἐννεργείας δὲν δύναται μὲν νὰ φέρῃ χαρακτηρὰ ἐπίσημον, οὐχ ἥτιον ὅμως ἐξετέθη μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκτιμῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῆς ἀναγραφομένης στατιστικῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐν τῇ αἰστοριογεωγραφικῇ περιγραφῇ Μελισσηνοῦ τῷ 1881 ἀναφέρονται μόνον 14 χωρία Ὁθωμανικὰ, τὰ δὲ λοιπὰ συνωκίσθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ Βουλγαρίας μεταναστῶν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα.

Ἡ δὲ ὑποδιοίκησις Μιδείας περιλαμβάνει ἐν ὑποδιοικητικὸν διαμέρισμα ἄμισθον τὸ τοῦ Σαμμακιθίου ὑπὸ τὸν ἐξῆς πληθυσμὸν

Πληθυσμὸς τῆς ὑποδιοικήσεως Μηδείας

ἀπόστις			χωρία	κάτοικ.	ὁμογεν.	ὁθωμαν.	ἀλλογ.
Θέσις ἐκ τῆς πρωτ.							
ΒΔ	ὥραι	9	Μήδεια	2000		200	
»	»	10	Σαμμακόβιν	4000			
N	»	1	Τρουλιά	1200			
Δ	»	3	Ἀκζύμη	300			
ΒΔ	»	3	Ὀργάς			200	
NΔ	»	3	Χαμητιέ			400	
			Σουλτάνβακτσέ				
ὅλικός πληθυσμός				ε.8800	30800		0

Σημ. — Τὰ τελευταῖα δύο Ὁθ. χωρία συγκρίσθησαν ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ἐκ Βουλγαρίας προσφύγων.

Χωρία προσέτι τινὰ τῆς ἐπαρχίας ὑπάρχοντα πολιτικῶς εἰς ἐκ τέρως ὑποδιοικήσεις, ἐξ ὧν τέσσαρα ἦτοι ἡ Μεσηνή, Σατῆ-κίου, Τσιφλικ-κίου, καὶ Ἀχμέτ-βέη ὑπάγονται τῇ ὑποδιοικήσει Λουλιέ-Βουργαζίου, ἐν, ἥτοι ὁ Ἀγ. Στέφανος, τῇ ὑποδιοικήσει Ἀγα-θουπόλεως, καὶ τὸ χωρίον Ταδγγαρά τῇ διοικήσει 40/ Ἐκκλησιῶν.

Αἱ ἐπιστημότεραι ἤδη Κωμοπόλεις τῆς ὑποδιοικήσεως Βιζύης εἰσὶ·

Βιζύη (τουριστὶ Βιζε) πρωτεύουσα τῆς ἐρωμένου ὑποδιοικήσεως καὶ τῆς ἐπαρχίας, κεῖται ἐν γραφικωτάτῃ θέσει καὶ ὑψηλῇ ἐπὶ μετημβρινῆς τινοῦ κλιτύος τοῦ πρὸς Α. καθικνουμένου μ. Αἰ-μου, δεσπόζουσα τῆς εὐρείας καὶ γονιμωτάτης πεδιάδος τῆς δι-αρρεομένης ὑπὸ δυτικωτέρων τοῦ Ἐργίνου πηγῶν, αἵτινες πολυ-πληθεῖς ἀναβλύζουσι κατὰ μῆκος τῶν ἐκατέρωθεν τῆς πόλεως χθαρμῶν καὶ κατάρυτων ὑπαρειῶν. Ἡ σημερινὴ πόλις Βιζύη εἶναι ἐν μέρει ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας, ἥτις φρί-νεται ὅτι μετὰ τὴν κατὰκτησιν κατεστράφη ἄρδην ἐκ πυρκαϊῆς ἴσως, διότι. πλὴν τῶν εἰς τεμένη μεταβληθέντων νῶν αὐτῆς καὶ τινων πύργων καὶ τειχῶν, οὐδὲν ἔχον βυζαντινοῦ εἰκασμοῦ-

ματος μένει ὄριον, πλεῖστα ὅμως ἀρχαῖα κτίρια καὶ διάφορα μνημεῖα ἀνευρίσκονται καθ' ἑκάστην ἐκ τυχαίων ἀνασκαφῶν, ἐξ ὧν, κατὰ Μελισσηνὸν, δύναται νὰ κληθῇ ταμεῖον ἀρχαιοφιλίας καὶ νὰ καταστῇ ἀντικείμενον ἀρχαιολογικῆς μελέτης. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε γεωργοί, ἀμπελοουργοί καὶ κτηνοτρόφοι ἀποζῶντες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν προϊέντων τῆς χώρας, ἐλλείψει πρὸς τὴν θάλασσαν συγκοινωνίας.

Σοφῖδα (¹) (τουρ. Ἐβρεντζίκ) εἰς τὰς ὑπορείας πετρώδους βουνοῦ. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι τέκτονες, μωλῶν καὶ τινες γεωργοὶ καὶ κτηνοτρόφοι. Καεῖσα πρὸ δεξιάς ἢ περικαλλῆς καὶ πλουσιωτάτη αὐτῶν Ἐκκλησία α" Ἀγ. Γεωργίου» ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων φιλοτίμῳ πάνυ συνδρομῇ τῶν κατοίκων περικαλλεστάτη καὶ πάλιν,

Κρυόνερν (τουρκ. Σογούτζακ) εἰς τὰς ὄχθας ποταμοῦ τινὸς ἐν μέσῳ δύο ἐκατέρωθεν βουνῶν, ὡς φωλεὰ στρουθίων ἐν μέσῳ φυλλωμάτων, κατὰ τὴν ἑκθεσιν περιηγητοῦ τινος ἡ ὀνομασία αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἐκ τῶν πολλῶν καὶ δροσερῶν ὑδάτων. Εἰς δεκτάλεπτον ἀπόστασιν πρὸς Β. τοῦ χωρίου ὑπάρχει ὀπή τις, ἐξ ἧς διέρχεται ὑπογείως ἄφθονον ὕδωρ καλούμενον «Κρυονέρι». Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοί, ἀνθρακοποιοί, ἰατροποιοί καὶ τινες εἰς

(¹) Ἡ ὥραία αὕτη Κωμῖπολις, ὡς ἀνέγνωμεν ἐν τινι Ὁθ. αὐτῆς ἐγγράφῳ κατὰ τὴν τετραετῇ ἐνταῦθα διδασκαλίᾳ μου, ἦτο ὑποστατικὴν καλούμενον «Ἐργασὶν Τσιφλιγῇ» πρὸ τριῶν δὲ αἰώνων συνήκισθησαν ἐν αὐτῇ ἐκ τῆς ἀκμαζούσης τότε Κωμῖπόλεως Ἁγ. Γεωργίου, καλούμενι τουρκιστὶ Ἐβρεντζίκ, ὅθεν καὶ ἡ συννηκισθεῖσα κώμη ἐκλήθη Ἐβρεντζίκ (μικροὶ Ἐβρεντζί) Σοφῖδα δὲ ἐκλήθη κατὰ τινος ἐκ τῆς παρ' αὐτῇ ἀρχαίας κώμης Σοφιδάρ, κατοικοῦμένης ἤδη ὑπὸ Ὁθωμανῶν μεταναστῶν, ἣ πιθανῶς ἐκ τῆς πρότερον ὑπὸ Σοφιδῶν (²) κατοχῆς τοῦ ἐν αὐτῇ ὑποστατικοῦ.

(²) Σοφῖδαί ἐκαλεῖτο τάξις τις Περγῶν

λατομίαν μικρῶν μυλοπετρῶν ἐνταῦθα· διακρίνονται δὲ ἐπὶ φιλο-
πονίᾳ καὶ φιλοξενίᾳ.

Σκεπαστόν (τουρκ. Ἰντζέ-κιοῦ) κεῖται εἰς τὰς ὑπαρείας ὕψη-
λῶν κορυφῶν τοῦ μ. Αἰλίου. Ἐκκλησιαστικῶς ὑπάγεται τῷ μη-
τροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως. Εἶνε ἡ πλουσιωτέρα καὶ ἐμπορικῶ-
τέρα Κωμόπολις τῆς ὑπεδιοικήσεως Βιζύης. Κατὰ πᾶσαν Κυρια-
κὴν γίνεται ἐν αὐτῇ ἀγορὰ δημοτικῶν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων.
Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ κτηνοτρόφοι καὶ ἀμαξιοποιοί. Ἐν αὐ-
τῇ ὑπάρχουσιν ἑξ' ἀρχαῖαι ἐκκλησίαι «Ταξιάρχης» α^α Ἀγ. Ἀθι-
νάσιος» α^α Ἀγ. Νικόλαος» α^α Ἀγ. Ἰωάννης» α^α Ἀγ. Γεώργιος» καὶ
«Παναγία» ἔχουσαι τοιχογραφίας τινὰς καὶ κτισθεῖσαι κατὰ τι-
νας ὑπὸ ἐξοριζομένων ἐπισήμων κληρικῶν ἐν τῇ εἰς δεκάλεπτον
ἀπόστασιν πρὸς Β. αὐτῆς καίμενη ἡδὴ μονῇ (1) τοῦ Παναγίου Τά-
φου «Ἀγία Παρασκευῆ», ἥτις ἄλλοτε ἔκειτο ἐν αὐτῇ τῇ Κω-
μοπόλει.

Σαρακήνα, ἡ ἀρχαία Σεργέντση. Αὕτη μόνη ἐκ τῶν τῆς
ἐπαρχίας ἀρχαίων Κωμοπόλεων διασώζει ἐκκλησίαν βυζαντινῆς
ἐποχῆς «Ἀγία Παρασκευῆ», ἐν ᾗ τελεῖται λειτουργεῖα καὶ ἐτέ-

(1) Ἡ μὲν αὕτη ἡμαζεν ἐπὶ Βυζαντινῶν κατέργασα πλήστους ἀγρούς
καὶ δάση, ἐν οἷς ἐτρέφοντο πολυπληθεῖς ἀγέλαι βρώων καὶ προβάτων τῆς
μονῆς καὶ διατηροῦντα πᾶλλοις μοναχοῦς· κατὰ τινὰς καὶ ἐξώριστοι τινὲς ἀρ-
χιερεῖς ἀπεπέμψθησαν ἐνταῦθα, εἰς οὓς ἀποδίδεται ἡ κτίσις τῶν ἐν λόγῳ ἐκ-
κλησιῶν. Ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ μετὰ τὴν κατάκτησιν καὶ πλεῖστα μάλιστα
προνόμια παρεχωρήθησαν μεθ' ἧν συνικιζόμενοι ἦδη πρὸ αὐτῇ ἐκ τῶν
πέριξ χωρίων ἔκτισαν τὸ Σκεπαστόν, μετὰ τὴν κτίσιν τοῦ οὐοῦ περιωρίσθη-
σαν τὰ ἔσθια τῆς μονῆς, καταληφθέντων τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δασῶν αὐτῆς
ὑπὸ τῶν καπνικῶν. Καταστραφείσης δὲ ἐκ καιρικῶν περιστάσεων, ἐκτίσθη
τὸ ἐν τῇ νῦν θέσει μονύριον πρὸ 35 ἐτῶν μόλις διατηροῦν ἕνα μοναχὸν ἐκ τῶν
δλίγων ἐναπολειφθέντων ἀγρῶν, εὐρισκόμενον ἡδὴ ἀπὸ θετίας ὑπὸ τὴν διεύ-
θυνσιν τοῦ Παν. πρωτοσυγγέλου κ. Γερθέου Ζωγραφοπούλου Βιζυηνοῦ, κα-
θηγουμένου ἐν αὐτῇ καὶ ὀρισθέντος ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Νικοδήμου.

ραν τῆς «Παναγίας» κατενημμένην. Κατὰ τὴν 15ην Αὐγούστου ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς νεοδμητοῦ αὐτῆς ἐκκλησίᾳς τελεεῖ ἐπίσημον πανήγυριν, εἰς ἣν προσέρχονται πλῆθος προσκυνητῶν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε γεωργοί, κτηνοτρόφοι, ἀμπελουργοὶ καὶ ἀμαξοτοιοί.

Μαγγριώτισσα κεῖται ἐν τῷ μίσῳ τῆς πρὸς Ν. τῆς Βιζύης ἐκτεινομένη· περικύβη· ἐκλήθη οὕτω ἐκ Βιζαντινῆς εἰκόνης «Παναγίας Μεγαριώτισσας» κομισθείσης ἐνταῦθα, κατὰ πρᾶξιόν τινα, πρὸ τῆς ἀλώσεως, ἔνθα ἐτίσθη καὶ μονή, περὶ ἣν μετὰ τὴν κακίστην μετὰκίσιντες ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ἀπετέλεσαν τὴν σημερινὴν κώμην, ἥτις διατηρεῖ εἰσέτι τὴν ἀρχαίαν τῆς μονῆς ἐκκλησίαν δικαζούσταν καὶ ἀρχαίως τοιχογραφίαν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον γεωργοί.

Ἅγιος Ἰωάννης τὸ μικρὸν τοῦτο καὶ ὠρεῖον χωρίον κείμενον ἐντὸς καλῶς ἀμειβόμενῳ πρὸς βρέφος κοιμώμενον ἐν λίκνῳ· κατάρρυστο οὐ ὑπὸ ἀφρόνων ὕδατων καλύπτεται πανταχόθεν ὑπὸ χλόης. Παρὰ τῷ χωρίῳ τούτῳ εἰς ἀπόστασιν ἐνός τετάρτου ὕπάρχει ὑπόγειον ἄντρον ἔχον εὐρεῖαν ἔκτασιν καὶ ὕψος τριῶν σχεδὸν πήχεων, κοινῶς λεγόμενον «Ἀϊερούταλῃ» ἢ «Νεροσταλῃ» ὤνοθεν τοῦ ὀποῦ ἐκ χαράδρας κατὰ σπηλῆας ἢ καὶ ἐν ἀφρονίᾳ ἐκίοντε, ὅτε ὕδωρ θεωρούμενον ὡς ἰαμακτικὸν καὶ μετ' εὐλαθείας διέρχονται οἱ ἀσθενεῖς ἐκ τῆς πρὸ αὐτοῦ ὁπῆς πρὸς Ἰασιν. Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοὶ καὶ ὑλοτόμοι.

Ἐν δὲ τῇ ὑποδικιχέσει Μηδείας ἐπισημότεραι Κωμοπόλεις εἶνε,

Μάδεια πρωτεύουσα τῆς ὑποδικιχέσεως πρᾶξις πδ-λῆς καὶ ἡ πλησιαιτέρα καὶ ἐμπορικώτερον Κωμόπολις τῆς ἐπαρχίης. Ἐξωθὲν τῶν κατενημμένων διατελούντων ἀρχαίων αὐτῆς τειχῶν ὑπάρχει ἀρχαῖον τέμενος κατερειπωμένον, ἢ κτίσις τοῦ ὀποῦ ἀποδίδεται εἰς Σουλτὰν Σελῆμ τὸν Α'. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς

εἶνε ναῦται, ἄλιεῖς καὶ ἔμποροι . Περὶ τῶν ἀρχαίων ἐν αὐτῇ μνη-
μείων ἶδε κεφ. IB'.

Σαμμακοβίον ἡ μεγαλειτέρα Κομόπολις τῆς ἐπαρχίας. Εἰς
ἡμῶν ἀπόστασιν Δυτικῶς αὐτῆς ὑπάρχει μονήδριον τοῦ Ἀγίου
Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου μετ' ἐκτενοῦς ἄλσους, ἀνῆκον εἰς τὴν Κω-
μόπολιν Σαμμακοβίου, εἰς ἀπόστασιν δὲ ἐνὸς τετάρτου ΒΔυτι-
κῶς αὐτῆς ὑπάρχει ἐξυλικὴ ἐκκλησίαι τοῦ προφήτου Ἡλίου ἐν μέ-
σῳ τῶν ἀμπελώνων, περὶ τῆς ὁποίας ἀνευρίθησαν ἀρχαῖα νομί-
σματα, πύθιοι παρμέγιστοι καὶ τάφοι ἀρχαῖοι, ἐξ ὧν εἰκάζεται
ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαία τις κομόπολις . Οἱ κάτοικοι εἶνε γεωργοί,
ἀνθρακωποιοί, κτηνοτρόφοι, διενεργοῦσι δὲ καὶ μικρὸν ἔμποριον ξυ-
λανθράκων, ἔχοντες ἐπίνειον τὸν Ἀγ. Παῦλον, ἐνθα ὑπάρχει πε-
ρίφημον ὑποστατικὸν τοῦ Ν.β.β. πασαῶ, κατέχον ὑπὸ ἰδιοκτησίαν
τοῦ ἐκτενῆ δάση, ἐξ ὧν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ὀκ. ξυλάνθρακες
μεταφέρονται ἐτησίως εἰς Κωνσταντοῦπολιν, ὡς καὶ καυσόξυλα καὶ
οἰκοδομήτιμος ξυλεῖα. Βορειότερον τοῦ Ἀγ. Παύλου εἰς τετράω-
ρον ἀπόστασιν τοῦ Σαμμακοβίου κεῖται ἡ Νυάδα ἔχουσα περὶ
τὰς 30 Ὀθωμ. οἰκίας κτισθεῖσας μετὰ τὸν βωσσοτουρκικὸν πό-
λεμον τοῦ 1877-78 ἐκ μετοίκων τῆς πλησίον κώμης Κορφοκο-
λύμπας. Ἡ Πρὸ αὐτῇ κεῖται καὶ ὁ Θυνιακὸς λιμὴν ἀσφαλῆς πε-
ριλαμβάνων περὶ τὰς 50 πλοῖα, ἐν ᾧ ἔκειτο ἡ ἀρχαία Θυνιάς, ἣν
καὶ Ζαγορᾶ καλεῖ ὁ Μελέτιος καὶ ἥς σώζονται ἐρείπια τείχους
καὶ πύργου. Παρὰ δὲ τῇ ἀλωτηρίῳ τοῦ Θυνιακοῦ λιμένος, ὁ-

1. Αὕτη εἰς τριῶν ἀπόστασιν ΒΑ τοῦ Σαμμακοβίου κειμένη κατὰ
κεῖται ὑπὸ ὁμογενῶν κατὰ τὴν πλείστην καλουμένη Κρουγκαλὺδη ὡς ἐν ἀ-
ποκέντρῳ μέρει κτισθεῖσα, περὶ δὲ τῷ 1829 οἱ πλείστοι τῶν ἐν αὐτῇ ὁμο-
γενῶν μετόπισαν ἐν Τρουλιᾷ αὕτη δὲ κατελαμβάνετο ὁσημέραι ὑπὸ Ὀθω-
μανῶν, διετηροῦντο ὁμοῦ καὶ πάλιν οἰκογένεαί τινες ἔγρουσι καὶ ἐκκλησίαν,
ἣτις ἐκάθη τῷ 1877-78 μετὰ τῆς κώμης, ἥς αἱ μὲν κάτοικοι μετόπισαν εἰς
Νυάδα, αὕτη δὲ συνφικτή ὑπὸ μεταναστῶν ἐκ Βουλγαρίας.

περ Κοβοτονιά υπό τοῦ Μελετίου λέγεται καὶ ἐν ᾧ ἀνήγερται φάρος, κεῖται πλουσία κώμη τῆς ἐπαρχίας Ἀγ. Στέφανος, ὑπαγομένη, ὡς εἴρηται, πολιτικῶς τῇ ὑποδιοικήσει Ἀγαθούπολεως ὡς καὶ ἡ Νυάδα. Παρ' αὐτῇ δὲ ἐκβάλλει καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ Στραβωνος ἀναφερόμενος ποταμός Ἀεθρος καὶ Ἀρίστιβος (Ῥεόβι).

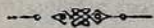
Τρουλιὰ εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν πρὸς Β. τοῦ Σαρματιοῦ ἐπὶ λαμπρᾷ θέσει. Αὕτη ἤκμαζε πρὶν τῆς κτίσεως τοῦ Σαρματιοῦ κατέχουσα τὰ μέχρι τῆς Θυνιακῆς ἀκτῆς δάση καὶ ἀγρούς, ἐν οἷς, πλὴν τῶν πολυπληθῶν ἀγελῶν ζώων, ἅπερ διέτρεφον, ἐκκλιέρον ἰδίᾳ καὶ τὸ λινόν, ἐξ οὗ ἐξήγαγον ἔρθρον λινέλαιον ἐν ταῖς ἐν αὐτῇ ἐπὶ λινελαιοτριβείαις (μπερζιχανάδες), ὧν οἱ λιθὶ ὑπάρχουσιν εἰσέτι εἰς διάφορα μέρη ἐντὸς τῆς κώμης. Πέριξ αὐτῆς ὑπῆρχον καὶ χωρία τινὰ καταγινόμενα ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν χαλκοῦ καὶ σιδήρου, ὡς ἐκ παλαιότητος λέγεται καὶ ἐκ τῶν ἀναρνηομένων εἰς πλείστα μέρη σωρῶν σκωριῶν κατὰ δὲ ἄλλαν γίνονται τὰ χωρία ταῦτα μεταγενέστερον μετῴκισαν εἰς Τρουλιάν, ὅτε καὶ εὗρεται ἐκτασιν εἶχε πλείστα ὅμως ἔπαθε ὑπὸ τῶν Χιρτζιλίδων πολλὰς λεηλατηθεῖσα καὶ πυρποληθεῖσα. Τῷ δὲ 1820 περὶ τὰς 50 οἰκογένειαι μετηνάστευσαν εἰς Γαλῆζιον τῆς Ῥουμανίας, ἔνθα καὶ χωριστὴν συνοικίαν ἀπετέλεσαν. Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοί, κτηνοτρόφοι καὶ ἀνθηρακοποιοὶ ἔχοντες ἐπίνειον τὴν Νυάδαν.

Ὅργα, ἡ κώμη αὕτη ἐκκλείτο, κατὰ παράδοσιν, Παράκκιλα ἢ Παράκκιλη ἀκμάζουσα ἐπὶ Βυζαντινῶν καὶ ἔχουσα εὗρεται ἐκτασιν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρισκομένων εἰς πλείστα μέρη ἑρείπων ἐκκλησιῶν καὶ θειερίων οἰκιῶν εἰς ἱκνὴν ἀπόστασιν ἔξω τῆς ἡδὴ κώμης καταφύσσεται. Καταστραφείσης δὲ ἐξ ἐπιδρομῆς ἔμειναν μόνον 17 οἰκίαι, ἐξ ὧν προήχθη ἡ σημερινὴ κώμη. Μετεκλήθη ὀργὰ κατὰ τινες μὲν ἐξ Ἀρχιερέως τινὸς παθόντος τι ἐνταῦθα καὶ ὀργισθέντος, κατ' ἄλλους δὲ ἐνεκα τῶν ἐν μικρᾷ αἰτίας ὀργίζο-

μένων κατοικῶν καὶ ἐκφερόντων συνεχῶς ὕβρεις καὶ βλασφημίας κατὰ τῶν Ἀγίων μάλιστα ἐνεκὰ τῆς ἀπλουδότητος καὶ ἀμαθείας τῶν, ἀπόδειξις δὲ τούτου ὅτι δικτηροῦσιν εἰσέτι καὶ τὰ ἀνιστενάρια, περὶ ὧν ἔσεται λόγος ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ. Οἱ κάτοικοι εἶναι γεωργοὶ καὶ ἀνθρωποποιὶ κατὰ τὸ πλεῖστον. Ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶς εἰς ἑτέρας ὑποδικήσεις ὑπαγομένων Κωμοσπόλεων τῆς ἐπαρχίης ἐπισφύδεται εἶνε.

Τσόγγαρχ εἰς τετράωρον ἀπόστασιν Ν. Δ. τῆς Βιζύης· κατωκεῖτο κατ' ἀρχάς, καθ' ἐκπαρδύσεως λέγεται, ὑπ' ὀθωμανῶν, κληθεῖσα οὕτω ἐκ τοῦ ἐπιθέτου τοῦ πρώτου φαίνεται οἰκιστοῦ αὐτῆς Τσόγγα ἢ Τσόγγαρχ. Ἀναχωρησάντων ὁμῶς τῶν Ὀθωμανῶν πρὸ δύο περίπου αἰώνων ἐξ ἀγνώστου αἰτίας συνῳκίσθη ὑπὸ Βουλγαροφώνων ἐκ τῶν πέριξ χωρίων, ἐμμενόντων τῇ Ὀρθοδόξῃ μέχρι τοῦ 1880, ὅτε τινὲς ἐξ αὐτῶν τῇ ἐνεργείᾳ βουλγαρικῆς προπαγάνδας προσσηρτήθησαν τῇ ἐξαρρίχῃ, τῶν περισσοτέρων μὴ συγκατατεθέντων πρὸς τοῦτο· δι' ὃ ἀνερῆν ἔρις περὶ τῆς ἐκκλησίας κατεχομένης ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων, ἥς συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ πυρπόλησις αὐτῆς ὑπὸ τῶν σχισματικῶν κατὰ τὴν νύκτα τῆς 8ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1881. Καὶ οἱ μὲν Ὀρθόδοξοι ἀνήγειραν καὶ πάλιν αὐτὴν ἐκ βάθρων μετὰ ἓν ἔτος, οἱ δὲ σχισματικοὶ ἔκτισαν ἑτέραν μὲ θόλον, ἥτις διατελεῖ εἰσέτι ἡμιτελής. Καταγίνονται δὲ εἰς τὴν γεωργίαν.

Ἀχμέτ-βέη εἰς πεντάωρον ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς Βιζύης· ἐκλήθη οὕτω, κατὰ παράδοσιν, ὑπὸ στρατηγοῦ τινος Ἀχμέτ-βέη, ὅστις πορευόμενος εἰς ἐκστρατεῖαν καὶ πιδὼν ἐνταῦθα ἐκ διαιγουδῆς πηγῆς ὕδατος, τοιοῦτον κατηυχαριστήθη, ὥστε ἠῤῥατο ἄν ἦεν ἐπικνηκῆμψη ἐκ τοῦ πολέμου ἐβλαβῆς νὰ κτίσῃ ἐνταῦθα χωρίον. Ἐπανεληθὼν δὲ, ὡς ἠῤῥήθη, ἔκτισε κατ' ἀρχάς ἑπαυλιν, εἰς ἣν συσφιζόντο βαρληθὸν ἐκ τῶν πέριξ χωρίων καὶ ἀπετέλεσαν τὴν σημερινὴν κώμην. Οἱ κάτοικοι γεωργοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Ἑκπαιδευτικὴ κατὰστασις.

Ἦ. ἐκπαιδευτὴς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μέχρι τοῦ 1840 ἦτο λίαν περιωρισμένη, ἐν ταῖς κυριωτέραις Κομποπόλεσιν ὑπῆρχον γραμματοδιδασκαλεῖα, ἐν οἷς ἀνεγνώσκοντο ἡ Ὁκτάηχος, τὸ Ψαλτήριον καὶ ὁ Ἀπόστολος. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης ἐπὶ τῆς ἑρχιερατείας τοῦ ἀοιδίου Γεηγορίου Μητροπολίτου Βιζύης, τῇ πρόφρονι καὶ δραστηρίᾳ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ συνέστησαν ἐν ταῖς τρισὶ κυριωτέροις κομποπόλεσι τῆς ἐπαρχίας Βιζύη, Μηδεΐα καὶ Σαρμακισίῳ ἑλληνικαὶ σχολαί, ἐν αἷς ἑλληνομαθεῖς τινες διδάσκαλοι ἐδίδαξαν (1) καρποφόρως. Ἐπὶ δὲ τοῦ βέκτου Μητροπολίτου Κωνσταντίνου καὶ ἀδελφότητες, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, συνεστήθισαν, ἐν αὐταῖς σκοπὸν ἔχουσαι τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐνθάρρυνσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς, δυστυχῶς ὅμως, πλὴν τῆς ἐν Βιζύῃ αἱ λοιπαὶ ἐπ' ὀλίγον διετηρήθησαν. Καὶ ἐν μὲν τῇ Βιζύῃ συνέστη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ μητροπολίτου Πλάτωνος ἡ « φιλοπρόοδος ἀδελφότης », ἥτις ἀκολουθῶς ἔπαυσε λειτουργεῖν ἐπὶ τινὰ ἔτη συνεπέειχ τῶν ἐπὶ τοῦ πολέμου ἐπελθόντων δεινῶν. Ὁ δὲ διαδεξάμενος τοῦτον Κωνσταντῖος ἀνε-

1. Ἐν μὲν τῇ ἐλ. σχολῇ Βιζύης ἐδίδαξαν ὁ Δαβὶδ Γανωχωρίτης, ὁ Γ. Μπαλάνης, ὁ Γ. Ἰωαννίδης. ὁ Α. Πεττανῆς, ὁ Σ. Χουρμουζιάδης, ὁ Σ. Ἰωαννίδης, ὁ Α. Ἀλεξιάδης ἐκ Σακεπῶ καὶ ἄλλοι τινες· ἐν δὲ τῇ ἐλ. σχολῇ Σαρμακισίου ὁ Ἐπιφάνης Τριανταφυλλίδης. ὁ Γ. Μπαλάνης ὁ καὶ ἐν Βιζύῃ διδῆξας, ὁ Γ. Θεός, ὁ Εὐστράτιος Γανωχωρίτης, ὁ Βασίλειος Μαυροφρίδης, ὁ Γ. Χριστοφρίδης ἐπὶ τῇ ἀκαμάτῳ ζήλῳ τοῦ ὁποῦ καλῶ ὀφείλω τὰς μικρὰς μου γνώσεις καὶ ὁ Π. Μ. Κύρκου. Ἐν δὲ τῇ Μηδεΐᾳ ὁ καὶ ἐν Βιζύῃ διδῆξας ὁ Γ. Ἰωαννίδης, ὁ νῦν ἐν Ἀθήναις πρόεδρος τῆς Θεολογικῆς ἀδελφότητος κ. Κουρτίδης, ὁ Γ. Θεός, κλπ.

σύστησε καὶ πάλιν τὴν φιλοπρόδον ἀδελφότητα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « Ὁβὴ », ἣτις ἐξέκυλονθη ἔτι σήμερον, ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 500 λίρας κεφάλαιον, ἐξ ὧν τὰς μὲν 200 εἰς ὁμολογὰς, τὰς δὲ 300 εἰς κτήματα, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐκ βάρων ἀνεγερθέντος παρθενχωγείου.

Ἐν δὲ τῷ Σαρμακοβίῳ συνέστη μὲν ἐν Κων)πόλει ὑπὸ τῶν παρεπιδημούντων Σαρμακοβιτῶν ἡ φιλόμουσος ἀδελφότης αὐτονομία τῷ 1885, διαλυθεῖσα ὅμως, ὥς μὴ ὠφελεῖ, μετὰ τινος ἑταίρου προσέφερε τὸ ὑπερέκτατότερον αὐτῇ· κεφάλαιον εἰς τὴν ἐκ βάρων ἀνέγειρσιν τῶν Σχολῶν Σαρμακοβίου.

Ἐν δὲ τῇ Μηδείᾳ ταυτοχρόνως τῆς τοῦ Σαρμακοβίου συνέστη καὶ διελύθη ἡ φιλόμουσος ἀδελφότης αὐτονομία, ἥς τὸ πλεῖστον τοῦ κεφαλαίου διαμένει εἰσέτι εἰς τινος ἀρρομμένους τὴν πληρωμὴν, ἀδιαφοροῦντος καὶ τοῦ μητροπολίτου τὴν εἰσπραξίν καὶ χορηγοῦντος αὐτοῦ εἰς κοινωφελῆ τινος σκοπὸν. Εὐχῆς δὲ ἔργον ὅτι ἤτοι καὶ ἡ πρὸς ἀνασύστασιν τῶν διαλυθέντων τούτων σωματείων, ἐνέργεια τοῦ μητροπολίτου.

Ἡ ἤδη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἐκπαίδευσις, καίτοι ποθητὴ παρ' ἅπασιν ἡκιστα ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν κοινοτήτων. Καὶ ἡ μὲν Βιζύη, μετ' ὅλην τὴν οἰκονομικὴν καχεξίαν τῶν κοινοτικῶν αὐτῆς, πλεῖστα ἀπὸ τινων ἡδη ἐτῶν καταναλίσκουσα εἰς τὴν ἐκ βάρων ἀνέγειρσιν περικαλλεστάτης ἐκκλησίας, διατηρεῖ ἀπὸ διετίας ἤδη οὐχὶ καλῶς κατηρτισμένην Ἀστικὴν σχολὴν μετὰ προσωπικοῦ ἐκ τριῶν διδασκάλων καὶ νηπιοπαρθενχωγείου μετὰ μιᾶς παρθεναγωγῆς καὶ βουλοῦ. Ἐξοδεύουσι δὲ ἐτησίως περὶ τὰς 150 λίρας ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς. Γεώργιος καὶ ἐκ θειαικῶν τινων παροχάσεων, τοῦ νηπιοπαρθενχωγείου διατηρουμένου ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος. Φοιτῶσι δὲ ἐν μὲν τῷ ἄρρεναγωγείῳ 100 μαθηταί, ἐν δὲ τῷ νηπιοπαρθενχωγείῳ 60.

1. Ἡ ἐκκλησία αὕτη ἀνέγερται ἐπὶ τῶν ἐρείπων βυζαντινῆς ἐκκλησίας τιμαμένης ἐπὶ τῇ μνήμῃ « Παναγίας Εὐαγγελιστρίας ».

Ἐν Σαμμάκωθιφ ἀνεγερθεῖται ἐκ βάρων τῷ 1893 αἱ ἐτοιμότητες κατιστάται σχολαί ἐκ τοῦ ὑπερεκτετακτοῦ, ὡς εἴρηται, κεφαλαίου, τῆς διαλυθείσης ἀδελφότητος «Συμπνοίας» καὶ ἐξ ἰδίας συνδρομῆς τῶν κατοίκων, κατὰ τὴν πλεῖστον δὲ τῶν ἐν Κων/πόλει παρεπιδημούντων ἀξιοτίμων Σαμμάκωθιτῶν τῇ δραστηρίῳ ἐνεργείᾳ τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀόκνως ἐργαζομένου κ. Εὐαγγέλου Κωνσταντινίδου, ὡς καὶ ἐκ τῆς γενναίας δωρεᾶς τοῦ χειμνήστου ζεύγους Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, οἵτινες ἐπαικοδόμησαν αὐτὰς καὶ διὰ ἐκ 50 εἰκοσαφράγκου ἐτησίως ἐπιχορηγήσεως, κατηρτίσθησαν πρὸ τετραετίας, ἡ μὲν τῶν ἀρρένων εἰς ἀστικὴν σχολὴν μετὰ προσωπικοῦ ἐκ τριῶν διδασκάλων, ἡ δὲ τῶν θηλέων εἰς νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς καὶ μόνης νηπιοπαρθεναγωγοῦ ἀνεπαρκῶς ἐλλείψει πόρων. Δαπανῶνται ἐτησίως ὑπὲρ τὰς 150 λίρας ἐκ τοῦ ταμεῖου τῆς ἐκκλησίας, (1) Ἄγ. Θεόδωρος καὶ τῆς ἐν λόγῳ δωρεᾶς. Φοιτῶσι δὲ ἐν μὲν τῷ ἀρρεναγωγείῳ 100 μαθηταὶ ἐν δὲ τῷ νηπιοπαρθεναγωγείῳ 80.

Ἐν Μηδείᾳ διακηρεῖται εἰσέτι Ἑλληνικὴ Σχολὴ μεθ' ἐνὸς διδασκάλου καὶ δημοτικὴ ἰδίᾳ, ὡς καὶ νηπιοπαρθεναγωγεῖον μετὰ μιᾶς νηπιοπαρθεναγωγοῦ, ἐν αἷς φοιτῶσιν ὑπὲρ τὰ 100 ἄρρενα καὶ 50 θήλειαι. Ἐξοδεύουσιν ἐτησίως περὶ τὰς 100 λίρας ἐκ τοῦ ταμεῖου

(1.) Ἡ ἐκκλησία Σαμμάκωθιου εἶχεν ἐντόκιος εἰς διαφόρους περὶ τὰς χιλίας λίρας, ἐξ ὧν εἰσεπράττετο διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν κατὰ καιροῦς ἀρχιερέων τὸ εἰς κάλυψιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν σχολῶν ἀπαιτούμενον ποσόν. Ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως ὅμως τοῦ νῦν μητροπολίτου Βιζύης κ. Γερθεῖου κατεβλήθη μὲν πᾶσα παρ' αὐτοῦ δυνατὴ προσπάθεια πρὸς εἰσπραξίν τοῦ περισσοτέρου καὶ μᾶλλον ἀσφαλετέρου ἐκ τοῦ ρηθέντος κεφαλαίου, παρὰ τὰς ἄλλας ὅμως κληρικὰς ἀνάγκας καὶ αὐτὸ τὸ τῶν σχολῶν ἐτοιμότροπον (μὴ ἀνεγερθέντων εἰσέτι) ἐν δευτέρᾳ μιᾶς θείας κατεξώδευσεν αὐτὰς εἰς ἀνέγερσιν μεγάλου πύου, κατ' αὐτὸν μητροπολιτικὸν μεχάρον, ἐπὶ πεπαλαιωμένης μὲν ἐπιδεχόμενης ὅμως ἐπιδορόθωσιν Μητροπόλεως, ἐν ᾗ διαμένει ἐπὶ εἰς μῆνα κατ' ἔτος.

τῆς Ἐκκλησίας α' Ἀγ. Ἀνδρέας» καὶ ἐκ μικρῶν διδάκτρων. Δύ-
νεται δὲ ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ μᾶλλον εὐποροῦσα αὕτη Κωμόπολις
ἐπὶ τὸ βέλτιον νὰ καταρτίσῃ τὰς σχολὰς αὐτῆς ὁμοιούσας.

Τὰ δὲ λοιπὰ χωρία τῆς ἐπαρχίας δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν
ὡς πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν εἰς τρεῖς κατηγορίας. Εἰς
μὲν τὴν πρώτην ὑπάγονται τὰ χωρία, Σοφίδαι, Κρούονερον, Σαρα-
κήνη, Ἀχμέτ-βέη, Τσόγγαρχ, Γιουβελῆ, Τσιφλίκεϊ, Σεράιον, Μαγ-
κρινώπη, Ἀγ. Ἰωάννης, Ἀγ. Γεώργιος καὶ Τρουλιζ, ἅτινα δι-
καιοῦσι δημοτικὰς σχολὰς μεθ' ἑνὸς διδασκάλου πληρωμένου
ἐξ 20 — 25 λιρῶν ἑτησίως ἐκ τοῦ ταμείου τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ καὶ
μικρῶς τῶν κατοίκων συνδρομῆς. Ἐν δὲ τῇ Σαρακήνῃ καὶ νηπι-
οπαρθενωγῶγειν συνίστη ἀπὸ τοῦ ἤδη ἀρχομένου σχολικοῦ ἔτους,
ὅπερ ἀξιομιμητὸν τυγχάνει. Φοιτῶσι δὲ ἐν αὐτοῖς ἐξ 20 — 50
μαθηταί, πλὴν τῆς Σολῆς Σοφιδῶν ἐπαριθμούσης ὑπὲρ τοῦ 100.
οἱ ἀξιέπαινοι δὲ ὄντως Σοφιδῶται μεθ' ὅλην τὴν οικονομικὴν τῶν
κοινοτικῶν αὐτῶν κηχεῖαν, εἰς ἣν περιήλθον ἐκ τῆς πυρπολή-
σεως τῆς ἱερᾶς αὐτῶν Ἐκκλησίας, προσέλαβον ἐφέτος ἐν τῇ scho-
λῇ τῶν καὶ δεύτερον πρωτοπικόν, ὅπερ ἐπάναγκας καθίστατο.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται τὰ χωρία Πινκαῖ,
Ἀσθουγᾶ, Τοπτσῆ κιόι, Μεσηνῆ, Σατῆ κιόι, Τσακλῆ, Ὁργάς
καὶ Ἀγ. Στέφανος, ἅτινα στερούμενα σχολῶν δικαιοῦσιν ἐν τῷ
νέφθικῃ τῶν Ἐκκλησιῶν γραμματοδιδασκαλεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι
15 — 25 μαθηταὶ καὶ δαπανῶσιν ἑτησίως 12 — 20 λίρας ἐκ δι-
δάκτρων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Εἰς δὲ τὴν τρίτην κατηγορίαν ὑπάγονται χωρία τινὰ ὡς τὸ Ἰ-
άτρος, Κεβιτζί, Ἀκζόμι καὶ μουσελῆμ ἅτινα στεροῦνται παν-
τελῶς διδασκαλίου.

Ὑπάρχουσι δὲ ἐν γένει ἐν μὲν τῷ τμήματι Βιζύης διδασκαλοὶ
24, μαθηταὶ δὲ περὶ τοὺς 900, ἐν δὲ τῷ τῆς Μηδείας διδάσκα-

λοι 10 καὶ μνηστῆς περὶ τοὺς 420, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν θηλέων.

Ἐκ τῆς ἐκτεθείτης ἐκπαιδευτικῆς κατασκευῆς τῆς ἐπαρχίας καταρτίζεται ὅτι αὕτη, ἂν καὶ οὐχὶ ἐν ταῖς σπαρχάνοις, ἀλλ' ὅμως νηπιάζουσα ἔτι εὐρίσκεται, ἰδίᾳ δὲ ἡ τῶν θηλέων ἐκπαίδεισις καὶ ἡ ἐν ταῖς χωρίοις. Καίτοι δὲ παρὰ πάντων ὁμολογεῖται ἡ οὐχὶ ἐνθρηξὶς τῶν σχολῶν κατὰστασις, οὐδεμία ὅμως μέριμνα ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλεται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων καὶ ἰδίᾳ, ὡς μὴ ὦρετε, τῶν κατὰ καιροῦ Μητροπολιτῶν. Καὶ παρατηρεῖται μὲν πρόσδος τις ἀπὸ τῆς ἐν τῷ φιλολογικῷ συλλόγῳ ρηνομένης ἐκθέσεως⁽¹⁾ τῆς καταστάσεως τῆς παιδείας τῷ 1877, αὕτη ὅμως ὀρεῖται μὲν τῇ ὁσημέρᾳ ἀναπτύξει τῶν κοινοτήτων.

Πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῶν κακῶς ἐχόντων σχολικῶν τῆς ἐπαρχίας τολμῶ ἵνα ἐκθέσω τὴν ταπεινὴν γνώμην μου.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ὡς ἀπόλυτον ἀνάγκην φροῶ τὴν ἐπαρμυγὴν ὁμοιομόρου προγράμματος ἐν τε ταῖς κυριώτεραις κομπούλεσιν ὡς καὶ ἐν αὐταῖς τοῖς ἔνθε καὶ μόνον διδάσκαλον διαιτηροῦσι χωρίοις καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κατὰ τὸ παρελθὼν ἔτος ἐκδοθέντος Πατριαρχικοῦ προγράμματος· διότι τὸ νὰ διδάσκη

(1). Ἡ ἐνλόγῳ ἔκθεσις ἐν τῷ τοῦ Συλλόγου περιοδικῷ τοῦ 1877 ἀπαντῶσα ἔχει οὕτω, «Ἡ περιφέρεια Βιζύης ἔχει 17 χωρία. Ὁ ὅλικός πληθυσμὸς τῶν οἰκογενειῶν ἀναβαίνει εἰς 2, 400 ὁ δὲ τῶν μαθητῶν εἰς 777. Ἡ δὲ περιφέρεια Μηδείας περιλαμβάνουσα πλὴν τῆς Κομποπόλεως ταύτης καὶ τὸ Σαμμακοῦδον ἀριθμοῦν 800 οἰκογενείας τὸ Ὅργας, τὸ Ἀκζῆμι. τὴν Τρουλιὰν καὶ ἕτερα μικρὰ χωρία ἑστέρα πάντων ἐν τῷ καταλόγῳ ἀριθμηθέντα ἔχει συνολικὴν οἰκογενείαν μὲν Ἑλληνικὰς 1685 μαθητὰς δὲ 195. Λαμβάνοντες ὅπ' ὅσιν τὴν ἐν τῇ περιφερείᾳ Μηδείας οὐχὶ εὐχέστον ἐκπαιδευτικὴν κατὰστασιν ἀνγκάζομεθα δυστυχῶς νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὡς ὀρθὰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἐν Ραιδεστῷ συλλόγου, ἱσχυρίζομένου ὅτι ἡ ἐν Βιζύῃ φιλοπρόσδος ἀδελφότης μετὰ τινος ὑπερβολῆς ἔσπευτε νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ζῆλον τοῦ Ἀγίου Βιζύης περὶ πᾶν ἄλλο, ὡς λέγει ἡ τοῦ Ραιδεστείου Συλλόγου ἔκθεσις, ἡ περὶ τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀσχολούμενου.»

ἕκαστος διδάσκαλος κατ' ἰδιόρρυθμον πρόγραμμα καὶ ἐν πολλοῖς
 μάλιστα χωρίοις νὰ ἀγνοῇται τί ἐστὶ πρόγραμμα, ἥκιστα λυσι-
 τελές εἰς τὴν περὶ αὐτῶν τῶν Σχολῶν καθίσταται.

Δεύτερον τὴν σύστασιν ἐν μὲν ταῖς τρισὶ κυριωτέροις Κομοπόλεσι, Βιζύῃ, Σαμψακοβίῳ καὶ Μηδείᾳ ἐκτατάκτων μὲν τοῦλάχιστον Ἀστικῶν σχολῶν τῶν ἁρρένων καλῶς διωργανισμένων καὶ μετ' ἐπαρκoῦς προσωπικοῦ διδασκάλων κεκτημένων τὴν ἀπαιτουμένην ἐκπαιδευτικὴν καὶ πειρακν, τετρατάκτων δὲ δημοτικῶν τῶν θηλέων μετ' ὁμοιομόρφου προγράμματος, ἵνα κατετάσσωνται ἐν ταῖς ἀνωτέροις τῶν ἁρρένων τάξεσιν αἱ βυυλόμεναι ν' ἀκολουθήσωσι τὰ μαθηματικὰ αὐτῶν μαθήτραι. Καὶ τὴν σύστασιν τετρατάκτων δημοτικῶν σχολῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς Κομοπόλεσι καὶ χωρίοις ὁμοιομόρφων, ὅσον οἶον τε, καὶ τούτων ἵνα οἱ ἐκ τῶν εὐπορούντων ἀποστελλόμενοι ἐν ταῖς σχολαῖς τῆς παρ' αὐτοῖς Κομοπόλεως κατετάσσωνται ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι. Λίαν δὲ κατὰκρητέον θεωρῶ τὸ σύστημι, καὶ ὃ ἐν τισι χωρίοις μετ' ἐνός καὶ μόνου διδασκάλου ἢ πρὸς ἐπίδειξιν αὐτοῦ ἢ χάριν παιδῶν τινῶν τῶν προυχόντων παραμελεῖται ἢ τῶν κατωτέρων τάξεων τακτικὴ διδασκαλία πρὸς διατήρησιν Β. καὶ ΣΤ., ἔστιν ὅτε, τάζεω.

Τρίτον ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐπιβληθέντος προγράμματος νὰ γίνηται τῇ συντόμῳ ἐπιβλέπει τοῦ Μητροπολίτου, ὅστις κατὰ τὰς ἐνιαυτίους ἐξετάσεις τῶν σχολῶν τῶν τριῶν τοῦλάχιστον Κωμολεων νὰ παρευρίσκηται αὐτοπροσώπως, μεθ' ὀριζομένης δὲ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, παρρησιῶν ἐν ἑκάστῳ μαθηματι τὴν τε μετ' εὐθυνοειδήσεως ἐργασίαν τῶν διδασκόντων καὶ τὰς τυχόν ἐλλείψεις ἐπὶ τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ ἐν λόγῳ προγράμματος ἐκφέρει τὰς ἐπὶ τούτοις κρίσεις του. Ἐν δὲ τοῖς χωρίοις ν' ἀποστέλλεται ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐξετάσεις, ὅστις παρκαλουθὼν αὐτὰς ἐκφέρει τὰς ἐπὶ τε τῇ ἐφαρμογῇ τοῦ καθιπεδολομένου προγράμματος καὶ τῇ εὐθυνοειδήτῳ ἐργασίᾳ τοῦ διδασκάλου γνώ-

μας αὐτοῦ τῷ ἀρχιερεῖ. Ἐν γένει ὁ μητροπολίτης ὀφείλει νὰ ᾖ ἐνήμερος τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ καθόλου ἐκπαιδευτικῆς δράσεως καὶ φροντίξῃ πρὸς προαγωγὴν αὐτῆς ὑπὲρ πάντων ἄλλων, ὅπερ, κατὰ δυστυχίαν ἐλλείπει μέχρι τοῦδε.

Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον μέσον προαγωγῆς, ὅπερ καὶ κυριώτατον, θεωρῶ τὴν σύστασιν ἐφορείας τακτικῆς, οὐχὶ ἀριστίνδην ὡς τὸ κατὰ καιρὸν ἀρχιερεῖ ἰδίᾳ δοκεῖ, ἀλλ' ἐκλεγομένης διὰ πλειονοψηφίας τῶν κατοίκων ἐπὶ ὠρισμένον χρόνον καὶ συνισταμένης ἐξ ἐνὸς πριέθρου, γραμματέως καὶ δύο ἢ τριῶν μελῶν, εἰς ἣν διὰ πρᾶκτικοῦ, ὑπογεγραμμένου πρὸς αὐτῶν καὶ ἐπικεκυρωμένου ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ὁρίσωσι τὰ καθήκοντα, ἅτινα ὀφείλει ν' ἐκτελέσῃ ἡ ἐν λόγῳ ἐφορεία ἥτις τὴν καθ' ὠρισμένας ἡμέρας ἐπισκεψιν τῶν σχολῶν, τὴν ἐν τακτικῇ καὶ ἀτάκτοις συνεδριάσει συσχεψιν ὑπὲρ αὐτῶν, τὴν συμφωνίαν τῶν καταλλήλων προσωπικῶν, τὴν σύνταξιν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν σχολῶν, τὴν διανομήν τιν τῶν πόρων αὐτῶν κλπ. κατ' ἔτος δὲ νὰ γίνωνται αἱ ἀρχιερεῖσαι καὶ ἐκθέτωνται λεπτομερῶς αἱ διάφοροι πράξεις, λογαριασμοὶ καὶ ἰσολογισμοὶ τῶν σχολικῶν ὑπὸ τοῦ γραμματέως. Ἐν δὲ ταῖς τρισὶ χωροπόλεσι νὰ συστηθῇ ἰδίᾳ δημογεροντία ἐκ τῶν γεροντοτέρων καὶ εὐπολυπτοτέρων κατοίκων, ἥτις, προσδρεύοντος τοῦ μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ νὰ σκέπτηται καὶ ἀποφασίζῃ περὶ τῶν διχρόρων Ἐκκλησιαστικῶν υποθέσεων καὶ διχρόρων μετὰ τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐπερίξ χωρίων, νὰ ἐπιβλέπῃ δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῶν Σχολῶν ἑφορείαν καὶ ἐν περιπτώσει διαφωνίας αὐτῆς ἢ λήξεως τοῦ ὁρισθέντος χρόνου συγκαλοῦσθαι γενικὴν τῶν κατοίκων συνέλευσιν προβαίνην εἰς ἀντικατάστασιν αὐτῆς.

Διότι δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιωπῇ ὅτι τό γε νῦν ὑφιστάμενον σύστημα τῆς ὑπὸ μόνου τοῦ ἀρχιερέως καὶ τινων τῶν περὶ αὐτὸν ἀριστίνδην ὡς εἴρηται ἐκλογῆς ἐφορείας, ἢ μᾶλλον ἐφο-

ριακῆς βυβλωνίας (διότι ἀναμίξ οἱ αὐτοὶ καὶ ἔμποροι καὶ Ἀθη-
μογέροντες καὶ ἐπίτροποι ὄντες, οὐδεμίαν δὲ συναίσθησιν τῆς ταυ-
τότητος τοῦ εἰς ὃ ἀνήκουσιν ὀφφικίου ἔχοντες, οὐχὶ μόνον οὐδέ-
ποτε ὑπὲρ τῶν Σχολῶν συνεδριάζουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν κλίμακα
αὐτῶν ἀνέρχονται ποτε, μόνον δὲ κατὰ τὴν συμφωνίαν τῶν δι-
δασκάλων ἕκαστος ἐννοεῖ καὶ ἀπαιτεῖ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ εὐ-
νοουμένου του ἢ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ μὴ κατὰ τὰ νεύματα αὐ-
τοῦ βυβλίζοντος), ὁποῖων διενέξεων, ἀτοπημάτων καὶ ἀκαίρων
κομματισμῶν οἷτιον καθίσταται, ὧν δυστυχῶς εὐμοιροῦσι κατ'
ἔτος αἱ κοινότητες καὶ αὐτῶν τῶν μικρότερων χωρίων, ἀπόδειξις
ἡ ὁσημέρῃ ἡθικῇ καὶ ὕλικῇ τῶν κοινοτήτων κατὰπτωσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἐπίσημοι Ἄνδρες.

Οἶκος Ξενοκρατῶν. Οἱ ἀείμνηστοι ἀδελφοὶ Ξενοκράται
Ἀθανάσιος, Θεόδωρος καὶ Κωνσταντῖνος ἐγεννήθησαν ἐν Σαμμα-
κόβιῳ ἐκ γονέων πτωχῶν μὲν ἀλλ' εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων, Κων-
σταντίνου καὶ Ἑλένης καλουμένων, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόν-
τος αἰῶνος. Ὁ μεγαλύτερος αὐτῶν Ἀθανάσιος ἐλθὼν ἐν Κων-
στανπόλει προσεκολλήθη παρὰ τινι σισυρορράπτῃ, παρ' ᾧ καὶ
ἐκμαθὼν τὴν τέχνην προσελήφθη ἀκολούθως ὑπὸ τοῦ τότε ἡγε-
μόνος τῆς Βλαχίας ἐν Βουκουρεστίῳ ὡς τοιοῦτος ἐν τῇ ἡγεμονικῇ
αὐλῇ. Προαχθεὶς ἐνταῦθα προσέλαβε καὶ τοὺς ἐτέρους ἀδελφούς
αὐτοῦ, οἵτινες ἐπιδοθέντες εἰς τὸν κερδῶν Ἐρμῆν διὰ τῆς ἀκα-
μάτου φιλοπονίας αὐτῶν ἀπέκτησαν καὶ περιουσίαν ἱκανὴν καὶ
μεγίστης προσέτι τιμῆς καὶ ὑπολήψεως ἡξιώθησαν οὐχὶ διὰ τὰ

πλούτη, ἀλλὰ διὰ τὴν φρόνησιν, τὴν φιλάνθρωπίαν καὶ τὸν πατριωτισμόν, ὃν ἐδείξαντο, μεταχειρισθέντες τὰ πλούτη τῶν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει. Ὑπὸ τοσαύτης δὲ φιλογενείας καὶ φιλάνθρωπίας ἐνεφροῦντο, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ μένωσιν ἐν ἀγαμίᾳ ἅπαντες, ¹ ὅπως μᾶλλον χρήσιμοι τῷ ἔθνει καταστῶσι διὰ τῆς εἰς ἀγαθοεργίας ἀφιερώσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Ἰὰς πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει ἀγαθοεργίας τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν μαρτυροῦσι πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ θὰ μαρτυρῶσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὰ ἐν Βουκουρεστίῳ ἀνεγερθέντα καὶ ἐξ ἰδίου αὐτῶν κληροδοτήματος συντηρούμενα *Ξενοκράτεια νοσοκομεῖα* (*Spitalul Xenocrat*), τὸ ἐν Μεσολογγεῖῳ Ξενοκράτειον Περθεναγωγεῖον, αἱ πρὸς διάφορα ἐκπαιδευτικὰ καὶ φιλάνθρωπικὰ καθιδρύματα πασίγνωστοι εἰσφοραὶ καὶ πλείσται ἄλλαι γενναῖαι δωρεαί, δι' ὧν προσηκόντως κατετάχθησαν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν Μεγάλων Ἑθνικῶν εὐεργετῶν.

Καὶ πρὸς τὴν γενέτειραν δὲ αὐτῶν πατρίδα πλείστην φιλοπατρίαν ἰδίᾳ ἐπεδείξαντο διὰ τῶν πλείστων ἐν αὐτῇ δωρεῶν αὐτῶν. Πλὴν τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ ἀφιερωμάτων, οἷον χρυσοκεντήτων ἱερατικῶν στολῶν, ἱερῶν ἀμφοίων, μεγάλου ἐπιχρύσου πολυκανθῆλου, οὗτινας αἱ πέριξ κανθῆλαι ἀνάπτονται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ ἑορτήν, ἡ δὲ μεσαία καλεῖται ἀκσίμητος «πρὸς θυσίαν τοῦ ἐν τριάδι ὑμνουμένου θεοῦ» κατὰ τὴν ἐν τῷ δωρητηρίῳ αὐτῶν ἐγγράφῳ ⁽²⁾ αὐτόγραφον θέλησιν, καὶ πολλῶν ἄλλων

1). Μόνον τὴν αὐταδέλφην αὐτῶν Εἰρήνην παραλαβόντες ἐκ Σαμψακοβίου ὑπάνδρευσαν ἐν Βουκουρεστίῳ.

(2). Τὸ ἐπὶ μεμβράνης ἔγγραφον αὐτῶν διατηρούμενον ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σαμψακοβίου ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Βλαχίας Ξενοκρατικῆ οἰκογένεια, χάριν τῆς πρὸς τὰ θεία εὐλαθείας κινουμένη ἀφιερῶ τῇ ἐν Σαμψακοβίῳ τῆς

χρηματικῶν δωρεῶν κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας Σαμμακοβίου (1) τῷ 1836, ὡς καὶ τῆς γείτονος κώμης Τρου-
λιᾶς, εἰς πτωχοῦς, εἰς ἀποκατάστασις ὀρφανῶν κορασίων κλπ.
ἐνεχορροῦντο προσέτι ὑπὸ τῆς ιδέας, ἵνα καὶ ἀνώτερα ἐκπαιδευτή-

Θράκης (παράλιον Κωμοπόλει τοῦ Εὐξείνου Πόντου) ἱερᾶ Ἀνατο-
λικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τιμωμένη τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγίου Με-
γαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, ἐν ἀργυροῦν κεχρυσω-
μένον ἐπτάφωτον κανδύλιον, ζυγίζων ὀκάδας, ὀκτώμισι, τὸ ὅπου-
ον θέλει κρεμασθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θόλου τῆς ἐκκλησίας καὶ θέλει
καίει ἀκοίμητον, ἀπτόμενον ἐν μὲν ταῖς Κυριακαῖς καὶ λοιπαῖς
ἑορταῖς ἅπαντα τὰ ἐπτά κανδύλια, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις
ἀπάσαις τὸ ἐν μέσῳ μόνον πρὸς θυσίαν τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου
Θεοῦ, πρὸς χάριν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μα-
ρίας καὶ τῆς πρεσβείας τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου. Ἐ-
σεται δὲ εἰς μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν τε-
θνεώτων γονέων καὶ συγγενῶν καὶ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν ὑ-
γείας καὶ εὐημερίας τῶν ζώντων. Μενεῖ δὲ αὐτὸ τὸ ἐπτάφωτον
κανδήλιον ἐν ταύτῃ τῇ ῥηθείᾳ ἱερᾶ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ
Σαμμακοβίου εἰς αἰὶ ἀναπόσπαστον καὶ ἀναφαίρετον ἐν ὁλοκλη-
ρίᾳ, ὡς ὑπάρχει, ὃν τῷ Θεῷ ἀφιερωμένον, ὥστε οὐδεὶς κληρικὸς
ἢ λαϊκὸς ἐπ' οὐδενίᾳ προφάσει ἢ αἰτίᾳ οἰχθήποτε, ἢ λόγῳ ἀ-
νάγκης κατεπειγούσης, ξένος ἢ συγγενής, δὲν δύναται νὰ τὸ ἀ-
φαιρῇ ἐκ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας οὔτε ἀκέραιον οὔτε τὸ πα-
ρхимρότερον μέρος αὐτοῦ, διότι ὁ τοιοῦτος ἔσεται ἀσυγχώρητος
παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι
καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ καταδιωγμένος ἐν παντὶ καιρῷ παρὰ
τῶν κατὰ καιροὺς ἱερέων ἐπιτρόπων τε καὶ λοιπῶν πατριωτῶν

(124) Περί δὲ τῆς κατὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας
Σαμμακοβίου χρηματικῆς δωρεᾶς τῶν αὐοιδίμων ἀνδρῶν εἴρηται

ρια ἀνεγείρωσιν ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῶν οἰκίᾳ. Τὸ ἐθνωφελές τοῦτο καὶ μεγαλεπήβολον σχέδιον τῶν μεγάλων πατριωτῶν ἔμελλε νὰ ἐπιδράσῃ σπουδαίως, οὐχὶ μόνον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τοῦ Σχμματοβίου, ἀλλὰ καὶ τοῦ περίξ Ἑλληνισμοῦ· διότι ὡς ἱερόσυλος. Προικίζεται δὲ αὐτὸ τὸ κανδύλιον καὶ μὲ γρόσια τουρκικὰ κατ' ἔτος τριακόσια ἀριθ. 300 παρὰ τῆς ἡμῶν ἀδελφότητος διὰ τὸ καϊόμενον ἐν αὐτῷ ἔλαιον, ὅπως τοιουτοτρόπως καλῇ ἀκοίμητον ἀπροφασίστως, περὶ τῶν ὁπίων αὐτῶν γροσίων θέλομεν δώσῃ ἰδιαιτέραν διαταγὴν, τὸ πῶς καὶ πότε καὶ ἕως πότε νὰ λαμβάνωνται. Τὸ παρὸν ἔγγραφον δίδεται τῇ ἡμετέρᾳ ὑπογραφῇ καὶ τῇ σφραγίδι καὶ θέλει διατηρεῖται ἐν τῇ ἱερᾷ Ἐκκλησίᾳ ἀσφαλῶς εἰς αἶωνα τὸν ἅπαντα, πρὸς γινῶσιν τῆς παρούσης καὶ ἐπερχομένης γεναιᾶς.

Συναποστέλλονται δὲ ὁμοῦ μὲ τὸ κανδύλιον καὶ τρεῖς στολαὶ ἐρῶν ἀμφίων ἐκ στόφης χρυσεῖς μ' ὄλων τῶν ἐν αὐταῖς ἀναγκάλων, τὰς ὁποίας θέλου ἐνδύονται εἰ ἱεροῖς λειτουργοῦντες ἐν τῷ ναῷ πρὸς δόξαν Θεοῦ».

Τῷ χιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πρώτῳ σωτηρίῳ ἔτει ἐν Μηνί Ἰουλίῳ

ὑπογρ. Θεοδώρου Ξενοκράτους ὑπογρ. Α. Ξ ὑπογρ. Κ. Ζ.

(Τ. Π.)

(Τ. Π.)

ἐν τῷ ἀρχαίῳ κώδικι τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Σχμματοβίου ἡ ἐξῆς ἐπιστολή. αὐτῷ Πανιερωτάτῳ καὶ Θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ Ἀγίῳ Βιζύης Κυρίῳ ἡμῶν Κυρίῳ Κοσμᾷ τῷ Πανσεβάστῳ ἡμῶν κατὰ πνεῦμα πατρὶ καὶ δεσπότῃ προσκυνητῷ. Τὴν ὑμετέραν πανσέβαστον ἡμῖν Πανιερότητα ἡὑπερπεῶς προσκυνοῦντες τὴν πανήγερτον αὐτῆς δεξιὴν πανευλαβῶς κατὰσπαζόμεθα.

Ἀμφότερα τὰ ἀπὸ τῆς δ' τοῦ ἐνεστῶτος ἀποσταλέντα ἡμῖν σεβαστὰ εὐχετικά της μεθ' ὧς πλείστης ἡλικίης ἡμῶν ὑποκλί-

τὸ Σαμμακόδιον εὐρισκόμενον εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἀν. Ῥωμυλίας, ὃν δὲ κέντρον πολλῶν πέριξ Κωμοπόλεων καὶ πλείστων βουλγαροφώνων χωρίων ἐπηρεαζομένων ὑπὸ τῆς βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἤθελε καταστῇ ἡ φωτογόνος λαμπρὰς τοῦ πέριξ ὁμογενοῦς στοι-

σεως κομισάμενοι ὑπερβαλλόντως ἐχάρημεν, ἀξιοθέντες τῶν πατρικῶν αὐτῆς ὀλοφύχων εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν, καὶ πλήρη χαρᾶς ἅμα καὶ ἡλικῆς εὐγνωμοσύνης, διὰ τε τὴν κατ' ἐκκλησίαν ἀπολαυσιν τῆς ποθητῆς ἡμῶν πατρίδος τοιούτου σεβαστοῦ καὶ φιλοκάλου ποιμένου, καὶ διὰ τὸν διακαῆ καὶ ἐνθερμον ζῆλον αὐτῆς πρὸς τε τὴν ἀνέγερσιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας καὶ τὴν σύστασιν τῆς σχολῆς καὶ ἀποκατάστασιν πρὸς φωτισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν τῆς ἐν τῇ φιλῇ ἡμῶν πατρίδι φιλομαθοῦς νεολαίας· δὲν λείπομεν ν' ἀποδώσωμεν τὰς πρὸς τὴν σεβαστὴν ἡμῶν εὐεργέτιδα Πανιερότητα ταπεινὰς ἡμῶν εὐχαριστήσεις, ἐξαιτούμενοι Θεόθεν, ὅπως ὁ τῶν ἀγαθῶν παροχὴς Κύριος ἐπιδοψιλεύσῃ Αὐτῇ ζῶν ἐπιμύηστον καὶ πᾶν ἐφετὸν καὶ σωτηριῶδες πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀπαρτισμὸν, οὐ μόνον αὐτῶν τῶν θεαρέστων ἔργων, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἄλλων ἀμοιρεῖ ἡ φιλὴ πατρίς καὶ ἀποδέχεται, ν' ἀπολαύσῃ ἀπὸ ἑνὸς τοιούτου φιλόκαλου καὶ ζήλωτὸν ποιμένα, υἱὸς ἡ σεβαστῇ ἡμῖν Πανιερότης. Ἐπομένως ὑπήκοοι οἱ εὐπειθεῖς δοῦλοί της εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς παραινέσιν καὶ προτροπὴν καὶ αὐθόρμητοι ἄλλως ἐκ πατριωτικῷ χρέους πρὸς τὸν ἔρανον τῶν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ θεοῦ ναοῦ ἀπαιτουμένων ἐξόδων, δὲν λείπομεν νὰ συνεισφέρωμεν καὶ ἡμεῖς δεκαπέντε χιλιάδας γρόσια, τὰ ὅποια ἀποστέλλομεν διὰ πολίτης μας ἐντεῦθεν εἰς βάρος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κυρίου Ἰωάννου Φάχρη καὶ υἱῶν, μὲ διορίαν 45 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ θέλει γείνη φροντὶς διὰ νὰ συναχθοῦν ἐν καιρῷ, παρακαλοῦντες νὰ γείνη σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν της ἡ ἐνάρξεις μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι κατὰ τὸν θερμὸν καὶ ἐπίμονον αὐτῆς ζῆλον ἔσεται ὅσον οὕτω καὶ τὸ τούτου αἴσιον πέρας, καὶ ἐπιποθοῦντες καὶ ἡμεῖς νὰ ἰδῶμεν τὴν ἐκπεράτωσιν τοῦ ὅσον ἔνεστι

χείου, διατελούντος ἐν παχυλοτάτῃ ἀμυθείᾳ ἐλλείπει ἀνωτέρων παρ' αὐτοῖς σχολείων, ἐὼν καὶ αὐτὸς ἡ μητροπολιτικὴ ἀδράνεια ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ μικροφιλοτιμία τῶν τζορπατζιδίων, ὡς σύννηθες, ἀπαιτούντων παραλόγῳ ἰσχυρισμῷ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς πρωϊμότερον κατὰ τὸν ἐγκάρδιον πόθον μας.

Ἐν τούτοις ἐγνώμεν καὶ τὰ σημειούμενα ὑμῶν περὶ τῆς μείνσεως εἰς τὴν φιλτάτην ἡμῶν αὐταδέλφην Χρυσῇν, * καὶ ἀνεψιὸν μας Ἰωσήφ, ** περιουσίας τοῦ μακαρίτου γαμβροῦ μας Κωνσταντῖνου καὶ ἀπορήσμεν ἄκρως διὰ τὴν παρ' ἐλπίδα ἀποληφθεῖσαν μικρὰν αὐτοῦ κατὰστασιν, ἐνῶ καὶ ἐκ φήμης καὶ ἐκ πληροφορίας βεβαίως μάς ἦτο γνωστὴ ἡ σημαντικὴ τοῦ περιουσία καὶ ἐσχάτως ἤδη φάνεται πολλὰ διάφορος, μ' ὅλα ταῦτα μένομον ὑπόχρεοι εἰς τὴν πατρικὴν αὐτῆς προστασίαν καὶ συνδρομήν, καὶ εἰς τὴν ἐνδειχθεῖσαν περιθαλψίν τοῦ ἐνδοξοτάτου Μουδῆρ Ἀχμέτ ἀγὰ Τζεμὴλ ὀγλοῦ καὶ ἡγεμόνος, πρὸς τὸν ὁποῖον στέλλομεν εὐχαριστήριόν μας μεχτοῦπι τουρκιστί καὶ παρακαλιῦμεν νὰ ἐγγειμισθῇ τῇ ἐνδοξότητι τοῦ διὰ τῆς αὐταδέλφης μας διὰ νὰ δείξῃ καὶ ἡ ἰδίᾳ καὶ διὰ τούτου τὴν εὐγνωμοσύνην της πρὸς τὴν εὐδιάθετόν του προστασίαν καὶ ὑπεράσπισιν, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπαλλαττόμενος καὶ ὁ δοῦλος της Θεόδωρος ἀπὸ τὰς ἐδῶ ἀσχολίας καὶ ὑποθέσεις μου, ἐλπίζω καὶ νὰ κινηθῶ ἐντεῦθεν σὺν Θεῷ καὶ δι' εὐχῶν της πρὸς τὰ αὐτόσε, διὰ νὰ τὴν προσκυνήσω καὶ προσωπικῶς, καὶ τότε ἐν τῷ ἐρχομῷ μου θέλουσιν διατεθῇ βελτιώτερον πόσον τὰ συγγενικά μας αὐτὰ συμφέροντα, ὅσον καὶ ἄλλα μερικώτατα, ἀνήκοντα εἰς τὴν πατρίδα μας Θεοῦ βοηθοῦντος. Ἀναμείνομεν εὐχετιλὴν αὐτῆς ἀπόκρισιν ἐξαγγελτικὴν ἅμα τῆς τιμολοφῆς ἡμῖν ἀγαθῆς υἱείας καὶ δηλωτικῆν τῆς παραλαβῆς

* Ἐτέρᾳ ἀδελφῇ τῶν ἀιδίμων ἀνδρῶν ὑπανδρευθεῖσα ἐν Σαμψουκίῳ. ** Γιὸς τῆς Χρυσῆς καὶ πατὴρ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ ἐριτίμων κκ. Νίνκας Χαίτα Μελβίνας καὶ Κλεοπάτρας Ι. Ξενοκράτους.

τῶν ἐν λόγῳ Σχολῶν ὅπου αὐτοῖς ἐδόκει, δυσαρεστήσασα τοὺς ἀποδίδουσι ἄνδρας, δὲν μετέβαλον τὴν γνώμην αὐτῶν.

Ἦν Ἰούλιος τοῦ 1872, ὅτε, παρουσιασθείσης ἐπιτροπῆς Σαμμοκοβιτῶν ἐνώπιον τοῦ ἐκ Κων)πόλεως διερχομένου ἀειμνήστου Κ. Ξενοκράτους, ὑπεδέχθη αὐτὴν εὐμενῶς καὶ ἀκολουθῶς ἐπὶ τῇ κατὰ τὴν ἀνχωρήσιν του κτευρῶσει αὐτῶν, ἐξέφρασεν αὐτοῖς, ὅτι διὰ τοῦ ἐν Κων)πόλει ἀνταποκριτοῦ αὐτοῦ κ. Π. Κωνσταντινίδου ἤθελε ἀνχγγεῖλῃ αὐτοῖς τὰ περὶ ἐν Σαμμοκοβίῳ σχέδιά του. Συμφώνως τῇ ὑποσχέσει ἔγραψε πρὸς τὸν ἐν λόγῳ ἀνταποκριτὴν αὐτοῦ ὅπως ἀποστείλῃ εἰς Σαμμοκοβίον ἀρχιτέκτονα πρὸς καταμέτρησιν τοῦ χώρου τῆς πατρικῆς αὐτοῦ οἰκίας καὶ τῶν πέριξ πρὸς ἀνέγερσιν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων. Τελεσθεῖσης τῆς ἐντολῆς ταύτης καὶ ἀποσταλείσης αὐτῷ τῆς ἐκθέσεως τοῦ καταμετρηθέντος χώρου, διὰ τοῦς, ὡς ἐρθημεν εἰπόντες, λόγους παρητήθη ἡ ἀνέγερσις, ὅτε καὶ ἀπέθανεν ὁ (') ἀείμνηστος ἀνὴρ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1876.

Ἐν τῇ ἐπισήμῳ αὐτοῦ διαθήκῃ οὐδὲν μὲν διέλαθε περὶ τῆς γενετήρας αὐτοῦ πατρίδος, κατὰ τινὰ ὅμως ῥομανικὰ φύλλα ἐν

τῶν πεμπομένων γροσίῳ ταῦτα ἠέκως. Τὰ δὲ πανίερὰ αὐτῆς ἐτη εἶεν θεόθεν πλεῖστα καὶ σωτήρια, αἱ δὲ θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι ἀρωγαὶ ἡμῖν ἐν βίῳ παντί.

Τῆς ὑμετέρας παυσέπτου ἡμῖν Πανιερότητος ταπεινοὶ κατὰ πνεῦμα ἡτοὶ καὶ εὐπειθεῖς δοῦλοι.

(ὑπογρ.) Θεόδ, Ξενοκράτους

1 Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ μεγαλήμου ἀνδρὸς τελουμένου μνημοσύνου ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ συλλειτουργούντων τῷ Οἰκουμένικῷ Πατριάρχῃ ἐπὶ τὰ μητροπολιτῶν τῇ 12 Δεκεμβρίου 1876, ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ νῦν Φιλιππουπόλεως Φωτίου ὁ ἐξῆς ἐπίμνημόστηνος λόγος, ἐν ᾧ ἐξαίρονται κάλλιστα αἱ ἀρεταὶ αὐτοῦ.

ταῖς τελευταίαις ἡμέραις τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐν παραρτήματι τῆς διαθήκης ἐξέθετο τὴν ὑστάτην αὐτοῦ θέλησιν περὶ τῆς ἰδίας

«Παραγιώτατε Δέσποτα,

α'. Πίστις εἰς Θεόν, ἕως τῆς πατρὶδος καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὡς ἀκτινοβόλοι ἐστὶν ἐκπέμπουσαι πολλὰς τὰς λαμπρὰς δόνας χριστιανικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν, ἐλκύουσι τὴν προσοχὴν μου, προτιθεμένου νὰ πλέξω τὸν ἐπιτίθειον στέφανον τοῦ Κωνσταντίνου Ξενοκράτους, ὑπὲρ οὗ σήμερον ἡ ὑμετέρη Παναγιότης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν ἀγιωτάτης καὶ ἱερᾶς συνόδου αὐτοκλήτως ἐπιτελεῖ πατριαρχικὸν μνημόσυνον. Ἀλλὰ, ἐν ῥήτορες δεινοὶ καὶ τῆς τέχνης εὐρέται, κελούμενοί ποτε παρὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν πόλεως ἵνα δηλώσωσι λόγῳ τὴν ἀρετὴν τῶν πεσόντων ὑπὲρ πατρίδος ἐν τῷ πολέμῳ, μὲν μὲν ἔχοντες νὰ ἐξυμνήσωσιν ἀρετὴν, τὴν φιλοπατρίαν, εὗρισκον τὸν πάντα χρόνον ἀνεπαρκῆ, πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, τί ἠδύνατο νὰ κατωρθώσῃ ταπεινὸς ἱεροκῆρυξ μόνις πρὸ δύο ἡμερῶν κληθεὶς ἵνα ἐξυμνήσῃ οὐχὶ φιλοπατρίαν ξηρὰν, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, ἀλλὰ καὶ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν ἀφροσιωμένην καὶ συμπέθειαν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἰλαρὰν καὶ ἀνυπόκριτον; Τί ἠδύνατο δὲ νὰ εἶπῃ, ἐὰν καὶ περισσότερος ἐνυπῆρχε χρόνος, καὶ ἐνικυπὲς ὀλόκληρος, ἀφοῦ τὸ ἀδαμάντινον σύμπλεγμα πίστεως καὶ φιλοπατρίας καὶ κοινῆς ἀγάπης συνῆλθον ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς ἓν μόνον πρόσωπον, καὶ ἐκάστη τούτων συμφιλοτιμεῖται καὶ σπουδάζει νὰ φανῇ τῆς ἄλλης προέχουσα καὶ κυριωτέρα; Καὶ λοιπὸν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ κλείσωμεν τὸ στόμα; Πλουτοῦτος ἀγαθῶν καὶ εὐεργεσιῶν πλουτὺς θὰ ἐπιβάλλωσι σιωπὴν, διότι ὁ λόγος δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ ἀκριβῶς τὰς ἀρετὰς τοῦ εὐφημουμένου; Καὶ ὑπάρχει μεγαλύτερος ἔπαινος τοῦ νὰ νικᾷ τῶν κατωρθωμάτων τὸ μέγεθος τὴν δύναμιν τοῦ λόγου; Μικρὸν λοιπὸν τοῦ νὰ προξενήσῃ εἰς ἐμὲ δειλίαν ἢ δυσχέρεια τῆς ἐπιχειρήσεως,

αὐτοῦ πατρίδος, ὡς καὶ περὶ τινων ἐν Κων) πόλει λησμονηθέντων συγγενῶν του.

ἔτι μᾶλλον μὲ παρορμᾷ εἰς τὴν ἐκφώνησιν τοῦ προκειμένου ἐπιταφίου, καθόσον τοσοῦτον μεγαλείτερος ἀποβαίνει ὁ ἔπαινος, ὅσῳ περισσότερον ὑπολείπεται τῆς πραγματικῆς ἀξίως τοῦ ἐπικινουμένου.

Β'. Πίστις εἰς Θεόν. Οὐδὲν σορῶτερον καὶ οὐδὲν γλυκύτερον ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ ἀπὸ τὴν ζῶσαν εἰς Θεὸν πίστιν· διότι ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις ἡ πίστις αὕτη γίνεται πρόξενος μεγάλων εὐεργεσιῶν, εἰς δὲ τὰς δυστυχίας ἀνυψοῦ τὸ φρόνημα καὶ στρέφει τοὺς ὀρθοκλμούς τῶν ὁπαδῶν τῆς εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς παγκοσμίου σωτηρίας, ὅστις, τελειωθείς διὰ πειρασμῶν, ἐγένετο τὸ αἰώνιον πρῶτοτυπον ἄκρας ὑποταγῆς καὶ πεποιθήσεως εἰς τὸ θέλημα τοῦ ὑψίστου. Τὴν ἀναντίρρητον αὐτὴν ἀλήθειαν κηρύσσει μὲν γενικῶς ἡ ἱστορία τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀποδεικνύει δὲ εἰδικώτερον ἡ ἱστορία τοῦ ἡμετέρου γένους. Τὸ ἔθνος ἡμῶν μόλις διασῶσαν τὸ σκάφος τῆς ὑπάρξεώς του ἀπὸ τρομερῶν ναυάγιον, εἰ καὶ ὅλον τὸ πολύτιμον φορτίον ἐλευθερίας καὶ δόξης ἔρριπεν εἰς τὴν ἀγρίαν θάλασσαν τῶν περιστάσεων, διετήρησεν ὅμως ὡς πυξίδα ἀσφαλῆ αἱ ἱερὰν περικυκλωθεῖσαν τὴν πίστιν· ἡ πίστις ἐρώτιζεν αὐτὸ, πέσόν εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμαθείας· ἡ πίστις παρεμβύθει αὐτὸ εἰς τὰς συμφοράς· ἡ πίστις ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά του, τῷ ἐνέπνεε καρτερίαν καὶ φρόνησιν· ἡ πίστις παρήγαγε τὰ ἔθνικα ἐκεῖνα προπύργια, τοὺς μεγάλους ἡμῶν πατέρας, οἵτινες ἐκρέμασαν μὲν τὰ ὄργανά των εἰς τὰς ἰτέας τοῦ ὀρμητικοῦ ποταμοῦ τῶν καταστροφῶν, οὐδέποτε ὅμως οὐδαμῶς ἐπαυσαν ψάλλοντες τὰς ᾠδὰς τοῦ Κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς οὐχὶ ἀλλοτρίας, ἀλλοτριθείσης ὅμως κατὰ τὰς ἀνεμνηνέτους βουλὰς τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ. Τοιούτων μεγάλων προγόνων ἀπόγονος, τοιούτων πατέρων υἱὸς ὁ Κωνσταντῖνος Ξενοκράτης, δὲν ἔμελλεν ἢ ν' ἀκολουθήσῃ πιστῶς τὰ ἔχνη τῶν γεννητῶν του. Θηλάτης ἀπὸ τοῦς γο-

Ἡ περὶ τῆς πατρίδος, ὑπέρτατη θέλησις τοῦ ἀοιδίου ἀνδρὸς ἔμεινε νεκρά ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὅτε κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1886 πορεύθεις εἰς Βουκουρεστήιον ὁ ἐκ τῶν ἑξιοτίμων ἡμῶν πατριωτῶν κ.

νεῖς αὐτοῦ μετὰ τοῦ γάλακτος τῆς σαρκὸς καὶ τὸ γάλα τῆς εὐσεβείας, ἐν τῇ εὐτελείᾳ διήνυσεν τὸ μακρὸν στάδιον τῆς ζωῆς του καὶ ἐν εὐσελείᾳ πηρέδωκε τὸ πνεῦμά του εἰς τὸ Θεόν, ἀφίεις εἰς τοὺς ἐπιζῶντας πολλὰ τὰ δείγματα τῆς ζωῆς αὐτοῦ πίστεως, πολλὰς δὲ καὶ τὰς ἀφορμὰς νὰ εὐλογῶσι τὸ ὄνομά του αἱ ἐπερχόμεναι γενεαί. Ποῖα τὰ δείγματα καὶ αἱ ἀφορμαὶ αὗται; Δύο μόνον λαμβάνομεν ἐνταῦθα ὡς κυριώτερα καὶ δεσπόζοντα τῶν ἄλλων τὴν ἄκραν φιλοπατρίαν καὶ τὴν κοινὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, αἵτινες ὡς ἀκριβῆ κάτοπτρα ἀπινδαλματίζουνσι πιστῶς τὴν εἰκόνα τοῦ Κ. Ξενοκράτους.

γ'. ἔρως τῆς πατρίδος, Ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ πίστις καὶ θρησκευτικὴ μόρφωσις χωρὶς ἀκοῆς, τοῦτο καὶ ὁ μακάριος Παῦλος διδάσκει καὶ ἡ παρατήρησις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μαρτυρεῖ. Τῷ ὄντι· ὁ ἄνθρωπος καθὼς γεννᾶται γυμνὸς τὸ σῶμα, οὕτω γυμνὸς γεννᾶται καὶ τὴν ψυχὴν. Αἱ ἐν αὐτῷ φύσει ὑπάρχουσαι νοεραὶ καὶ ἠθικαὶ ἱκανότητες δέον ν' ἀναπτυχθῶσιν ἕξωθεν διὰ διδασκαλίας ὁρθῆς καὶ παραδειγματῶν ἐναρέτων, ἄλλως τὰ θεσπέσια ταῦτα δῶρα συμπνίγονται ἀπὸ τὰς ἀκάνθιας τῆς ἀμαθείας καὶ τῶν προλήψεων. Πρὸς ἐπίτευξιν ὅμως τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξίς διδασκάλων μεμορφωμένων, ἡ ἔδρυσις παντοδαπῶν σχολῶν, ἐργαστηρίων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας· ἀνάπτυξις κοινωνικῆ· ἐλευθερία εἰς τὸ σκέπτεσθαι καὶ εἰς τὸ πράττειν, καὶ συνδρομὴ πολλῶν ἄλλων ἠθικῶν κεφαλαιῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα δὲν ἀπαντῶσιν εἰμὴ εἰς τόπον, ἐνθα ὑπάρχει εὐνομία, ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης καὶ τάσις εἰς τὴν πρόοδον· εἰς τοιαῦτον τόπον ὡς εἰς μέγα πανδιδασκῆριον φωτίζεται ὁ νοῦς διὰ τῆς ἀ-

Εὐάγγελος Κωνσταντινίδης καὶ ἐπισκεφθεὶς τὸν κληρονόμον καὶ ἐκτελεστήν τῆς διαθήκης, γαμβρὸν δ' ἐπὶ τῇ ἀνεπιβ. αὐτῶν Ἑλένη ἀείμνηστον Γ. Κυριαζῆν, ὅστις μέγιστον ἐνδιαφέρον ἔδειξε ὑπὲρ

ληθείας καὶ ἐξαγνίζεται ἡ καρδία διὰ τῶν πράξεων τῆς ἀγαθῆς θελήσεως. Ὅποια ἄρα τιμὴν, ὅποια εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται εἰς τοὺς ἀειδήμους ἐκείνους ἄνδρας, οὔτινες, συντελέσαντες πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐγένοντο οὐ μόνον εὐεργεταὶ τῆς πατρίδος, ἀλλὰ τύπος ἀκραιφνῆς τῆς φιλοπατρίας ; Ἐνταῦθα δὲ δυνάμεθα νὰ θαυμάσωμεν ἐπαξίως τὸ φιλόπατρι τοῦ Ξενοκράτους· διὰ τοῦ αἵματος καὶ τῶν ιδρώτων, διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἐργασίας, διὰ τῆς ἠθικῆς συνδρομῆς καὶ τῶν χρημάτων, διὰ παντός ἐν γένει θεμιτοῦ μέσου προσεπάθει νὰ φανῇ φιλόπατρις· νέος ἐξέθηκε πλειστάκις τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, γέρων ἔδαπάνη μέγα τοῦ πλούτου τοῦ μέγας ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς πατρίδος τοῦ. Φιλοξενούμενος εἰς ξένην χώραν, ἔνθα ἔτιμα τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, δὲν ἐσκέπτετο εἰμὴ διὰ τῆς φιλόπατρης αὐτοῦ πατρίδος τὸ μεγαλεῖον. Τοῦτο ἦν ὁ ἱερός πόθος τῆς καρδίας· τοῦτο τὸ διηγετικὸν μέλημα τοῦ νοός· τοῦτο ἐγλύκανε τὰς πικρίας τοῦ βίου τοῦτο ἐνεψύχου αὐτὸν εἰς τὰς παντοειδεῖς ἐθνικὰς συνδρομὰς καὶ θυσίας. Καὶ ἀπλῆ ἡ ἀνάγνωσις τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδήμου χωρὶς τινος ἄλλης περὶ αὐτοῦ εἰδήσεως, ἀρκεῖ νὰ πείσῃ ἕκαστον ὅτι μέγας πατριωτισμὸς ἐφλόγιζε τὰ στέρνα τοῦ Ξενοκράτους.

δ'. Ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ὅποια δέ τις ὑπῆρξε καὶ ἡ φροντίς αὐτοῦ πρὸς περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀνακουρίσιν τῆς πτωχείας ; Εὐγενὴς καρδίᾳ, δὲν ἠδύνατο αὐτὴ μὲν νὰ ἐντροφεῖ εἰς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλούτου, καὶ οἱ ἄλλοι νὰ φλογίζωνται εἰς τὴν κάμινον τῆς στερήσεως ἢ τῆς ἀρρωστίας. Ἐὰν τὸ ἐθνικὸν μας νοσοκομεῖον ἐνέγραψεν ἤδη μετὰξὺ τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ τὸ πολῦτιμον ὄνομα τοῦ Ξενοκράτους, τὸ ἰδιοσυντήρητον νο-

τῶν ἐκπαιδευτηρίων Σχμμυαοβίου ἐξετάσας λεπτομερῶς τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν κατὰστασιν, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ διαβεβαίωσιν ὅτι ληφθήσεται πρόνοια περὶ αὐτῶν. Κατὰ τὴν εἰς Κων)πόλιν δὲ μετὰ χειρὸν ἄφικιν τοῦ χειμνήστου ζεύγους Γεωργίου καὶ Ἑλένης Κυριαζῆ, παρουσιασθείσης αὐτοῖς ἐπιτροπῆς Σχμμυαοβιτῶν καὶ τυ-

σοκομεῖον αὐτοῦ εἰς Βουκουρέστιον θὰ ἵσταται αἰωνίως ζῶσα στήλη τῆς συμπαθείας αὐτοῦ πρὸς τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα, ἔλεγχος δὲ πικρὸς τῶν σκληροκαρδιῶν καὶ τῶν ἀσπλαγχνῶν. Ἀλλὰ, μήπως προνοῶν διὰ τὸ σῶμα, ἡμέλει καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῶν ὁμοπίστων καὶ ὁμοσυνῶν αὐτοῦ;

Καὶ ἀλλοχοῦ μὲν ἄλλα ἐνταῦθα δὲ ὁ Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς σύλλογος, ἡ ἀδελφότης Ξηροκρήνη καὶ ἡ Θεολογικὴ τῆς Χάλκης σχολή, αἱ ἀκροπόλεις αὗται τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, εὖρον ἐν τῇ πρωσῶπῳ τοῦ Ξενοκράτους, ἱκανὸν ἀντιλήπτορα. Καταλείπων πάντα ταῦτα τὰ ἱερὰ καθήκοντα, ἵνα εὐρημητῶσι τὸν ἄνδρα ὅτον ἕκαστον ἔχει δυνάμει ἢ εὐχαριστίας ὡς μαθητῆς τῆς θεολογικῆς σχολῆς, ἐκφράζω σήμερον παρηρησία ἐκ μέρους τῶν σημαθητῶν μου τὴν ἔκφρασιν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν γενναίαν συνδρομήν, ἣν τὸ φιλότιμον τοῦτο τέκνον τῆς ἐκκλησίας ἐποιήσας εἰς τὴν θεολογικὴν σχολήν, τὸ ἱερὸν τοῦτο καὶ μοναδικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς θεολογίας ἐνδιαίτημα, δι' ὃ δικαίως δύναται νὰ κυνηγητῇ τὸ ἡμέτερον γένος εἰς τὰς προσευχὰς καὶ δεήσεις καὶ ἱλαστηρίους πρὸς Θεὸν θυσίας, μετὰ τὰ σεπτὰ ὀνόματα τοῦ ἀπαρχμύλου πατριάρχου Γερμανοῦ τοῦ ἀθανάτου τὸ κλέος Τυπλάδου, θέλομεν μνημνεύη εὐλαβῶς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ξενοκράτους. Οὐδέποτε θέλομεν λησμονήσει τὴν πρὸς τὸ γένος καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς συμπάθειαν, καὶ ἐν εὐγνωμοσύνῃ καρδίας θὰ παρρωμῶμεν τοὺς ὁμογενεῖς νὰ λέγωσι μεθ' ἡμῶν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ, τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ εὐεργέτου, αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη!

χούσης εὐλενοῦς, ὑποδοχῆς ἀπεφασίσθη ἡ ἐκτέλεσις τοῦ σχεδίου τοῦ αειμνήστου Κ. Ξενοκράτους, ᾗτοι ἡ ἐν τῇ πατριαῇ αὐτῶν οἰκίᾳ ἀνέγερσις ἀνωτέρων σχολῶν. Κατεμετρήθη καὶ πάλιν ὁ χώρος καὶ ἐστάλη ἡ ἐκθεσις εἰς Βυκουρέστιον, πρὸς μεγίστην ὁμῶς καὶ πάλιν δυστυχίαν τῆς πατρίδος προσβληθεὶς ὁ αἰδίδιμος Γ Κυριαζῆς, ὑπὸ δεινῆς ἀσθενείας ἐπὶ τριετίαν κατατροχούτης αὐτόν καὶ κλονιζούσης τὴν υἱείαν του, δὲν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ καὶ πράξῃ τι περὶ αὐτῆς, ὡς ὁ ἴδιος ἐξέφρασε κατὰ τὴν εἰς Κων)πολιν ἄφιξίν του τῇ 1890. Πληροφορηθεὶς ὁμῶς τὴν γιγνομένην τότε ἐκ βάρων ἀνέγερσιν τῶν Σχολῶν Σαμμακοβίου προσέφερεν ἐξηκοντάλιρον συνδρομὴν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπεσχέθη τὴν συντήρησιν αὐτῶν, ὡς καὶ τὴν ἄφιξιν αὐτοῦ εἰς Σαμμακοβίον ἀπεφάσισεν, ἵνα πληρέστερον ἐκ τοῦ σύγγγυς γνωρίσῃ τὸ τε Σαμμακοβίον καὶ τὰς ἀπολύτους τῶν ἐκπαιδευτηρίων αὐτοῦ ἀνάγκας. Ἀλλὰ φαίνεται καὶ πάλιν ἄτεγκτος δαίμων ἐβρόντησεν ἵνα τὸ πολύτιμον Σαμμακοβίον ἀνακουρισθῇ, διότι κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1893 ἀποθνήσκει ὁ μεγάλθυμος ἀνὴρ καὶ ἡ αἰδίδιμος σύζυγος, καὶ κληρονόμος αὐτοῦ Ἑλένη ἀφίχθαισα εἰς Κων)πολιν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1893 ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ προσφέρῃ συνδρομὴν ἐκ 50 εἰκοσαφράγκων πρὸς ἀποπεράτωσιν τῶν Σχολῶν, ἀναγγείλασα συγχρόνως καὶ τὴν προικοδοτήσιν αὐτῶν δι' ἑτησίας ἐπιχορηγήσας ἐκ πεντήκοντα εἰκοσαφράγκων πρὸς τὸ παρόν.

Ἡ πατρὶς εὐγνωμονοῦσα ὠνόμασεν αὐτοῦς μεγάλους εὐεργέτας, ψηφίσασα ἵνα κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Μυροφόρων γίνηται ἐτήσιον Ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ψυχῶν τῶν κεκοιμημένων ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Ξενοκρατῶν καὶ ὑπὲρ εὐημερίας τῶν ζώντων. ὠνόμασε δὲ καὶ τὸ διὰ τῆς αὐτῶν συνδρομῆς ἀνεγερθὲν κατὰ τόπλεστον καὶ διὰ τῆς ἐν λόγῳ προικοδοτήσεως συντηρούμενον παρθενῶγειον «Ἑλένειον». Καὶ ἐτέραν δὲ συνδρομὴν ἐκ 50 εἰκοσαφράγκων ἀπέστειλεν εἰς Σαμμακοβίον ἡ αἰδίδιμος Ἑλένη ὑπὲρ τῶν πα-

θόντων ἐκ τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς τοῦ 1894, ἀποτερωσάσης ὁλόκληρην συνοικίαν, ἥτοι ὑπερ τὰς 50 οἰκίας.

Ἀποθανούσης δὲ κατὰ Μάρτιον τοῦ 1897 καὶ τῆς αὐτοῦ ἑλπίδος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς κληρονομίας ἡ ἐν Βουκορεστῷ διαμένουσα ἀνεψία καὶ θετὴ αὐτῶν θυγάτηρ εὐγενεστάτη δεσποσίνη Κλεοπάτρα Ξενοκράτους Κυριαζῆ. Καὶ αὕτη ἐξ αἰσθήματος φιλογενείας πρὸς τὴν γενέτειραν τῶν ἐκείνης προγόνων ἐμπνεομένη μέγιστον ἐνδιαφέρον δείκνυσιν ὑπὲρ αὐτῆς, οὐ μόνον πληρώνουσα τακτικῶς τὴν ἐτήσιαν τῶν Σχολῶν ἐπιχορήγησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν ὑπισχνομένη. Μετὰ χρηστῆς δὲ ἐλπίδος προσμένει ἡ πατρίς τὴν συνέχισιν τῶν πρὸς αὐτὴν ἀγαθοεργιῶν καὶ γενναίων δωρεῶν τῶν ἀειμνήστων αὐτῆς θείων Ξενοκρατῶν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μεγαλεπήθολου αὐτῶν σχεδίου.

Γεώργιος Μ. Βιζυηνός. Ὁ ἀτυχὴς οὗτος ποιητὴς καὶ φιλόσοφος ἐγεννήθη ἐν Βιζύῃ τῷ 1858 ἐκ γονέων Μιχαὴλ καὶ Δεσποίνης. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν τοῖς σχολίοις Βιζύης μετέβη μετὰ θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς Κωνσταντινῶν, ἔνθα ἐμάνθανε τὴν ῥηπτικὴν. Ἐρχομένων οὖν τῶν ἐκείνης πρὸς τὴν σπουδὴν κατάρθωνται νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴν Σχολὴν, ἐν ᾗ μεγίστην φιλομάθειαν ἐπεδείκνυε καὶ ἰδίαν ἐπίδοσιν ἐν τῇ ποιήσει. Ἐνταῦθα δημοσιευθέντων τῶν «παιρητικῶν αὐτοῦ πρωτολειώνων» δαπάνῃ Γ. Χασιώτου, ὠροσληφθεὶς ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τοῦ μεγαθύμου Γ. Ζακρίφη ἐστάλη εἰς Γερμανίαν, ἐνθ' ἀποπερατώσας τὰς σπουδὰς του καὶ ἐκδύς τὴν ἐπὶ ὑψηγείᾳ ἐνίστημον αὐτοῦ διὰ τριεθὺς κατὰ καλὸν παρὰ Πλωτῶν» ἔλαβε διδασκατορικὸν πτυχίον, Ἐλθὼν δὲ ἐν Ἀθήναις διέπρεψεν ἐφ' ἑκατὸν ἔτη ὡς ὑψηγείᾳ τῆς (ἱστορίας τῆς) φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἀθηνῶν ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐσχάτως δὲ καὶ ὡς γυμναστής τῶν ἡθοποιῶν τοῦ αὐτοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου Α. Κορομηλά, καταγεύμενος ἐνταῦθα εἰς αἶν οὐγγραφὴν πλείστων ἐκμέτρων τε καὶ πεζῶν. Μεταξὺ τῶν ποιημάτων αὐτοῦ διακρίνε-

ται κυρίως ὁ Κόδρος ἐπικὸν ποίημα βραβευθέν κατὰ τὸν Βουσι-
ναῖον ποιητικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1874 καὶ ἐκδοθὲν ἐν Ἀθή-
ναις τῷ αὐτῷ ἔτει. Τὸ ἔπος τοῦτο συγκείμενον ἐκ δέκα ῥαψωδι-
ῶν, ἐξ ἑκάτὸν τριάκοντα καὶ δύο στροφῶν δεκαστίχων καὶ ἑτι
χιλίων τριάκοντιν εἴκοσ. στίχων ὑπόθεσιν ἔχει κυρίως τὴν εἰς Ἀ-
θήνας κἀθιζόν των Ἡρακλειδῶν καὶ τὸν αὐτοπράϊτον θάνατον
τοῦ φιλοπάτρεος Κόδρου, ἐνθ' ἂρ' ἑτέρου ὁ ποιητὴς παρενέειρει καὶ
ἑρωτικὴν τινα σκηνὴν μεταξὺ Μένδοντος καὶ Θελξιχάρους, εἶναι
σπουδαιοτάτη ὅρ' ὅλας τὰς ἐποφεῖς, ἡ δὲ πολὺπλοκος αὐτῆς δι-
ασκευὴ ἀναδείκνυσι τὸν Κόδρον δεύτερον τῇ τάξει μετὰ τὴν Ἀλ-
λάδα τοῦ Α. Σούτσου διαφυσστερὲς προϊόν δημιουργικῆς φαν-
τασίας. Πεζὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ διακρίνονται, τὸ καλὸν παρὰ
Πλωτίνῳ, ἐμπειρικὴ ψυχολογία, Περὶ καλλιτεχνίας κ. λ. π.

Κατεγίνετο λοιπὸν στιχουργῶν τὸ ἀπλάτι τῆς Βασιλο-
πούλας ἀλλὰ καθ' ἣν ἐσπέραν ἐτελείτο ἡ ἐφεσπερὶς τοῦ Φιλο-
λογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» κατὰ τὴν ἀποτρόπαιον ἐκείνην
καὶ ἀποφράδα νύκτα τῆς φιλολογικῆς πανδαισίας, ὁ ἀτυχὴς ποιη-
τὴς μόλις ἤδη συμπληρώσας τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ἀριστούργημα
καὶ ἀναγινώσκων αὐτὸ μετὰ στόμφου καὶ ρυθμικῆς, ὡς αἰποτε
ἁρμονίας, αἶφνης ἀπολέσας τὰς φρένας καὶ ἀρπάσας τὸ ὑπερά-
νωθεν τῆς κλίνης αὐτοῦ ἀνηρτημένον πολύκροτον ἀπεπειράθη ν'
αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' εὐτυχῶς ἀπετράπη ὑπὸ συμπαθοῦς τινος φί-
λου τυχαίως ἀναβαλόντος τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας αὐτοῦ κατὰ
τὴν ἀπαίσιον καὶ σπαραξικάρδιον ἐκείνην στιγμήν. . . τὴν δ' ἐ-
πιούσαν μετηνέχθη εἰς κἀνγρόν τι καὶ ζυφερὸν δωμάτιον τοῦ
Δρομοκαϊτείου φρενοκομείου, ἔβη καὶ διέμεινεν ἐπὶ ὁλόκληρον
τριετείαν. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τοῦ οἴκτου καὶ φρικώδους ἐκείνου
φρενοκομείου δικτελῶν ὁ πρῶτος ποιητὴς ἐξακολούθει στιχουρ-
γῶν ποιήματα, ἅτινα λαμβάνοντες παρ' αὐτοῦ οἱ συγχα-
κίς αὐτὸν ἐπισκεπτόμενοι φίλοι ἐδημοσίεον διὰ τῶν ἐγγχωρίων

φύλλων. Καί οὕτω λοιπὸν ἡ εὐφράνταστος ἐκείνη κεφαλὴ, ἡ ἔξο-
χος ἐκείνη μεγαλοφυΐα, καὶ τοὶ παρχακμάσσας καὶ ἀποσυντεθεῖσιν
ἐξηκολούθει ὁμως παρχαγάγυσσα· καὶ τὴν παραγωγὸν δύνανται τῆς
ἐνεργείας αὐτῆς μαρτυρεῖ τὸ πανύστατον αὐτοῦ ἔργον «τὸ νεραϊ-
δοφίλημα», (1) ὅπερ οἶωνεὶ ἀκύκνειον ἄσπμα» ὀλίγον τι πρὸ τοῦ
θανάτου αὐτοῦ, κορυθαντιάσας ἤδη καὶ ἔνθους γενόμενος καὶ χο-
ρεῶν συνάμα κατὰ τὸν Θρησκευτικὸν ρυθμὸν ἔψαλλεν ἐν τῇ ἐξάψει
τῆς ποιητικῆς αὐτοῦ παραφροσύνης. Ἀπέθανε δὲ τῇ 15 Αὐ-
γούστου 1896.

(1) Τὸ πῆγμα τοῦτο συνιστάμενον ἐξ εἴκοσι στροφῶν καὶ 125 στίχων
ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἐξ. ἱατροῦ κ. Ν. Βασιλειάδου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1 τῆς
γ'. περιόδου φυλλαδίου τῆς «Φιλολογικῆς Ἠγῆς».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 'Ι.

Ἀρχαῖα ἔθιμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διατηρουμένων ἀρχαίων ἔθιμων τὸ μᾶλλον ἀξιοπεριέργον καὶ κατακριτέον ἐνταυτῷ εἰδωλολατρικὸν ἐναπομεῖναν ἔθιμον εἶνε τὰ ἀναστενάρια, ἢ νεστενάρια, μεγίστην ὁμοιότητα ἔχοντα μὲ τὰς ἀρχαίας ὀργιαστικὰς ἱεροτελεστίας τῶν Θορκῶν καὶ Ἑλλήνων, τὰς πανηγυριζομένας ἐπὶ τῶν ὁρέων τῆς Θορκῆς εἰς τιμὴν τοῦ Σαβαζίου ἢ Διονυσίου (Βάκχου).

Αἱ ὀργιαστικαὶ αὗται ἱεροτελεστίαι ἐκχριστιανισθεῖσαι μετ' ἄκρας εὐλαθείας τελοῦνται διατηρούμεναι ἐν ταῖς χωρίοις τῆς ἐπαρχίας Ὀργάς, Ἰάτρος, Ἀγ. Στεφάνῳ, Ἀγ. Ἰωάννῃ, Πινακῇ. Μετὰ μὲν γαλειτέρας ὁμῶς παρατάξεως ἐορτάζονται ἐν τισὶ χωρίοις τῆς γείτονος ἐπαρχίας Σωζουαγαθοπόλεως καὶ ἰδίᾳ ἐν Κωστῇ⁽¹⁾ ἔνθα ἐπὶ ὁκτὼ κατὰ συνέχειαν ἡμέρας τελοῦνται τὰ ὄργια ταῦτα τῶν ἀναστεναρίων κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, καθ' ἧς ἀπαγορεύεται πᾶσα ἄλλη ἐργασία ἢ ἐνταχθῆναι τῶν κατοίκων.

Ἐγκεῖται δὲ ἡ τελετὴ αὕτη τῶν λειψάνων τῆς εἰδωλολατρείας κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν περιφορὰν ἀνὰ τὰς ἀγυαὶς καὶ οἰκίας τοῦ χωρίου ἁγίων εἰκόνων τῇ συνοδείᾳ τυμπάνου μετ' ἀσκαύλου (γκάιτας) ἢ λύρας κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου ἢ κατ' ἐπίσημόν τινα πανηγύριν. Αἱ εἰκόνες αὗται, ἔχουσαι κάτωθεν λαβίδα πρὸς κράτησιν καὶ ἐπὶ τῶν ἀργυρῶν καλυμμάτων προσηρμησμέναις ἀλύσαις μετὰ κωδῶνων, φυλάττονται ἐν τισὶ μὲν χωρίοις ἐν ἰδίῳ οἰκήματι κονάκι ἢ σπητί τοῦ παπποῦ καλουμένῳ, ἔνθα καὶ τ' ἀναστενάρια συνέρονται συ-

¹ Παραποτάμιος Κωμόπολις εἰς τετράωρον ἀπόστασιν δυτικῶς τοῦ Βασιλικοῦ.

χνάκας καὶ συνεδριάξουσιν, προεδρεύοντος τοῦ ἀρχιαναστενάρη (ἀναστενάρμπαση), ἐν ἄλλοις δὲ χωρίοις ἐντὸς τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας. Πρὸ τῶν φερόντων τὰς εἰκόνας ἀναστεναρίων προπορεύεται τις ἀσκεπῆς κρατῶν λαμπάδα ἀνημμένην καὶ θυριατῆριον πῆλινον, παρακολουθοῦσι δὲ ἅπαντες οἱ κῆτοι τοῦ χωρίου ἀμφοτέρων τῶν φύλων εὐλαβῶς καὶ μετὰ σεβασμοῦ· ῥάβδος δὲ ἐπαπειλεῖ πάντα τυχὸν ξένον περιφρονοῦντα αὐτὰ ἢ δεικνύοντα σημεῖα ἐμπαίγμου.

Κατὰ τὴν περιοδείαν τινὰς τῶν ἀναστεναρίων ἀπιάνει ὁ ἅγιος κατὰ τὴν αὐτῶν φράσιν, δηλ. ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους ἴσως εὐλαβείας ἢ καὶ ἐξ ὑποκρισίας, ὡς καὶ γὰρ ὀφθαλμοφανῶς ἀντελήφθην, ἑξᾶλλοι γενόμενοι καὶ κορυθαντιῶντες ἄρχονται χορεύοντες μετὰ τῶν εἰκόνων, πηδῶντες καὶ φωνασκοῦντες τὸ ἔχ ! ἔχ ! ἔχ ! εἴτα πίπτουσι κατὰ γῆς ὡς λιπὸθυμοι γυναῖκες θυμιῶσιν αὐτοὺς κειμένους ἐπὶ τινὰ λεπτὰ ἐκτάδην, ἀκολουθῶς δὲ δι' ἐπιθέσεως τῶν εἰκόνων ἐπ' αὐτῶν ἀνιστάμενοι ἄρχονται καὶ πάλιν πηδῶντες καὶ χορεύοντες ἐνθουσιωδῶς ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ἔχ ! ἔχ ! ἔχ ! μετὰ πάσης δυνατῆς φωνῆς. Ἀναπτομένης δὲ κολουσιαίας πυρᾶς ἐπὶ τῆς κεντρικωτέρας πλατείας τοῦ χωρίου εἰσπηδῶσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν γυμνόποδες καὶ χορεύουσιν ἐπὶ τῶν ἀνημμένων ἀνθρώπων. Καὶ γυναῖκες δὲ ἀναστενάρια γίνονται, ὥς πιάνει ὁ ἅγιος καὶ ἀρπάζουσιν εἰκόνας συγχορεύουσι μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἐν τῇ πυρᾷ φωνασκοῦσαι, ἕως οὗ μεταβάλλωσι τοὺς ἀνθρώκας εἰς τέφραν· ἐκ δὲ τῆς ἐνθουσιωδῆς ταχείας κινήσεως αὐτῶν οὐδόλως βλάπτονται ἐκ τῶν ἀνημμένων ἀνθρώπων, ἐφ' ὧν χορεύουσι, ἀποδίδοντες τοῦτο εἰς τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν εἰκόνων, μεθ' ὧν συγχορεύουσιν καὶ τοῦ ἁγίου.

Τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐν τισὶ χωρίοις οἱ ἀναστενάριοι λαμβάνοντες τὰς κωδωνοφόρους εἰκόνας περιέρχονται εἰς τὰς οἰκίας πρὸς ἀποδίωξιν δῆθεν παντὸς κακοῦ ἐξ αὐτῶν. Παρακολου-

θοῦσι δὲ καὶ τὰ ὄργανα τύμπανον μετ' ἀσκαύλου ἢ λύρας καὶ πληθους τῶν κατοίκων, χορευόντων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ἰδιορρυθμὸν τινα κύκλιον χορὸν παρὰ ταῖς οἰκίαις, ἐν αἷς εἰσέρχονται οἱ ἀναστενάριοι, συνακολουθούμενοι καὶ ὑπὸ θυμιατοφόρων τινῶν γυναικαρίων. Ἐν ταῖς οἰκίαις ἀφοῦ περιέλθωσιν ὅλα τὰ δωμάτια ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἐναποθέτουσι τὰς εἰκόνας εἰς μέρος τι καὶ πίνουσι ῥακίον, τὸ σύνηθες ποτόν τῶν ἀναστεναρίων· ἐν τισὶ δὲ οἰκίαις πρὸς τιμὴν αὐτῶν παραθέτουσι καὶ τράπεζαν, προσφέρουσι δὲ καὶ χρηματικὴν τινα δωρεὰν (1); αὐτοῖς.

Ἢ εἰς τὰς οἰκίας περιοδεῖα τῶν ἀναστεναρίων ἐν τισὶ χωρίοις διαρκεῖ ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ἐν ἄλλοις δὲ ἐπὶ 3 καὶ 4, περιφερομένων νυχθημερόν καὶ ἀνταλλάσσομένων ἐπὶ τῇ κοπῳσσει τινῶν· οὔτε δὲ κατὰ τυχούσαν Κυριακὴν ἢ ἐπίσημον ἑορτὴν διακόπτουσι τὴν περιοδεῖαν ταύτην ἵνα ἐκκλησιασθῶσιν, ἀλλ' ἅπαντες ἐγγενεὶ μᾶλλον θεάρεστον θεωροῦσι τὴν παρακολούθησιν ταῖς ὁργίοις τῶν ἀναστεναρίων, ἢ νὰ παρευρεθῶσιν ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ. Μετὰ τὴν διεκπεραίωσιν τῆς περιοδεῖας ταύτης περιέρχονται εἰς τὰ ἐν ἄλλεσσιν ἔξω τῆς χώρας ἁγιάσματα, ἅτινα ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ ἀγιάζουσι ποιοῦντες ἐν αὐτοῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ διὰ τῶν

(1) Χρηματικὰς προσφοράς οὐκ ὀλίγας λαμβάνουσιν οἱ ἀναστενάριοι καὶ ἐκ τῶν ἀσθενῶν, οἵτινες, ἀντὶ προσκλήσεως ἱερέως, ὡς συνήθως ἐν τοῖς χωρίοις, ὅπως δι' ἁγιασμοῦ ἢ παρακλήσεως ἐπικαλεσθῶσι τὴν θείαν ἀντίληψιν, προστρέχουσιν εἰς τὸν ἀρχιαναστενάρην. Οὗτος δὲ, προσποιούμενος αὐτοῖς ἐρώτησιν δῆθεν πρὸς τὸν ἄγιον, ἀπαντᾷ συνήθως ὅτι ἕνεκα ταξίματος ταύρου ἢ χρηματικοῦ τινος ποσοῦ (ἀναλόγου τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς) τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ πάππου των ἐπῆλθεν αὐταῖς ἡ ἀσθένεια καὶ θέλουσι θεραπευθῆ διὰ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, οἱ δὲ προθύμως προσφέρουσιν αὐτὸ πρὸς θεραπείαν. Ἐχρυσὶ δὲ ἐν ἰδίῳ ταμίῳ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσόν, ἐκ τῶν προσφορῶν τούτων, ἐξ οὗ ἀγοράζουσιν ἔλαιον καίόμενον εἰς τὰς κανδήλας τῶν εἰκόνων, ἐπισκευάζουσιν αὐτὰς καὶ κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς ἀγοράζοντες θυσιάζουσιν ἕνα ἢ τρεῖς ταύρους, ὧν τὸ κρέας διανέμονται.

λαβίδων τῶν εἰκόνων. Παρ' αὐτοῖς δὲ συχνάκις ἀναπτομένης πυρᾶς προέρχονται καὶ τὰ ἐκ τῶν συνεορταζόντων τυχὸν γειτόνων χωρίων ἀναστενάρια, μεθ' ὧν συγχορεύουσι μετὰ τῶν εἰκόνων ἐπὶ τῆς πυρᾶς, χαίροντος ἐπὶ τῇ συναντήσει τῶν ἁγίων τῶν δύο χωρίων. Τελευταῖον περιέρχονται πέριξ τὴν κώμην διασταυροῦντες τὰς ὁδοὺς, ὅπως μὴδὲν κακὸν εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἐπισπράγισμα δὲ τῆς τελετῆς γίνεται δι' ἐπισήμου καὶ πάλιν χοροῦ τῶν ἀναστεναρίων ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ πλατείᾳ τῆς κώμης μετὰ τῶν εἰκόνων καὶ κυκλίου περὶ αὐτὴν χοροῦ τῶν κατοίκων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Ἐν τοῖς χωρίοις, ἐνθα διατηροῦνται τὰ ὄργια ταῦτα τῶν ἀναστεναρίων, οἱ ἄνθρωποι εἰσιν ἄπλοῖ, ἀμαθεῖς, κατεχόμενοι ὑπὸ δεισιδαιμονίας ἕνεκα τῆς ἀπαιδευτικῆς των, διότι ἡ ἐκπαίδευσίς λίαν παραμελεῖται, τινῶν τῶν χωρίων τούτων παντελῶς στερουμένων, ὡς εἴρηται, διδασκάλων. Ἀποτελοῦσι δὲ οἱ ἀναστεναριοὶ ἰδίᾳ τινὰ αἵρεσιν, ὥστε σπανίως ἢ καὶ οὐδέποτε ἐκκλησιαζόνται, οὐδέποτε ἐξομολογοῦνται, οὔτε τῶν ἀρχάντων μυστηρίων μεταλαμβάνουσι, δὲν παρακολυθούσιν ἐκφρᾶν νεκροῦ, δὲν κείρουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, οὐδὲν σέβας καὶ πίστιν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν θρησκείᾳ ἀποδίδουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ ἀρχιναστεναρῇ πρὸς ὃν καταφεύγουσιν ἐπὶ υἱοδύποτε παθήματι, ὅπως ἐρωτήσῃ τὸν ἅγιον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω· καὶ τινες μὲν τούτων διάγοντες βίον σώφρονα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὡς ἅγιοι θεωροῦνται καὶ ὀνομάζονται, χλωμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἕνεκα τῆς λιτῆς διαίτης των καὶ σκεπτικοὶ ὄντες, πολλοὶ ὅμως τούτων ζῶσιν ἀκολάστως. ⁽¹⁾.

(1) Πολεῖον περὶ ἀναπτεναρίων ἰδὲ τὴν περὶ τούτων ἰδίᾳν πραγματείαν τοῦ Α. Χουρμουζιάδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Ἀρχαῖα μνημεῖα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

Πλείστα ἀρχαῖα μνημεῖα καθ' ὅλην τὴν ἐπαρχίαν ἀπαντῶσιν, οἷον σπήλαια λελατομημένα καὶ νοοί, τάφοι, ἐπιγραφαί, ἀνάγλυφα, ἀγάλματα, γήλοφοι καὶ φρούρια, ἅτινα περιγράφοντες κατωτέρω ἐκθέτομεν καὶ πᾶσαν δυνατὴν ἱστορικὴν περὶ αὐτῶν περίληψιν.

Σπήλαια καὶ νοοί. Ταῦτα ἐλατομοῦντο κατὰ τὰς τρεῖς πρώτας μ. χ. ἑκατονταετηρίδος, ὅτε οἱ ἐν ταῖς ρωμαϊκαῖς ἐπαρχίαις χριστιανοὶ καταδιωκόμενοι ἀπηνῶς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τῶν ἀπανταχοῦ τῆς ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας ἡγεμόνων καὶ διοικητῶν ἠναγκάζοντο ἕνα εἰς τὰ ὑπὸ γῆν σπήλαια καὶ ἄντρα ἢ εἰς ἄλλα τεχνητὰ ὑπόγεια τελῶσι τὰς ἱεράς αὐτῶν συνάξεις. Τὰ καταφύγια ταῦτα τῶν Χριστιανῶν εἶνε γνωστὰ ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα κρύπται. (1)

Τοιαῦται κρύπται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ὑπάρχουσι παρὰ ταῖς δύο ἀρχαῖαις καὶ ἐν τῷ Χριστιανισμῷ Κωμοπόλεσι, Βιζύῃ καὶ Μηδείᾳ. Καὶ ἐν μὲν Βιζύῃ φαίνονται εἰς δεκάλεπτον ἀπόστασιν πρὸς Β. αὐτῆς ἐν τῇ θέσει. Ἀσμα καγιά (κρεμαστῶ βράχῳ) λελαξευμένα ἐντὸς βράχου καὶ ἔχουσαι πανάρχαια σημεῖα τοῦ σταυροῦ ἐγκεχαργμένα ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐφ' ὧν διεκρίνοντο, καθὰ λέγουσι, καὶ ἀγιογραφίαι τινές. Παρ' αὐταῖς δὲ ἐκτίσθη, κατὰ παράδοσιν τινα, ἐπὶ Βυζαντινῶν καὶ ἐπίσημος Μονὴ τοῦ σταυροῦ, ἐνθα πλεῖστοι

1. Ἐκκλ' ἀλήθεια ἔτος ιη΄.

ἀναχωρηταὶ καὶ θεόληπτοι ἄνδρες ἐγκαταλιμπάνοντες τὴν τύρβην τῆς κοινωνίας ἐμόναζον.

Ἐν δὲ τῇ Μηδείᾳ ὑπάρχουσι πρὸς Ν. πλεῖστα λελαξευμένα σπήλαια, ἃτινα ἐχρησίμευσαν πιθχνῶς ὡς κατοικίαι τῶν ἀρχαίων Θρακῶν. Ὡς κρύπται δὲ προφχνῶς ἐχρησίμευον εἰ ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἀνευρεθέντες λαξευτοὶ ναοί, ἐξ' ὧν ἐν τῷ βορειοδυτικῶς αὐτῆς εἰς δεξιόκλεπτον ἀπόστασιν ἀξιοθαυμάστῃ ναῷ τῷ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἀγίου Νικολάου (1) τιμωμένῳ τελοῦντες, φαίνεται, τὰς ἱεροτελεστίας αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν γαλήνην ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, εὐρύνοτο ὁσημέρῃ, λαξευόμενος ἐντέχνως ὑπὸ μοναζόντων θεολήπτων ἀνδρῶν, διὸ καὶ «Κεραθεόκτιστος», κατὰ περὶ ἁρμόσιν, ἐκλήθη ἐκ τοῦ κέρχ (δυνάμει), Θεοῦ κτισθεὶς καὶ μετεσκευάσθη εἰς ἐπίσημον λαξευτὸν ναόν, ἔχοντα εὐρέα διαμερίσματα προνάου, κυρίως ναοῦ, γυναικωνίτου, ἱεροῦ ἐκ παχέων στύλων τοῦ, ἐν ᾧ λελαξεύεται, βράχου, καὶ ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ αὐτοῦ ἀγίασμα, εἰς ὃ κατέρχεται τις διὰ τινων βαθμίδων. Ὁ δὲ πρὸς Ν. οὐχὶ μακρὸν τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ Λεβήνος (Καζαί τερε) παρὰ τῷ γνωστῷ ἀγιάσματι τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνακαλυφθεὶς μικρὸς λαξευτὸς ναῖσκος, ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν αὐτῷ κοιλοτήτων πλήρων ὁστέων, δηλοῦται ὅτι ἐχρησίμευε ὡς νεκρικὸν ὑπόγειον. Ταῦτα δὲ ἐν ταῖς ἀρχαίαις τοῦ Χριστιανισμοῦ χρόναις, κρύπταις συνεχόμενα, ἦσαν προωρισμένα εἰς ταφήν τῶν χριστιανῶν,

Τάφοι. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βιζύης παρὰ τῷ χειμάρρῳ Τράχχ, ἔνθα ἐγένετο ἀνασκαφὴ πρὸς ἐξαγωγήν λίθων ἐπὶ τῇ οἰκοδομῇ τῆς νεοδμήτου ἐκκλησίας, μεταξὺ καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων, ἀνευρέθη

137. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὡς πλῆρης ἀμύμου καὶ λιθρίων, ἄγνωστος δὲ, πλὴν τοῦ ἀγιάσματος, εἰς ὃ κατέρχοντο δι' ὁπῆς, ἀνακαλυφθεὶς ἐξεχώθη τῷ 1854-55 καὶ ἐνκαινίσθη τῷ 1856.

καὶ τάφος τετράγωνος Βυζαντινῆς, ὡς εἰκάζεται, ἐποχῆς. Ἐντέ-
χως ἐκτισμένος μετὰ θόλου ἄνωθεν παριστῶντος εἰκόνα κεχρωμα-
τισμένην ἀνδρὸς ἐπισήμου κρατοῦντος δόρυ ἐν τῇ δεξιᾷ τὴν δὲ ἀ-
ριστερὰν ἔχοντος ἐπὶ τῆς λαβῆς ξίφους, φαίνεται τάφος ἐπισήμου
ἐν αὐτῇ ἄρχοντος. Ἐντὸς τῆς τάφου ἀνευρέθη σταυρὸς ἀργυρῶς
μετὰ θυμιατηρίου καὶ πῆλινος λύχνος ἀρχαίου σχήματος. Πρὸς
Δ. δὲ τῆς Βιζύης ἐν τῇ θέσει Ἄκ τοπρὰν (λευκὸν χῶμα) ὑπάρ-
χουσι νεκρικὰ τινὰ ὑπόγεια.

Ἐπιγραφαί. Πλείστα ἐπιγραφὰ ἀνευρέθησαν ἐν τῇ Βιζύῃ καὶ
τοὺς πέριξ αὐτῆς, ἐξ ὧν αἱ μὲν ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου ἐ-
φθάρησαν καὶ οὐδεμίαν ἱστορικὴν περὶληψιν δύνανται τι νὰ ἐξαγά-
γῃ, οὐκ ὀλίγαι δὲ καὶ ὑπὸ διαφόρων περιηγητῶν μετεκομίσθησαν.
Ἐκ τούτων ὑπάρχει ἁρχαία ἐπιτύμβιος ἐπιγραφὴ ἐν Σεραίῳ ἐπὶ
τετραγώνου λίθου, χρησιμεύοντος ὡς οὐδὸς πρὸ τῆς νοτίου θύρας
τοῦ ἐν αὐτῷ ναοῦ τῆς Παναγίας, ἐφ' οὗ διακρίνονται τὰ ἐξῆς:

ΛΑΛΛΑ ΠΟΛΥΚΛΑΥΣ ΛΕΚΤΡΟΙΣ ΥΠΟΔΕΝΕΟΙΣΙΝ
ΠΡΗΘΟΣ ΚΕΙΜΠΙΑΝΤΟΤΕΚΑΠΕΝΕ ΤΙ Ι Ι
ΩΣ ΠΣΟΣΩ ΟΝΙΣΣΑΙ ΕΙΔΕΜΙ ΒΙΟΤΟΙΟ
ΙΔΟΤΕΣ ΕΙΣ ΤΟ ΘΑΝΕΙΝ ΩΣ ΜΕΤΡΟΝ ΟΥΚΕΧΩΝ
ΙΥΝ ΠΟΙΟΥ ΓΕΙΛΟΙ ΠΑΝΙ ΕΥΔΑΜΙΣΑΔΟΚΙ . . . Ω
Ι Ι Ι . Κ . ΓΗΝ

Ἐπιγραφαὶ δὲ τινες ὑπάρχουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἀναγλύφων.

Ἀνάγλυφα. Ἐπὶ μαρμάρου ὕψους 1,09 πλάτους 0,87 παρίστα-
ται γυνὴ κρατοῦσα ἐν τῇ δεξιᾷ ζυγόν, τὸν δὲ ἀγκῶνα τῆς ἀρι-
στερᾶς στηρίζουσα ἐπὶ κίονος κάτωθεν τοῦ ὁποίου ὑπάρχει τρι-
χὸς. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τούτου διακρίνονται τὰ ἐξῆς:

Γ. ΙΟΥΔΑΙΟΣΤΝΙΕΝΟΥΣ . . . ΙΕΡΑΡΧ-ΟΝ ΕΥ

ΘΑΜΕΝΟΣ ΚΑΙ Ε.

ΠΙΤΥΧΩΝ ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Σημ. Τὸ τὴν Θέμιδα παριστάνον ἀνάγλυφον τοῦτο ἀνευρέθην παρὰ τῇ νῦν διοικήτησίῳ Βιζύης ἀνάγεται προφανῶς εἰς τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἀνατεθὲν ἴσως ὑπὸ τοῦ μετὰ τοῦ Ρόμμητάλκου συμπολεμήσαντος στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων Γαίου Ἰουλίου Κρόκου, οὗτινος καὶ ἑτέρα ὁμοία ἐπιγραφὴ ἀνευρέθη (ιδεὲ κεφ. Ε'. σελ. 26.)

Ἐ Μεσηνῇ ἀνευρέθησαν τὰ ἐξῆς ἀνάγλυφα, δωρηθέντα τῇ ἐν Ραιδεστῇ Θρηκικῇ Συλλόγῳ. (1)

α'. Περὶ τράπεζαν, ἐφ' ἧς ὑπάρχουσι σκευὴ φέροντα ἐδώδιμα κάθηται γυνὴ τις ἐπὶ ἑδρας καὶ παρ' αὐτὴν κατακέκλινται δύο ἄνδρες, φαίνεται δὲ καὶ σκεὺς ἐφ' οὗ ἐξέρχονται φλόγες. Ἐπὶ τοῦ ἀναγλύφου τούτου ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ,

ΠΑΠΑΣ ΔΟΡΖΙΝΘΗ ΔΟΡΖΙΝΘΗΣ

ΑΙΝΕΣΙΑΔΑΜΟΤΦΡΩΔΕΣΑΔΟΡΖΙΝΘΗ

β'. Ἐπὶ κιονοκράνου κεφαλὴ βούς, παρ' αὐτῇ δὲ φαίνεται κεφαλὴ τις ὁμοιάζουσα τῇ τῆς Μεδούτης.

γ'. Γυνὴ καθήμενη ἐπὶ ἑδρας παρὰ τῇ ὁποῖα ἕτανται δύο λέοντες.

Ἐν Ἀσβουγῇ ὑπάρχει ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου μαρμαρινὸν ἀνάγλυφον μήκους 0,67 πλάτους 0,46 καὶ πλάτους 0,16 παριστάνον ἱππέα ἔχοντα ἐνώπιον αὐτοῦ γυναῖκα ἐνδεδυμένην χλαμύδα καὶ κρατοῦσαν ῥάβδον.

[Ἐν τῇ ἐν Ἀχμέτ βέῃ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τῆς ἐκκλησίας ἐντετείσχεται λίθος σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλογράμμου μήκους 0,33 καὶ πλάτους 0,55, ἐφ' οὗ ὑπάρχει ἀνάγλυφον παριστάνον ἱππέα ἔχοντα ἐνώπιον αὐτοῦ τρεῖς πεζοὺς ἐστραμμένους πρὸς αὐ-

(1) Ἱστοριογεωγρ. περιγραφὴ Μελισσηνοῦ.

τὸν καὶ ἓνα ὀπίσθεν αὐτοῦ. Ἀνάγλυφον προσέτι παριστάνον τρεῖς γυναῖκας ἰσταμένας ὀρθίας καὶ κρατούσας τοὺς ὤμους ἀλλήλων εὐρεθὲν ἐν Βιζύῃ ἐδωρήθη τῷ Θρησκευτῇ συλλόγῳ Ῥαιδεστοῦ μετὰ τῶν ἐξῆς ἀγαλμάτων. (')

Ἀγάλματα. Ἀγαλμάτιον ὀρειχάλκινον παριστάνον ἄνδρα πωγωνοφόρον μετὰ στεφάνου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, γυμνὴν ἔχοντα τὴν χλαμύδα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, ὃν κρατεῖ ὑψωμένον πρὸς τὰ ἄνω καὶ διὰ τοῦ δακτύλου δεικνύει τι, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ φαίνεται κρατῶν ῥόπαλον ἢ σκῆπτρον. Ἀγαλμάτιον ὀρειχάλκινον περικεφαλαίον δύο παλαιστὰς πωγωνοφόρους γυμνοὺς ὧν ὁ εἷς κρατεῖ τὸν ἕτερον ἐκ τῶν ὀπισθίων περιτρίγγων αὐτὸν περὶ τὴν ὀσφύν, οὗτος δὲ φαίνεται προσπαθὼν ν' ἀποσπάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἐλλείπει δὲ τοῦ μὲν ἐνὸς παλαιστοῦ ἡ ἡμίσεια κνήμη τοῦ ποδός, τοῦ δὲ ἑτέρου οἱ δύο πόδες.

Ἐντὸς τῆς Μητροπόλεως Βιζύης ὑπάρχουσι προσέτι τὰ ἐξῆς ἀγάλματα.

Κεφαλή μετὰ δικδήματος ἀνευρεθεῖσα τῷ 1885 ἐκ τυχαίας ἀνασκαφῆς.

Κεφαλή γυμνὴ γυναικεία καὶ ἑτέρᾳ κεφαλῇ ἠκρωτηριασμένη, ἧς σώζονται οἱ ὀφθαλμοὶ μετὰ τῆς ῥινός.

Κορμὸς γυναικὸς καλλιτεχνικῶς ἐπεξεργασμένος μετὰ χλαμύδος, οὗτινος ἐλλείπουσιν ἡ κεφαλὴ, αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες.

Ἐν τῷ περιδῶνι τοῦ δικαστηρίου Βιζύης ὑπάρχει μαρμαρίνον βῆθρον βωμοῦ στρογγύλον, ἐρ' οὗ ὑπάρχουσιν ἐγγεγλυμμένοι τέσσαρες ἔρωτες αἵροντες ἐπ' ὤμων μεγαλοπρεπῇ καὶ πολυάνθημον στεφάνην ἐλικοειδῶς περὶ τὸ βῆθρον φερομένην, δι' ἧς στεφανοῦσι κεφαλὰς κερασφόρους ταύρων καὶ κριῶν ἐτοίμων πρὸς θυσίαν· εἰς δὲ λίαν ἐντέχνως ἐπεξεργασμένοι.

(1) αὐτόθι.

Τὰ πλείστα τῶν ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων καὶ λοιπῶν ἀρχαιοτήτων Βιζύης ἀνευρίσκονται ἐν τῇ θήσει Το μλεκτοῦ τεπέ (λόφος κεραμείως), ἐν ᾗ φαίνεται ὅτι ὑπῆρχεν ἀρχαῖος τις ναὸς ἡ μουσεῖον ἴσως ἐπὶ βυζαντινῶν.

Γή.λοφοι. Οὗτοι παρὰ τὰς ἀρχαίας καὶ ἐπὶ βυζαντινῶν ἀκμασάσας κωμοπόλεις τῆς ἐπαρχίας ἀπαντῶντες, ἀνήκουσι, κατὰ τὸν Μόρτμαν, ὅστις καὶ τυμβολόφους αὐτοὺς ἀποκαλεῖ, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς 4ης μέχρι τῆς 7ης α. Χ. ἑκατονταετηρίδος, κατ' ἄλλους δὲ καὶ μεταγενεστέρως. Καὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τάφοι ἐπισήμων ἀνδρῶν, ὡς ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων ἐν αὐτοῖς ὁσίων δηλοῦται, ἕτεροι δὲ ἐχρησίμευον, φαίνεται, καὶ ὡς προφυλακὰ κατὰ τοὺς διαφόρους κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν πολέμους. Ὑπάρχουσι δὲ περὶ τὴν Βιζύην 32 γήλοφοι, ἐξ ὧν ὁ ὑψηλότερος «Γκιζὺς τεπέ» (λόφος ὀρθαλμοῦ) κλούμενος ἔχει ὀρίζοντα ἐκτεινόμενον μέχρις ἀμφοτέρω τῶν θαλασσῶν τοῦ τε Εὐξείνου καὶ τῆς Προποντιδος, ἐχρησίμευε δὲ κατὰ τινὰς ὡς σκοπιὰ καὶ ἐξήτουν ἐξ αὐτοῦ ἐπικουρίας διὰ συνθήματος ἐκ τῶν παρακειμένων φρουρίων κατὰ πᾶσαν ἐπιδρομὴν.

Ἄλλοι προσέτι γήλοφοι ὑπάρχουσιν ἀνατολικῶς τοῦ Ἀχμέτ βέη εἰς ὠριανὴν ἀπόστασιν τέσσαρες· νοτιοανατολικῶς τοῦ χωρίου Τοπτοῦ-κιοῖ εἰς ἀπόστασιν τριῶν τετάρτων περίπου ὑπάρχουσι τέσσαρες· πρὸς Δ. τοῦ χωρίου Σατῆ-κιοῖ εἰς δεκάλεπτον ἀπόστασιν ὑπάρχουσιν ἐξ καὶ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Καραβιζύῃ ἐν τῇ ὑποστατικῇ τοῦ Πολυχρόν ὀγλοῦ τέσσαρες.

Φρούρια. Ταῦτα, ὡς ἐλέχθη ἐν γ. κεφαλαίῳ, κτισθέντα κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ (527) ἀκολούθως δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων βασιλέων ἵνα καταφεύγωσιν οἱ κάτοικοι τῶν πλησίον χωρίων κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς, εὗρηνται εἰς πλεῖστα μέρη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κατερημιμένα Κάστρα καλούμενα ἐν ἀποκρήμνις, ὡς εἴρηται, βουνοῖς. Ὑπάρχουσι δὲ περίξ τοῦ Σαμμάκοβίου

τρία, ἐξ ὧν δύο πρὸς Α. τὸ μὲν εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ κωμοπόλει ἔλληνος, τὸ δὲ εἰς τρίωρον ἀπόστασιν· καὶ ἐν πρὸς Δ. εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταλλείοις. Ἔτερα φρούρια ὑπάρχουσι προσέτι εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν ΒΔ τῆς Τρουλιᾶς ἐπὶ ὑψίστης κορυφῇ καλουμένης «Μεγαβοῦνι» ἐξ' οὗ ἀπροσδιόριστος ὁρίζων σχηματίζεται μέχρι τῆς Μαύρης θαλάσσης, εἰς τρίωρον ἀπόστασιν τῆς ἀρχαίας Θυνιάδος παρὰ τῷ βουλγαρικῷ χωρίῳ Πλάτσα, εἰς ὠριαίαν ἀπόστασιν ΒΔ τοῦ Σκεπαστοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους Μαχχιῖ καὶ ἕτερον ἀπέναντι αὐτοῦ ἐν τῇ θέσει Τσάβλα μπαῖρη καὶ ἕτερον εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Μαχχιῖ, εἰς τρίωρον ἀπόστασιν πρὸς Ν. τῆς Μηδείας ἐν τῇ θέσει «Ἀπαρτές» ἐνθα καὶ ὑπόγεια λελατομημένα σπήλαια εὑρηνται καὶ ἕτερον εἰς 4ωρον ἀπόστασιν ΒΔ αὐτῆς παρὰ τὸν Πλησιόν ποταμὸν καλούμενον Κατρίτση.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἐκ Μηδείας εἰς Ὀργὰς ἀγούσης ὑπάρχουσι λελατομημένα πλείστα σπήλαια καλούμενα «χυλιάνδρο» διότι ἐχρησίμευον, κατὰ τινα παράδοσιν, ὡς κατοικία χιλιῶν ἀνδρῶν, κατὰ τινες μὲν, ληστευόντων τὰ περίε, κατ' ἄλλους δὲ φυλάκων. Εἰς ἡμίωρον δὲ ἀπόστασιν ΝΑ του Σαμμακοβίου φαίνονται τὰ εἰρεῖπια τοῦ μεγάλου κυβερνητικοῦ χυτοσιδηρείου. (Δουκιούμ χανέ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Κλίμα, ἔδαφος, προϋόντα.

Τὸ κλίμα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ εἶνε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑγιεινὸν καὶ εὐχάριστον, μόνον ἐν τοῖς περὶ τοὺς ἐπιπολάζουσι κατὰ τὸ θέρος ἐλώδεις πυρετοὶ ἕνεκα τῶν παρ' αὐτοῖς ἐλῶν. Ὑγιεινότατον καὶ λίαν εὐχάριστον ἰδίᾳ εἶνε ἐν Βιζύῃ καὶ ταῖς περὶ τὴν Κωμοπόλιν, ἐν αἷς ἄφθονα καὶ διαυγέστα ὕδατα ὑπάρχουσιν.

Τὸ ἔδαφος πρὸς Ν. καὶ Δ. τῆς Βιζύης εἶνε πεδινὸν καὶ λίαν εὐρροον, ἀρδευόμενον ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν ἐκβαλλόντων εἰς τὸν Ἑρμύνην. Πρὸς Β. δὲ καὶ Α. ὄρειον, ἐκτεινόμενον τῶν ὄρεων τοῦ μικροῦ Αἰμου, ἅτινα ὑψηλοτέρως κορυφὰς ἔχουσι παρὰ τῇ Σκεπαστῇ τῇ τοῦ Μαχχιᾶ καὶ Καρχμᾶν (ὕψ. 800 μ.), περὶ τοῦ Σαμμοκοβίου τῇ τοῦ Ἁγίου Μαρίνης πρὸς Δ. τῆς Βάβας πρὸς Ν. καὶ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου πρὸς Β. (ὕψ. 370 μ.) καὶ παρὰ τὴν Βιζύην τὴν τοῦ Καρακοτσῆ (ὕψ. 100 μ.) καὶ Β Α. ἐτέραν κορυφὴν (ὕψ. 430 μ.) καὶ τὴν τοῦ καρατεπέ Ν Α. (ὕψ. 480 μ.). Παρὰ δὲ τῇ παραλίᾳ σχηματίζονται κοιλάδες, αἵτινες, ἀρδευόμεναι ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν πηγῶν τῶν κορυφῶν τούτων σχηματιζομένων ποταμῶν ἐγκαταλιμπανόντων πλεῖστην ἰλὺν κατὰ τὰς ἐκ τῶν βροχῶν πλημμύρας, καθίστανται λίαν γόνιμοι καὶ εὐφορώταται εἰς ἀφθονον ἰδίᾳ παραγωγὴν ἀραβοσίτου καὶ φασιόλων.

Ἐκ τῆς εὐρρόου πεδιάδος τῶν περὶ τὴν Βιζύην χωρίων ἀφθονος γίνεταί ἐξαγωγή δαμιτριακῶν μεταφερομένων εἰς Παιδεστόν· ἐκ

δὲ τῶν παρὰ τοῖς ὄρεσι χωρίων ἐξάγεται καὶ ξυλεία οἰκοδομήσιμος καὶ καύσιμος ὕλη, μεταφερόμενα εἰς Ῥαϊδεστόν, 40/Ἐκκλητίας καὶ Λουλὲ Βουργάζ, ἐτι δὲ διάφορα τῶν ἀμαξῶν χρειώδη οἶον, ἄξονας, ἀψίδας, ἄροτρα κλπ. μεταφέρονται εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Θράκης μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Κων/πόλεως, ἰδίχ ἐκ τῶν κατοίκων Σκέπαστοῦ καὶ Σαρχκλήνης· ἐνταῦθα δὲ ὡς καὶ ἐν Σαμμακοβίῳ ὑπάρχουσι καὶ σκνιδοποιεῖα ἐργαζόμενα δι' ὕδατος.

Ἐκ δὲ τῶν παρχλίων μερῶν τῆς ἐπαρχίας ἐξάγονται κατ' ἔτος ἄφθονοι ξυλάνθηρες καὶ καυτόξυλα, μεταφερόμενα εἰς Κωνσ]πολιν, ὡς καὶ οἰκοδομήσιμος ξυλεία. Καὶ ἐκ μὲν Μηδείας καὶ τῶν παρ' αὐτῇ λιμένων ἐξάγονται ἐτησίως ἐκ κυβερνητικῶν δασῶν (μηρῇ) καὶ ἰδιοκτητῶν (χουσουςῇ) περὶ τὰ ἑξ ἑκατομμύρια ὀκ. ξυλανθράκων, μεταφερομένων εἰς Κων]πολιν διὰ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῆς πλοιαρίων. Ἐκ δὲ τοῦ ἐπινείου Σαμμακοβίου Ἀγ. Παύλου καὶ τῶν παρ' αὐτῷ μερῶν περὶ τὰ τρία ἑκατομ. καὶ ἄρκετὰ καυσόξυλα· ἐκ δὲ τῆς Νυκίας καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ λιμένος περὶ τὰ ἑξ ἑκατομμ. καὶ ἑξ Ἀγίου Στεφάνου ἐν περίπου ἑκατομ. Ἐν τοῖς παρχαλίοις γίνεται προσέτι καὶ ἄφθονος ἄλιεα ἰχθύων καὶ ἰδίχ παλαμίδων, σκόμβρων καὶ τσίρων, πρὸς ἄγραν τῶν ὁποίων θέτουν ἐν ἐπικαίροις θέσει δίκτια ἀπόχας καλούμενα, ἀντὶ ἴσως ὑποχὰς ἢ ἐποχὰς, ὡς ἐν ὠρισμένη ἐποχῇ τεθειμένας, τουρκιστὶ δὲ ταλιάνιχ ἐκ τοῦ τάλιχ=τύχη. Ὑπάρχουσιν ἐν Μηδείᾳ τέσσαρες ὑποχαὶ καὶ μία ἐν τῷ Θυνικῷ λιμένι ἀνήκουσά τισι Σαμμακοβίταις καὶ τισι Ὀθωμανοῖς ἐκ Φαναρχίου τοῦ Βοσπόρου.

Καὶ ἡ κτηνοτροφία δὲ εὐδοκιμεῖ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ᾗ πλὴν τῶν ἐν ταῖς παρχαλίαις νομαῖς, κατὰ τὸ πλεῖστον, διατρεφόμενων πολυπληθῶν ἀγελῶν βοῶν, βουβόλων καὶ χοίρων, καὶ πρόβατα προσέτι καὶ αἰγες διατρέφονται καθ' ὅλας ἐν γένει τὰς χώρας αὐτῆς. Μεταλλεῖα δὲ πλὴν πλὴν τῶν, ὡς εἴρηται, πέριξ τοῦ Σαμμακοβίου

οὐχὶ ἐν ἐνεργείᾳ μεταλλείων χαλκοῦ καὶ σιδήρου, ἀνεκαλύφθησαν
προσέτι ἐσχάτως δυτικῶς αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μεταλλεῖσι
καὶ διάφορα ἄλλα μέτχλα, ὧν ἐνεργεῖται παρὰ τινων ἢ λῆψις,
προνομίου καὶ σύστασις ἑταιρίας πρὸς ἐκμετάλλευσιν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δημώδη ᾠσματα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ.

Τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ᾄδόμενα εἰσὶν ὑπὸ τῆς γεωργικῆς τάξεως δημώδη ᾠσματα εἰς ἑκάτῃ τὸ πελετιστον βυζαντινῆς ἐποχῆς. Παριστῶσι δὲ τὰ μὲν τούτων τὴν γυναικείαν ἀφρασίωσιν κατὰ τὰς μακρὰς στρατιωτικὰς θητείας τῶν συζύγων καὶ συζυγικά τινὰ ἐπακόλουθα, τὰ δὲ διχόφρου, ἐρωτικὰς σκηνάς, ἄλλα συγκινητικὰ καὶ ἄλλα ἐν γάμοις ᾄδόμενα.

Α'. Τῶν θητευσόντων.

Ι. Ἡ πενθερά.

Ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μικρὸς ὁ μικρὸ Κωνσταντῖτος ὅπου μικρὸς παδρεύθηκε μικρὸς γυναῖκα πῆρε, τὸν Μάϊ ἐγεννήθηκε, τὸν Μάϊ ἐβαπτίσθη, τὸν Μάϊ τὸν ἤλθε μῆνυμα στὸν πόλεμο νὰ πάγῃ· τὸν βάθιο ⁽¹⁾ του καλύβωνε νύκτα μὲ τὸ φεγγάρι, βαζ' ἀσημένια πέταλα μαλαματέτιες λόθρες, καὶ ἡ καλὴ ⁽²⁾ τὸν ἔλεγε ἀπὸ τὸ παραθύρι.

- 'Εστὶ διαβαίνης Κωνσταττῇ, ἐμένα ποῦ μ' ἀφίτης;»
— Πρῶτα σ' ἀφίνω|σ' τὸν Θεὸ, κ' ὕστερα σ' ἄγοις ὅλος
»φίνω σε κ' ὁλοῦστέρα στὴν καρδιακιά μου μάνα.
»Μάνα μου μάνα μου γλυκιά μάνα μου ζαχαρένια,
»διαβαίνω καὶ σ' ἀφίνω ἄγιά, σ' ἀφίνω τὴν καλή μου,
»σ' ἀφίνω τὴν μικροῦλα μου γυναῖκα τὴν δική μου.

1, ἄλογον 2 σύζυγος.

»ὅπως ἐμένα ἄρης παιδί, νᾶρης καὶ τὴν καλή μου,
 »νᾶρης τὴν ὁμορφουλά μου γυναῖκα τὴν δική μου.»
 Ὅσο νὰ πῇ ἔχετε ἄνδρα, σαράντα μίλια πῆρε,
 κι' ὅσο νὰ ποῦνε στὸ καλὸ, ἄλλα σαράντα πέντε.
 Ἀκόμ' ὁ λόγος τοῦ βασιᾶ, κ' ἡ πιλογιά κρατιέται,
 ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ στὸ βερβερίδ (¹) τὴν πάγει,
 παν' στὸ σκαμνὶ τὴν κάθισε, κι' ἀνδρῖκια τὴν ξυρίζει,
 τὴν δίνει δέκα πρόβατα καὶ κεῖνα ψωριασμένα,
 τὴν δίνει καὶ τριὰ σκυλιὰ καὶ κεῖνα λυσσασμένα,
 τὴν παραγγέλλει στὰ γερά, γερά τὴν συντυχαίνει.
 — Θὰ πάγης πάνου ἑστὰ βουνά, στὰ ἀψιλοκορβᾶτα,
 »ποῦνε τὰ κρύα τὰ νερά κι' ὁ δροσερός ὁ ἴσκιος, «
 »κι, ἂν δὲν τὰ κάνης ἑκατὸν κι' ἂν δὲν τὰ κάνης χίλια
 »καὶ τὰ σκυλιὰ ἑβδομῆντα διὸ στοὺς κάμπους (²) μὴ
 κατέδῃ.»
 Πέρνει καὶ πάγει σ' ἑστὰ βουνά τὰ δάκρυα φορτωμένη.
 — Ἐλα Χριστὲ καὶ Παναγιὰ με τὸν μονογενῆ σου
 »εἰς τὸ βουνὸ π' εὐρίσκουμαι νὰ σώσῃ ἡ εὐχή σου»
 Ἀρνάδ' ἀρνάδα γέννησε, ἀρνάδα πέντε δέκα,
 γέννηκάν χίλια πρόβατα, χίλια καὶ πεντακόσια,
 καὶ τὰ σκυλιὰ ἑβδομῆντα διὸ στοὺς κάμπους ἑκατέδῃ
 Ἀνάμεσα σὲ διὸ βουνά, μέσ' ἓνα σταυροδρόμι,
 βλέπ' ἓνα νηὸ ποῦ ἔρχεται καὶ τὴν ἐσυντυχαίνει.
 — Καλημερνῶ σε λιγερῇ — Καλῶς τὸν Κωνσταντῖνο»
 — Πιανοῦ εἶνε τὰ πρόβατα μαλαμοβραχιολάτα,
 »πιανοῦ εἶνε καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσημοκυρτανάτα ;»
 — Τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μικροῦ τοῦ μικροΚωνσταντίνου
 »ὅπου μικρὸς πανδρεύθηκε, μικρὸς γυναῖκα πῆρε,
 κεινοῦ εἶνε τὰ πρόβατα μαλαμοβραχιολάτα
 »κεινοῦ εἶνε καὶ τὰ σκυλιὰ τ' ἀσημοκυρτανάτα»

1. κορβόν .2. πεδιάς.

- Καὶ ποῦ μὲ ξεύρεις λιγερὴ ποῦ εἴμ' ὁ Κωνσταντῖνος;
—Ἐγὼ σὲ ξεύρω Κωνσταντῆ, γιὰτ' εἶσαι ἰδικὸς μου,
»τὴν μάνα σου παρήγγειλες τὴν καρδιακιά σου μάνα

(Ἐπαναλαμβάνονται τὰ ἄνω)

- Τὴν πῆρε καὶ πιγαίνουνσι σ' τὸ σπῆτι τὸ δικό του
»βρίσκει τὴν μάνα ποῦ κρατεῖ, σ' τὴν ἀγκαλιά της ρόκα·
—Καλῶς τὸν γιόκα μ' π' ἔρχεται, τὸν γιό μου τὸν μονάχο»
—Μάνα μου ποῦν ἡ γυναῖκα μου, ποῦνε καὶ ἡ καλή μου,
»ποῦνε ἡ ὁμορφουλά μου κι' ἡ ἀγαπητικὴ μου ;»
—Ἀπέθαν' ἡ γυναῖκα σου, ἀπέθαν' ἡ καλή σου.
—Ποῦνε μάνα μ' τὸ μνημα της νὰ πάγω νὰ τὴν κλαύσω ;»
—Τὸ μνημα της χορτάρισε καὶ γνωρισμὸ δὲν ἔχει.

2. Ὁ νηόγαμβρος.

- Τὸν Μάϊ ἀμπέλι φύτευε, τὸν Μάϊ σταφυλί κάνει,
τὸν Μάϊ τὸν ἦλθε μῆνυμα σ' τὸν πόλεμο νὰ πάγη,
ἦταν τρίο μεριὸ γαμβρὸς, δώδεκα χρόνια σκλάβος,
σ' τὴν θάλασσα τὸν πῆρανε, ναύτη μέσ' τὰ καράβια,
σὲ πέλαγ' ἀρμενεύσανε, σὲ πέλαγ' ἀρμενοῦνε,
κι' ἐκεῖ ποῦ ἀρμενοῦσανε, στάθηκε ἡ φεργάδα (¹)
κι' ὁ ναύκληρος τοὺς ἐρωτᾷ, ὁ ναύκληρος τοὺς λέγει·
—Πῶς εἶνε π' ἀναστέναξε καὶ στάθηκε ἡ φεργάδα ;
»σὰν ἦν' ἀπ' τοὺς ναύτας μου νὰ τὸν ἐκάνω σκλάβο,
κι' ἂν ἦν ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου νὰ τὸν ἐξεσκαβώσω
—Ὁ Κωνσταντῆς ν' ἐστένανε καὶ στάθηκε ἡ φεργάδα.»
κι' ὁ ναύκληρος τὸν ἐρωτᾷ καὶ τὸν ἐσυντυχαίνει.

(¹) πλοῦν.

— Ξένε μ' πεινᾶς, ξένε μ' διψᾶς, ξένε μ' ροῦχο σὲ λείπει ; »

— Οὔτε πεινῶ, οὔτε διψῶ, κι' οὔτε ροῦχα μὲ λείπει, —

» τὰ χρόνια γένηκαν ἑπτὰ, στὸν τόπο μου δὲν πῆγα,

» κ' ἐπὶ εἶδα ὅτ' ὄπνο μου, ὅτ' ὄπνο ποῦ κοιμούνται,

» διὰ πατοῦν τὸ σπῆτι μου καὶ πέρνουν τὴν καλὴ μου. »

— Πᾶνε, καλέ μ' στὸν τόπο σοῦ καὶ πάρε τὴν καλὴ σου.

τὸν βάθιο τοῦ ἐσέλωσε (¹) μὲ δέκαοκτὼ κολάνια (²)
πιδᾶ καὶ καθαλίκευσε σὰν τὸ γοργὸ πουλάκι,

στὸν δρόμο ὅπου πῆγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,
εὐρίσκει ἕνα γέροντα σ' τ' ἀτίπτει νὰ λισκεῖται, (³)

— Καλιμερνῶ σε γέροντα » Καλῶς τὸ παληκάρι. »

— Τينوῦ ν' αὐτὰ τὰ κλίματα, τينوῦ ν' αὐτὸ τ' ἀνιέται ; »

Τῆς ἐρημιᾶς τῆς κουρκουλιάς τοῦ Κωνσταντῆ τοῦ γιοῦ τοῦ

» ποῦ ἔταν τριὸ μερὶδ γαιθῶρος δώδεκα χρόνια σκλάβος

» καὶ τώρα τὴν καλίτσα του, μᾶς τὴν ἐπέρνει ἄλλος. »

— Παρακαλῶ σε γέροντα ἀλήθεια νὰ μὲ δώσης,

» τάχα θὰ φθάσω στὴ χαρὰ, θὰ φθάσω καὶ ὅτ' ὄ γάμο ;

» πάγω καὶ γὼ συμπεθερὸς, εἶμαι προσκαλεσμένος. »

— Σὰν ἦν ὁ μαῦρος σου γοργὸς στὰ ἐμβα τὸ ἐκκλησίας,

» κα' ἂν ἦν ὁ βάθιος σου βαρὺς στὰ ἔβγα τὸ ἐκκλησίας. »

Σ' τὸν δρόμο ὅπου πῆγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,

» βλέπει τὴν μάνα ποῦ πλενεῖ καὶ ἀσπροσαπουνίζει.

» Καλῶς τὰ κάνει ἡ γρηά, καλῶς τὰ σαπουνίζει,

» τينوῦ ν' τὰ ροῦχα ποῦ πλενεῖς καὶ ἀσπροσαπουνίζεις ; »

— τῆς ἐρημιᾶς τῆς κουρκουλιάς τοῦ γιοῦ τοῦ Κωνσταντῆ τοῦ

» ποῦ ἔταν τριὸ μερὶδ γαιθῶρος, δώδεκα χρόνια σκλάβος

» καὶ τώρα τὴν καλίτσα μου μᾶς τὴν ἐπέρνει ἄλλος. »

— Παρακαλῶ σε πῆς μέ το, τὸ τί ὥρα θὰ φθάσω. »

1. ἔθεσε τὸ ἐφίππιον. 2. λωρία - 3. σκάπτει.

- Ἄν ἦν ὁ βάθιος γρήγορος στὰ ἔμβα τοῦ ἐκκλησίου
 » κι' ἂν ἦν ὁ βάθιος σου ἀργὸς στὰ ἔδγα τοῦ ἐκκλησίου. »
 Ἦτον ὁ βάθιος γρήγορος τοὺς ἔφθασε στὰ ἔμβα,
 ὁ βάθιος τοῦ χλιμήτρισε, ' κι' ἄκουσε ἡ καλή του,
 — Σταθῆτε ψάττες μὴ ψάλτε, παπάδες παραπίσου,
 τ' ὁ βάθιος ποῦ χλιμήτρισε, σὰν τοῦ καλοῦ μου μιᾶζει. »
 Δῶκε τὸν βάθιο τοῦ σφικτὰ, στὴν ἐκκλησιὰ ἐμδαίνει,
 τὸν βάθιο τοῦ χαμήλωσε καὶ τὴν καλέ τ' ἀρπάζει.

3 Συζυγική πέπτε.

- Κάτου σ' ταῖς ἐδόδομῆντα διὸ 'κκλησιᾶς, στῆς δάφνης τὸ
 πατάμι
 κοράσια σιοῦσαν κ' ἐπλυναν κοράσια σιοῦν καὶ πλύνουν
 τοῦ ῥηγ' ὁ γιὸς ἐρχόμενος ἀπὸ τοῦ σεβερῖου (¹) τοῦ
 μιὰ κόρη ἐδιασταύρωσε σ' τὴν ἀργυρὴ λεκάνη
 καὶ τὴν ἐπιλογήθηκε, κι' αὐτὸν τὸν λόγον λέγει.
 — Κορή μου δὲν πλυνεῖς κ' ἐμὲ τὸ κορφομάνδνλό μου ; »
 — Τώρα, ξένε μ' δουλιὰ ἔχω, χαρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου. »
 — Κορή μ' σὰν ἔχετε χαρὰ, γιὰ δὲν καλνᾶ; κ' ἐμένα. »
 — Νὰ σὲ καλέσω ξένε μου, καὶ ποῦ θὲ νὰ καθήσης; »
 — Μέσα σ' τοὺς πέντε σ' ἀδελφούς, σ' τοὺς δέκα σ' ἐξαδέλφους
 » κι' ἂν ἦσ' ἀκόμ' ἐλεύθερη, ἐγὼ θὲ νὰ σὲ πάρω. »
 — ἔχω ἄνδρα σ' τὴν ξενιτιὰ τώρα δώδεκα χρόνους,
 » οὔτε γρᾶμμα μὲ ἔστειλε, οὔτε γρηῃτὴ μὲ στέλνει. »
 — Κόρη μ' ἐγὼ εἶμ' ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶμ' ὁ καλός (²) σου. »
 — Σὰν ἦσαι σὺ ὁ ἄνδρας μου δεῖξέ με τὴν ἐλῆά σου. »
 καὶ σὰν τὴν εἶδε τὴν ἐλῆὰ πέφτει στὴν ἀγκαλιά του
 — ἔσὺ εἶσαι ὁ ἄνδρας μου, ἐσὺ εἶς ὁ καλός μου. »

1. ἐχρεμέτητε. 2. πόλεμος. 3. σύζυγος.

4. "Ομοιον.

Κάτου σ' τὸ Δαφνοποταμὸς καὶ σ' ταῖς σαράντα βρύσες,
τρακοσι' ἄρχονται κάθουνταν καὶ χίλια παληκάρια,
ἐκεῖ ποῦ τρωὶν' καὶ πίνανε κι' ὅπου συγνοκερνούνταν
τοῦ κύρ Δαχτάνι ὁ γιὸς περνᾷ τ' ἄξιο παληκάρι,
τὸν ἴσκιο ἴσκιο πήγαινε, τὸν ἴσκιο ἴσκιο πάγει,
μὴ τὸν 'σχημίστη κονιαρτὸς μὴ τὸν μαυρίση ὁ ἥλιος,
'πὸ μακρυὰ τοὺς χαιρετᾷ, 'πὸ μακρυὰ τοὺς λέγει·

- Κληροπερνῶ σὰς ἄρχονται καὶ σὰς τὰ παληκάρια,
σ' τὸν δρόμο ὅπου πήγαινε σ' τὴν στράτα ποῦ πηγαίνει
τὴν κόρη συναντάμωστε στὴ βρύτι ποῦ γεμίζει.
- Κορὴ μου δίχτυρε νερό νὰ πιῶ καὶ γώ κι' ὁ βᾶθιος».·
σαράντα στάμνια δίχτυρε, σ' τὰ μάτις δὲν τὴν εἶδε
κι' ἄλλα σαράντα τέσσαρα, κ' εἶδε τὴν δακρυσμένην.
- Τ' ἔχεις κορὴ μ' καὶ θλίβεσαι καὶ εἶσαι λυπημένη ;»
- Ἐγὼ ἄνδρα σ' τὴν ξενιτιὰ, τώρα δώδεκα χρόνους».
- Γὰ πές με πῶς εἶν' ἄνδρας σου καὶ θὰ σέ μαρτυρήσω».
- Λεπτὸς ἦταν σὲν τὸ βεργί, χυτὸς σὲν τὴν λαμπάδα,
- «καὶ μιᾶζει σὲν κ' ἐλόγου σου καὶ σὲν τὴν ἀφεντιχ σου»·
- Κορὴ μ' ὁ ἄνδρα, σ' πέθκενε, κόρη μ' ὁ ἄνδρας; σ' θάφτηκε,
καὶ τὰ μάτις μου τὸν ἶδαν, τὰ χέρια μου τὸν θάψαν,
- «καὶ τὸν ἐδάνεισα πανί, κ' ἦλθα νὰ μὲ τὸ δώσης».
- Σὲν τὸν ἐδάνεισε πανί, διπλὸ νὰ σέ τὸ δώσω».
- Καὶ τὸν ἐδάνεισα κερί, κ' ἦλθα νὰ μὲ τὸ δώσης».
- Σὲν τὸν ἐδάνεισε κερί διπλὸ νὰ σέ τὸ δώσω».
- Καὶ τὸν ἐδάνεισα φιλί, κ' ἦλθα νὰ μὲ τὸ δώσης».
- Σὲν τὸν ἐδάνεισε φιλί πᾶνε νὰ σέ τὸ δώσης».
- Ἐγὼ καλὴ μ' εἶμ' ἄνδρας σου, ἐγὼ εἶμ' ὁ καλὸς σου».
- Πές με σημάδια τοῦ σπητιοῦ, κ' ὕστερα νὰ πιστεύσω».

- Έχεις μὴλ' ἴχ' σ' τὴν πόρτα σου καὶ κλῖμα στὴν αὐλή σου,
καὶ μέσα σ' τὸ μεσόσπητι, χρυσὸ κανδῆλι φέγγει».
- Διαβάτης 'σουν καὶ πέρασες, γειτόνοι σὲ τό εἶπαν,
» πές με σημάδι καὶ τοῦ κορμιοῦ κ' ὕστερα νὰ πιστεύσω».
- Έχεις ἐλ' ἴχ' σ' τὸ μάγουλο, ἐλ' ἴχ' σ' τὴν ἀμασχάλη,
κ' ἀνάμεσα στὰ στήθη σου ἥλιος καὶ τὸ φεγγάρι».
- Ἐσύ εἶσαι ὁ ἄνδρας μου, ἐσύ εἶς' ὁ καλὸς μου.

Β'. Ἑρωτικά.

5. Αἱ μάγισσαι.

- «Ὡμορφὸ ῥηγόπουλο, ἐν ἄξιῳ παλ' ἠκάρει
μὴ κόρη ὁμορφ' ἀγαπᾷ μὴ κείνη δὲν τὸ θέλει,
ἐξόδιξε σ' τὴν πόρτα της, ἐνὶ πύργους λογάρι,
τοὺς ἔζη πύργους μάλαμα τοὺς τρεῖς μαργαριτάρη,
σ' τὰ μάτια δὲν τὴν κύτταξε, σ' τὰ μάτια δὲν τὴν εἶδε·
Μὴ Κυριακὴ, μὴ λαμπερὴ μὴ πύρην ἡμέρα,
ἔλλαξε καὶ στολίσθηκε σ' τὴν ἐκκλησιὰ νὰ πάγῃ,
κ' ὁ νέος τὴν ἀντάμωσε σ' τῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα,
τοῦ νιοῦ ἡ καρδιὰ συχνόκτυπε τὴν κόρη συντυχαίνει,
— Κόρη μ' ἐγὼ σε ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σε πάρω».
- Μὰ αὐτὴν τὴν γῆν ποῦ περπατῶ, τὴν ἐκκλησιὰ π' ἐμβαίνω
καὶ τὸν σταυρὸ ποῦ προσκυνῶ, ἐσένα δὲν σε πέρνω».
- Κ' ἐκεῖνος σὺν τὸ ἦκουσε βαρὺ τὸν κακοφάνη,
πέρνει καὶ πᾶγ' σ' τὴ μάνα του δακρυοφορτωμένος·
σ' τὴ στράτα ποῦ ἐπήγαινε στὸ δρόμο ποῦ περπατά,
διὸ μάγισσες ἀντάμωτε μάνα καὶ θυγατέρα,
κ' ἡ μάνα πλὴγῆθηκε σ' τὴ κόρη της καὶ λέγει.
- Βλέπεις κορὴ μου μ' αὐτὸ τὸ νηὸ πῶς πάγει φλοιομένος
καὶ κόρη ὁμορφ' ἀγαπᾷ, μὴ ἡ κόρη δὲν τὸν θέλει

- »μόνον ἄς τὴν μαγεύσωμε τὸ νηὶ αὐτὸν νὰ πάρῃ».
 Τὴν μάγευσαν ὡς τὸ πρῶτ', κι' ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδι
 — Πᾶνε καλὲ μ' σ' τὸ σπῆτι σου, πᾶνε στὴν κάμαρ' σου
 ἔκλειε τὸ κανδῆλ' σου καὶ βάλε λίγο λάδι,
 »κι' ἄρησ' τὴν πόρτα σ' ἀνοιχτὴ ν' ἄλλῃ κι' αὐτὴ τὸ βράδι.
 — Δὲν εἶδ' ἀμύξιχ σ' τὸ γιαλό, κερὰ βίχ σέ λειβάδι,
 δὲν εἶδ' ἀμύξιχ ὁμορφὴ νύκτα μὲ τὸ φεγγάρι.»

6. Τὸ φίλημα.

- Ἐφές, ποῦ ἦσαν γιόκα μου, ποῦ ἦσαν καλὲ μου,
 »καὶ πάντεχα⁽¹⁾ καὶ δὲν ἦλθες, καθόλου δὲν ἐφάνης;»
 Μανὲ μ' λέγα νὰ μὴ σ' τὸ πῶ, νὰ μὴ σ' τ' ἐμολογήσω,
 »καὶ τώρα ποῦ μ' ἐρώτησες ὅχ σ' τὴν ἐμολογήσω.
 Ἐφές παγώνιχ ἐπιανν καὶ ἀντίπροφες τριγώνιχ,
 »κἀθῆσα κι' ἐμὰ γέρεστα κι' ἔκκνν μιὰ τυχέρον⁽²⁾
 »ὀλοξάνθες ἐκάλεσα καὶ ὅλο μυρομάτες,
 »ὅλες φιλι ταῖς γύρεψα καὶ ὅλες φιλι μὲ δῶκν
 »καὶ μιὰ μικρὴ μελαγχρινὴ ζητῶ καὶ δὲν μὲ δίνει.
 »κι' ἐγὼ τὴν καταράσθηκα σ' τὰ βρόχια μου νὰ πέσῃ.
 »ρίχνω τὰ βρόχια σ' τὸ γιαλό τὰ ξώδεργα σ' τοὺς κάμπους,
 »ρίχνω καὶ τὴ χρυσὴ θελιά σ' τὴ βρύση ποῦ γεμίζει,
 »πάγω σ' τὰ βρόχια δὲν ἦνε στὰ ξώδεργα καὶ ὅχι
 »πάγω καὶ σ' τὴ χρυσὴ θελιά, τὴν βρίσκω πιασμένην,
 »ἔσκυψα καὶ τὴν φίλησα Αὐγούστου μιὰ δευτέρα
 »καὶ μύσχιζε τὸ στόμα μου σαράντα μιὰ ἡμέρα».

ἔκλειε τὸ κανδῆλ' σου καὶ βάλε λίγο λάδι,

(1) — πᾶνε ἔχονόν. 2. τραπέζι

7. Τὸ δαχτάνι.

Τόσα καὶ τόσα σάββατα καὶ μύριες Κυριακάδες,
κόρη δαχτάνι ἔπλεκε, κόρη δαχτάνι πλέκει,
τὸ ἔπλεξε τὸ ἔκτισε μὲ ρίζα φούντωσέ το,
τὸν ἄνδρα της δὲν τῶδωκε, τὸν φίλο της τὸ δῶκε,
καὶ ὁ καλὸς ὁ φίλος της κι' ὁ ἀγαπητικὸς της,
παν' στ' ἄρματα τὸ ἔβαλε καὶ σ' τὸ χορὸ χορεύει,
ἐπῆρε δίπλα τὸ χορὸ κι' ἐφάνη τὸ δαχτάνι,
κι' ὁ ἄνδρας σὺν τὸ κύτταξε βαρὺν τὸν κακοφάνη,
κι' εὐθύς ὀπίσω γύρισε σ' τὸ σπῆτι του πηγαίνει.

— Μωρὴ σκύλα μωρὴ ἄνομη Ἐβρέσας θυγατέρα.

»τόσα καὶ τόσα σάββατα καὶ μύριες Κυριακίδες
»ὅλο δαχτάνι ἔπλεκες καὶ ποῦνε τὸ δαχτάνι ; »

— Τί νὰ σέ εἶπω ἄνδρα μου τί νὰ σ' ὁμολογήσω ;
»κατ' σ' τὸ γιγλὸ κατέβηκα, καί τοι γιγ' νὰ τὸ πλύνῃ,
»κ' ἡ θάλασσα φούρτουνίχσε καὶ πῆρε τὸ δαχτάνι,
»ἐπῆρέ το καὶ πῆγε το καὶ πάγει σ' τὰ πελάγη.»
Εὐθύς ὀπίσω γύρισε σ' τὸ φίλο της πηγαίνει,
τὸ φίλον της τὸν ἐρωτᾷ ποῦ τῶρε τὸ δαχτάνι,

— Ἐγὼ ψαρά παιδί εἶμαι καὶ τοῦ ψαρά τὸ ἑγγόνι,
»πῆρα τὸ καμακάκι μου καὶ πάγω νὰ ψαρεύσω,
»σ' τὴ πρώτη μου τῇ καμακιᾷ ἔπικσα ἓνα ψαράκι,
»ἔσχισα τὴν κοιλίτσά του κι' εὗρήκα τὸ δαχτάνι.

8. Ἡ κατάρα.

Καλογρηὰ τραγουδῆσε ἐφῆς βραδὺ σ' τὴ κλίνη,
ὅλα τὰ δένδρα μάρανε κι' ὅλα τὰ ξερριζώνει,
κι' ἓνα μικρὸ καλὸ δενδρὶ ξερριζωμὸ δὲν ἔχει,
κι' ὁ Κωνσταντῆς τὴν ἄκουσε ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι.

— Πῶς εἶν' αὐτὴ ποῦ τραγουδεῖ γυναῖκα νὰ τὴν πᾶρῃ ; »

- σὺν τ' ἄκουσ' ἡ Καλογρηχ', βραχὺ τὴν κακοφάνη,
τὸν ῥάσσον της πετροβολᾷ' καὶ τὸν σταυρόν της φίνει·
- Σύρε σταυρὲ μ' σ'τὴν ἐκκλησιᾷ, ῥάσσε μου στ' ἄγιον βῆμα,
καὶ σεῖς κομβολογάκι μιν εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνήμα·
»γιατὶ ἐγὼ θὰ πανδρευθῶ, τὸν Κωνσταντῇ νὰ πάρω·
αὐτὸν Κωνσταντῇ τὸν μάργελο, τὸν ψεύτη τὴν διαβάτη
νότου μ' ἐπεριγέλασε, γυναικα νὰ μὲ πάρῃ
καὶ τῶρα γύρισε καὶ λὲ, πόυ μ' εἶδε ποῦ μὲ ξεύρει,
»θέλω νὰ τὸν καταρκοθῶ καὶ πάλιν τὸν λοποῦμαι.
»ὦ νὰ τὴν ῥίξω στὴν Θεὸ ποῦ κάνει δίκαια κρίσι,
»μῖνον ὅς τὸν καταρκοθῶ καὶ νᾶ μὴ τὸν λυποῦμαι,
»Ἀπ' ἀψηλὰ ποῦ κἀθεταὶ νὰ ῥαγισθῇ νὰ πέσῃ,
»σπαθὶα μαχαίρι νὰ ῥαγεθοῦν νὰ κάτσουν σ'τὴ καρδιά του,
»πέντε γιγτροὶ γιὰ νὰ βρεθοῦν καὶ δέκα μαθητάδες
» καὶ δεκακτὼ γραμματικοὶ νὰ πλύνουν τοὺς γιγράδες,
» καὶ ἡ διαβάτης νὰ γενῶ π' ἐκεῖ γιὰ νὰ περάσω,
»καλῶς τὰ κἀνετε γιγτροὶ καλῶς τὰ πολεμάτε,
»ὅς τιν' κόφτοιν τὰ νυτέρια σας, κόρτετε μὴ λυπᾶσθε,
»καὶ ἡ φιλοπνὶ φρίνω, σκράντα πέντε πῆχες,
»τις δέκα δίδωται ξαντὸ, ταὶς δέκα ὀκτὼ γιὰ φτίλι,
»καὶ τ' ἄλλο τὸ ποδόλοιπο, τ' ἄλλα νὰ λιγῇ νὰ δεινῇ.»
καὶ κεῖνος πιλογήθηκε καὶ αὐτὸν τὸν λόγο λέγει·
- Μωρ' ἀνομη μωρ' ἀπιστη ἐδρέσσας θυγατέρα,
»δὲν εἶχε κρίσι νὰ μὲ πᾶς, κριτὴ γιὰ νὰ μὲ κρίνης,
»μόνον μὲ καταράσθηκες πολὺ νὰ μὲ παιδεύης ; »

9. Ὁ σκανδαλισμὸς τοῦ ἡλέου.

Τοῦ Κωνσταντίνου ἡ ἀδελφὴ ἡ πολιγαγαπημένη
φιλὰ φαίνει, φιλὰ κάμνει καὶ σύρμα μασουρίζει,

σ' τοὺς οὐραεοὺς τὸ διάζουνταν, σ' τοὺς κάμπους τὸ τυλίξει,
 κι' ἀνάμεσα σ' τὴ θάλασσα βάζ' ἀργαλιὸ καὶ φκίνει,
 μὲ τετρακόσια κάρουλα, μ' ἐξήντα διὸ σαῖτες,
 μὲ δώδεκα ξυλόχτενα μὲ δέκαοκτὼ πατήτριες,
 κελαδισμὸς τοῦ κρουλιοῦ κι' ὁ χτύπος τῆς σαίτας,
 τὸν ἤλιο ἐσκανδάλισε καὶ σκέκ' σκανδαλισμένος,
 κι' ἀργεῖ νὰ πάγ' στὴ μάνα τοῦ ἀργεῖ νὰ βασιλεύσῃ,
 κι' ἡ μάνα τοῦ τὸν ἐρωτᾷ, κι' ἡ μάνα τοῦ τὸν λέγει·
 — Πούτουν γιέ μου κι' ἄργησες, κι' ἀργεῖς νὰ βασιλεύσῃς ;
 »μὴ ἡ ἀργατιὰ σὲ ὑστερεῖ, μὴ ἡ ἀργατιὰ σὲ κράτει ;
 — Μάνα μ' λέγα νὰ μὴ σ' τὸ πῶ νὰ μὴ σ' τ' ὁμολογήσω,
 »καὶ τώρα ποῦ μ' ἐρώτησες θὰ σ' τὸ ὁμολογήσω
 «Τοῦ Κωνσταντίνου ἡ ἀδελφὴ ἡ πολιχαπημένη,

(ἐπαυλαμυβάνονται τὰ ἄνω.)

10. Ὁ ξένος.

Βουλιούμαι μὴ βουλιούμαι διὸ, βουλιούμαι τρεῖς καὶ πέντε,
 βουλιούμαι νὰ ξενητευθῶ, νὰ πᾶ νὰ γένω ξένος,
 ὁ νοῦς μου λέγει μὴ πάγεις κι' ὁ λογισμὸς μου πᾶνε,
 πᾶνε καὶ πάλι γύρισε πᾶνε καὶ πάλι ἔλα,
 νὰ παρaxyγείλῃς τὰ βουνὰ νὰ πῆς καὶ ταῖς κλεισοῦρες,
 — βουνά μου μὴ χιονίσσετε, κλεισοῦρες μὴ κλεισθῆτε.»
 καὶ τὰ βουνὰ προήκουσαν καὶ θρυχειμωνίσαν
 καὶ ἡ κλεισοῦρες κλείσανε κ' ἔμειν' ὁ ξένος ἔξω,
 πιάσε τὸν βάλιο ὡς τ' αὐτίχ τὸν νηρὸ ὡς τὸ ζουνάρι,
 ἔμειν' ὁ ξένος σ' τὴν ξενητιά, πάντα στὰ ξένα λείπει,
 ἀπὸ καιροῦ θλίψ κ' ἔρχεται τὰ χιόνια χιονισμένος
 κ' ἡ κόρη τὸν ἐκύτταξε τὴν μάνα τῆς τὸ λέγει·

- Μάνα μ' ὁ ξένος ἔρχεται τὰ χιόνια χιονισμένος. »
- Κορή μου σιγὰ δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε. »
- Μανά μ' ὁ ξένος ἔρχεται ὄγρὸς καὶ παγωμένος. »
- Κορή μ' φαγὶ δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε. »
- Μανά μ' τὸ περδικάκι μου φθάνει ἐμὲ καὶ κείνον. »
- Κορή μ' στρώμα δὲν ἔχουμε τὸν ξένο τί τὸν θέλουμε. »
- Μάνα μ' τὸ στρωματάκι μου φθάνει κ' ἐμὲ καὶ κείνον. »

II Τὸ δρασίδι.

- Ὅς ἀψηλὸς ὁ οὐρανὸς κι' ὅσο ἡ θάλασσα βαθιά,
 τόσο πανὶ ἐδιέζουνταν ἡ κόρη σ' τὴν αὐλή της,
 κι' ὁ Κοντογιὸς περνεῖ π' ἐκεῖ κι' αὐτὸν τὸν λόγον λέγει·
- Φαίνεις κορή μ' καὶ διαζέσαι καὶ μένα δὲν θυμᾶσαι. »
 - Ἐγὼ καλὲ μου σ' ἔγραψα ἐπάνω σ' τὸ πανὶ μου. »
 - κ' ἡ μάνα της σὰν τ' ἄκουσε, βαρὶχὰ τὴν κακοφάνη,
 τρεῖ ἀδελφάκις σύνταξε, τὸ βράδι σ' τὴν αὐλή της,
 τῶν καὶ παῖνξ τὰ ρούχ' αὐτῆς, τ' ἄλλο τὴν ὁμορφιά της,
 - Μὴ τὴν παῖνξ τὰ ρούχ' αὐτῆς μηδὲ τὴν ὁμορφιά της,
 »τ' ὁ Κοντογιὸς ὁ μάργελος μαργελεμέν' τὴν ἔχει. »
- τὸ τρίτ' τ' ὀλούτερο τραβίζει τὸ μαχαῖρι
 μέσ' τὴν καρδίᾳ τὴν κτύπησε καὶ τὴν ἐμχαῖρόνει·
 κ' ἐκείνη σὺν ἀπέθνησκε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει·
- Θέλω νά μ' ἀπερᾶσητε π' τοῦ Κοντογιοῦ τὸ σπῆτι. »
- Ὁ Κοντογιὸς σὰν τ' ἄκουσε, βαρὶχὰ τὸν κακοφάνη
 καὶ τὸ μαχαῖρι ἔβγαλε, κι' ἀτός τοῦ ἐμχαῖρόνει·
 τοὺς πῆραν καὶ τοὺς ἔθαψαν τοὺς δύο σ' ἓνα μνημα,
 'στῆς νέας φύτρωσε μνηλὶχ, 'σ τοῦ νέου κηπαρῦσι
 κοντολιγίζει ἡ μνηλὶχ φιλᾷ τὸ κηπαρίσι
 κι' ἀπ' τὰ κοντολιγίσματα αὐτὰ τὰ λόγια βγαίνουν·
- Ὅπ' ἀγαπιοῦνται ζωντανοὶ φιλοῦνται πεθαμένοι. »

Γ. Συγκριητικά

12. 'Η 'Αρετή.

Μιὰ μάνα μιὰ καλὴ μάνα ἀπ' ταῖς καλαῖς ταῖς μάναι
 ποῦ εἶχε τοὺς ἐνὶ τῶν γιούς, τὴν 'Αρετὴ μονάχη
 μέσα στὰ σκοτ' τὴν ἔλουε, σ' τ' ἄστρα καὶ στὸ φεγγάρι,
 καὶ μέσθ' σ' τὸν αὐγερινὸ πλέκει τὰ πλόκαμά της·
 προξενητάδες βγήκανε, 'πὸ μέσα ἀπ' τὴν πόλι
 ῥωτοῦσι καὶ ξαναρωτοῦν, ποῦ ν' αὖρουν τέτρα κόρη,
 ἐδῶ ποῦ κατχλέγουμε, ἐδῶ 'χει τέτρα κόρη·
 ὅλα τ' ἀδέλφια δὲν στέργουν, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος στέργει
 — Δέξε μ' νὰ δώσωμαι, τὴν 'Αρετὴ σ' τὰ ξένα,
 » ποῦμαι καὶ γὼ πραγματευτὴς νὰ παλῶ νὰ κονεύω».
 Ἦλθεν ὁ χρόνος δίσσεκτος, χρόνος δυστυχιμένος
 καὶ ἀπέθαναν οἱ ἐνὶ οἱ γιὰ καὶ ἀρώστησεν ἡ μάνα,
 ἦλθε τὸ ψυχράσθητο ποῦ κλαῖν' τοὺς πεθαμμένους
 γονατιστὴ ἡ μάνα των ἔρχεται σ' τὸ μνημόρι,
 σ' ὅλα τὰ μνήματ' ἔκλαιε, σ' ὅλα παρηγοροῦνταν
 σ' τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ μικροῦ παρηγοργιὰ δὲν ἔχει,
 σ' τὸ μνήμα τοῦ μικροῦ τῆς γιου ἔβγαζε τὰ μαλλιά της,
 — Ἀνάθεμά σε Κωνσταντῇ καὶ μυριανάθεμά σε,
 » πὺ μ' ἔκαμες καὶ ἐδώκαμε τὴν 'Αρετὴ στὰ ξένα».
 Κι' ὁ Κωνσταντῆς σὺν τ' ἄκουσε, βαρὶὰ τὸν κακοφάνη
 κυρεῖ τὸ μνήμα νὰ βογγᾷ καὶ βαρυαναστενάζει·
 — Σοῦπα μανούλα μου μὴ κλῆς τὴν 'Αρετὴ θὰ φέρω».
 Κιουβουῖρι (1) κάνει ἄλογο, τὸ σάββανό του σέλα (2)
 καὶ τὰ κιουβουροκάρρια του, πέτχλα σ' τ' ἀλογόν του.

(1) νεκροκράθβατον. 2 ἐφίππιον

- Σ' τὸν δρόμον ὅπου πήγαινε, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνει,
κούει τυμπάνιχά νὰ βρυντοῦν, ζορνάδες ὅπου παίζουν,
ἐκεῖ βλέπει τὴν Ἀρετὴν εἰς τὸν χορὸν ποῦ ἦταν
σπράχνοντας γύρους ὁ χορὸς κι' ἡ Ἀρετὴ τὸν σέρνει.
— Καλησπερνῶ σε Ἀρετὴ — Καλῶς τὸ μαργελάκι »,
— Δὲν εἶμαι γὼ μαργελικός, μὲν' εἶμ' ὁ Κωνσταντίνος ».
— Σὺν ἦσαι σὺ ὁ Κωνσταντῆς τ' ἄξιο παληκάρι,
ποῦ εἶνε τὰ ξανθὰ μαλλιά, καὶ ἡ χρυσὴ σου χιόνη ; »
— Ἐνὶ χρόνου, εἶμ' ἄρρωστος καὶ δεκαπέντε μῆνες
ἔπεσ' ἡ χρυσὴ χιόνη μου καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά μου »,
— Ἄν ἦται σὺ ὁ Κωνσταντῆς, ἐδῶ πηδῶν γυρεύεις ; »
— Ἴλλ' Ἀρετὴ στὸ σπῆτι μὲς κ' ἡ μάχη μὲς σὲ θέλει ».
— Καὶ σὺν μὲ θέλει γιὰ καλὸ, ν' ἄλλω μ' αὐτὰ ποῦ εἶμαι,
καὶ σὺν μὲ θέλει γιὰ καλὸ, νὰ βάλω μαῦρα ν' ἄλλω ».
— Ἡ γιὰ καλὸ ἢ γιὰ κακὸ, ἔλα μ' αὐτὰ ποῦ εἶσαι ».
Σ' τὸν δρόμον ὅπου πήγαίναν, στὴ στράτα ποῦ πηγαίνουν
κούει πουλιὰ νὰ κελαδοῦν, πουλιὰ γιὰ νὰ τὸ λέγουν
— Πῶς εἶδε νέα ζωντανὰ μὲ νιὸ ἀποθαμμένον ».
— Φοβοῦμαι σε κύρ Κωνσταντῆ, μιᾶζεις σὰν πεθαμμένον ».
— Περπάτα, ἀδελφοῦλα μου, μὴν κούρης τὰ πουλάκια ».
Ἐπῆγαν καὶ καικέλισαν σ' τὴ μάνας των τὸ πῆτι.
— Σὺν ἦνε ξένος νὰ διαβῇ, δικός μου ν' ἄλλῃ πάνω
καὶ ἂν ἦν ὁ πικροχάρωντας γὼ ἄλλο γινὼ δὲν ἔχω ».
— Δὲν εἶν' ὁ πικροχάρωντας μὲν' εἶν' ἡ Ἀρετὴ σου ».
Ὡστε νὰ διῇ τὴν Ἀρετὴ ἔσθυσεν ἡ πνοή της,
κι' ὥστε νὰ διῇ τὸν Κωνσταντῆ ἐβγάκεν ἡ ψυχὴ της.

13. Ὁ Γαλακχῆς.

Διώχνεις με μάνα μ' διώχνεις με, κι' ἀλήθεια πρωτοδῶξ με,
σοὺς με τὴν εὐλογία σου δός με καὶ τὴν εὐχὴ σου,
καὶ ἐγὼ αὖτις θὰ νὰ διαβῶ ἀπὸ τὰ χελιδόνια

- ννλ λείψω χρόνους δώδεκα καὶ μῆνας δεκαπέντε,
 ννλθρη ἡμέρα τ' ἄγ. Γεωργίου τὸ μέγα παναγῆρι,
 ννα πᾶς μανέ μ' στήν ἐκκλησίαν νὰ πᾶς νὰ προσκυνήσῃ·
 ννὰ ἰδῆς τοὺς νηοῦς νὰ ἰδῆς ταῖς νηαῖς νὰ ἰδῆς τὰ παλληκάρια
 ννὰ ἰδῆς καὶ τὸ στασίδι μου μαυροσκοτεινισμένο.
 »τότε μένα μ' νὰ πικραθῆς διαβάτες νὰ ξετρίψῃς
 — »Μὴν ἴδατε τὸν γιόκα μου, τὸν γιό μου τὸν Γιαννάκη;
 »καὶ τὰ πουλιὰ θὲ νὰ ῥωτᾷς καὶ θὰ βαριεξέτρίψῃς·
 — «Πουλιὰ μου ὅπου τρέχετε καὶ ἀψηλοπετᾶτε,
 »μὴν ἴδατε μὴ κούτατε τὸν γιό μου τὸν Γιαννάκη,
 »τὸν γιό μου τὸ μοναχογιό, τὸ γιό μου τὸν μονάχο;
 »κ' ἓνα πουλι χρυσὸ πουλί τοῦ κάμπου χελιδόι
 ἐκεῖνο τὸν ἀντάμωσε σὲ πράσινα λειβάδια,
 μαῦρα πουλιὰ τὸν τρώγανε καὶ ἄσπρα τὸν τρισυρίζουν,
 κ' ἓνα χρυσὸ καλὸ πουλί, 'πὸ μακριὰ κυττάζει·
 — Φᾶτε πουλιὰ τὸ σῶμα μου, τ' ἀνδρειωμένο σῶμα
 »καὶ ἀφήσετε τὰ μέτια μου καὶ τὸ δεξιό μου χεῖρ
 »νὰ γράψω μὲ ψιλὴ γραφὴ, νὰ στείλω τ' ἀρεντοῦ μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' ὁ ἀφέντης μου νὰ κλαίῃ ἡ μανέ μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' ἡ μένα μου νὰ κλαῖν οἱ ἀδελφοί μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' οἱ ἀδελφοὶ νὰ κλαῖν αἱ ἀδελφές μου,
 »νὰ τ' ἀναγνῶν' αἱ ἀδελφές νὰ κλαῖνε οἱ γειτόνοι·

14. Τὸ στοίχωμα. (1)

Τρεῖς ἀδελφάδες εἴμαστε κ' αἱ τρεῖς χαριτωμένες
 ἡ μὲν κρατεῖ τὸ Δούναβι, ἡ ἄλλη τὸν Πετρίτη,
 ἡ τρίτη ἡ ὀλούτερη τῆς τρίτης τὸ γεφύρι

(1) τὸ φονεῦν ἀνθρώπον πρὸς στήριξιν οἰκοδημήματος κατ' ἐπικρατήσαν
 ἂν ποτε δεισιδαιμονίαν.

- χίλινοι μαστόροι δούλευαν καὶ χίλινοι μαθητάδες
ὅλη μερίτσα δούλευαν, τὸ βράδι ἐκρημνοῦσε
πουλί πῆγε καὶ κῆθιτε σ' τοῦ μάστορι τὸν ὦμο,
δὲν κελαδοῦσε σῶν πουλί, οὔτε σῶν χελιδόνι,
μον' κελαδοῦσε κ' ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα·
- Σῶν δὲν στοιχίωσεν ἄνθρωπο γεφύρι δὲν στεργιώνει
»μόνον τοῦ πρωτομάστορη τοῦ πρώτου τὴν γυναῖκα»
»κι' ὁ μάστορ σῶν τ' ἄκουσε βχρηχὲ τὸν κακοφάνη
τὸν μαθητὴν του ἔστειλε νὰ πᾶ νὰ τὴν φωνάξῃ·
- Σήκω κ' ἔλα μαστόρισσα, κί ὁ μάστορ σέ θέλει»
- Καὶ τί μὲ θέλ' ὁ μάστορ τῶρα αὐτὴ τὴν ὥρα ; »
»καὶ σῶν μὲ θέλῃ γιὰ καλὸ νὰ βάλω τὰ χρυσᾶ μου
»καὶ σῶν μὲ θέλῃ γιὰ κακὸ, γιὰ νὰ μαυροφορέσω»
- ἦ γιὰ καλὸ ἦ γιὰ κακὸ ἔλα μ' αὐτὰ πού εἰσκα
- Καὶ τί μὲ θέλεις μάστορ τῶρα ὅπου μὲ κράζεις ; »
- Τὸ δακτυλίδι μ' ἔπεσε μέσα σ' ἐπτὰ καμάρες· »
- Ἐπαρε τὸ ζουνάρι μου τὸ σαρανταπηχάτο
»καὶ δέστε με π' ἀμάσχαλα μέσα κατέβαστέ με»
Τράβα μαστόρι τράβα με τράβα με περαπένω
»ρῆκα τὸ σπῆτι μ' ἀνοικτὸ καὶ τὰ ψωμιὰ σ' τὸ φούρνο
» καὶ τὸ σάλό¹ μου τὸ παιδί, στὸ λίκνι καὶ κοιμάται »
- Τὸ σπῆτι σου θὰ σφελιχθῇ καὶ τὰ ψωμιὰ θὰ ξέβουν
»καὶ τὸ σάλό σου τὸ παιδί, ἄλλη μάννα θὰ κάνῃ.»

15. Ὁ ἐν πλοίῳ θάνατος.

Ὁ Κωνσταντῆς ἀρρώστησε ὁ μικροΚωνσταντῆνος,
ὁ Κωσταντῆς ἀρρώστησε μέσα εἰς τὸ καράβι,
δὲν εἶν' κανεὶς σ' τὴ θάλασσα τὸν Κωσταντῆ νὰ βλέπῃ,
ὁ μάγειρος τὸν κύτταζε κι' ὁ μάγειρος τὸν βλέπει
μὲ Κυριακὴ ἀπ' τὸ πρῶν φωνάζει καὶ τοὺς λέγει·

(1) μωρόν.

— τρῶβῆτέ με νά σηκωθῶ, βάλτε με νά καθήτω,
 »φέρετε καὶ τὴ χάρτα μου νά διῶ τί θὰ τραβίξω,
 »σ' αὐτὸ τὸ δένδρο τ' ἀψηλὸ καὶ σ' τὸ ἐφτακορφάτο
 »ἐκεῖ θὰ πᾶ ν' ἀράξωμε ἐκεῖ θὲ νά σταθῶμε·
 »ρίξτε δεξιὰ τὰ σίδηρα, ζερβὰ τὸ παλαμάρι
 »καὶ μεσ' τὴ μέσ' τοῦ κερραβιοῦ ἄγκυρα τὴ μεγάλη,
 »νά βγῇ ὁ μοῦτσος γιὰ νερὸ κι' ὁ μάγειρος γιὰ ξύλα,
 »ναῦγουν καὶ τὰ νυτόπουλα, νά σκάψουν ἓνα μνήμα,
 »φρδὶ φρδὶ γιὰ νά σκαφῇ μακριὰ νά μὲ χωρέσῃ,
 »κὶ ἀπ' τὴ δεξιᾷ μου τὴ μεριὰ ἀφῆστε παραθύρι,
 »νά 'μβαινοβγαίνουν τὰ πουλιὰ τὰ μαῦρα χελιδόνια,
 »νά 'μβαίν' ὁ ἥλιος τὸ πρωὶ νά μβαίν' τὸ μεσημέρι,
 »καὶ μέσθ' τὰ μεσάνυχτα νά 'μβαίνῃ τὸ φεγγάρι·
 »ἂν πᾶτε καὶ σ' τὴ μάνα μου μὴν πῆτε πῶς ἐτάφην,
 »μον' πῆτε πῶς πανδρεύθηκα τῇ γῇ γυναικα πῆρα. »
 βάλαν τὴν πλάκα πεθερᾷ τὴ μαύρη γῇ γυναῖκα
 καὶ τὰ ψαράκια τοῦ γιγλοῦ γειτόνι κ' ἐξαδέλφισι.

Δ. Ἐν γάμοις ἀδόμητα.

16. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς νύμφης.

Κόρη καθοῦνταν κ' ἔφαινε κατ' σπῆς αὐλῆς τὴ θύρα,
 κι' ὁ ἥλιος τὴν ἐχαιρετᾷ κι' ὁ ἥλιος τὴν ἐλέγει·
 — Μιχάμ, κτένιο τ' ἀργαλιὸ καὶ φίλδισι τὸ χτένι,
 »κι' ἀγγελικὸ 'νε τὸ κορμὶ ποῦ κάθεταί καὶ φαίνει. »
 κ' ἡ κόρη πιλογήθηκε καὶ τὸν ἐσυντοχαίνει·
 — Δικό μο' εἶνε τ' ἀργαλιὸ δικό μου καὶ τὸ χτένι,
 »δικό μου 'νε καὶ τὸ κορμὶ ποῦ κάθεταί καὶ φαίνει. »
 — Φαίνεις κόρη μ' καὶ τραγουδεῖς, φαίνεις καὶ μασουρίζεις,

- » μὰ τὸν ἄγοῦρον (1) π' ἀγαπᾷς, ἄλλοῦ τὸν προξενούνη
 » καὶ σένη στέλνουν μῆνυμα νὰ πᾶς νὰ στεφρνώσῃς. »
 Μεταπατεῖ τὸ πάτημα καὶ τῇ σαίτα ῥίχνει,
 — Τ' ἔχεις κορὴ μ' καὶ θλίβεται καὶ βχιρνκαστενάζεις ; »
 — Μανά μου τὸν υἱόκα σου ἄλλοῦ τὸν προξενούνη,
 » καὶ μένα στέλνουν μῆνυμα νὰ πᾶς νὰ στεφρνώσω,
 » μὲ τί κροδίτ' μὲ τί ψυχὴ μὲ τί χεῖρας νὰ πιᾶσω
 » μὲ τί ποδάρια νὰ σταθῶ τὰ στέφρνα ν' ἀλλάξω ; »
 καὶ ἐκεῖνη πιλογήθηκε καὶ αὐτὸν τὸν πλόγον λέγει·
 — Σήκω, κορὴ μ' καὶ πῆγνινε νὰ μὴ κκοκροδίσῃ,
 » κάμε τὰ στέφρν' ἀργυροῦ καὶ τὰ κερί' ἀσημένια,
 » βάλ'ε τὰ ψέφρια τοῦ γιγλοῦ βάλ'ε τὰ τατωφόρι,
 » βάλ'ε καὶ τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ βάλ'ε τὰ πανωφόρι,
 » βαγῆτες πᾶρ' ἀπὸ μπροστὰ βαγῆτες τὸ κατόπι
 » βαγῆτες καὶ ἀπ' τὰ πλάγια σου καὶ πᾶς νὰ στεφρνώσῃς. »
 βάνει τὸν ἥλιο πρόσωπον καὶ τὸ φεγγάρι στῆθη,
 καὶ τὸ χρυτὸ αὐγερινὸ διαμάντι δακτυλίδι,
 πῆρε βαγῆτες πὸ μπροστὰ βαγῆτες τὸ κατόπι,
 'πολεῖ ὁ δρόμος λούλουδα καὶ ἡ ἐκκλησία μόσχο,
 πκπᾶς τὴν εἶδε καὶ ἔσφαλε, δικάος δὲν κανονάρχα,
 καὶ τὰ μικρὰ ψαλτόπουλα ἔχασαν τὰ χαρτιά τους,
 καὶ ἡ κορὴ πιλογήθηκε καὶ αὐτὸ τὸν λόγον λέγει
 — ψάλλε παπᾶ πῶς ἔψαλλες δικάος πῶς κανονάρχας
 » καὶ σεῖς μικρὰ ψαλτόπουλα εὐρῆτε τὰ χαρτιά σας,
 » παπᾶ σὲν ἦτε χριστιανὸς, σὲν ἦτε βαπτισμένος,
 » παρχάγυρε τὰ στέφρνα πρὸς τὴ συντεκνοπούλα,
 » κάμε τὴ νύμφη παρχνυμνη, γιγτί μαλλιά δὲν ἔχει
 — Μαλλιά καὶ μαλλιροδότανα τὰ ἔχω σ' τὴν αὐλή μου,
 » νένιχ σκωβόττα σὲν λουθῶ καὶ ἐγὼ μαλλιά θὰ κάνω.

(1) νέον·

17. Ὁ ἀκάλεστος.

Ἀρχόντου γιὸς κάνει χαρὴ, κάνει καὶ παναγῆρι
ὅλο τὸ κόσμον κάλει, κι' ὅλο τὸ ψυχολόγι,
κι' ἕνα φτωχὸ καλόγερο κείνον δὲν τὸν καλένει,
πέρνει καὶ πᾶγ' μονάχος τοῦ, πέρνει καὶ παγ' ἀτό; του.
ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ παπτοῦ ὁποῦ κερνοῦν τῇ νύμφῃ,
ἕνας τὴν κέρασε φλουρί, κι' ἄλλοι τὴν δίνει γρόσι,
καὶ ὁ φτωχὸς καλόγερος πολὺ μαργαριτάρι,
κι' ὅλοι τὸν ἐζηλεύσανε κι' ὅλοι τὸν ἐρωτοῦνε.
— ἐσύ φτωχὲ καλόγερε 'πὸ ποῦν' εἰ δούλευσίσ σου ; »
— Ὅσ' ἄστρα νε σ' τὸν οὐρανὸ, ὅσα πουλιὰ σ' τὸ κάμπο,
» ὅσα ψαράκια σ' τὸ γιὰλὸ, ὅλα 'νε πραγματιά μου. »

ΤΕΛΟΣ

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ**

Αἱ ἐν Βουκουρεστίῳ.

Ἡ Σεβαστὴ Δέσποινα Φωτεινὴ Ι. Ξενοκράτους Σωμ. 30 Ἠ
Κυρία Νίνα Φ. Χάιτα Σωμ. 10

Οἱ ἐν Μαγγάλια.

τῇ εὐγενεῇ φροντίδι τοῦ κ. Ι. Κ. Καρνούτσου
ἐκ Νέου Βασιλικοῦ.

Ἰωάννης Γεωργιάδης Α. Ἀργυρόπουλος Χρήστος Καρκαβιτά-
κης Στέργιος Γεωργίου Ν. Χατζὴ Γεωργίου Ἱερεὺς Μ. Ἀλβανό-
πουλος ἐκ Σχυμακαβίου Κωνσταντῖνος Πριτζόπουλος Κωνσταντῖνα
Στέφανος Μ. Παπαδόπουλος Γεώργιος Εὐθυμιάδης.

Οἱ ἐν Κων)πόλει.

Ὁ Βιζύης Ἱερόθεος Σωμ. 4 Ὁ Παμφίλου Μελισσηνός 2
Κωνσταντῖνος Δυδόπουλος 2 Γ. Πατρικόπουλος ἱατρός 2 Νικό-
λαος Πασχαλίδης ἐκ Βαβᾶ ἐσκή 2

Τῇ εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Εὐαγγέλου Κωνσταντινίδου
Χρῆστος Νικολαΐδης Σωμ. 30 Εὐαγγ. Κωνσταντινίδης 20
Ι. Δ. Τοιράγγελος καὶ Α. Σεραφειμίδης 10 Θεολόγος Κων-
σταντινίδης 10 Κωνσταντῖνος Σπανδωνῆς ἐκ Σελυβρίας
2 Νικόλαος Α. Τζιβανόπουλος 2 Γεώργιος Ι. Μουτε-

κόλαος Ι. Γιαννάκογλου, Ίκνέκος Γ. Γανοχωρίτης, Μιχαήλ Πιπᾶ Χαρχάμπου Γεώργιος Κ. Τζάρτου Φίλιππος Ι. Γιαννάκογλου, Δημήτριος Παπᾶ Κωνσταντῇ Κώνστας Κωνσταντίνου Ἀντώνης Γεωργίου Μιχαήλ Μ. Ραφτόπουλος ἐκ Σκεπαστοῦ Ἰωάννης Δ. Μπιρπινίδης Δημήτριος Γ. Φριδόπουλος.

Μαθηταί.

Κωνσταντῖνος Γεωργίου ἐκ Σοφιδῶν Κωνσταντῖνος καὶ Ἰωάννης Θ. Τζάρτου Γεώργιος Ν. Γιαννάκογλου.

Οἱ ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ

Κυριάκος Δ. Μαρκελίδης Γεωργάκης Παναγιώτου Νικόλαος Γεωργιάδης διδάσκαλος καὶ ἱεροψάλτης ἐκ Μηδείας, Πολυχρόνιος Ἰωάννου Στάθης Γεωργίου Σωτήριος Γ. Τρανοῦ Γεωργάκης Δ. Μαρκελίδης Ἀλέκος Παπᾶ Γαβριήλ Ἰωάννης Β. Κωνσταντινίδης Διογένης Κ. Ρογκυκίδης Μαργαρίτης Εὐγενειάδης.

Οἱ ἐν Σαρακίνῃ,

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Χαρχάμπου Μ. Κέρκου διδασκάλου ἐκ Σαμμαχοβίου 1.

Θεόδωρος Μ. Κατσανόπουλος Παπᾶ Εὐγένιος, Μ. Παπᾶ Στεφάνου Βιζυηνοῦ Δημήτριος Μ. Ποτούρης Κωνσταντῖνος Γ. Μέντας Χαρχάμπος Χ' Σταμάτη Γεώργιος Θ. Παντολέον Ἀνίστης Βασιλικοῦ Γιαννάκης Γ. Βασιλακίδης Ι. Χ. Χανίδης Γεώργιος Κ. Ἀθήρας Σάββας Κυριάκου Χρυσάνθη Ι. Βασιλακίδου Πατίλας Β. Πατιλίδης Ἐρηνώτα Ι. Βασιλακίδου Κωνσταντῖνος Ἀντωνίου Στανίσσας Κ. Πεπανίδης Μελπομένη Κ. Μέντζ μαθ. Κωνσταντῖνος Ι. Μακρῆς Κωνσταντῖνος Ι. Πιππιδόπουλος Χαρχάμπος Γ. Κα-

Κ. Λούτατου Παναγιώτης Μ. Μπαλτατζή Κωνσταντίνος Δη-
μητριάδης Ἀντώνιος Βασιλειάδης ἐκ Κερμαστῆς Ἐμμανουὴλ
Π. Οἰκονόμου Χαρίλαος Γεωργιτσίδης ἐκ Σκεπαστοῦ Θεόδωρος Α.
Στογιαννίδης Κωνσταντίνος Β. Βοζικιάδης Ἱπποκράτης Κουγ-
μουτζίδης Γεώργιος Δ. Κουρτζίδης Κωνσταντίνος Χ. Μολλά
Γεώργιος Σ. Σχββίδης Δημήτριος Δ. Πολονίδης Βλάχσιος
Παπαδόπουλος ἐκ Μηχανώνας Ἐμμανουὴλ Κροσσῆς ἐκ Μ. Ρεύ-
ματος.

Οἱ ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τῆς Χάλκης ἱεροσπουδασταί.

Ἀγαθάγγελος Νινόλακης ἱεροδ. Σεβαστιανός ἱεροδ. Ἀριστοτέ-
λης Νικολαΐδης Χαρίλαος Φιλιππίδης Πέτρος Πετρίδης Γεώργιος
Παπαδόπουλος ἐκ Κεφαλαιργίου τοῦ Βισπόρου Δημοσθένης Κω-
σταρίδης Μεγ. τοῦ γένους Σχολή Ἀθανάσιος Μακαρίου Πατριαρ-
χεῖα Ἀντώνιος Παρθενίδης Χάλλη Νικόλαος Παπαδόπουλος Ἀ-
γιοταριτικὸν Μετόχιον Ἰωάννης Πανσεληνιαδῆς Πατριρχεῖα.

Νικόλαος Α. Νικολαΐδης ἐκ Σηφιδῶν Γεώργιος Ζησιάδης Χα-
ράλαμπος Γουνάρης.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γρηγορίου Ν. Βαλλίδου 2

Πρχκλῆς Πλατωνίδης 1 Χουρμούζιος Σελλόγλου Ξενοφῶν
Ἐμμανουηλίδης Παντελῆς Σαναβίτης Δημήτριος Ἐμμανουηλι-
δης Δημήτριος Χ. Γρηγορίου Νικόλαος Παναγιώτου Σωτήριος
Κρουωνῆς Ἐμμανουὴλ Ἰωάννου Εὔστράτιος Τζιρίνης Κωνστ(ίνος
Παναγιωτίδης Σοφικλῆς Τσακμάκοπουλος Γεώργιος Χρυσόστομος
Ράλλης Κωνσταντίνος Ροδοκάνης Χρυσόστομος Σηφιάνος.

Οἱ ἐν Ἐπιθάταις

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐξ. Λέοντος Τζιβαροπούλου ἱατροῦ 1.

Χ. Σάββας Κοντίδης Νικόλαος Ἰ. Ἀθηναγέννης.

Οἱ ἐν Σαράντζᾳ Ἐκκλησίαις

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Π. Μουριάδου φαρμακοποιοῦ 1

Ἰατρὸς Θ. Ἀποστολίδης Στέφανος Γεωργιάδης ἐκ Σκοποῦ Β.
Π. Μελανίων Βασίλειος Χρήστου D^e Léon Achejiau Θεόφιλος
Θεοδώρου ἐκ Σαμικκοβίου Μιχαήλ Θ. Μιχαήλογλου

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Πέτρου Α. Παρουτσῆ 1

Κωνσταντῖνος Ι. Κωττῆ Πχυλάκης Ι. Πχυλόγλου Βεργῆ Ι.
Ζαχαρῆς Ἀναστάσιος Χ. Ἰωάννου Ἀθανάσιος Δ. Κκλημερίδης
Ἀριτείδης Θεοδοσιάδης Δημήτριος Πκπᾶ Δκνήλ Χαράλαμπος
Ι. Λκμπρίδης Β. Ι. Τζιλβελῆ Νικόλαος Σ. Κασάπη.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γ. Πσπαδοπούλου 1

Π. Χ. Πέτρογλου Σ. Σιμόπουλος Ἰωάννης Ἀναστασίου Ἀλέ-
ξανδρος Ἀθ. Ἀμπατζόγλου Χαράλαμπος Ν. Ἀμπατζίδης Γ.Χ.
Πκπᾶ Μκτθίου ἡπειρώτης Πκκγιώτης Μιχλῆ Γ. Λεμονίδης
Ἀντώνιος Θαλασσινὸς Νικόλαος Δ. Ζουγρῆς κτηνίατρος.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ὀδυσσέως Δ. Ἀγαρτζῆ 1

Ἰωάννης Δ. Δκρβάνης Ἰωάννης Δ. Ράπτης Ἡλίας Κ. Βκ-
φείδης Πκκγιώτης Β. Ἀρτοποιὸς Μόσχος Κ. Μοσχόπουλος] Δια-
μαντῆς Χ. Ἀθανασίου Κομνηνὸς Χ. Λευκίδης Σωκράτης Δ. Κου-
φόπουλος Γεώργιος Εὐγενίδης Κ. Ἀθ. Νκλλίδης Ἀθανάσιος Χ.
Θεοδωρίδης.

Οἱ ἐν Σκοπῷ

Ὁ Οἰκονόμος Πκπᾶ Ἰωάννης Δ. Τζουρὸς Ἰατρὸς Α. Ἀλεξιά-
δης Βκσιλᾶκης Ἀνδρεάδης Νικόλαος Πουλμένου Χαράλαμπος Τα-
λιατουρίδης Ἀνέστης Κωστάκη Περικλῆς Κωστάκη Εὐεπίδης Κω-
στάκη Ἀριστόδημος Κωνσταντῖνου Ἐμμικνουήλ Ἀνδρεάδης Θω-

μας Τουλουτιάδης Δημήτριος Ἰωάννου Κωνσταντίνος Ἀθανασίου Γεωργίου Παπᾶ Στραίου.

Οἱ ἐν Γέννῃ

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **Κ.** Θεμιστοκλέους Γ. Ποσκούρη. 1
Δημήτριος Α. Τσιπούρη Πσχέλης Α. Ἀσημίδης Κωνσταντίνος Δ. Καρατζιῆ Ἰωάννης Α. Παπαδόπουλος.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τῆς δεσποσύνης **Ε.λένης Α. Μητάκου 1**
Ἀνστασίας Α. Μητάκου Θεανῶ Ἀγ. Μητάκου Ἀν-τασία Γ. Ποσκούρη Μορφεία Ἀγγελάκη Χαρίκλεια Ἀγ. Καραμυλίδου ἐκ Βουνᾶρ Χισᾶρ Εὐμορφία Χ. Τσιπούρη Ἑλένη Παπᾶ Ἀθανασίου Πουλχερία Φράγγουλου Θεόκλεια Ν. **Χ.** Γικνάκουλου Χρυσῶ Κ. Καρατζῆ Λουίζα Μ. Ἀλεξοπούλου Μάχμα Κ. Ἀλεξοπούλου Ζαχαρίνη Δ. Ζαβλιάρη Βεργιώ Ἰωάννου Εὐδοξία Κωστήκη.

Οἱ ἐν Βουνᾶρ-Χισᾶρ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **κ.** Εὐδοξίου Π. Εὐδοξιάδου. 1
Ἀργύριος Α. Ηκπάζουλου Γεώργιος Α. Νικολάου Ἀργύριος Δ. Κουρτίδης Νικόλαος Κ. Ἀλέξανδρος Π. Καλλογιάννου (κύριος) Δημήτριος Π. Ἀνδρεάδης Ἰωάννης Ἀποστολίδης.

Οἱ ἐν Τυρολῳ.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ **κ.** Ἀντωνίου Ἀνδρέου.

Πολυχρόνης Λιχλιόπουλος ἐκ Τσάντας Θεμιστοκλῆς Βασιλειάδης Ἀντώνης Πέτκογλου Ἀναγνωστήριον Παιδείας τοῦ «Βισάνθη» 2 Βασιλείος Σωτηριάδης D^e N. P. Bibis Pharmacien Yalasse Poligzoides Ἰορδάνης Ι. Αημνίδης.

Οἱ ἐν Βεζύῃ.

Ἀγαθάγγελος Ἱερομόναχος Ἱερόθεος Ἀγαρτζῆς ἱεροδιάκονος τοῦ Ἀγ. Βιζύης Ἀριστοτέλης Οἰκονομίδης Ἀθανάσιος Βασιάδης Ἱεροδ. Δωρόθεος Μανίτσογλου Περικλῆς Κ. Οἰκονομίδης Ἀλέξανδρος Στεργίου Δημήτριος Παπαῖ Σάββα Κωστής Μαυρίδης Ἀνέστης Ἱατρός Ἰωάννης Π. κουρεὺς Ἰωάννης Θ. Πάπτης Ἀνέστης Παπαῖ Ἰωάννου Ἐμμανουήλ Κ. Ἀμπατζόγλου Μιλτιάδης Ι. Μιχαλάκογλου Χατζῆ Νικηφόρος Στέφανος Θεοδώρου Μηνῆς Δημητρίου Ἰωάννης Εὐτταχίου Χαράλαμπος Θεοδώρου.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Κ. Οἰκοκυρίου. 1

Κωνσταντῖνος Π. Μποτούργλου Μ. Ποτούργλου Ἀθανάσιος Γεωργίου Μιχαήλ Χρήστου Πασχάλης Ἡπειρώτης Γ. Κ. Παντζῆς Κορίνα Δ. Καρχαβῆ Ἀθηνόδωρος Σάββα Νεοκλῆς Φωτᾶκη Μαργαρίτης Πουλμένου ἐκ Σιφιδῶν Μιλτιάδης Ἐμ. Χατζόπουλος Πόρτζης Ἐμ. Χατζόπουλος Χατζῆ Κωνσταντῆς Ἀθνασίου Ἰωάννης Εὐγενείου Πολυδεύκης Εὐγενείου Ἰάκωβος Ἀθνασίου Συμεὼν Δημητρίου ἐκ Κρυονέρου Μιχαήλ Γ. Φράγκος Ἰωτῆρ Κ. Κουρεὺς Ἀλέξανδρος Γεωργίου ἐξ Ἀγ. Γεωργίου Ἀθανάσιος Στεργίου Πέτρος Ι. Μιχαλάκογλου Ι. Κ. Βουραζανίδης Γεώργιος Μ. Καλπακτσῆ ἐκ Τσακλῆ Γεώργιος Π. Ἀλεξανδρίδης Γεώργιος Δημητριάδης ἐκ Πινακῶ.

Οἱ ἐν Μηδείᾳ

Χ. Κήλοφoglous Ἱατρός Δ. Κωνσταντινίδης Κωνσταντῖνος Παπαῖ Στανίστα Σταμάτιος Κιαλίδης Ἰωσήφ Λεκόπουλος Ἀθανάσιος Πατχαλίδης Μηχάηλ Ἀθνασίου Μενέλαος Ἀθνασίου Εὐτράτιος Ἀθνασίου Σταμάτιος Νικηφορίδης Περικλῆς Χρήστου Ἀλέξης Κορωνίδης Θεόδωρος Χ. Κορωνίδης Κωνσταντῖνος Π. Παπάζογλου Ἰωάννης Κρίλκρης Δημήτριος Ἀντωνίου Ἀχιλλεὺς Κια-

κίδης Ἀνδρέας Κιακίδης Γεώργιος καὶ Ἰωάννης Α. Μακρῇ Σταματίος Καρὰ Γεωργίου Πολυχρόνιος Καρὰ Γεωργίου Πρόδρομος Βοζικιάδης Ἰάκωβος Ν. Θωμᾶ Βλάχιος Χρυσάνθου

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ ἐ.λ. Ἀρσενίου Γ. Μαρούδη διδασκάλου ἐκ Νεοχωρίου Μέτρων Σωμ. 2

Θεόκλητος Γ. Θωμαΐδης διδάσκαλος Σινωπεὺς Σωμ. 2 Ἀναστασία Μηχαηλίδου Νικόλαος Κ. Γκαντίδης ἐκ Σαρμακοβίου Σωμ. 2 Κλεάνθης Σάββα Σωμ. 2 Δημήτριος Μ. Μαννάκης Κωνσταντῖνος Μ. ὑποδιματοποιὺς Ν. Μηχαηλίδης Δημήτριος Κ. Μά'ιγίου Ἀδελφοὶ Π. καὶ Σ. Ἀνδρέου Σωμ. 2 Ἐπισκέπτης Μ. τέκτων Διαμαντῆς Ἀρχοντῇ Βιζυηνὸς Χρηστάκης Σβαλίγκος ἀρχιτέκτων Ἀκτιμιώτης Μηχῆλος Καργιαννίδης ἀγγειοπλάστης Χρυσάνθη Χ. Σβαλίγκου Σταματίος καὶ Ἀθ. Παπᾶ Στανίτσα Μιχαήλ Πολ. Ψαρρῶ Ἀθανάσιος Ἐρ. Κασάπη.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἡλία Γεωργίου 1

Μινέλαος Θ. Κιουρτίδης Γεώργιος Π. Ἀρχικλητὴρ Ἀντώνιος Ἀλεξάνδρου Ἀνδρέας Ν. Λιραντζόπουλος Δημήτριος Ποσειδῶν Βιζυηνὸς Ἀνέστης Στ. Κυρικόπουλος Ἰωάννης Μ. Τοπουζιάδης Χαράλαμπος Κωνσταντῖνου Ἰωάννης Θ. Κιακίδης

Οἱ ἐν Σαρμακοβίῳ

Ὁ Οἰκονόμος Παπᾶ Κωνσταντῖνος ὁ Σακελλάριος Παπᾶ Δημήτριος Παπᾶ Ἀλεξάνδρος Κ. Κ. Κύρκου ἰατρός 2 Ἀθ. Μελιώτης διδάσκ. Θεοδόσιος Ζαχαριάδης διδάσκ. Ἀλέκος Νικολάου διδάσκ. Δημήτριος Παναγιώτου 2 Κωνστ. Νικολαΐδης διευθυντῆς τῶν σχολῶν Σαρμακοβίου Κύρκος Νικολαΐδης Θεοδωρῆς Ἰωάννου Εὐάγ. Ἀθανασίου Χαράλαμπος Δημητρίου Βασιλάκης Θεοδώρου Εὐστάθιος Θ. Κιακίδης Θεοδωράκης Φιλίππου Παναγιώτης Ἀντωνίου Κ. Πρημπίδης μυυχτάρης Στυλ. Δουκίδης εἰσπράκτωρ Περι-

κλῆς Κ. Αὐθεντόπουλος Ἀνδρέας Παπᾶ Δημητρίου Χαρλάμπος
 Κ. Τωλῆνας Πανηγιώτης Δ. Μπαλλαλόπουλος Κωστάκης Γεωρ-
 γίου Κωνσταντίνος Κωστή Περικλῆς Θεοδώρου Θεοδωράκης Βερ-
 γίδης Ἰωάννης Ἀθανασίου Εὐθύμιος Ἰωάννου Πανηγιώτης Δ. Τζι-
 βελεικίδης Θωμᾶς Εὐθυμίου Θεοδωράκης Πανηγιώτου Γιαννάκης Χρι-
 στάκης Παρασκευᾶς Παπᾶ Κωνσταντίνου Κώστας Δ. Ἀλβανὸς
 Σάββας Ἀθ. Τζιβελεικίδης Κύρκος Μαργαρίτου Νίκος Κ. Ἀλβα-
 νὸς Βασίλειος Εὐθυμίου Στέργιος Ν. Βασιλακοπούλου Πολυχρόνιος
 Παναγιώτου Ἰωάννης Δ. Κ. Ἀναγνώστου Θεόδωρος Κωνσταντί-
 νου Γεωργάκης Κώστα Δημήτριος Παπᾶ Στανίτσα ἐκ Βελίκας
 Θεωδωρῆς Π. Χαρδαλίδης Νικόλαος Κωνσταντίνου Κωνσταντίνος
 Ἀνδρέου Νικόλαος Κωνσταντίνου Δήμος Κ. Καζέπη κηπουρὸς
 Ἰωάννης Τσαμπᾶζη ἐκ Τρουλιᾶς Δούκας Λακίδης Διογένης Χρη-
 στάκης Ἀσημῖα Θ. Λακίδου Μαριγώ Α. Ραστῆ Ἀλεξάνδρα Νικο-
 λάου Εἰρήνη Κωνσταντῆ Εὐθυμῖα Ν. Δουκίδου Σωτηρία Ἀθ. Μη-
 λιώτη Ἀσημῖα Δ. Δουκίδου Κλλιόπη Δ. Δουκίδου Μαρία Ἀθα-
 νασίου Σοφία Κ. Κιρκίδου Ἀναστασία Εὐθυμίου Εὐδοξία Ἰω-
 ακεῖμ Κατίνα Θ. Λακίδου. Μνητησί.

Φίλιππος Δ. Δουκίδης Δούκας Βλαχόπουλος Θεοδωράκης Κ.
 Πολυχρονιάδης Νικόλαος Εὐστ. Λασκαρίδης Στανίτσας Γ. Παπα-
 δοπούλου Σάββας Νικολάου Πολυζῶης Γεωργίου Στέργιος Ι. Στυ-
 λιανῶ Χρηστάκης Νικολάου Εὐθύμιος Γεωργίου Σάββας Κωνσταν-
 τίνου Κωνσταντῆς Γ. Βουτσόπουλος Εὐθύμιος καὶ Ἰωάννης Α.
 Μουριάδου Δημήτριος Θωμᾶ.

Οἱ ἐν Τρουλιᾷ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Νικολάου Γεωργίου ἐξ Ἀγίου
 Στεφάνου 2.

Κωνσταντίνος Ν. Δουκίδης Θεόφιλος Κ. Τζάρτου Εὐθύμιος Πα-
 πᾶ Γαβριήλ Κωνσταντῆς Μιχαήλ Γεώργιος Ἰωαν. Βεζεργένης Νι-

Βελλῆ 2 Μαρμαρίτης Δημητρίου ἐκ Σχμμκαοβίου 2 Μιχαήλ
Καλογρινίδης 2 Θεόδωρος Δημητρίου 2 Αλέξανδρος
Κ. Πετρίδης Β. Πατρικίου Παναγιώτης Ζαφειρίου Γ. Δ.
Ὀπλοποιῦ Ὀρτακιδῆς Β. Θεωδωρίδης Ἰορδάνης Ἀθνα-
σιδῆς διδάκτορος ἐκ Σιφιδῶν 2 Δῆμος Κ. Βουρτζινίδης
Κωνσταντῖνος Κύρκου ἐκ Σχμμκαοβίου Ἀνώνυμος Ἀπόστολος Δο-
βρίδης Κωνσταντῖνος Β. Γεωργιάδης ἐκ Σερκαίνης Νικόλαος
Τσανταλίδης Βασίλειος Μπιστίδης Κωνσταντῖνος Φουντόπουλος
Παναγῆς Κωνσταντινίδης Γεώργιος Κωνσταντινίδης Μιχαήλ Ἐμ-
μανουηλίδης.

Τῇ εὐγ. προτιδί τοῦ Ἀποστόλου Τρόβα.

Λεωνίδας Χ. Ἰσακίδης Ἰωάννης Χ. Ἰσακίδης Γεώργιος Ἀντί-
πας Ἰωάννης Κουρμπέτης Δῆμος Κορολόγος Δημήτριος Ν. Ἀ-
μούντζας Νικόλαος Γολοβίνης Ἀχιλλεὺς Ν. Μαυρομάτης Χαρά-
λαμπος Βεζεργενίδης 2 Ἀθηνάσιος Δημόπουλος Θωμᾶς Θε-
οφιλόπουλος Ἰωάννης Χρηστίδης Πολύδωρος Ρ. Δημητριάδης Χρ-
ράλκμπος Δημόπουλος Μέρκος Δημόπουλος.

Τῇ εὐγενεῖ προτιδί τοῦ κ. Γ. Δ. Τσαλίδου φαρμακοποιῦ. 2.

Κ. Μανθούλης, Α. Βασιλειάδης, Κ. Λαζαρίδης, Βελισσάριος
Μαμόπουλος, Μανθασῖος Καραγιαννόπουλος.

Εὐγενεῖ προτιδί τοῦ κ. Θεοδώρου Δ. Γαρουφαλίδου 1

Σ. Ν. Καβένης.

Τῇ Εὐγενεῖ προτιδί τοῦ κ. Θεμ. Μουριάδου 1

Κ. Σπυρίδης Κ. Σκελαρίδης Π. Πλωρίδης Εὐάγ. Βασιλειά-
δης Χαρ. Φερεντῖνος Σπύρος Ψωμιάδης Ἰωάννης Κροκόδειλος.

Τῇ Εὐγ. προτιδί τοῦ κ. Ἐλισσαίου Ν. Δουκίδου 1.

Ξενοφῶν Ν. Δουκίδης Στέρνος Στεφανόπουλος Κωνσταντῖνος
Ἀμούντζας Ἰωάννης Βασιλικῶς ἐκ Σχμμκαοβίου 2 Παναγιώτης

ρχπουλμενίδης Δ. Παπᾶ Γιαννάκου Θεοδωρῆς Ι. Ναλπάντης ἐκ
Σοφιδῶν Νικόλαος Κ. Μαχαίρας Ἀνέστης Ἀνέστη.

Οἱ ἐν Σκεπαστῷ.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Κοσμίδου 1.

Ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Παπᾶ Παρασκευᾶς Παπᾶ Ἰω-
άννης ἐξ Ὀρτάκιοι ἐφημ. Σκεπαστοῦ Ἀγγελάκης Πολυχρονίου 2
Γεώργιος Π. Τσιμπαλίδης Λεωνίδας Καλογερίδης Χρήστος Πολυ-
χρονιάδης (ἱατρός) Ἀνδρέας Δημητρίου Δημοσθένης Ἐλευθεριάδης
Μόσχος Γεωργίου Ἑλένη Μιχαλάκη Ἑλένη Πασχαλίδου ἐξ Ἀδρια-
νουπόλεως Δημήτριος Ἰωάννου Σοφία Ι. Λογοθετίδου Ι. Ξ. Ξαν-
θόπουλος.

Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ν. Εὐκλείδου.

Γεώργιος Κ. Λογοθετίδης Ἰωάννης Κ. Λογοθετίδης Κωνσταν-
τῖνος Ν. Εὐκλείδου Ἑλένη καὶ Ἀνθῆ Ν. Εὐκλείδου Ἰωάννης Ἀν-
δρέα Εὐθύμιος Πρήπου Πολυχρόνης Χρήστου ἱατροῦ Δ. Βεργῆ Παν-
δώρα Δ. Βεβεκίδου Ἀνθῆ Χρήστου ἱατροῦ Ἀνθουλιὰ Πολυχρονίου
Χρυσῇ Χ. Βεβικίδου Ὀλ. Γ. Ι. Τσιμπαλίδου Χρυσῇ Ἀθανασίου
Χρυσάνθη Ἰαννάκη ἐκ Σαρακίνης Ἀννίκα Γ. Χ. Μηχάλη Εὐστρά-
τιος Πάπᾶ Ἰωάννου ἐξ Ὀρτάκιοι Θράκης διδάσκαλος καὶ ἱερο-
ψάλτης Ἰωάννης Σχρμακοβίτης διδάσκαλος καὶ πρωτοψάλτης.

Οἱ ἐν Σοφίδαις.

*Τῇ εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Μαργαρίτου Σ. Παπαδοπούλου
διδασκαλου.*

Ὁ Αἰδεσιμώτατος Παπᾶ Σάββας ὁ αἰδεις Χ' Παπᾶ Μιμίκος Βιζυ-
νὸς Ἀθανάσιος Σταυρίδης δ. δάκτυλος Θεόδωρος Ἀποστόλου Σάββας
Σάββόπουλος Θεολόγος Χ' Νικολάου Χ' Ἀνδρέας Κυριάκου ῥά-

πτης Ἀθανάσιος Ἀποστόλου Ἰωάννης Ἀν. Κουρτίδης Κωστάκης
 Δημ. φάπρικανζης Ἰωσήρ Δ. Παπαδοπούλου Χ'' Αὐγερινός Κοσμᾶ
 Κωστάκης Ἀθανασίου Γεώργιος Ἀθ. κουρεὺς Δημήτριος Γ. κουν-
 τουρᾶς Νικόλαος Ἐλευθερίου Καριοφύλλης Γ. Βιζυηνός Φωτάκης
 Σωτηρίου ἐξ Ἀβδηρίου Θεόδωρος Στανίτσ Μιχαήλ Γ. Τζιδαμίδης
 Πουλμένος Γ. Τζιδαμίδης Στέφανος Γ. Τζιδαμίδης Ματθαῖος Θεο-
 δώρου Δημήτριος Ἀν. Ξενοδόχος Γρηγόριος Δ. Γρηγορίου ἐκ Σκο-
 ποῦ Δημήτριος Θεοδώρου ἐκ Κρουονέρων Ἀθανάσιος Ζουμπούλη Θεο-
 λόγος Μιργαρίτου Δημοσθένης Γ. Τζιδαμίδης Συμεών Χριστοδουλος
 κουντουρᾶς Ἀναγνώστης Γ. Ναλθάντης Παναγιώτης Γ. Ζιγρό-
 πουλος Βατῆμος Ι. Βαταμίδης Πέτρος Ἀνδρέου ἐκ Γιοβελή.

Μαθηταί.

Δημήτριος Μ. Μπιτανίδης Σάββας Ι. Παπαγιάννογλου Ἰωάννης Μ.
 Πουλμένου Νικόλαος Ἀθ. Νικολαΐδης Κυριάκος Μιργαρίτης κουν-
 τουρᾶς Γεωργάκης Δημ. κουντουρᾶς Ἀθανάσιος Ι. Γηλερίδης Ἀνέ-
 στης Σταυρ, Κουκίδης Χαράλαμπος Δ. Βουγόγλου Θεόδωρος Ν.
 Μηνᾶ Νικόλαος Μ. Παπαδοπούλου Σταῦρος Θ. Σταυρίδου Δημή-
 τριος Γ. Μπιτανίδης.

Οἱ ἐν Κρουονέρω.

Τῇ Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Στεφανῆ Βαφειάδου. 1

Φώτιος Κ, Βαφειάδης Ἀννίκα Φ. Βαφειάδου Μιχαήλ Δημητρίου
 Γεώργιος Πουλμένου ἐκ Βιζύης Στυλιανός Κωνσταντίνου Ἀθανά-
 σιος Στυλιανού Δημήτριος Μ. Πέτκογλου Παπᾶ Εὐαγγέλης ἐφη-
 μέσις Τριαντάφυλλος Γεωργιάδης Δημήτριος Γρηγορίου Χρυσῇ Σ.
 Βαφειάδου.

Οἱ ἐν Ἀχμέτ-βέη.

*Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Περικλέους Σ. Παπαδοπούλου
διδασκάλου ἐκ Σοφιδῶν.*

Παπᾶ Παναγιώτης Παπᾶ Γκινάκης προΐστάμενος Βασίλειος
Ἄρ. Δερμανόπουλος Κοσμάς Χρ. Κοσμίδης Ἀθανάσιος Παπᾶ Πά-
ναγιώτου Δημήτριος Στυλιανίδης ἐκ Σκοποῦ Ἀθανάσιος Β. Ἀμ-
πατζῆς Ζαφείριος Α. διδάσκαλος ἐν Μεσσηνῇ Εὐστράτιος Πολυχρο-
νίου ἐξ Ἀβδῆρου Κωνσταντῖνος Γεωργίου ἐκ Βουναρ-χισῆρ Νικό-
λαος Ἰ. Ναλπάντης Δημήτριος Τριαντ. Ναλπάντης Δημήτριος
Στεργίου εἰσπράκτωρ Ἀθανάσιος Πέτρου.

Μαθηταί

Κωνσταντῖνος Α. Γανωχωρίτου Ἀντώνιος Ἀλεξάνδρου Εὐστρά-
τιος Δ. Γανωχωρίτου Χριστόδουλος Ἀθ. Τριανταφυλλίδης Γαρυ-
φαλιάς Ἀθ. Σιαματιάδου Εὐστάθιος Ἀδάμ. Χαράλαμπος Πανα-
γιώτου.

Οἱ ἐν Τσογγαρά.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Δ. Χρ. Πακίδου Μακεδόνα.

Θεόδωρος Ἰ. Καρακλιόζου Γεώργιος Ἀναγνωστόπουλος Δη-
μήτριος Ἀναγνωστόπουλος.

Οἱ ἐν Εὐκαρύω.

*Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Διογένους Χαραλαμπίδου
ἐκ Σαμμακοβίου.*

Χαράλαμπος Δ. Χαρχαλαμπίδης Δέσποινα Α. Χαρχαλαμπίδου
Πέτρος καὶ Μόδεστος Δ. Χαρχαλαμπίδου Χ. Β. Μορφίδης δήμαρχος
Νικόλαος Μιχαήλ ἐκ 40 Ἐκκλησιῶν Ἰωσήφ Ἰ. Βεζᾶς

Οἱ ἐν Νέῳ Βασιλικῷ.

*Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ Παροσιωτάτου Ἱεροθέου Ζωγραφοπούλου
ἐκ Βιζύης.*

Σάββας Χατζηγιάνη Γεώργιος Κρλοκιθίκης βοηθὸς ὑποδιοικη-
τοῦ Γ. Δ. Καζαριμίδης Θ. Γεωργιάδης Ἀδελφοὶ Ἐ. Ἀφεντούλη
Ἀδελφοὶ Μ. καὶ Κ. Καρνούτσοι Nicolaki Artos Meemour
Regie à Athopole et Vassilicos Τιχνάκης Καρνούτσος Βασι-
λειος Κωνσταντίνου Ἀφεντούλης Νικολάου Μ. Π. Κοντὸς Γεωργά-
κης Σεραφεῖμ Φώτιος Κ. Παπαδοπούλου Ἐλευθέριος Νικολάου.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Κυριάκου Καρνούτσου.

Βαλααμῆς Μακρίδου Π Ἰλαμουρόπουλος Χ. Δανιηλίδου
ἐκ Π. Βασιλικῷ Ἰάκχος Σεραφεῖμ Κυριάκος Τοῦντος ἐκ Κωστῆ
Ἀχιλλεὺς Σάββας Εὐάγγελος Θ. Σαρρῆς Μπακριώτης Ι. Φρίγγου

Μαθηταί.

Ἰωάννης καὶ Βασίλειος Καζαριμίδαι Ἀλέκος Εὐγενείου Ἀριστο-
μένης καὶ Δέσποινα Παπάζογλου Δέσποινα Γ. Σεραφεῖμ Μερὶς Κα-
ρνούτσου Φραγκῖσκος Σγουρδαῖος Γεώργιος Γ. Γεωργιάδης Δημή-
τριος Σταθῆλης Μάρθα Θεμιστοκλέους Γεώργιος Μ. Κοντοῦ Περι-
κλῆς Καλογιάννη Σοφία Καρνούτσου.

Οἱ ἐν Π. Βασιλικῷ.

Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ἀρστοτέλους Δανιηλίδου.

Ἀθ. Οἰκονομίδης ἱερεὺς Δανιὴλ Γ. Δανιηλίδου Ἀλ. Κ. Μαρινέλης
Κ. Δημητριάδης Ἰ. Στεφνίδης Ἰ. Ἰωακείμης Κωνσταντῖνος
Γερκακόπουλος.

Οἱ ἐν Ἀγαθοπόλει

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Π. Μ. Κύρκου διδασκ. ἐκ

Σαμμακοβίου Σωμ. 2

Ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Εὐσταθιάδης ἱερεὺς. Δημητράκης

Α. Τζίβελεκίδης διδάτκαλος ἐκ Σαμμακοβίου. Εὐθύμιος Θεοφανίδης Δημήτριος Κ. Χ. Γεωργίου Ἀμβροσία Βασιλειάδου ἐξ Ἐπιθετῶν Φιλομήλα Δημητριάδου

Μαθηταὶ

Κωνσταντῖνος Α. Θεοφανίδης Ἀναστasia Α. Θεοφανίδου Ἀντώνιος Εὐθ. Βερβέρη Μάρκος Ν. Μκυρίδης Μάρκος Στυλ. Μικροῦ γλου Ἄννα Χριστοδ. Σχρόγλου, Ἀννίκα Χ. Ἀλεξάνδρου Σουλτάνα Κ. Ψωμοπούλου Μελαχροινὴ Εὐγενείου

Τῇ εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Π. Νικολαΐδου Σωμ. 1

Θ. Μιχαηλίδης Δημητράκης Καλούδη Ν. Γ. Καζάκος Κρουστάλη Γ. Κουμλουτζοπούλου Μάρκος Θεοφάνους Ἄννα Κ. Κεραυνόλα Ἐλισσαῖος Π. Νικολαΐδης Τράνος Δ. Κωραλδούπουλος Γεώργιος Εὐθύμιος Ἀσκληπιοῦ Ρούσου Γεώργιος Δ. Χ. Γεωργίου.

Οἱ ἐν Κωστή

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Δομκα Δ. Δουκίδου διδασ. ἐκ Σαμμακοβίου.

Κυριάκος Σ. Τοῦντος Μιχαήλ Τ. Τοῦντος Κωνσταντῖνος Τ. Δαδάκογλου Δημήτριος Γ. Ἀραβατζίδης Νικόλαος Τ. Μκυρίδης Χριστάκης Καρχαλιάνης ἐξ Ἀβδημίου Παναγιώτης Μιχαήλου Κωνσταντῖνος Δ. Ἀρχιμπατζίδης Εὐθύμιος Θεοδ. Μούτζερος Γεώργιος Γ. Γαλαχτιῶ Θεόδωρος Δ. Γαλαχτιῶ Παναγιώτης Θ. Λιούρου Κωνσταντῖνος Γ. Βουτσῆ Κωνσταντῖνος Δ. Ἀσπρου Γεώργιος Π. Ραπτόπουλος Μιχαήλ Παπῆ Ἰωάννου Μαρτῖνος Μ. Μαρτῖνου Μιχαήλ Ν. Κελεβέζης Εὐθύμιος Παπῆ Ἰωάννου.

Οἱ ἐν Προδέφω.

Εὐγ. φροντίδι τοῦ κ. Νικηφόρου Δανιηλίδου

Π. Κ. Δουμανόπουλος Ἀστέρας Πουλμένου Κυράκος Μ. Τουλμμπουρίδης Γεωργάκης Β. Ρονδέλη.

Οἱ ἐν Πύργῳ τῆς Ἀν. Ρωμυλίας.

*Εὐγενεῖ φροντίδι τοῦ κ. Ζαφειράκη Ἰωαννίδου
καὶ Ἀποστόλου Μηχαήλου.*

Ἀντώνιος Ἀθηνάσιος Ζαφειράκης Ζ. Ἰωαννίδης Ἰωάννης Χρυ-
σογέλου Βασιλείος Γκίχλου Γεώργιος Σπυρίδης Ἰωάννης Κόκκινος
Λαντζίδης Νικόλαος Ἀρβανίτης ἐξ Ἀθηνῶν Γεώρ. Σιδερεῖ Χα-
σέρη Πολυχρόνιος Παναγιώτου Θεόδωρος Μπάρλας ἐκ Τριπόλεως
Γεώργιος Μπάρλας Λάζαρος Κ. Μέγας ἐκ Σκεπαστοῦ Παντελῆς
Ν. Κουροπαντελῆ Γεώργιος Κ. Μέγας Κωνσταντῖνος Σ. Βαλσάκη
ἐκ χώρας, Δημοσθένης Α. Ἀναγνώστου ἐκ Σκεπαστοῦ Δημήτριος
Εὐστρατίου Κ. Σ. Τσαβόπουλος ἐξ Ὀργῶν Ἀθηνάσιος Παπάζογλου
Ν. D. Ladafils Γεράσιμος Ν. Βαλσάπουλος Ν. Καραπιπέρης
Λεωνίδας Α. Λαλῆς Διογένης Κουντούρης Δράκος Χ'' Βα-
σιλείου Γεωργάκης Μιχαήλου ἐκ Σχημακοβίτου Θράκης Ἀπόστο-
λος Μιχαήλου Γεώργιος Ν. Ψάλλου ἐκ Μηδείας Δημητρός Μιλιά-
τσου ἐκ Στεννήχου. Ἰωάννης Τσιμπάρης Δημήτριος Γ. Μπογι-
τζίης Ἰάκωβος Διαμαντόπουλος Βλάχος Λάμπρου Φίλιππος Καρα-
μπάτσας ἐκ Βοδενῶν. Κωστάκης Χ'' Ἀρβανίτης ἐκ Μεσημβρίας
Στέργιος Ν. Κιαβουράδης.

Οἱ ἐν Μεσημβρίᾳ,

Ἀναγνώστης Λασκαρίδης Σωμ. 2 Δημήτριος Χουρμουζιάδης
Μαργαρίτης Κωνσταντίνιδης Γεώργιος καὶ Λεωνίδας Χ'' Γεωργίου.
Λογοθέτης Χουρμουζιάδης Κλεάνθης Κορνηνός, Δήμαρχος Ἀχιλλεῦ.
Φυτανίδης Γεωργάκης Βαλάση.

Ἐν Ἀδριανούπολει.

Π. Παντελίδης Στέργιος Εὐστρατίου Ἰωάννης Σχημακοβίτης
Σωμ. 2 Καλirro
ναγιοτόπουλος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023415

σιλείου Σ. Π.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τοὺς συνδρομῆτάς γρ. ἀργ. 5

Διὰ τοὺς ἄλλους »

» 2 172